

ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΧΑΛΚΙΔΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΓΙΑΣ & ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΕΜΦΑΝΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Τα βασανιστήρια από την αρχαιότητα ως σήμερα

Υπεύθυνη καθηγήτρια
κα. Λαμπροπούλου Ελένη

Μεταφορές Σπουδαστριών:
Πενταράκη Ασημένια
Γουλιού Ελένη

ΠΑΤΡΑ 2005

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θερμά ευχαριστώ στον δημοσιογράφο Κώστα Μπαξεβάνη
καθώς και σε όλο το προσωπικό
του Ιατρικού Κέντρου Αποκατάστασης Θυμάτων Βασανιστηρίων (Ι.Κ.Α.Θ.Β.)
για την πολύτιμη βοήθεια τους στη πτυχειακή μας εργασία.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο	4
ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ	
1.1 ΜΥΘΙΚΗ ΕΠΟΧΗ	4
1.2 ΚΛΑΣΣΙΚΗ ΕΠΟΧΗ	6
1.3 ΡΩΜΑΪΚΑ ΧΡΟΝΙΑ	10
1.4 ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΕΠΟΧΗ	13
1.5 ΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ ΥΠΟΔΟΥΛΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ	19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο	33
ΑΙΤΙΑ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο	56
ΟΙ ΜΟΡΦΕΣ ΠΟΥ ΠΑΙΡΝΟΥΝ ΤΑ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΑ ΑΝΑ ΕΠΟΧΗ	
3.1 ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ	58
3.2 ΡΩΜΗ	75
3.3 ΒΥΖΑΝΤΙΟ	84
3.4 ΔΥΣΗ - ΜΕΣΑΙΩΝΑΣ	85
3.5 ΝΕΩΤΕΡΟΙ ΧΡΟΝΟΙ	93
3.6 ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	100
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ^ο	102
ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΔΕΣ ΤΩΝ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΩΝ (ΣΩΜΑΤΙΚΕΣ - ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΕΣ)	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ^ο	130
Η ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗ	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 ^ο	
ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΠΟΥ ΔΡΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΑ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΑ	152
ΙΑΤΡΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΘΥΜΑΤΩΝ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΩΝ (Ι.Κ.Α.Θ.Β.). - ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΜΝΗΣΙΑ	155

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7°	161
ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΗΜΕΡΑ	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8°	166
ΟΙ ΝΟΜΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΠΟΥ ΑΠΑΓΟΡΕΥΟΥΝ ΤΑ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΑ	
8.1 ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΑ	168
8.2 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ	169
8.3 ΕΙΔΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΚΑΙ ΚΩΔΙΚΕΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ	170
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9°	172
ΜΕΤΡΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΤΩΝ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΩΝ	
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	176
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	180

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ωρα 10.30.Τσουχτερό κρύο και δυνατή βροχή το βράδυ εκείνο του Μάρτη μας κράτησαν μέσα. Μη έχοντας κάτι καλύτερο να κάνουμε, σκεφτήκαμε να περάσουμε την ώρα μας στην τηλεόραση... Ετοιμάσαμε λοιπόν ζεστή σοκολάτα και χαλαρώσαμε στον αναπαυτικό μας καναπέ. Έτσι άρχισε και το Zapping από το ένα κανάλι στο άλλο μέχρι να καταλήξουμε στο «Κουτί της Πανδώρας», μια εκπομπή του Κώστα Μπαξεβάνη. Όμως δεν καταλήξαμε απλά κολλήσαμε...Το χέρι δεν πήγαινε στο τηλεκοντρόλ. Τα μάτια αμέσως προσηλώθηκαν σ αυτό που αντίκριζαν και το μυαλό αδυνατούσε να πιστέψει. Ξαφνικά ένα ρίγος οργής και πόνου μας διαπέρασε. Γιατί πώς ήταν δυνατόν οι εικόνες αυτές να ήταν αληθινές; Πώς γίνεται έτος 2004 να συμβαίνουν τέτοια πράγματα; Βασανιστήρια ακόμα και σήμερα(τώρα);Και όμως...

Σήμερα μερικούς μήνες μετά από εκείνο το βροχερό εφιαλτικό βράδυ και με αφορμή την πτυχιακή μας εργασία ,παρουσιάζουμε τα ανθρώπινα βασανιστήρια που έχουν καταγραφεί απ την αρχαιότητα ως σήμερα καταθέτοντας μαζί με αυτά και τις δικές μας σκέψεις , επιθυμίες και απόψεις.

Με βάση λοιπόν την εννοιολογική σημασία της λέξης «βασανιστήρια»,βάσανο σημαίνει κακοπάθεια, πόνος ,ταλαιπωρία. «σάμπως να καν τελειωμό τα βάσανα και οι καημοί του κόσμου»,λέει σε κάποιο διήγημα ο κορυφαίος διηγηματογράφος , Αλ. Παπαδιαμάντης .Η λέξη σήμαινε και την «λύδια, λίθο» με την οποία δοκίμαζαν παλαιότερα το μάλαμα και το ασήμι προστριβοντάς το πάνω σ αυτή. Απ αυτό επικράτησε να λέγεται έτσι κάθε εξέταση η δοκιμασία για την εύρεση της αλήθειας και της γνησιότητας. Κυρίως με τη λέξη «βασανιστήρια» εννοούμε κάθε σωματική η ψυχική κακοπάθεια ,το μαρτύριο, το πόνος. Τα βασανιστήρια χρησιμοποιούνταν σε παλαιότερες εποχές στην ανάκριση σαν μέσο επιδείξεως της ενοχής. Μπορούσε δηλαδή ο ανακριτής ,που δεν κατόρθωνε ν' αποδείξει με άλλον τρόπο την ενοχή του κατηγορουμένου να χρησιμοποιήσει βασανιστήρια για να πετύχει την ομολογία του. Τέτοια βάρβαρα μέσα χρησιμοποιούσαν κατά

καιρούς τα διάφορα Δικτατορικά καθεστώτα για να εδραιώσουν τη θέση τους.

Σήμερα έχουν καταδικαστεί οι βαρβαρότητες αυτές απ' όλο τον πολιτισμένο κόσμο, η δε απόδειξη της ενοχής του κατηγορουμένου επιδιώκεται με κανονικά και νόμιμα μέσα, όπως οι μάρτυρες, τα έγγραφα, η πραγματογνωμοσύνη κ. α Στη χώρα μας τα βασανιστήρια απαγορεύονται και αυτό είναι νομοθετικά κατοχυρωμένο, αφού υπάρχουν άρθρα του Συντάγματος που απαγορεύουν εκτός απ' τα βασανιστήρια τη σωματική και ψυχική κάκωση, τη βλάβη της υγείας, την άσκηση βίας καθώς και την προσβολή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας.

Κοιτώντας λοιπόν πίσω στον 20^ο αιώνα , θα πρέπει να δούμε, πώς αυτοί που έχουν την δύναμη και την εξουσία αντιμετωπίζουν τους αδύναμους και κατά πόσο εμείς οι υπόλοιποι, γυρίζουμε αδιάφορα την πλάτη όταν άνθρωποι στη χώρα μας ή σε άλλες χώρες μακρινές, γίνονται θύματα βασανισμού. Τις μέρες αυτές λοιπόν του 21^{ου} αιώνα ,έχουμε την υποχρέωση να αξιολογήσουμε τι κάναμε και τι κάνουμε ως άτομα και ως κοινωνίες για να προστατέψουμε άλλους ανθρώπους από τα βασανιστήρια Όχι μόνο ανθρώπους που βασανίζονται για τις πολιτικές ή τις θρησκευτικές τους πεποιθήσεις, αλλά και δράστες εγκλημάτων που βασανίζονται στη φυλακή από αστυνομικούς ή φύλακες....Πρέπει όλοι να αντιληφθούμε ξεκάθαρα ότι τα βασανιστήρια δεν γίνονται σποραδικά και τυχαία αλλά αποτελούν συστηματική πολιτική σε περισσότερες από σαράντα (40)χώρες του κόσμου... και τα θύματα των βασανιστηρίων δεν μετριούνται σε δεκάδες ούτε σε χιλιάδες αλλά σε εκατομμύρια.....

Σκοπός μας λοιπόν, μέσα απ' την πτυχιακή μας εργασία , είναι να παρουσιάσουμε την ωμή πραγματικότητα και να προσπαθήσουμε να ευαισθητοποιήσουμε το ευρύ κοινό. Πρέπει όλοι να δραστηριοποιηθούμε για να σταματήσει πια αυτό το κακό. Η θηριωδία . Η απάνθρωπή, ταπεινωτική και σκληρή μεταχείριση του ανθρώπου στο συνάνθρωπο, τον ίδιο του τον αδελφό. Γιατί αν αδιαφορούμε και γυρίζουμε την πλάτη μας σ' ένα τόσο σοβαρό θέμα, δεν καταφέρνουμε τίποτα άλλο παρά μόνο να συμβάλουμε στη διαιώνιση του. Θέλουμε και μπορούμε ν' αλλάξουμε τον κόσμο!!!!!!!!!!!!

Η πτυχιακή μας λοιπόν εργασία αποτελείται από εννιά(9) κεφάλαια. Σε γενικές γραμμές τα κεφάλαια αυτά αναφέρονται στην γέννηση και στην επικράτηση των βασανιστηρίων από τη μυθική εποχή έως και την εποχή του υπόδουλου ελληνισμού. Αναφέρονται επίσης στους λόγους για τους οποίους έγιναν και εξακολουθούν να γίνονται τα βασανιστήρια καθώς και στις μεθόδους , παλιές και σύγχρονες, που καταγράφονται ανά εποχή. Συνεχίζοντας λοιπόν, αναφέρονται στον αντίκτυπο που μπορούν να έχουν τα βασανιστήρια στην ψυχή και στο σώμα του ανθρώπου που έπεσε θύμα βασανιστηρίων. Ακόμα στο πώς κάποιος μπορεί μέσα από τις κατάλληλες συνθήκες και την ειδική εκπαίδευση να μπορεί να βασανίσει τον συνάνθρωπο του. Και βέβαια στο ποιος είναι αυτός που μπορεί χωρίς όρια, φραγμούς και αναστολές να βασανίσει... στον βασανιστή. Αυτό το απάνθρωπο, άσπλαχνο και αιμοδιψή τέρας με το αβυσσαλλέο μίσος που τρέφει στον συνάνθρωπο του και μπορεί έτσι να βασανίζει. Τέλος, αναφέρονται στα μέτρα-προτάσεις που μπορούν να ληφθούν για την πρόληψη και την αντιμετώπισή των βασανιστηρίων και βέβαια με την συνεργασία και την εισφορά όλων μας.

Ειδικότερα τα κεφάλαια περιλαμβάνουν τα εξής:

- **ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1:** Την ιστορική αναδρομή των βασανιστηρίων.
- **ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2:** Τα αίτια των βασανιστηρίων.
- **ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3:** Τις μορφές που παίρνουν ανά εποχή τα βασανιστήρια.
- **ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4:** Τις συνέπειες των βασανιστηρίων. Ψυχολογικές και σωματικές.
- **ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5:** Την ψυχολογία του βασανιστή.
- **ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6:** Τις μη κυβερνητικές οργανώσεις που υπάρχουν στην Ελλάδα και δρουν ενάντια των βασανιστηρίων.
- **ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7:** Την σημερινή εικόνα των βασανιστηρίων.
- **ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8:** Τις συνθήκες και τους νόμους που απαγορεύουν τα βασανιστήρια.
- **ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9:** Μέτρα και προτάσεις για τα βασανιστήρια.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Τα βασανιστήρια είναι ένα πολύ σημαντικό θέμα και όλοι το γνωρίζουμε. Γι' αυτό και κατά την γνώμη μας δεν είναι πρόπον να παραλείψουμε την ιστορική αναδρομή του φαινομένου, γιατί μέσα από αυτή θα διαπιστωθεί ότι τα βασανιστήρια γεννιούνται μαζί με τον άνθρωπο και τον ακολουθούν σε όλη του την ζωή.

1.1 ΜΥΘΙΚΗ ΕΠΟΧΗ

Στην αρχαία Ελληνική μυθολογία δεν έλειψαν οι αγριότητες και οι θηριωδίες Θεών και ημίθεων, παραλλαγές όλες πραγματικών περιστατικών του δημόσιου και ιδιωτικού βίου. Βασανιστήρια του μύθου και ωστόσο πάγκοινα στον Αρχαιοελληνικό και Ρωμαϊκό κόσμο, στο Βυζάντιο, στον Δυτικό μεσαίωνα και την Τουρκοκρατία. Ακόμα και στον αιώνα μας. Ακρωτηριασμοί και εκτυφλώσεις, εκδορά και θάψιμο ζωντανών ανθρώπων, τα πολυώδυνα μαρτύρια της φωτιάς και του σιδήρου, ο σκληρός καταναγκασμός της ψυχής.

Οι Θεοί του Ολύμπου, οι ημίθεοι και οι ήρωες, είναι εικόνα και ομοίωση των επίγειων Τυραννιών, τα έργα τους πιστή αναπαράσταση της εγκόσμιας εξουσίας (Σιμόπουλος Κυριάκος, 2003).

Η Αθηνά έγδαρε τον γίγαντα Πάλλαντα και χρησιμοποίησε το δέρμα του ως ένδυμα. Έναν άλλο γίγαντα, τον Μαρσύα, έγδαρε ο Απόλλων, μόλις τον νίκησε σε μουσική μονομαχία. Ο Κρόνος έκοψε με δρεπάνι τα γεννητικά μόρια του πατέρα του, ουρανού. Ο Δίας πρόσταξε να καρφώσουν τον Τιτάνα Προμηθέα σε βράχο του Καυκάσου. Και δεν τον σταύρωσε μόνο. Του επέβαλε και ένα πρόσθετο αιώνιο βασανιστήριο.. Ένας αετός κατέβαινε κάθε μέρα και κατασπάραζε το συκώτι του, που κάθε νύχτα ξαναγεννιόταν για να ξανακατασπαραχθεί!

Ο Δίας εκσφενδόνισε από τον Όλυμπο τον γιό του, Ήφαιστο, που από τότε έμεινε ανάπηρος. Ακόμα κρέμασε την Ήρα με χρυσό σκοινί ανάμεσα σε ουρανό και γή , και έδεσε στα πόδια της δύο βαρεία αμόνια

επειδή κατάτρεχε τον Ηρακλή. Τέλος ο Δίας εκτύφλωσε τον βασιλιά της Θράκης επειδή καταδίωξε τις Βάγιες του Διονύσου.

Ο Διόνυσος, βασάνισε και σταύρωσε τον βασιλιά της Θράκης Λυκούργο που αντιστάθηκε στον θίασο το. Ο Νεοπόλεμος γιός του Αχιλλέα γκρέμισε από τα τείχη της Τροίας, μετά την άλωση, τον Αστυνάκτα, γιό του Έκτορα. Ο Λυκομήδης, βασιλιάς των Σκυρίων, κατακρήμνισε από βράχο τον Θησέα.

Ο Ακταίων κατασπαράχθηκε από πενήντα λαγωνικά επειδή είδε γυμνή την Άρτεμη που λουζόταν. Ο Δράκοντας Τυφών έκοψε τους τένοντες των χεριών και των ποδιών του Δία. Οι κόρες του Δαναού, που σκότωσαν τους άντρες τους την πρώτη νύχτα του γάμου, τιμωρήθηκαν να κουβαλούν αιώνια νερό με κόσκινο σε τρύπιο πιθάρι. Οι Μούσες εξομμάτωσαν τον κιθαρωδό Θάμυρη επειδή τις νίκησε σε διαγωνισμό μουσικής. Ο Τειρεσίας τυφλώθηκε από την Ήρα ύστερα από μια αποκάλυψη του για την ερωτική απόλαυση των γυναικών. Η Εκάβη, μαζί με τις σκλάβες Τρωαδίτισσες, εξόρυξε τα μάτια του Πολυμήστορα, εκδίκηση για το φόνο του γιού της Πολύδωρου.

Ο Κρέων πρόσταξε να θάψουν ζωντανή την Αντιγόνη επειδή δεν υπάκουσε στην διαταγή του. Ζωντανό έθαψαν και οι κένταυροι τον Καινέα. Η Αθηνά καταπλάκωσε τον γίγαντα Εγκέλαδο ρίχνοντας κατά πάνω του ολόκληρη την Σικελία! Η Δήμητρα τιμώρησε τον Ασκάλαφο, γιο του Αχέροντα, τοποθετώντας ένα βράχο πάνω στο κορμί του

Οι υπηρέτες του Πανδάρω γύμνωσαν τις αδελφές Αηδόνα και Χελιδόνα, τις έδεσαν, τις άλειψαν με μέλι και τις άφησαν να βρουν μαρτυρικό θάνατο από έντομα, τιμωρία για κάποιο ανούσιο έγκλημα. Ο χάλκινος γίγαντας Τάλως, ο αεικίνητος φρουρός της Κρήτης, όποιον εισβολέα αιχμαλώτιζε τον θανάτωνε σφίγγοντάς τον πάνω στο μεταλλικό του σώμα που θερμαινόταν αυτομάτως ως την πυράκτωση.

Ο Τάνταλος βασανίζονταν στον κάτω κόσμο από αιώνια δίψα και ας ήταν βυθισμένος στα νερά. Βασανιστικό τέλος είχε και ο Μίνωας. Τον θανάτωσαν οι κόρες του βασιλιά της σικελικής Καμικού Κώκαλου στο λουτρό με ζεματιστό νερό. Ο Δαίδαλος είχε κατασκευάσει ένα μυστικό

αγωγό που από την στέγη του παλατιού κατέληγε στο βασιλικό λουτρό, και εκεί περιέλουσε τον Μίνωα με νερό κοχλαστο.

Ο Προκρούστης βασάνιζε τα θύματα του τεντώνοντας τα κορμιά με κτυπήματα, όπως ο σιδεράς το πυρωμένο σίδηρο με σφυριές . Λεγόταν Προκόπτης και Δαμάστης δηλαδή βιαστής. Είχε στήσει στα υψώματα του Κορυδαλλού το φονικό σιδεράδικο και τα σφυρηλατημένα κρεβάτια του μαρτυρίου. Στο μεγάλο κρεβάτι τέντωνε τους ψηλούς, στο μικρό τους κοντούς κι' έκοβε τα μέλη που προεξείχαν.

Ο ατίθασος Άγδιστις ευνουχίστηκε από τον Διόνυσο. Τον μέθυσε ο Θεός, έδωσε τα γεννητικά του μόρια με σκοινί και την άλλη άκρη σε δέντρο. Ξεμέθυστος ο Άγδιστις τινάχτηκε με ορμή και ακρωτηριάστηκε.

Στις ωμότητες συναγωνίζονται θεοί και ήρωες, άνθρωποι και δαίμονες. Κατακρεουργημένα σώματα παιδιών προσφέρονται μαγειρευμένα ως δείπνο στους πατεράδες Ο Ατρεΰς στον Θυέστη, η Φιλομήλα και η Πρόκνη στον Τηρέα...Οι γιοί του Λυκάονος προσφέρουν στον μεταμορφωμένο Δία γεύμα ξενίας με σπλάχνα σφαγμένου παιδιού που ανακάτεψαν με σπλάχνα θυσιασμένου ζώου. Η Μήδεια σφάζει τα παιδιά της. Οι ήρωες διασκεδάζουν πετώντας κομμένα κεφάλια. Ο ετοιμοθάνατος Τυδεΰς ρουφάει με λύσσα το μυαλό από το κρανίο του αποκεφαλισμένου εχθρού του (Σιμόπουλος Κυριάκος, 2003).

1.2 ΚΛΑΣΙΚΗ ΕΠΟΧΗ

Φεύγοντας απ' την Μυθική εποχή, κρίνουμε σκόπιμο να παρουσιάσουμε την Κλασική εποχή, μια εποχή που σημάδεψε την ιστορία του ανθρώπου. Την εποχή αυτή, βασανίζονται μόνο οι δούλοι και οι μέτοικοι ενώ σε εξαιρετικές περιπτώσεις και μετά από απόφαση της εκκλησίας του Δήμου, βασανίζονταν και ελεύθεροι πολίτες.

Η Ελληνική αντίληψη για τη δουλεία, κατά τα κλασικά χρόνια, ήταν ιδιαίτερη, αφού την εποχή αυτή οι δούλοι θεωρούνταν έμπυχο εργαλείο, αντικείμενο εργασίας, εμπορευματικό αγαθό. Ήταν ένα σώμα που αγοράζεται ή αναπαράγεται.. Όχι ανθρώπινη ύπαρξη. Περιουσιακό στοιχείο που αγοράζεται ή πωλείται, ο δούλος που χαρακτηρίζεται ή

κληρονομείται δεν έχει κανένα δικαίωμα, δεν έχει νομική υπόσταση, δεν καταγράφεται στα δημόσια αρχεία παρά μόνο στους καταλόγους των συναλλαγών. Ο δουλοκτήτης έχει πάνω του δικαίωμα ζωής και θανάτου, ενώ η ευθύνη του σε περίπτωση θανάτου ή αναπηρίας δούλου είναι μόνο οικονομική. Πέρα από αυτό σε περίπτωση που ο δουλοκτήτης θανάτωνε τον δούλο το μόνο που χρειαζόταν ήταν κάθαρση απ' το μίσημα του φόνου και γι' αυτό αρκούσε η καθιερωμένη θυσία.

Για κάθε πράξη ή παράλειψη, ο δούλος έπρεπε να πληρώσει με σωματικό πόνο. Κατά τον Περιπατητικό Αριστοτέλη, η μεταχείριση του δούλου ορίζεται από το τρίπτυχο « Εργασία – Τιμωρία – Διατροφή». Οι δούλοι χρειάζονται μαστίγωμα ή ραβδισμό. Πέρα από αυτά επικρατούσε η αντίληψη ότι επειδή είναι αδύνατον να εξασφαλιστεί η ειλικρίνεια του δούλου που καταθέτει ως μάρτυρας με αυθόρμητη εσωτερική παρακίνηση, η αλήθεια θα πρέπει να αποσπαστεί με τη βία. Ο δούλος μόνο όταν βασανιστεί θ' αποκαλύψει την αλήθεια, καθώς είναι πράγμα με ανθρώπινη μορφή, ότι βλέπει και ακούει καταγράφεται αυτόματα στη μνήμη του. Με τα βασανιστήρια λειτουργούν τα ζώδη ανακλαστικά και ομολογεί τα πάντα. Με βάση αυτά, αν οι απαντήσεις των δούλων στα ερωτήματα που τους υπέβαλλαν ήταν ειλικρινείς, είχε καλώς, αλλιώς ανακρίνονταν με βασανιστήρια. Επίσης μπορούσαν οι δουλοκτήτες να παραδώσουν τους δούλους τους σε άλλους και να τους βασανίσουν με μεθόδους της αρέσκειας τους, και αυτό γιατί όπως υποστήριζαν, οποιαδήποτε κατάθεση των δούλων, θεωρείτο αναξιόπιστη. Οι διάδικοι πρότειναν το βασανισμό των δούλων τους ή των δούλων του αντιδίκου. Η τυχόν απροθυμία ενός διαδίκου να παραδώσει τον δούλο του για βασανισμό, προσβαλλόταν κατά τις αγορεύσεις των δικανικών ρητόρων ως υπεκφυγή ή ως ένδειξη ενοχής (Σιμόπουλος Κυριάκος, 2003).

Συνήθως ο βασανισμός του δούλου γινόταν όχι από επιφορτισμένο όργανο της πολιτείας ή από τους δικαστές, αλλά από τον ενδιαφερόμενο με την αδεία πάντοτε και τη παρουσία του αντιδίκου. Και καθώς δεν υπήρχαν κανόνες και περιορισμοί, οι δούλοι πολλές φορές πέθαιναν ή σακατεύονταν κατά την διάρκεια της δοκιμασίας, με αποτέλεσμα, απαιτήσεις και δίκες για αποζημίωση. Συχνά ο αντίδικος που ζητούσε το

βασανισμό, φρόντιζε να καταβάλλει προκαταβολικά το αντίτιμο του δούλου για την περίπτωση που θ'ακρηστεύονταν απ' τις κακώσεις. Ο δουλοκτήτης μπορούσε ν' αναθέσει το βασανισμό σε ειδικευμένους ιδιώτες που ονομάζονταν «βασανισταί»

Η αντίληψη ότι ο βασανισμός των δούλων εξασφάλιζε την αποκάλυψη της αλήθειας, ήταν μια συμβιβαστική προσαρμογή του Σκαμάνδριου νόμου που απαγόρευε τον βασανισμό ελεύθερων πολιτών, στις απαιτήσεις της δικαιοσύνης, μετατοπίζοντας την ευθύνη στους αθώους και αμέτοχους στο διερευνούμενο αδίκημα δούλους, προστατεύοντας οι ελεύθεροι πολίτες από τον καταναγκασμό και την σωματική βία, όμως έτσι τραυματίζονταν η ίδια η Δικαιοσύνη. Ήταν μια υποκριτική θεωρία που πρόσφερε τυπικές αλλά όχι ουσιαστικές αποδείξεις και αυτό γιατί υπήρξε αναξιοπιστία των μαρτύρων που αποσπασθήκαν ύστερα από άσκηση σωματικής βίας . Οι δούλοι που υποβάλλονται σε βασανιστήρια μπορούν εξίσου να πουν αλήθεια ή ψέματα. Ο βασανισμός λοιπόν των δούλων αντί να συντελούσε στην αποκάλυψη της αλήθειας, μπορούσε να οδηγήσει στην απόκρυψη της και στο θρίαμβο της ψευδομαρτυρίας. Η καταπίεση, οι αδιάκοπες τιμωρίες και ο βασανισμός των δούλων αποτελούσε ίσως και την εφαρμογή μιας πολιτικής προσπάθειας, δηλαδή της κυρίαρχης τάξης των δουλοκτητών να επιβεβαιώσουν αλλά και να επιβάλλουν στην πράξη την πεποίθηση ότι η δουλεία ήταν φυσική κατάσταση, και επειδή δεν μπορούσαν καταβάθος, να αγνοήσουν την ανθρώπινη υπόσταση των δούλων, κατάφευγαν στην βία και τα βασανιστήρια για την ισόβια κατατρομοκράτηση, την καταρράκωση, την αποκτήνωση και την ολοκληρωτική υποταγή τους. Την ίδια στιγμή καλλιεργούσαν την περιφρόνηση προς τους δούλους, εμποδίζοντας ή στιγματίζοντας οποιαδήποτε ανθρώπινη ή συναισθηματική προσέγγιση. Πέρα από αυτά αξίζει να αναφερθεί ότι στους βασανισμούς των δούλων, συμπεριλαμβάνεται και η σεξουαλική βία. Οι δούλοι και των δύο φύλλων έπρεπε να δέχονται χωρίς διαμαρτυρία ή επιφυλάξεις τις ερωτικές επιθυμίες των κυρίων τους. Ο ελεύθερος Αθηναίος μπορούσε να εκπορνεύσει τις δούλες του χωρίς να θεωρείται μαστροπός ή να τις

διαθέτει σε φίλους και συγγενείς. Έκανε παιδιά με τις δούλες και μεγάλωνε με την ενδοοικιακή αυτή παραγωγή το σκλαβοκόπαδο, αν και η μέθοδος αυτή προσπορισμού ήταν ασύμφορη, αφού λιγότερο στοίχιζε ο αργυρών ανάμεσα στους υπόλοιπος δούλος που ήταν έτοιμοι για εργασία. Για να αποτρέπουν όμως οι δουλοκτήτες τα γενοβολήματα ανάμεσα στους δούλους κατέφευγαν συχνά στον ευνουχισμό τους ή εξόντωναν τους καρπούς από αυτά τα ζευγαρώματα.

Βέβαια δεν υπόκεινται βασανιστήρια μόνο οι δούλοι αλλά σε κάποιες περιπτώσεις, όπως π.χ. της μοικείας, βασανίζονται και ελεύθεροι πολίτες. Ο απατημένος σύζυγος είχε δικαίωμα να μεταχειριστεί κατά βούληση τον μοικό. Να εκδικηθεί βασανίζοντας τον μπροστά στους δικαστές με οποιονδήποτε τρόπο επιθυμούσε, χωρίς να χρησιμοποιήσει όμως μαχαίρι που θα μπορούσε να οδηγήσει σε ανθρωποκτονία. Η ατιμώρητη θανάτωση του μοικού από τον σύζυγο, τον γιο, τον πατέρα, τον αδελφό ή τον κύριο παλλακίδας, προβλεπόταν από τον φονικό νόμο του Δράκοντος που ήταν χαραγμένος σε στήλη του Αρείου Πάγου. Πέρα από αυτό, βρισκόταν σε πλήρη ισχύ και ο νόμος του Σόλωνος για τον κολασμό των μοικών. Θανάτωση με αυτοδικία σε περίπτωση δηλαδή σύλληψης του, επ' αυτοφώρω. Στην περίπτωση αυτή το θύμα της μοικείας μπορεί να μεταχειριστεί το μοικό όπως θέλει. Να τον βασανίσει λ.χ. μέχρι θανάτου, ή να του επιβάλλει δύο τιμωρίες «παρατιλμόν», να του μαδήσει δηλαδή τις τρίχες στα νώτα ή «ραφανίδωσιν» να του εμπίξει ένα ρεπάνι στον πρωκτό. Αυτά για τον μοικό. Για την μοκίδα όμως ο νόμος δεν ήταν και τόσο αυστηρός. Απαγόρευε μόνο την είσοδο της στα δημόσια ιερά. Αν αποτολμούσε την είσοδο, τότε ο πρώτος τυχόν πολίτης είχε το δικαίωμα να την βασανίσει αλλά όχι μέχρι θανάτου (Σιμόπουλος Κυριάκος, 2003).

Σύμφωνα με τα παραπάνω και με βάση τα αρχαιοελληνικά κείμενα που σώζονται μέχρι και σήμερα, γίνεται φανερό ότι σπανίζουν αναφορές σε θέματα εγκληματολογίας, ποινών, και συστημάτων κολασμού ή σε μεθόδους και εργαλεία βασανιστηρίων, ίσως επειδή τα βασανιστήρια αποτελούσαν φαινόμενα του καθημερινού βίου, πασίγνωστα και οικεία. Ολοκληρώνοντας λοιπόν και αφήνοντας πίσω την κλασική εποχή,

καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι, οι ελεύθεροι πολίτες εκείνης της εποχής, αδυνατούσαν να καταλάβουν ότι είμαστε όλοι άνθρωποι και σε όλα ίσοι απ' την γέννηση μας. Όλοι αναπνέουμε τον αέρα από το στόμα και τα ρουθούνια. Με το να είναι κανείς δούλος δεν σημαίνει ότι είναι λιγότερο άνθρωπος απ' τους άλλους, γιατί όλοι έχουμε γίνει από την ίδια σάρκα και κανένας δεν είναι σκλάβος απ' την φύση του.

1.3 ΡΩΜΑΪΚΑ ΧΡΟΝΙΑ

Η βία της εξουσίας, τα βασανιστήρια και οι μαρτυρικές εκτελέσεις, πήραν φοβερές διαστάσεις στον δουλοκτητικό κόσμο κατά τους αιώνες της αυτοκρατορικής απολυταρχίας. Το αίμα και η επιθανάτια αγωνία έγιναν δημόσιο θέαμα, και οι βαρβαρότητες, προσφιλής ψυχαγωγία των μαζών. Έτσι, με την συμμετοχή και την εξοικείωση του λαού στις θηριωδίες επιβραβεύονταν και εξωραϊζόνταν οι κακουργίες της εξουσίας. Το ρωμαϊκό αμφιθέατρο, με τις πανηγυρικές θανατώσεις καταδίκων, με τους γλαδιάτορες, με τα θηρία δήμιους και μονομάχους και την απόλαυση του κατασπαραγμού των μελλοθάντων, παρέμεινε στην ιστορία της ανθρωπότητας αιματόβρεκτος τόπος οδύνης, ναός απροσμέτρητης φρίκης και αργού θανάτου.

Η δουλοκτησία αποτελούσε το θεμέλιο του ρωμαϊκού κοινωνικού, οικονομικού και πολιτικού συστήματος, ακριβώς όπως και στον ελληνικό κόσμο. Για τους Ρωμαίους, η δουλεία ήταν μια φυσική κατάσταση, και οι δούλοι ισοδυναμούσαν με πράγματα, κτήματα, κτίσματα, κτήνη. Ήταν εμπορεύματα και στοιχεία κοινωνικού γοήτρου, σεξουαλικά αντικείμενα, έμπυχα παιχνίδια ακόμα και πειραματόζωα, για να εξακριβωθεί η δραστηριότητα δηλητηρίων (Σιμόπουλος Κυριάκος, 2003).

Οι Ρωμαίοι της Δημοκρατικής περιόδου, περιόριζαν όπως και οι Έλληνες, τα βασανιστήρια αποκλειστικά στους δούλους και τους ξένους. και ενώ οι ελεύθεροι πολίτες προστατεύονταν σχολαστικά, η μεταχείριση των δουλοκτητών προς τους δούλους, ξεπέρασε κάθε προηγούμενο σε σκληρότητα. Ειδικότερα οι δούλοι θανατώνονταν με αγριότητα,

βασανίζονταν, ακρωτηριάζονταν, ρίχνονταν αλυσσοδεμένοι σε λατομεία, μεταλλεία, μυλόπετρες και σε καράβια ως κωπηλάτες.

Πέρα από αυτά όμως, σε περιόδους αφθονίας δούλων, επιλέγονταν οι πιο εύρωστοι και σωματώδης και προσφέρονταν ως μονομάχοι στα ρωμαϊκά αμφιθέατρα ή για περίτεχνη σφαγή σε ψυχαγωγικά θεάματα. Η μεταχείριση τους, ήταν ισόβιο μαρτύριο όπως και οι συνθήκες ζωής και εργασίας τους. Κατοικούσαν αλυσσοδεμένοι στα *ergastules*, υπαίθρια σκοτεινά κλουβιά, σκαμμένα στη γη, υπόγεια δεσμοκτήρια όπου στα κλουβιά αυτά κλείνονταν ανά δεκαπέντε(15) δούλοι. Και δεν αρκούσαν μόνο αυτά.... Κάθε τόσο αποδεκατίζονταν από τον υποσιτισμό, την ανθυγιεινή διαβίωση και κυρίως από τις βιαιοπραγίες. Όμως η κακομεταχείριση δεν σταματάει εδώ. Η πολιτεία είχε δώσει το δικαίωμα στους δουλοκτήτες όχι μόνο να βασανίζουν αλλά και να θανατώνουν το δούλο σε οποιαδήποτε στιγμή και για οποιαδήποτε αιτία με όποιον τρόπο θέλουν ακόμα και στον σταυρό ή ακόμα και να τους κάνουν τροφή!! Ένα παράδειγμα είναι αυτό που αφηγείται ο Σενέκας, με αφορμή ένα περιστατικό που έγινε στο μέγαρο του Βέντιους Πόλλιο, κατά την διάρκεια συμποσίου προς τιμήν του Αύγουστου. Ένας δούλος έσπασε από απροσεξία κάποιο κρυστάλλινο αγγείο. Τότε ο οικοδεσπότης τον θανάτωσε και πρόσταξε να πεταχτούν τα κομμάτια του στη λιμνούλα με τις αδοιφάγες σμέρνες. Υπήρχε όμως και η άλλη όψη, όταν δηλαδή ο δούλος σκότωνε τον κύριο του. Τότε εκτελούσαν αμέσως όχι μόνο τον δράστη αλλά και τα ανδράποδα της οικογένειας, τις γυναίκες και τα παιδιά. Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι, είτε ήταν υπαίτιος είτε όχι για μια κατάσταση ο δούλος, ήταν αυτός που πλήρωνε ακριβά το τιμημα..

Συνεχίζοντας την ιστορική μας αναδρομή στα Ρωμαϊκά χρόνια, πρέπει να τονίσουμε ότι και οι χριστιανοί υπέστησαν βασανιστήρια. Για πρώτη φορά στην ιστορία προγραμματιζόταν η εξόντωση μίας μειονότητας . Μία μικρή μειονότητα ρωμαίων πολιτών, οπαδών μίας νέας θρησκείας, μίας θρησκείας που η αυτοκρατορική εξουσία θεωρεί αθέμιτη με την κατηγορία του εγκλήματος (καθοσιώσεως). Η μειονότητα αυτή(Χριστιανοί) βασανίζεται και θανατώνεται για την αποκλήρυξη θρησκευτικών δοξασιών που θεωρούνται επικίνδυνες για το καθεστώς. Ο

κατατρεγμός των Χριστιανών αποσκοπούσε στην στερέωση του δεσποτισμού, που βασιζόταν στην μονολιθικότητα του συστήματος. Έτσι λοιπόν έπρεπε να αποκλειστεί κάθε δοξασία που αμφισβητούσε τη λατρεία του θεοποιημένου αυτοκράτορα. Κάθε ρήγμα, κάθε διαφυγή αποτελούσε απειλή για την υπερσυγκεντρωτική εξουσία, την απολυταρχία των Καισάρων. Οι ατελείωτοι κατακτητικοί πόλεμοι και τα στρατιωτικά πραξικοπήματα προκαλούσαν κοινωνικά και πολιτικά προβλήματα, που οδηγούσαν σε διασπάσεις της επίσημης λατρείας. Έτσι, κάθε καινούργια δοξασία, θρησκευτική, φιλοσοφική κ.λ.π. αντιμετωπιζόταν ως αίρεση και απειλή για την ασφάλεια του κράτους, ακόμα και ως αιτία των λαϊκών δεινών, των πολέμων και των θεομηνειών. Δηλαδή, οι Χριστιανοί έπαιξαν τον ρόλο του αποδιοπομπαίου και την ίδια στιγμή έγιναν στόχος για εκτόνωση ενστίκτων και παρορμήσεων του ρωμαϊκού λαού, που είχε διαπαιδαγωγηθεί στην σκληρότητα και την απανθρωπιά (απαράλλακτα όπως οι Εβραίοι ύστερα από δεκαεννέα περίπου αιώνες στα ναζιστικά στρατόπεδα. Τα ίδια κίνητρα, οι ίδιοι μέθοδοι, με εξαίρεση τις τεχνολογικές προσαρμογές).

Πέρα από αυτά, η ρωμαϊκή αυταρχική εξουσία μετέβαλλε το βασανισμό, ατομικό και ομαδικό των καταδίκων και την εξόντωση των χριστιανών σε υπερθέαμα στο circus, γεγονός που αποσκοπούσε στην λαϊκή συναίνεση, την συμμετοχή και την συνενοχή. Οι θεατές, παρακολουθώντας τις μαρτυρικές θανατώσεις στην αρένα, υιοθετούσαν έμμεσα το σύστημα ποινικής καταστολής και τον φυσικό αφανισμό των αμετανόητων Χριστιανών που εκτυλισσόταν μπροστά στα μάτια τους, εκφράζοντας συγκατάθεση και επιδοκιμασία.

Ολοκληρώνοντας την αναφορά μας στα Ρωμαϊκά χρόνια, δεν θα μπορούσαμε να παραλείψουμε τα χρόνια του Νέρωνα, κατά τα οποία τα βασανιστήρια γινόντουσαν , για λόγους ψυχαγωγίας. Ο Νέρωνας λοιπόν, σε ένα από τα βασανιστήρια του, είχε επινοήσει τη δημιουργία αποτρόπαιου θεάματος και ακροάματος στους κήπους των ανακτόρων. Έδενε σε στύλους στημένους ανάμεσα στα δέντρα , σε κανονικές αποστάσεις τρακόσους κατάδικους. Τους τύλιγε με ύφασμα διαποτισμένο από πίσσα και λάδι και ύστερα άναβε με πυρσούς διαδοχικά την

εύφλεκτη ύλη. Οι άνθρωποι καιγόταν σαν λαμπάδες και φώτιζαν την αυτοκρατορική γιορτή. Οι σπαρακτικές κραυγές αγωνίας των θυμάτων που βασανίζονταν, προσέφεραν ευφρόσυνη στους καλεσμένους του παλατιού. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι δήμιοι δεν έδεναν στο στύλο τα χέρια των μελλοθάντων, για να εμπλουτίζουν με τις σπασμωδικές και απελπισμένες κινήσεις τους (χοροί φωτιάς στο σκοτάδι) την φαντασμαγορία. Εμφανιζόταν τότε ο Νέρωνας ντυμένος Απόλλων πάνω σε ένα άρμα που έσερναν Μαινάδες, και ενώ λαμπάδιαζαν τα θύματα, νύμφες έκαιγαν θυμιάματα και έραναν με ροδοπέταλα τον αυτοκράτορα. Όπως καταλαβαίνετε από τα παραπάνω η σκηνοθεσία ήταν δαιμονική!

1.4 ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΕΠΟΧΗ

Στην Δύση, τα βασανιστήρια ως αποδεικτικό μέσο για την διαλεύκανση εγκλήματος, σταμάτησαν αμέσως μετά την κατάρρευση της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας, τέλη 5^{ου} αιώνα, και την επικράτηση των βαρβαρικών φύλων του Βορρά. Συνεχίστηκαν όμως στο Χριστιανικό Βυζάντιο που κληρονόμησε, προώθησε και προσάρμοσε τους ρωμαϊκούς θεσμούς στις Χριστιανικές αντιλήψεις και στα έθιμα της Ανατολής.

Οι πολεμικές εκστρατείες του Μέγα Κωνσταντίνου θα καταστήσουν το 312 τον Χριστιανισμό θρησκεία του κράτους και το πολίτευμα ελέω θεού μοναρχία. Κατά τη διάρκεια της βασιλείας του, άνθησε και κορυφώθηκε η ρωμαϊκή παράδοση των βασανισμών και των μαρτυρικών θανατώσεων. Ο Μωσαϊκός νόμος του θεού, θεωρήθηκε νόμος του θεού και εντάχθηκε στα κεφάλαια του ποινικού νόμου, που αφορούσε θρησκευτικές παρεκκλίσεις και άλλα εγκλήματα. Εκδηλώθηκε μάλιστα ιδιαίτερος ζήλος στα εγκλήματα κατά των ηθών, προφανώς για να υπογραμμιστεί ο αυστηρός χριστιανικός βίος και η εγκράτεια.

Ο Θεοδόσιος θα ολοκληρώσει τον θρίαμβο του Χριστιανισμού και θα συνεχίσει την ρωμαϊκή πρακτική εν ονόματι του κρατικού συμφέροντος που ενσαρκώνεται στο πρόσωπο του αυτοκράτορα. Οι εξοντωτικοί ρωμαϊκοί νόμοι κατά των χριστιανών, εφαρμόζονται τώρα με την ίδια σκληρότητα εναντίον των εχθρών του χριστιανισμού και κυρίως

εναντίον των εκθρών της αυτοκρατορικής εξουσίας. Στην περιφέρεια ειδικά, συνεχίζονταν από τους χριστιανούς η παράδοση της βίας και των ωμοτήτων, με βασανιστήρια της κλασικής εποχής, εμπλουτισμένα με ρωμαϊκές μεθόδους μαρτυρικών θανατώσεων.

Τα Βυζαντινά κολαστήρια ήταν εφοδιασμένα με όργανα και εργαλεία βασανισμού, για την απόσπαση πληροφοριών και ομολογιών. Υπάρχει επίσης, παράδοση και πλούσια εμπειρία στην πρόκληση σωματικού πόνου. Οι Βυζαντινοί ήταν άξιοι κληρονόμοι των Ρωμαίων της αυτοκρατορικής εποχής. Θα πίστευε κανείς ότι ο ανθρωπιστικός χαρακτήρας της νέας θρησκείας, το να «αγαπάτε τους εκθρούς σας και να κάνετε καλό σε αυτούς που σας μισούν» θα επηρέαζε τις μεθόδους καταστολής και θα περιοριζε τις αγριότητες. Ωστόσο δεν παρατηρείται κανένας ουσιαστικός εξανθρωπισμός, ούτε στην νομική σκέψη ούτε στην πράξη.

Η εξανθρωπιστική κίνηση γίνεται αισθητή στο Βυζάντιο μεταξύ 5^{ου} και 7^{ου} αιώνα αλλά μετά τον 7^ο, η Βυζαντινή νομοθεσία εμπλουτίζεται από πνεύμα έντονης καταστολής, με ποινές βάρβαρες και αποτρόπαιες. Αυτή η σκληρότητα θα διατηρηθεί ως τη πτώση της αυτοκρατορίας με ελάχιστα διαλείμματα ημερότητας. Πολλαπλασιάζονται τα εγκλήματα που κολάζονται με κεφαλική ποινή. Εμφανίζονται βασανιστικές τιμωρίες που δεν προβλέπονται απ την ποινική νομοθεσία, στην αρχή απ' τους στρατιωτικούς για ενδυνάμωση της πειθαρχίας σε ώρα πολέμου (ακρωτηριασμοί, εκτυφλώσεις, και άλλες βαρβαρότητες) και ύστερα υιοθετούνται σιωπηρά από την πολιτική εξουσία ως ποινή, παραδειγματισμό, εκδίκηση, τρομοκρατία. Τελικά, οι ακρωτηριασμοί και οι εκτυφλώσεις εντάσσονται στην ποινική νομοθεσία. Η αποκοπή μάλιστα των χεριών και των ποδιών που πρωτοεφαρμόστηκε απ' το Μέγα Κωνσταντίνο, θα πάρει τέτοια έκταση επί Ιουστινιανού, ώστε θα χρειαστεί κυβερνητική παρέμβαση, όχι για να καταργηθεί ή να περιοριστεί, αλλά για να κόβεται μόνο το ένα χέρι, προφανώς λόγω του μεγάλου οικονομικού και κοινωνικού κόστους που συνεπαγόταν η ολοκληρωτική αναπηρία.

Η εξουσία των αυτοκρατόρων του Βυζαντίου εκπηγάει απ' το θεό, και όχι από τους ανθρώπους. Συχνά ο αυτοκράτορας ενεργεί ο ίδιος ανακρίσεις, επιστατεί στα βασανίστρια, βασανίζει ιδιοχείρως, διορίζει τους δικαστές και ελέγχει τη διαδικασία. Οι δίκες είναι κυρίως εικονικές και η ετυμηγορία προαποφασίζεται από την αυλή ενώ συχνά οι κατηγορούμενοι καταδικάζονται χωρίς ανάκριση ή δίκη. Πολλές φορές οι δίκες διεξάγονται στο παλάτι και για να συγκεντρωθεί το αναγκαίο αποδεικτικό υλικό βασανίζονται όλοι οι μάρτυρες ακόμα και παιδιά.

Το πρώτο που θα περίμενε κανείς μετά τον θρίαμβο του χριστιανισμού που διακήρυξε την ισότητα των ανθρώπων, είναι η κατάργηση της δουλείας. Αλλά δεν καταργήθηκε η δουλεία. Η Βυζαντινή αυτοκρατορία διατήρησε ακέραιη την ρωμαϊκή κοινωνική δομή και φυσικά το δουλοκτητικό σύστημα. Στο χριστιανικό κράτος της νέας Ρώμης, οι δούλοι δεν έχουν νομική υπόσταση. Είναι απρόσωποι. Αντιμετωπίζονται ως ανδράποδα, αγοράζονται και μεταπωλούνται ακόμα κακοποιούνται, εξευτελίζονται, και βασανίζονται μέχρι θανάτου.

Πέρα από αυτά, για εγκλήματα κατά της εξουσίας, οι Βυζαντινοί συμπυκνώνουν, προεκτείνουν, και συστηματοποιούν τις θηριωδίες της αυτοκρατορικής περιόδου και συναγωνίζονται σε εφευρετικότητα τα αυταρχικά καθεστώτα του δυτικοευρωπαϊκού μεσαίωνα. Μεγάλη ποικιλία στις μεθόδους βασανισμού και μαρτυρικών θανατώσεων : ανασκολπισμός, λιθοβολισμός, κατασπαραγμός από θηρία, θανάτωση στη πυρά, πνιγμός, κατακρήμνιση, εκτύφλωση, φούρκισμα, ακρωτηριασμοί (γλωσσοτομία, ρινοκοπία, αποκοπή χεριών, ποδιών, αυτιών), αποκοπή νεύρων και γεννητικών οργάνων, στραγγαλισμός, διαπόμπευση, δηλητηρίαση, ξυλοδαρμός, μαστίγωση, κούρεμα, καψάλισμα, κάθειρξη, εγκλεισμός σε μοναστήρι, δήμευση και εξορία.

Κατά τους πρώτους Βυζαντινούς χρόνους, τα εγκλήματα που ορίζονται για σκληρές ποινές και βασανιστικές θανατώσεις είναι τα εξής : η έσχατη προδοσία και ακολουθούν, η ανθρωποκτονία, η μαγγανεία, η μαγεία, η αποπλάνηση, η μοικεία, η ιεροσυλία, η τυμβωρυχία, ο βιασμός και η κιβδηλοποιία.

Απ' τις αρχές του 7^{ου} αιώνα, οι ακρωτηριασμοί με την ένταξη τους στην ποινική νομοθεσία, κατάντησαν ένα οικτρό φαινόμενο του βυζαντινού καθημερινού βίου. Σε κάθε βήμα συναντούσε κανείς, ανθρώπους με κλαδεμένα μέλη. Η αποκοπή της μύτης ήταν ο πιο συνηθισμένος ακρωτηριασμός. Θύματα ακόμα και οι αυτοκράτορες π.χ. ο Ιουστινιανός ο 2^{ος}, που τιμωρήθηκε με ρινοκοπία το 695 π.χ.

Η **ρινοτομία** στους Βυζαντινούς δεν σήμαινε πάντα αποκοπή της μύτης με μαχαίρι, κλάδεμα απ' την ρίζα όπως γινόταν επί Τουρκοκρατίας, αλλά με μια κοφτερή λαβίδα, με την οποία ψαλίδιζαν τον χόνδρο που χωρίζει τα δύο ρουθούνια. Έτσι η μύτη χωρίς το εσωτερικό υποστήριγμα, έγερνε στο πλάι. Πολλές φορές έκοβαν το μέρος του σώματος που είχε προκαλέσει την εγκληματική πράξη. Έκοβαν τη γλώσσα του ψεύδορκου, έριχναν στην πυρά τον εμπρηστή και φούρκιζαν τον φονιά-ληστή στο σημείο ακριβώς που έγινε η ανθρωποκτονία. Αξίζει να αναφερθεί, ότι ο μεγάλος αριθμός των ακρωτηριασμών στο Βυζάντιο φαίνεται και από τα παρωνύμια που δίνονταν σε όσους είχαν υποστεί ρινοτομία, αποκοπή χεριών, αυτιών κ.λ.π. κοψορίνος, αργυρομύτης, ασημομύτης, επειδή τα θύματα αντικαθιστούσαν την κομμένη ή πλαγιασμένη μύτη με ομοίωμα ενός είδους θήκης από ασημί, ή χαλκό. Πολλά από αυτά τα παρωνύμια έχουν διατηρηθεί ως την εποχή μας π.χ. κουτσομύτης, κουτσαύτης.

Πέρα από την ρινοτομία έχουμε τους ακρωτηριασμούς (βασανιστήριο που προοριζόταν για τους βιαστές και τους μοικούς) και τις εκτυφλώσεις, που είναι οι φρικαλεότερες μορφές βασανισμού, χειρότερες ποινές και από το θάνατο, γιατί καταδικάζει το θύμα σε ισόβια δυστυχία. Στο Βυζάντιο τους ακρωτηριασμούς ακολουθεί σε συχνότητα η εκτύφλωση. Ως ποινή, βασανιστήριο, ανταπόδοση, ως προληπτικό ή κατασταλτικό μέτρο, κυριαρχεί στον δημόσιο και ιδιωτικό βίο επί αιώνες με την τραγικότητα και την φρίκη που προκαλεί. Η ευκολία προσφυγής σε αυτή την αποτρόπαιη τιμωρία ή εκδίκηση, εξεικονίζει περισσότερο από κάθε άλλο κοινωνικό χαρακτηριστικό βίας και ανομίας, τα ήθη του Βυζαντίου (Λούγγης Τηλέμαχος, 1989).

Η **εκτύφλωση** αρχικά προβλεπόταν απ' την νομοθεσία αλλά μόνο για ιερόσουλους. Με αυτοκρατορική ωστόσο εντολή, θα επεκταθεί αυθαίρετα και στα εγκλήματα καθοσιώσεως, για κάθε δηλαδή επιβουλή κατά της εξουσίας και του βασιλικού οίκου. Οι βυζαντινοί αναζητούσαν και θεωρητική κάλυψη των ακρωτηριασμών και των εκτυφλώσεων που κυριαρχούσαν στον κολασμό των πολιτικών κυρίως εγκλημάτων, με θεολογικά επιχειρήματα και αναγωγές στα ιερά κείμενα. Επιστράτευαν λόγου χάρη, την ίδια την διδασκαλία του Χριστού, τα Ευαγγελικά ρήματα, βγάλε τα μάτια σου, κόψε το χέρι σου ή το πόδι σου αν σε σκανδαλίζει. Καλύτερα κουτσός ή κουλός παρά αρτιμελής και κολασμένος. Ο τρόπος με τον οποίο εφαρμοζόταν η ποινή αυτή, ήταν διπλός. Απ' την μία μπορούσε να πραγματοποιηθεί με πυρωμένο σίδηρο, πλάκα, περόνες ή ακόμα και με μυτερό ξύλο, που κρατούσε ο δήμιος μπροστά στα μάτια του θύματος και το ακουμπούσε πάνω στην κόρη του ματιού, οπότε μέσα σε λίγα λεπτά καταστρεφόταν ο οπτικός μηχανισμός του ατόμου. Απ' την άλλη μπορούσε να πραγματοποιηθεί με την χρησιμοποίηση κάποιου κοκλαστού υγρού όπως νερό ή πίσσα.

Παρόμοιο με την εκτύφλωση, είναι και ο **εξοματισμός**, κατά τον οποίο έχουμε την εξόρυξη των βολβών, που γίνονταν από ειδικευμένους δήμιους. Ένα παράδειγμα πάνω σε αυτά, είναι η σπαρακτική περιγραφή εξοματισμού ενός αυτοκράτορα (Ρωμανού Διογένη) από τον ιστορικό Μικαήλ Αταλλειάτη. « Τον ξάπλωσαν δεμένο χειροπόδαρα, ενώ πολλοί βοηθοί του δήμιου, τον ακινητοποιούσαν πατώντας στο στήθος και στην κοιλία του. Κάλεσαν ύστερα τον δήμιο, που με βασανιστικό και ανελέητο τρόπο έβγαλε χρησιμοποιώντας σιδερένιο εργαλείο τα μάτια του Διογένη. Εκείνος ούρλιαζε και μούγκριζε σαν βόδι, ενώ τα μάτια του κύθηκαν ...και όταν σηκώθηκε με καταματωμένες τις κόχες του, παρουσίαζε θέαμα οικτρό και ελεεινό. Όσοι τον έβλεπαν δεν μπορούσαν να κρατήσουν τα δάκρυα τους. Έτσι μισοπεθαμένο τον εκάθησαν σε ένα ευτελές υποζύγιο και τον οδήγησαν στην Προποντίδα, τραβώντας τον σαν σάπιο κουφάρι, με τα μάτια βγαλμένα, το πρόσωπο πρησμένο, και από τις κόχες να βγαίνουν σκουλήκια». Για να φανεί πόσο οδυνηρό ήταν αυτό το βασανιστήριο, αξίζει να αναφερθεί, αυτό που έκαναν πολλοί

αυτοκράτορες. Προκειμένου να ξεφύγουν από το βασανιστήριο αυτό, σε περιπτώσεις εκθρόνισης ύστερα από πραξικοπήματα, κατέφευγαν στον μοναστικό βίο, στην κουρά, και στο ράσο, παραδέχοντας έτσι σιωπηρά την απομάκρυνση τους από τον θρόνο, τους τίτλους, τα πλούτη και την εξουσία (Σιμόπουλος Κυριάκος, 2003).

Στο βυζάντιο πέρα από τα πολυώδυνα βασανιστήρια-τιμωρίες που προαναφέρθηκαν, έχουμε και το **κάψιμο** των αιρετικών και των μάγων, που γίνονται σε δημόσια πυρά, στον ιππόδρομο αλλά και σε ιδιωτικούς χώρους π.χ. φούρνους, καθώς και την **διαπόμπευση**. Η διαπόμπευση, ήταν άγριος βασανισμός ψυχικός αλλά και σωματικός, γιατί η περιφορά των θυμάτων στην αγορά συνδεόταν, όχι μόνο από ηθικό εκμηδενισμό τους με τις προσβολές αλλά και από βιαιοπραγίες και κάθε λογής κακώσεις. Βέβαια δεν ήταν ποτέ αυτή η ίδια η ποινή αλλά προσθετική, συμπληρωματική και εφαρμοζόταν πριν από την τελική τιμωρία π.χ. θανάτωση. Αποτελούσε μια κοινωνικοποιημένη ποινή που την εκτέλεση της ανάθετε η εξουσία στο λαϊκό πλήθος, επιβάλλοντας έτσι την δημοσιότητα του κολασμού, με απώτερο σκοπό τον εκφοβισμό, τον παραδειγματισμό, και την εκδικητική εκτόνωση των μαζών. Ως τιμωρία, η διαπόμπευση, επιβαλλόταν σε άτομα όλων των κοινωνικών τάξεων. Σε λαϊκούς και άρχοντες, σε στρατιώτες και στρατηγούς, για μικρά και μεγάλα αδικήματα του κοινού ποινικού δικαίου και ιδιαίτερα κατά των ηθών (φόνος, μοιχεία) (Σιμόπουλος Κυριάκος, 2003).

Πριν από την διαπόμπευση, τον **θρίαμβο** όπως την αποκαλούσαν χλευαστικά, μαστίγωναν σκληρά τον κατάδικο, τον κούρευαν, τον ξύριζαν (Μαλλιά -γένια- μουστάκι- φρύδια), μουντζούρωναν το πρόσωπο του με καπνιά ή πίσσα, τον στεφάνωναν με μία πλεξάνα σκόρδα, τον τύλιγαν με βρωμερά άντερα από το χασαπίο, κρεμούσαν στο λαιμό του σάπιες κοιλίες και στους ώμους του κουδούνια. Κατά την περιφορά του στους δρόμους και στην αγορά ή στον ιππόδρομο, κάθιζαν το θύμα γυμνό ή ημίγυμνο σε γαίδαρο- μουλάρι ή αγελάδα ανάποδα και τον υποχρέωναν να κρατάει την ουρά του ζώου. Στην πομπή προπορεύονταν σάλπιγγες και διαλαλητές, ενώ το πλήθος που ήταν συγκεντρωμένο πετούσε στο πρόσωπο του θύματος, λάσπες, ανθρώπινες ακαθαρσίες και τον

χτυπούσαν στο στόμα με εντόσθια ζώων. Τον έφτυναν , τον πετροβολούσαν, τον χτυπούσαν με ραβδιά και μαστίγια. Βασανισμοί πολλαπλοί και πολυώδυνοι.... Σωματικό μαρτύριο και ψυχική εξουθένωση. Το κορυφαίο σε όλη αυτή την κατάσταση, είναι ότι στο Βυζάντιο διαπομπεύονταν ακόμα και οι νεκροί! Και... όταν δεν υπήρχε πτώμα, διαπόμπευαν στον ιππόδρομο το κομμένο κεφάλι καρφωμένο σε δόρυ.

Όλα τα παραπάνω αποτέλεσαν και αποτελούν ένα κρίκο στη διαχρονικότητα της βίας της εξουσίας , της θηριωδίας των βασανισμών, στις ομαδικές και ατομικές ωμότητες, στην εκμηδένιση και στον εξευτελισμό του ανθρώπου

1.5 ΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ ΥΠΟΔΟΥΛΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

Ο ελληνικός κόσμος μετά την κατάρρευση του βυζαντινού κράτους, υποδουλώθηκε στους Τούρκους και δέχτηκε τους νέους θεσμούς και κυρίως τις μεθόδους ποινικής καταστολής χωρίς έκπληξη. Η βία της οθωμανικής εξουσίας δεν ήταν πιο επαχθής από την βυζαντινή. Ο κολασμός των εγκλημάτων που στρέφονταν εναντίον της εξουσίας δεν παρουσίαζε ουσιώδης διαφορές. Οι ίδιες αγριότητες, η ίδια καταπίεση, βία και αυθαιρεσία. Οι Τούρκοι υιοθέτησαν θεσμούς και συνήθειες των Βυζαντινών σε πολλούς τομείς του δημοσίου και ιδιωτικού βίου, αλλού αντιγράφοντας πιστά και αλλού με προσαρμογές στα έθιμα και στις παραδόσεις τους. Έτσι λοιπόν εφάρμοσαν τις βυζαντινές αγγαρείες, τις διαπομπεύσεις, τους ακρωτηριασμούς, π.χ. τιμωρούσαν τον κλέφτη κόβοντας του τα τέσσερα δάκτυλα του δεξιού χεριού (εκτός από τον αντίχειρα) ή το ένα πόδι ή ξεριζώναν τα δόντια του, προσθέτοντας και νέες πιο αποτρόπαιες μεθόδους σωματικού πόνου.

Μια από τις απαισιότερες ποινές που επιβάλλονταν από την τουρκική εξουσία κατά τους αιώνες της δουλείας ήταν ο **διοβελισμος** το γνωστό παλούκωμα ή σούβλισμα. Ο μαρτυρικός θάνατος του παλουκιού, προοριζόταν για τους εχθρούς του Οθωμανικού κράτους, για όσους επιβαρύνονταν με εγκλήματα σχετικά με τη δημόσια τάξη

(αντάρτες και επαναστάτες) ή για κακουργήματα. Ήταν μια ποιηή βασανιστική που στο άκουσμα και μόνο προκαλούσε φρίκη και πανικό. Για τους Οθωμανούς αξιωματούχους ήταν ένα δραστικό τρομοκρατικό μέσο, ένα μέσο που ακόμα και στους αθώους και ανυποψίαστους γινόταν εφιάλης. Η εικόνα αυτή (του παλουκιού) ήταν παντού και πάντοτε το σύμβολο του οθωμανικού δεσποτισμού. Στηνόταν σε εμφανή σημεία, υψώματα, πλατείες και άλλους δημόσιους χώρους, για να προκαλεί δέος και να εμπνέει τυφλή υποταγή στο δυνάστη. (Εταιρ.Βυζαντ.Σπουδ, 1953)

Για το παλούκωμα χρειάζονταν ειδικευμένοι και έμπειροι δήμιοι. Ο πάσσαλος, ένα ευθύ κοντρό ραβδί πάνω από δύο μέτρα, συνήθως ξύλινο και αιχμηρό στην μία άκρη, έπρεπε να μπει στα οπίσθια του θύματος, ακριβώς όπως γίνεται με το σούβλισμα των αρνιών, έτσι που η αιχμή να βγει κάτω από το λαιμό δίπλα στην κλείδα ή κάπου στο στέρνο. Η δεξιοτεχνία ήταν απαραίτητη για να μην καταστραφούν ζωτικά όργανα και προκληθεί θάνατος κατά τη διάρκεια του βασανισμού, αφού το επιθυμητό ήταν να επιζήσει το θύμα για να παραταθεί το μαρτύριο του. Με μεγαλύτερη λεπτομέρεια το βασανιστήριο του διοβελισμού, είναι το σούβλισμα του κατάδικου με ξύλινο πάσαλο. Ξαπλώνουν το θύμα στη γη μπρούμυτα, με τα πόδια ανοικτά και τα χέρια δεμένα στη ράχη. Για να ακινητοποιηθεί εντελώς και να μην διαταράσσεται η εργασία του δήμιου, στερεώνετε στη ράχη του μελλοθάνατου ένα σαμάρι πάνω στο οποίο κάθεται ένας βοηθός του. Ο δήμιος ,αφού προετοιμάσει την είσοδο του πρωκτού με λίπος, πιάνει με τα δύο του χέρια το παλούκι και το μπήγει όσο πιο βαθιά μπορεί και ύστερα το χτυπάει με σφυρί ώστε να εισχωρήσει πενήντα (50) με εξήντα (60) εκατοστά. Ανασηκώνει τότε το παλούκι με τον σουβλισμένο και το στερεώνει στο κόμα αφήνοντας το θύμα να ξεψυχήσει καρφωμένο. Καθώς το θύμα δεν μπορεί να κρατηθεί από κάπου, το παλούκι βυθίζεται πιο πολύ και τελικά βγαίνει ή από τη μασάλη ή από το στήθος ή ακόμα και από το στομάχι. Ο θάνατος όμως θα αργήσει. Υπάρχουν περιπτώσεις που το θύμα έζησε και τρεις μέρες σε αυτή τη θέση. Η διάρκεια του βασανιστηρίου εξαρτάται από τη σωματική διάπλαση του ατόμου και την κατεύθυνση που δίνεται στον πάσαλο. Αυτό εξηγείται εύκολα. Από έναν εκλεπτυσμό της φρικαλέας θηριωδίας

τους, φρόντιζαν να μην είναι αιχμηρό το παλούκι αλλά αμβλύ και κάπως στρογγυλεμένο στην άκρη. Γιατί η αιχμή θα διαπερνούσε τα όργανα κατά τη διολίσθηση του παλουκιού και θα προκαλούσε άμεσο θάνατο. Η στρογγυλεμένη όμως απόληξη του πασάλου, παραμερίζει τα σπλάχνα, τα μετακινεί χωρίς να εισχωρεί στους ευαίσθητους ιστούς. Έτσι, τα ζωτικά όργανα δεν τραυματίζονται και η ζωή παρατείνεται για ορισμένο χρονικό διάστημα, παρά τους εφιαλτικούς πόνους που προκαλεί η συμπίεση των νεύρων. Η κατεύθυνση του παλουκιού επομένως ,επηρεάζει πολύ την διάρκεια του μαρτυρίου, γιατί είναι προφανές ότι αν το παλούκι δεν ακολουθήσει τον άξονα του σώματος αλλά εισχωρήσει λοξά, δεν θα βγει απ' το στέρνο η την μασχάλη, αλλά θα διατρυπήσει το υπογάστρο και έτσι αφού θα παραμείνει άθικτη η θωρακική χώρα και δεν πλήττονται τα βασικά όργανα μπορεί να παραταθεί η ζωή περισσότερο.

Πέρα από τον διαβελισμό υπήρχαν και άλλες μέθοδοι τιμωρίας όπως : η εκδορά του θύματος, η σταύρωση, και η συντριβή των αρθρώσεων. Η **εκδορά** ήταν το γδάρσιμο του μελλοθάνατου, ένα βασανιστήριο με πανάρχαιες ρίζες, που όπως φαίνεται οι πρώτοι που το διδάξαν ήταν οι Σκυθές. Ειδικότερα « περισκυθίζω » σημαίνει γδέρνω το κεφάλι, και η τεχνική που ακολουθούν σε αυτό το βασανιστήριο είναι ιδιαίτερη. Χαράζουν το κεφάλι γύρω γύρω, στο ύψος των αυτιών και αφαιρούσαν το δέρμα από το κρανίο, το οποίο κατεργάζονταν μαλάσσοντας το και το χρησιμοποιούσαν σαν μαντήλι. Αυτά τα μαντήλια από ανθρώπινο δέρμα, τα κρεμούσαν οι πολεμιστές με καμάρι στα χαλινάρια του αλόγου τους και όποιος είχε τα περισσότερα ήταν το καλύτερο παλικάρι (Σιμόπουλος Κυριάκος, 2003).

Το σφυροκόπημα των αρθρώσεων, ήταν ένα βασανιστήριο κατά το οποίο θρυμματιζονταν τα οστά του θύματος με σφυριά και τσεκούρια. Αλλά το φρικαλεότερο ήταν ο βασανισμός στα τσιγκέλια, οι γάντζοι. Το σώμα του μελλοθάνατου υψώνονταν με τροχαλία,αφού πρώτα ο δήμιος τον είχε δέσει πισθάγκωνα και αφηνόταν να πέσει πάνω σε τσιγκέλια στερεωμένα πάνω σε τοίχο ή ειδική βάση. Αν καρφωνόταν στην κοιλιά, ο θάνατος ερχόταν γρήγορα αλλιώς έμενε κρεμασμένος στους γάντζους τρεις μέρες περίπου και βασανιζόταν φρικτά από τη αγωνία και την

κακοπάθεια. Ένας Τσέχος διπλωμάτης, ο βαρόνος wenscelas wtrahslaw, παρακαλούθησε το 1591 στην Κωνσταντινούπολη τη μαρτυρική θανάτωση πάνω σε τσιγκέλια, ενός νεαρού Έλληνα ,που είχε συνάψει ερωτικό δεσμό με την Ελληνίδα σύζυγο μουσουλμάνου έμπορου. Κατά το οθωμανικό δίκαιο της εποχής, οι μοιχοί καταδικάζονταν σε θάνατο εκτός αν δέχονταν να αλλαξοπιστήσουν. Ο νέος αρνήθηκε να εξισλαμιστεί και οδηγήθηκε στον τόπο του μαρτυρίου. Έβγαλαν τον νέο απ' την φυλακή με τα χέρια δεμένα πίσω και με σιδερένιο χαλκά στο λαιμό, απ' όπου είχαν περάσει αλυσίδα. Δύο μεγάλοι δήμιοι λαμπροφορεμένοι κρατούσαν τις δύο άκρες της καδένας μπροστά και πίσω απ' τον κατάδικο ακολουθούσε φρουρά γενίτσαρων, καθώς και πλήθος λαού. Όταν είδε ο κόσμος τον μελλοθάνατο (άντρες και γυναίκες) είτε φώναζαν πως είναι κρίμα να καθεί τέτοιο παλικάρι, είτε τον συμβούλευαν να γίνει μουσουλμάνος για να του χαριστεί η ζωή του απ' τον Σουλτάνο. Αλλά ο Έλληνας έλεγε ,δεν αλλάζω την πίστη μου! Ούτε οι παρακλήσεις της ρωμιάς μοικαλίδας να τουρκέψει, για να σωθούν και οι δυο, είχαν αποτέλεσμα. Όχι δεν γίνεται έλεγε. Τα λόγια είναι περιττά. Το πλήθος αλάλαξε και η πομπή τράβηξε το δρόμο της μέσα σε κραυγές και πανδαιμόνιο. Όταν έφτασαν στο Κουν Καπί , την πύλη της άμμου, που είχαν στηθεί γάντζοι, δύο δήμιοι με ανασηκωμένα μανίκια, στερέωσαν τους μακαράδες για να σηκώσουν το νεαρό Έλληνα. Αφού τον έγδυσαν, αφήνοντας τον με το εσώρουχο, του έδεσαν τα χέρια ,τα πόδια και τον ανύψωσαν τραβώντας τα σκοινιά της τροχαλίας δύο μέτρα πάνω απ' την βάση των γάντζων και ενώ ο μελλοθάνατος αντίκριζε μετέωρος τα σύνεργα του μαρτυρίου γίνονταν ύστατες προσπάθειες για να μεταιοπιστεί. Στάθηκε αδύνατο. Εξαγριωμένο το πλήθος των μουσουλμάνων, κραύγαζε «ρίκτε τον στους γάντζους» Τότε δύο δήμιοι που στέκονταν στους γάντζους, ανέβασαν με μακαρά το μελλοθάνατο μια πήχη ψηλότερα και άφησαν να πέσει το σώμα πάνω στα τσιγκέλια. Ο νέος έζησε καρφωμένος τρεις μέρες. Φώναζε και εκλιπαρούσε να του δώσουν λίγο νερό, κανένας όμως δεν τολμούσε. Την Τρίτη ημέρα συγκλονίσθηκε κάποιος και τον πυροβόλησε στο κεφάλι.

Η θεαματικότερη βασανιστική εκτέλεση ήταν ο **διαμελισμός του μελλοθάνατου** και η επίδειξη των σπαραγμάτων σε δημόσιο χώρο, για καταπτόηση εκθρών και αντιπάλων εσωτερικών και εξωτερικών. Η μαρτυρική αυτή θανάτωση, διχοτόμηση ή τετραχισμός, πασίγνωστη ποινή στην Μεσαιωνική δύση, επιβαλλόταν απ' την οθωμανική εξουσία σε αιχμαλώτους πολέμου, κατασκόπους και αρνησίθρησκους κατά την διάρκεια επίσημης πανηγυρικής τελετής. Το 1463, ύστερα από τις Τουρκικές νίκες στην Πελοπόννησο, πεντακόσιοι(500) αιχμάλωτοι απ' τις βενετικές κτίσεις στην Μεσσηνία μεταφέρθηκαν στην Κωνσταντινούπολη και διχοτομήθηκαν προφανώς με κάθετη σπαθιά ή με διάσχιση των σκελών (Σιμόπουλος Κυριάκος, 2003).

Τούρκοι και Έλληνες έδειχναν αιμοδιψή και σαδιστική ευρηματικότητα στο βασανισμό και στη θανάτωση των κατασκόπων. Η σκοπιμότητα, η ανάγκη δηλαδή παραδειγματισμού και εκφοβισμού και η εκδικητική παραφορά οδηγούσαν σε θηριωδίες. Πολύ περισσότερο που οι κατηγορούμενοι για προδοσία δεν μπορούσαν να ελπίζουν σε προστασία ούτε από το νόμο ούτε από ανθρωπιστικές αναστολές ή ηθικές επιταγές. Στους πληροφοριοδότες των Τούρκων, οι Έλληνες του εικοσιένα (1821) επέβαλλαν τον πιο αγωνιώδη θάνατο. Τους έχτιζαν ζωντανούς ως το λαιμό για να παρατείνουν τον βασανισμό. Ένα απ' τα περιστατικά είναι αυτό που αφηγείται ο Μακρυγιάννης « Ένας παπάς από τα χωριά της Θήβας ήταν πολυαγαπημένος φίλος των Τούρκων. Έκανε τον Άγιο στους Έλληνες και με το να πηγαίνει σε όλες τις πολιτείες και τα νησιά έβλεπε και μάθαινε όλα τα μυστικά των Ελλήνων τα οποία τα μαρτυρούσε στους Τούρκους. Το έμαθαν οι Έλληνες, αφού το μαρτύρησαν Χριστιανοί, τον έφεραν στην Αθήνα και τον έχτισαν ζωντανό. Έτσι και πέθανε» (Σιμόπουλος Κυριάκος, 2003).

Μία παραλλαγή του μαρτυρίου αυτού είναι όταν έθαβαν τους κρατούμενους σε λάκκο όρθιους και ολόγυμνους ως το λαιμό και τους άφηναν να βασανίζονται επί τέσσερις ή περισσότερες μέρες χωρίς τροφή και νερό μέσα στο λασπόχωμα. Μερμήγκια, μύγες, σφήκες, σκουλήκια, πλήγωναν τα θύματα μέσα και έξω από το λάκκο και οι βασανιστές

εκβίαζαν και απειλούσαν χειρότερα για απόσπαση ομολογιών ή πληροφοριών.

Ο θάνατος αυτών που βασανίζονταν μπορούσε να επέλθει και με **εντοικισμό** ο οποίος ήταν παραλλαγή παλιάς οθωμανικής ποινής. Οι μελλοθάνατοι δηλαδή, θάβονταν όρθιοι ως το λαιμό σε λάκκους που ανοίγονταν ειδικά γι' αυτό το βασανιστήριο. Έτσι μισοπεθαμένους τους τάζαν και τους πότιζαν με τη βία. Τα περιπτώματα και το χώμα προκαλούσαν μολύνσεις στο κορμί και ο άνθρωπος σάπιζε ζωντανός. Συνεχίζοντας πρέπει να πούμε ότι συχνά πριν απ' την εκτέλεση των μελλοθάντων γίνονταν ακρωτηριασμοί. Το 1822 στην Αθήνα, τα παλικάρια του Ανδρούτσου, έκοψαν τα γεννητικά όργανα ενός εξισλαμισμένου Εβραίου που ομολόγησε ότι είχε αναλάβει την δολοφονία του αρχηγού του. Έτσι, τον γύμνωσαν, τον πέρασαν μέσα από την πόλη και τον οδήγησαν χτυπώντας τον, στον τόπο των εκτελέσεων. Εκεί του έκοψαν τα γεννητικά όργανα και μαχαιρώνοντάς τον με αλαλαγμούς, τον κρέμασαν σε ένα δέντρο (Σιμόπουλος Κυριάκος, 2003).

Η **γλωσσοτομία** ήταν μία άλλη μέθοδος τιμωρίας των πληροφοριοδοτών του εχθρού και των κατασκόπων κατά την επανάσταση, όχι από επιείκεια αλλά για παραδειγματισμό. Ο ακρωτηριασμένος ήταν παρόν, υπενθύμιζε την πράξη και την ποινή, ζωντανό καθημερινό θέαμα. Την μέθοδο αυτή υιοθέτησαν Τούρκοι και Έλληνες. Το 1822, κατά την εισβολή του Δράμαλη, ο Κολοκοτρώνης έκοψε την γλώσσα ενός κατασκόπου. Αλλά και οι τούρκοι τα ίδια έκαναν. Προληπτικά και κυρίως ως ανταπόδοση ή και χωρίς λόγο, για θηριωδία μόνο. Κατά την εισβολή του Ιμπραήμ στο Μοριά, οι Άραβες έκοβαν τις γλώσσες Ελλήνων και Ελληνίδων για να μην μεταδίδουν πληροφορίες. Ένας συνταγματάρχης, επικεφαλής της Γαλλικής επιστημονικής αποστολής είδε το 1829 στη Μεσσηνία πολλά κορίτσια με κομμένη γλώσσα να ζητιανεύουν. Εκλιπαρούσαν τους διαβάτες ανοίγοντας οικτρά το στόμα. Κρατούσαν το σαγόνι με το αριστερό χέρι και με τα δάχτυλα του δεξιού χεριού έκαναν τη κίνηση του ψαλιδιού (Πρακ. Ημερ, 1993).

Δεν έκοβαν μόνο γλώσσες οι Άραβες, έκοβαν μύτες και αυτιά. Τύφλωναν κιόλας. Ένας Γάλλος, μέλος της επιστημονικής αποστολής στο

Μοριά, περιγράφει τι ακριβώς αντίκρισε βγαίνοντας στο Ναβαρίνο. Αναφέρει λοιπόν ότι «μόλις πάτησε στη στεριά βρέθηκε μπροστά στο χειρότερο θέαμα της ζωής του. Ανάμεσα σε μερικά ξύλινα παραπήγματα, στημένα στην ακτή έξω από την ερειπωμένη πόλη, κυκλοφορούσαν κάτσιοι και ρακένδυτοι άντρες, γυναίκες και παιδιά χωρίς τίποτα ανθρώπινο στα χαρακτηριστικά τους. Άλλοι χωρίς μύτη, άλλοι χωρίς αυτιά και άλλοι με ανοικτές πληγές. Αλλά εκείνο που τον αναστάτωσε περισσότερο ήταν ένα παιδάκι τεσσάρων(4) χρονών που το κρατούσε ο αδερφός του από το χέρι. Ζύγωσε.

Τα μάτια του ήταν βγαλμένα. Οι Τούρκοι και οι Άραβες δεν λυπήθηκαν τίποτα.

Ωστόσο, οι περισσότεροι ακρωτηριασμοί, γίνονταν μετά θάνατον. Οι Τούρκοι έκοβαν τα αυτιά των σκοτωμένων για να τα προσκομίσουν ως τεκμήρια της νίκης ή ως τρόπαια και ενθύμια αλλά κυρίως για το μπαξισι. Αυτό το κίνητρο εξασφάλιζε και τον επίσημο και σίγουρο υπολογισμό των εκθρικών απωλειών. Δεν αρκούσαν οι αναφορές, χρειάζονταν αποδείξεις. Αλλά η μεταφορά των κεφαλιών ύστερα από πολύνεκρες μάχες, σε μεγάλες αποστάσεις, και η συντήρησή τους, παρουσίαζε δυσκολίες ενώ τα αυτιά συσκευάζονταν πιο εύκολα λόγω του μικρού τους όγκου και βάρους, τα οποία επιστρώνονταν με αλάτι και αποστέλλονταν στις έδρες των στρατιωτικών διοικήσεων ή στην πρωτεύουσα.

Οι Τούρκοι συνήθιζαν την αποστολή στην Κωνσταντινούπολη ύστερα από σημαντικές στρατιωτικές νίκες φορτιών με αυτιά και μύτες, αποδεικτικό στοιχείο των εκθρικών απωλειών. Η πρώτη αποστολή μετά την επανάσταση έγινε με τα «προϊόντα» της σφαγής που ακολούθησε την κατάληψη της Πάτρας από τις δυνάμεις του Γιουσούφ πασά τον Απρίλιο του 1821. Ο ιερέας της Αγγλικής πρεσβείας είδε τα θλιβερά εκθέματα στην πύλη του σουλτανικού σαραγιού και τα περιγράφει ψύχραιμος και νηφάλιος με πολλές λεπτομέρειες. Αναφέρει λοιπόν «πλάι σε παραστάδες της εισόδου υπήρχαν δύο στοίβες σαν μικρά δέματα σανού με κάθε λογής κομμάτια από ανθρώπινα πρόσωπα. Τα αυτιά ήταν τρυπημένα και κρέμονταν από σπάγκους. Μαζί με κάθε μύτη είχαν κόψει και το επάνω

χείλος και ένα κομμάτι από το μέτωπο. Μαζί με το πηγούνι είχαν κόψει το κάτω χείλος και την γενειάδα. Σε μερικές περιπτώσεις ήταν πελεκημένο κάθετα ολόκληρο το πρόσωπο και όλα τα χαρακτηριστικά της μορφής παρέμεναν ανέπαφα. Άλλοτε ήταν κρεμασμένα κατά κατηγορίες ανάλογα με τον ακρωτηριασμό. Έμεναν εκεί, πλάι στην πύλη μέρες και μέρες ώσπου σάπιζαν εντελώς και έπεφταν στις λάσπες του δρόμου. Οι Τούρκοι περνούσαν πατώντας αδιάφοροι τα λείψανα των προσώπων σε αποσύνθεση για, τα οποία κολλούσαν στα παπούτσια τους.

Έτσι, έβλεπες τον Οθωμανό περαστικό να βαδίζει με ένα ανθρώπινο χείλος ή πηγούνι στις σόλες του και καθώς τα γένια προεξείχαν φαινονταν λες και τα υποδήματα είχαν επένδυση γουναρικού.

Βέβαια οι παραπάνω συνήθειες δεν έλειψαν ούτε στους Έλληνες. Ύστερα από κάθε νικηφόρα μάχη έκοβαν τα αυτιά των σκοτωμένων εχθρών, τα περνούσαν σε σπάγκο τρυπώντας τα με βελόνα όπως τα ξερά σύκα και τα έστελναν στην κυβέρνηση σαν τρόπαιο αποδεικτικό, για τον έπαινο και την καθιερωμένη αμοιβή.

Οι Έλληνες που συναγωνίζονταν σε βαρβαρότητα τους εχθρούς τους χρησιμοποιούσαν τους αιχμαλώτους για να μεταφέρουν τα λείψανα των ομοφύλων τους. Φυσικά οι περισσότεροι από αυτούς τους αιχμαλώτους (Αρβανίτες), σφάχτηκαν μόλις παρέδωσαν το φορτίο τους. Τέσσερα χρόνια πριν, κατά την καταστροφή του Πέτα, έπεσαν στα χέρια των Τούρκων μερικοί αγωνιστές και ξένοι εθελοντές. Για το μαρτυρικό τέλος τους γράφει ο Γάλλος λοχαγός *Maxime Raybayd* « αυτοί οι αιχμάλωτοι ζήλεψαν την τύχη των συντρόφων τους που έπεσαν στην μάχη. Τους γύμνωσαν, τους ξυλοκόπησαν άγρια και τους ανάγκασαν να κουβαλήσουν στην Άρτα τα κομμένα κεφάλια των συναδέλφων τους. Η ζέστη ήταν ανυπόφορη. Έφτασαν στην πόλη λυγίζοντας απ' το βάρος, πνιγμένοι στα αίματα των δικών τους πληγών. Εκεί τους περίμενε ένας όχλος εξαγριωμένος εξαιτίας των μεγάλων απωλειών. Ρίχτηκαν καταπάνω τους με αβυσσαλέο πάθος και μίσος. Ο θάνατος τους ήταν αργός και φοβερός. Το τέλος ερχόταν ύστερα από ανήκουστα βασανιστήρια και κάθε λογής προσβολές και ατιμώσεις.

Μερικές φορές Τούρκοι και Έλληνες περιορίζονταν στον ακρωτηριασμό των εχθρών αποφεύγοντας την θανάτωση τους, από σκοπιμότητα, τρομοκρατία ή παραδειγματισμό. Ο Γάλλος εξωμότης συνταγματάρχης Seve διοικητής της Τριπολιτσάς κατά την περίοδο της πολιορκίας του Μεσολογγίου από τον Ιμπραήμ, συνήθιζε να κόβει τις μύτες και τα αυτιά των χωρικών που αιχμαλώτιζε και να τους αφήνει ελεύθερους. Κατά την πολιορκία του Ανάπλου από τους Έλληνες (1822). Οι Τούρκοι του Παλαμηδιού απέφευγαν την εκτέλεση των αιχμαλώτων. Τους ελευθέρωναν αφού προηγουμένως έκοβαν τα αυτιά ή τη μύτη τους ή όλα μαζί. Με αφορμή αυτό, εξαγριώνονταν οι Έλληνες που θεωρούσαν τον ακρωτηριασμό χειρότερο από το θάνατο και ως αντίποινα αποκεφάλιζαν τους τούρκους αιχμαλώτους.

Ωστόσο, η συνήθεια αυτή των Τούρκων να κόβουν κατά την διάρκεια της μάχης τα αυτιά των σκοτωμένων για να εισπράξουν το μπαξίσι, έσωσε την ζωή πολλών Ελλήνων αγωνιστών. Στην μάχη του Χαϊδαρίου (Ιούλιος 1826) , ύστερα από την δεινή ήττα των τακτικών του Φαβιέρου και την καταδίωξη τους από τον τουρκικό ιππικό θα κατασφάζονταν οι περισσότεροι Έλληνες στρατιώτες αν οι ιππείς δεν σταματούσαν κάθε τόσο για να κόψουν τα αυτιά των σκοτωμένων. Ο Ελβετός αξιωματικός Hahn που πήρε μέρος σε εκείνη την σύγκρουση γράφει στο χρονικό του « Το εχθρικό ιππικό διψώντας για εκδίκηση μας καταδίωξε αλλά όπως γίνεται συνήθως μας έσωσε η ανοησία των Τούρκων. Η μανία τους δηλαδή για λάφυρα. Γιατί ώσπου να αφιπεύσει ο καβαλάρης, να σκληύσει τον νεκρό, να κόψει τα αυτιά ή το κεφάλι του νεκρού, οι άλλοι είχαν απομακρυνθεί τόσο πολύ που δεν μπορούσε πια να τους προφτάσει. Σε αυτή την φυγή ένας αγωνιστής κατάλαβε πως ήρθε το τέλος του. Δεν τραυματίστηκε αλλά έπεσε καταγής παριστάνοντας τον σκοτωμένο. Τότε ο Τούρκος έκοψε τα αυτιά του στρατιώτη, τα σιγούρεψε στην τσέπη του και συνέχισε την καταδίωξη. Ο σκοτωμένος σηκώθηκε σκούπισε τα αίματα και γύρισε στο λόχο του.

Στους αιώνες της Τουρκοκρατίας οι εκτελέσεις καταδίκων γίνονταν συνήθως με **αποκεφαλισμό**. Ήταν η πιο αξιοπρεπής θανάτωση, με την προϋπόθεση ότι ο δήμιος θα τοποθετούσε το κεφάλι στα χέρια του

νεκρού και όχι ανάμεσα στα σκέλη ή στα οπίσθια του πτώματος, πράγμα που αποτελούσε ντροπή και βαριά καταφρόνηση. Οι συγγενείς των εκτελεσμένων Χριστιανών φρόντιζαν να χαραχθεί στην ταφόπλακα πως ο άνθρωπος τους αποκεφαλίστηκε με τιμή και αξιοπρέπεια, με το κεφάλι όχι στα οπίσθια ή στα σκέλη αλλά στα χέρια. Ο κληρικός walsh εφημέριος της αγγλικής πρεσβείας στην Κωνσταντινούπολη, διάβασε το 1821 αυτή την επιτύμβια διευκρίνιση στο μνήμα ενός Αρμένιου που είχε εκτελεστεί με αποκεφαλισμό. « Τον καρατόμησαν και απόθεσαν την κεφαλή στα χέρια του, που σημαίνει πως δεν ήταν ατιμωτική η θανάτωση». Η υβριστική μεταχείριση της κεφαλής γινόταν μόνο για τους ραγιάδες. Των εκτελεσμένων Τούρκων το κεφάλι τοποθετούσε ο δήμιος πάντοτε στη μασχάλη του πτώματος.

Η **καρατόμηση** ακολουθούσε ορισμένη διαδικασία, Ο μελλοθάνατος υποχρεωνόταν να γονατίσει. Ήταν η πιο βολική στάση και ο δήμιος τον αποκεφάλιζε με καλό ακονισμένο σπαθί. Αρκούσε ένα μόνο αστραπιαίο χτύπημα. Ο δήμιος ήταν βέβαια ειδικευμένος και δεξιότεχνος αλλά δεν είχαν όλα τα θύματα το λυτρωτικό αυτό τέλος. Ο Γάλλος charles Duval που βρέθηκε το 1826 στη Μεθώνη έδρα του Ιμπραήμ, γράφει για το βασανισμό κάποιου αιχμαλώτου από ένα παιδάκι έξι(6) χρονών. Ο πασάς πρόσταξε τον Έλληνα πατριώτη να γονατίσει και να σκύψει το κεφάλι. Εκείνος υπάκουσε και περίμενε τον αποκεφαλισμό του. Τότε ο Ιμπραήμ κάλεσε το Αιγυπτιόπουλο και του είπε « τράβα το σπαθί σου και πάρε το κεφάλι αυτού του γκιαούρη! Κόφτο και φέρτο μου!». Το παιδάκι βγάζει τα μάτια του αιχμαλώτου με την αιχμή του σπαθιού, διασκεδάζει πληγώνοντας τον στο πρόσωπο, του κόβει τα αυτιά και τον χτυπάει πολλές φορές στον αυχένα αλλά δεν μπορεί να κόψει το κεφάλι. Δεν έχει την δύναμη. Μερικοί Γάλλοι αξιωματικοί που παρακολουθούσαν την σκηνή, έπεισαν τον Ιμπραήμ να του χαρίσει την ζωή. Τον πήραν αλλά σε δύο ή τρεις ώρες υπέκυψε στα τραύματα του (Σιμόπουλος Κυριάκος, 2003).

Ένα από τα φοβερότερα κολαστήρια της Οθωμανικής αυτοκρατορίας ήταν τα Γιάννενα του Αλή πασά. Ο σατράπης της Ηπείρου που κράτησε την εξουσία επί τρεις περίπου δεκαετίες είχε δημιουργήσει

ένα καθεστώς τρόμου, φρίκης και πανικού στην επικράτεια του με τα συστηματικά και πολυποίκιλα βασανιστήρια και τις μαρτυρικές εκτελέσεις των εχθρών του. Χρησιμοποιούσε συνεργεία έμπειρων, ψύχραιμων και μεθοδικών δήμιων ειδικευμένων στον πολλαπλασιασμό του σωματικού πόνου με την παράταση ζωής των θυμάτων. Οι βασανιστές του Αλή συνδύαζαν τους παραδοσιακούς τρόπους θανατώσεων με νέα εφευρήματα. Ένα λοιπόν από τα βασανιστήρια που επέβαλλε ο Αλή πασάς με τους δήμιους του, ήταν το **ζεμάτισμα** με καυτό λάδι. Ένας Γάλλος μισθοφόρος ο Barthelemy Bacheville είδε το 1818 τους δήμιους του Αλή πασά να ρίχνουν με προσταγή του αφέντη τους, έναν κρατούμενο σε καζάνι με καυτό λάδι και αναφέρει ότι το λάδι και τα ξύλα που χρειάστηκαν τα έδωσαν οι συγγενείς του θύματος. Ένας άλλος μισθοφόρος ο Γάλλος εξωμότης Imbrahim Manzour παρακολούθησε στα Γιάννενα την τραγωδία ενός Αρβανίτη, σωματοφύλακα του Αλή που έκλεψε τριάντα χιλιάδες (30.000) γρόσια από το ταμείο του. Ο πασάς έδωσε εντολή να τον ρίξουν γυμνό στο κλουβί της λεοπάρδαλης που έτρεφε στο κήπο του σεραγιού. Επειδή το θηρίο δεν έδειξε προθυμία να τον κατασπαράξει, οι δήμιοι προσπάθησαν να την εξαγριώσουν χτυπώντας την με ραβδιά ανάμεσα από τα κάγκελα. Εκείνη τα δάγκωνε με μανία και τα θρυμματίζε σαν καλάμια. Τότε οι δήμιοι πρόσταξαν τον άνθρωπο να αγκαλιάσει το θηρίο ενώ συνάμα τον τρυπούσαν με τα κανιζάρια τους στο λαιμό και στην ράχη για να τον εξαναγκάσουν να επιτεθεί εκείνος. Ο άνθρωπος είχε μαζευτεί σε μία γωνιά και εκλιπαρούσε. Τελικά, βλέποντας πως το μαρτύριο του μεγάλωνε χίμηξε πάνω στην λεοπάρδαλη και την αγκάλιασε. Μόλις το θηρίο ένιωσε πάνω του τον άνθρωπο μούγκρισε δυνατά και έδωσε με το πόδι ένα χτύπημα στο κεφάλι ακριβώς όπως κάνουν οι γάτες. Αίμα τινάχτηκε από την πληγή και ο κρατούμενος σωριάστηκε στο δάπεδο του κλουβιού ενώ η λεοπάρδαλη πηγαινοερχόταν πατώντας αδιάφορη πάνω στο σώμα του. Μετά από αυτό ο Αλή πρόσταξε να πάνε δύο άλογα στο κλουβί (το κλουβί είχε τροχούς) και να το περιφέρει στην πόλη για να εξαγριώσουν το θηρίο αλλά και πάλι η λεοπάρδαλη αδιαφόρησε για τον άνθρωπο. Ύστερα από τέσσερις ώρες έβγαλαν τον άνθρωπο από το κλουβί, τον έγδαραν ζωντανό

και τον αποκεφάλισαν. Μία άλλη μαρτυρία που μας παρουσιάζει την κατάσταση που επικρατούσε στα Γιάννενα επί Αλή πασά, είναι αυτή του Γάλλου πρόξενου Rougvenille, σύμφωνα με την οποία, ένας μοναχός που κατηγορήθηκε ως συνεργάτης του Βλαχάβα κατά την εξέγερση του 1808 στη Θεσσαλία βασανίστηκε με τον εξής τρόπο. « Αρχικά έμπηξαν αργά αργά μυτερά καλάμια στα νύχια των χεριών του και των ποδιών του και στην συνέχεια τοποθέτησαν στο ύψος του μετώπου μια αλυσίδα από κότσια. Ύστερα κρέμασαν τον καλόγερο πάνω σε φωτιά ανάποδα οπότε οι φλόγες κατέτρωγαν το δέρμα του κρανίου. Οι δήμιοι επιθυμώντας το θύμα να βασανιστεί και όχι να πεθάνει τον αποσύρουν από την πηρά τον ξαπλώνουν και τοποθετούν πάνω του μια πλατιά σανίδα πάνω στην οποία ανεβαίνουν και χοροπηδούν για να προκαλέσουν κατάγματα. Τελικά ο καλόγερος χτίστηκε ζωντανός με το κεφάλι μόνο ελεύθερο όπου για να παρατείνουν το μαρτύριο του, τον έτρεφαν με την βία.

Επί Τουρκοκρατίας Έλληνες πολίτες με ψευδής κατηγορίες μετατρέπονταν από αθώοι σε ένοχοι και βασανίζονταν στα τούρκικα δεσμωτήρια. Την φρικαλεότερη φήμη από τις Οθωμανικές φυλακές είχαν τα δεσμωτήρια της πόλης και κυρίως ο λεγόμενος φούρνος του Μποστανιζιμπάσι και το περιβόητο μπάνιο. Ο φούρνος ήταν προανακριτικό κρατητήριο. Η ζωή στα δεσμωτήρια της Τουρκοκρατίας, τα λεγόμενα μπουντρούμια ήταν σαν ζωή μέσα σε ένα τάφο. Τα δεσμωτήρια αυτά ήταν θεοσκότεινοι, υγροί, δυσώδης, υπόγειοι χώροι, προθάλαμοι του θανάτου. Απαραίτητο εφόδιο κάθε μπουντρούμιου σαν όργανο ασφάλειας και βασανισμού ήταν το περιβόητο « δρουμπούκι », « τουμρούκι », « τρουμπούκι », ή κούτσουρο μακρύ ασήκωτο μαδέρι με άνοιγμα για τα πόδια των κρατουμένων. Μετά πόδια των κρατούμενων στο κούτσουρο αποκλειόταν εντελώς η απόδραση. Τα δεσμά αυτά ήταν χειρότερα από αλυσίδες και σιδερόμπαλες των δυτικών κάτεργων. Η εφιαλτική θύμηση του κούτσουρου αποτυπώνεται στα δημοτικά τραγούδια- μοιρολόγια της Τουρκοκρατίας.

«Σήμεραν δήμο μ' πασκαλιά, σήμερα πανηγύρι. Τα παλικάρια χαίρονται και ρίχνουν στο σημάδι

*και συ δήμο στα Γιάννενα, στον Άλυσσο, στον κούτσουρο,
στο έρμο το τουμρούκι.....*

*Τον έριξαν στο κούτσουρο στη σκοτεινή τη κάψη κι
αρχίνησε το βόγγισμα, να ασπράψει να του*

Κόψει.

*Για πάρτε αυτή τη δήμαινα , πάρτε τη στο τουμρούκι.
Για πάρτε και την Κώσταινα , βάλτε την
στο χαρέμι.....»*

Βέβαια οι Τούρκοι δεν αρκέστηκαν μόνο στην κακομεταχείριση των αντρών αλλά επέβαλλαν και βασανιστήρια και στις γυναίκες. Δεν πρέπει να παραλείψουμε το γεγονός ότι οι Τούρκοι είχαν κατασκευάσει και γυναικείες φυλακές (Σιμόπουλος Κυριάκος, 2003).

Υπάρχουν μαρτυρίες που αναφέρονται στην σαδιστική μεταχείριση σε βάρος των γυναικών με σκοπό συνήθως την απόσπαση πληροφοριών ή την εκδίκηση. Μία από τις πιο σκληρές μεθόδους βασανισμού των γυναικών ήταν ο εγκλεισμός των γυναικών σε σακί με γάτες. Ο Άγγλος Bernard Randolph αφηγείται ένα περιστατικό σύμφυτο με τα παραπάνω. « Στην Μύκονο οι Τούρκοι για να εξαναγκάσουν την γυναίκα του αρχηπειραιτή να ομολογήσει την έγδυσαν και την έβαλαν σε μια φαρδιά νησιώτικη βράκα με δεμένα παντζάκια. Έκλεισαν μαζί της στην βράκα έναν αγριόγατο. Έσφιξαν το πάνω μέρος με την ζώνη της βράκας και άρχισαν να τον χτυπούν από έξω με βέργες. Ο γάτος ανεβοκατέβαινε ξέφρενος καρφώνοντας τα νύχια του στο κορμί της γυναίκας. Το βασανιστήριο αυτό είχε πολλές παραλλαγές , αφού πέρα από γάτες στην βράκα έβαζαν ποντίκια ακόμα και φίδια.

Οι Τούρκοι, οι Έλληνες αλλά και κάθε άλλος λαός που πολεμά είτε για να επεκταθεί είτε για να αμυνθεί, χρησιμοποιεί την βία, βασανίζει και καταστρέφει τα πάντα για να φέρει το αποτέλεσμα που επιθυμεί. Στις εγκληματικές τους πράξεις δεν υπάρχει καμία μεταμέλεια ούτε ίχνος ενοχής. Όλα εντάσσονται στην λογική του πολέμου που καταλυτικός και ισοπεδωτικός καλύπτει, αποποινικοποιεί, αποκαθαίρει και επιβραβεύει οποιαδήποτε κακουργία ατομική ή ομαδική. Όπως γράφει και ο

Θουκυδίδης ο πόλεμος είναι «βίαιος δάσκαλος». Μεγάλος δάσκαλος της βίας των βασανισμών και του αργού θανάτου.

Η διαχρονικότητα των βασανιστηρίων και των μαρτυρικών θανατώσεων είναι ίσως η πιο πικρή διαπίστωση αυτής της ιστορικής αναδρομής. Από χιλιετία σε χιλιετία, από ήπειρο σε ήπειρο, από λαό σε λαό, από κοινωνία σε κοινωνία, από γενιά σε γενιά. Ο βασανιστής τέκνο προσφιλές, της εξουσίας, της αδικίας, της εκμετάλλευσης, της καταπίεσης, του αυταρχισμού και των πολέμων, συνεχίζει το αιμωτικό έργο του. Άλλοτε στο φως της ημέρας και άλλοτε στο σκότος και την ευαγώνια στη μοναξιά των θυμάτων. Μερικές φορές ο βασανισμός δέσμιου ανθρώπου από άνθρωπο εξουσιαστή αποτυπώνεται στις γραμμές της ιστορίας, αποθανατίζεται στα μνημεία, στα έργα τέχνης, στα θρησκευτικά κείμενα, στην μυθολογία, στον εγκόσμιο βίο και στον επουράνιο, στον επάνω και στον κάτω κόσμο. Βασανίζουν θεοί, βασανίζουν και δαίμονες. Στην γη, στον ουρανό, στον Άδη. Παντού βασανισμός και θάνατος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΑΙΤΙΑ ΠΟΥ ΟΔΗΓΟΥΝ ΣΤΑ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΑ

Ξεκινώντας στην εισαγωγή της πτυχιακής μας εργασίας , εξηγήσαμε ποιος είναι ο λόγος που επιλέξαμε αυτό το θέμα, δηλαδή των βασανιστηρίων. Επιθυμούμε μέσα απ' την εργασία μας αυτή, να δώσουμε απαντήσεις σε ερωτήματα που βασανίζουν και τον πιο απλό καθημερινό άνθρωπο, που έρχεται αντιμέτωπος με την φρικτή πραγματικότητα των βασανιστηρίων μέσω της προβολής τους απ' τα Μ.Μ.Ε. Τέτοια ερωτήματα λοιπόν μπορεί να είναι, το γιατί να γίνονται τα βασανιστήρια και το ποιόν εξυπηρετούν.

Η εξήγηση λοιπόν στα παραπάνω ερωτήματα θα μπορούσε να είναι τα εξής :

Ο άνθρωπος είναι το μοναδικό απ' τα έμβια όντα που βασανίζει άλλα έμβια όντα και απεργάζεται την αυτοκαταστροφή του , δική του αποκλειστική ιδιότητα, απόρροια του λογικού του. Μπορεί δηλ. ένα λιοντάρι ή ένας λύκος να σκοτώσει ένα άλλο λιοντάρι , ένα άλλο λύκο σε στιγμή παροξυσμού. Ωστόσο όμως, σε όλα τα πάνοπλα σαρκοφάγα υπάρχει μια απαγορευτική δύναμη, μία αυτοσυγκράτηση που λειτουργεί με σιγουριά και εμποδίζει την αυτοκαταστροφή του είδους. Στον άνθρωπο δεν υπήρξαν ποτέ παρόμοιοι αποτρεπτικοί μηχανισμοί γιατί δεν χρειάζονταν, και δεν χρειάζονταν επειδή ο άνθρωπος με τις σωματικές του μόνο δυνάμεις δεν μπορούσε να εξοντώσει γρήγορα και πολλούς συνανθρώπους. Όμως από την στιγμή που απέκτησε τεχνητά όπλα και μάλιστα μέσα μαζικής καταστροφής, το ανθρώπινο γένος αντιμετωπίζει την απειλή ολοκληρωτικού αφανισμού. Οι ισορροπίες που ισχύουν για το ζωικό βασίλειο έχουν ανατραπεί εντελώς και ο άνθρωπος μπορεί ν' αυτοκαταστραφεί απ' τις ίδιες του τις εφευρέσεις, αφού δεν υπάρχει καμία ενστικτώδεις χαλιναγώγηση. Ο άνθρωπος όταν ενσαρκώνει την εξουσία και την πολιτική ισχύ δείχνει αξιοθαύμαστη επινοητικότητα στην επιθυμία του για τον πολυώδυνο όλεθρο άλλου ανθρώπου. Ο όλεθρος αυτός, οι βασανισμοί και οι ωμότητες που αναφέρονται στο απώτερο παρελθόν απ' τα αρχαιοελληνικά βάραθρα,

τις ρωμαϊκές αρένες των γλαδιаторών και των θηρίων, έως το μεσαίωνα, και τους γάντζους της τουρκοκρατίας, αντιμετωπίζονται με ανεκτικότητα και κατανόηση. Θεωρούνται συνήθως συνάρτηση της πολιτικής στάθμης κάθε εποχής και αναπότρεπτο συνακολουθήμα συγκεκριμένων πολιτικών και κοινωνικών συνθηκών. Ως τις αρχές λόγω χάρη του 18^{ου} αιώνα, οι περισσότεροι ευρωπαίοι παρατηρητές των ελληνικών πραγμάτων, έβλεπαν με αδιαφορία ή τουλάχιστον χωρίς έκπληξη τις οθωμανικές θηριωδίες στον ελληνικό χώρο, την περιφρόνηση της ανθρώπινης ζωής και τα κάθε λογής κολαστήρια. Ήταν η φιλοσοφία των εκπροσώπων και εκφραστών των αποικιοκρατικών και ιμπεριαλιστικών δυνάμεων της εποχής, που έβλεπαν την βία και την τυραννία ως φυσικό φαινόμενο, σύμφυτο με το επίπεδο πολιτισμού των υποανάπτυκτων λαών, ως τετριμμένα περιστατικά της καθημερινής ζωής. Αυτή η αντίληψη πρόσφερε θεωρητική κάλυψη και ηθική ανοσία, ενώ νομιμοποιούσε και την πολιτική της βίας, του αίματος, που ακολουθούσαν οι ίδιες δυνάμεις στις κατακτημένες ή εξαρτημένες χώρες τους.

Με την ίδια αυτή λογική, οι κακουργίες των σημερινών τυραννικών καθεστώτων, οι ωμότητες σε ειρήνη και σε πόλεμο, θεωρούνται ξένη «εσωτερική» υπόθεση. Εθίζεται έτσι η παγκόσμια κοινή γνώμη σε αυτό το κλίμα της θηριωδίας, στη φυσική εξόντωση ανθρώπινων υπάρξεων, όχι μόνο από τα βασανιστήρια και την άγρια καταπίεση, αλλά και από την πείνα και την αρρώστια, γίνεται συγκαταβατική, απαθής και τελικά αναισθητη.

Όμως η πραγματική αλήθεια δεν είναι αυτή, ότι δηλαδή τα βασανιστήρια υπήρξαν και υπάρχουν μόνο σε χώρες υποανάπτυκτες, ότι βασανίζουν και βασανίζονται άνθρωποι πνευματικά ακαλλιέργητοι, άτομα μίας διαφορετικής κουλτούρας από εμάς τους πολιτισμένους, αλλά ότι τα βασανιστήρια υπάρχουν γιατί το επιθυμεί μία «ελίτ», η εκάστοτε εξουσία κάθε κράτους, που θέλει με τον τρόπο αυτό, να κυριαρχεί και να είναι ισχυρή και να μην απειλείται από καμία λαϊκή δύναμη.

Βασανιζόταν ο άνθρωπος και βασανίζεται ακόμα, για απόσπαση πληροφοριών, ομολογιών, για απόρριψη ιδεών και πεποιθήσεων. Βασανίζεται ο άνθρωπος αντιφρονών ή ύποπτος, κατηγορούμενος ή ένοχος, κρατούμενος ή κατάδικος και σχεδόν πάντα με σαδιστική σκληρότητα. Ειδικότερα οι λόγοι, οι αιτίες που τα βασανιστήρια υπήρξαν και υπάρχουν, είναι ίδιες παντού παραλλάζουν μόνο από εποχή σε εποχή. Ειδικότερα:

1. ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΑ ΛΟΓΩ ΠΟΛΕΜΟΥ

Σε περιόδους πολέμου, βασανίζουν και βασανίζονται κατακτητές και υπερασπιστές της πατρίδας. Και οι δύο γίνονται θύτες και θύματα, για μια κοινή επιθυμία. Επιθυμούν να αποσπάσουν από τους εκάστοτε αιχμαλώτους πληροφορίες για το εχθρικό στρατόπεδο (ο ανακρινόμενος ή θα ομολογήσει ή θα πεθάνει) επιθυμούν να αχρηστεύσουν τους αιχμαλώτους, καθιστώντας τους ακίνδυνους για πάντα, με το να τους κόψουν χέρια για να μην κρατάνε όπλα, είτε με το να τους αφαιρέσουν γεννητικά όργανα. Στον πόλεμο όλα επιτρέπονται, όλα τα πρέπει, τα όρια, οι νόμοι, καταπατούνται και κυριαρχεί μόνο το θέλω. Βασανίζονται ακόμα για προδοσία ή για εκδίκηση για τις απώλειες που είχε το στράτευμα στη μάχη. Στον πόλεμο, στον μεγάλο δάσκαλο της βίας, ανατρέπονται ξαφνικά οι συνθήκες ευημερίας, ήμερου βίου και ευγένειας που επικρατούσαν τόσο στο ιδιωτικό όσο και στον δημόσιο βίο σε περιόδους ειρήνης, ενώ στα άτομα εμφυσήεται το μίσος και η ανταποδοτική αγριότητα. Κυριαρχεί η ιδέα της συντριβής του εχθρού με όλα τα μέσα. Ο άνθρωπος αποθηριώνεται, σκοτώνει τον αντίπαλο στη γραμμή του πυρός και αντιμετωπίζει τα μετόπισθεν ως πεδίο μάχης. Στην κρίση του οι άμαχοι και τα αγαθά τους, οικογένειες και περιουσίες. Καμία στρατιωτική ηγεσία δεν μπόρεσε να καλιναγωγήσει τους πολεμιστές σε ώρα κατακτητικών εισβολών, νικηφόρων προελάσεων και κατοχής, να ανακαιτίσει το φονικό και τη φωτιά, τον βιασμό και την αρπαγή. Και όλα αυτά γίνονταν και γίνονται όχι πάντα κατά την εκτέλεση αποστολής αλλά κάτω από την ενστικτώδη παρακίνηση, με την ισχύ του

όπλου και την απειλή του θανάτου. Νέοι, νομοταγείς, πράοι και φιλήσυχοι, μεταβάλλονται σε σαρκοβόρα όντα, βιάζουν, σκοτώνουν ανυπεράσπιστα πλάσματα χωρίς δισταγμό και αναστολές. Διακατέχονται από μανία υλικής καταστροφής χωρίς κέρδος και σκοπιμότητα.

Σχετικό με τα παραπάνω, είναι αυτά που καταγράφει στο ημερολόγιο του, ένας Έλληνας στρατιώτης, χωριατόπαιδο, που πήρε μέρος στον Α΄ Βαλκανικό πόλεμο. Ο τρόπος με τον οποίο γράφει για τα κατορθώματα του, για τους προσωπικούς του άθλους, είναι ιδιαίτερος αφού απ' την μία γράφει με ειλικρίνεια και αφέλεια και από την άλλη με αγαλλίαση και έπαρση. Περνάμε και καίμε χωριά. Άλλα καίγονται από άλλους. Περιουσίες στο δρόμο και ότι άλλο φανταστείς... Αρχίσαμε να σφάζουμε πρόβατα αρκετά, άλλος γουρούνι, άλλος βόδι και μερικοί για γούστο βουβάλι.. Τις κότεις τις είχαμε ρημάξει. Άλλος αρνί, άλλος μοσχαρακία.. Πήγαινε το κά-κά, το μπέ, και το κούκου όπου χαλούσε ο κόσμος. Αλλά ποιος να σου μιλήσει;... Ωχ Χριστέ, κορδέλα κινηματογράφου έπρεπε να ήταν εδώ, να έπαιρνε σχέδιο πως σφάζουμε γουρούνι, πως βόδι, πως αρνί. Να παίρνουμε τα μπουτάκια από το μικρό γουρούνι και το υπόλοιπο πέταμα. Επίσης από το μοσχάρι φιλετάκια και τα μπούτια τα μαδούσαμε ως ένα είδος αρνιών. Καταβροχθίζουν τα κοψίδια αλλά χρειάζονται και γυναίκες. Τίποτα ευκολότερο... Έρευνα σε κρυψώνες των χωριατόσπιτων. Βρίσκουμε μία γριά μέσα στο σπίτι. Τη ρωτάμε: ίμα γαιίτσανεμα ,ίμα κοκοσκάνεμα, ίμα πουτκάνεμα. Την βουτάμε,, ανοίγουμε άλλο δωμάτιο, ωραίο τεφαρίκι, την αρχίζουμε. Λοιπόν, αφού βγάλαμε τα μάτια μας, την αφήσαμε και φύγαμε. Πέφτουμε μέσα σε κάνα δυο σπίτια. Ξειρυπώνουμε μέσα από μία κόφα τρεις. Τις παίρνουμε και δρόμο. Αφού βγήκαμε έξω από το χωριό τις ρίξαμε σε κάτι κεχριές κάμω. Καθένας την δική του. Ο γερο-πατέρας τους ερχόταν μαζί από πίσω.

- Ρε φεύγα!!

Τίποτα. Τρεις, τέσσερις σφαίρες πάει στο διάβολο. Αφού βγάλαμε τα μάτια μας, μετάνιωσα, διότι ήτανε παρθένες και εγώ διέπραξα πρώτη φορά στα χρονικά τέτοιο πράγμα ,το να τις ατιμάσω δηλαδή. Επήγαμε σε ελληνικό σπίτι και μείναμε. Έχει δε και ωραία κόρη ο νοικοκύρης.

Φρόντισε ο αδελφός του κοριτσιού να οδηγήσει τους στρατιώτες σε ένα βουλγάρικο σπίτι.

- Είναι δύο αδελφάδες και μία νύφη, οι δε άντρες έχουν φύγει. Εγώ θα σας πω το σπίτι και να πάτε και αν μπορέσετε πλακώστε τις.

Όπως βλέπουμε λοιπόν και από τα παραπάνω δεν υπάρχει καμία μεταμέλεια για τις εγκληματικές πράξεις (Ο. Αναστασίου, 1984)

2. ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ

A) Από την αρχή της ιστορίας σε όλους τους πολιτισμούς, αιματηρές τελετουργίες και βασανιστικές θανατώσεις αποτελούν αναγκαίες θυσίες για κατευνασμό των θεϊκών δυνάμεων. Οι θεοί διψούν. Για εξιλέωση, για εξαγορά της εύνοιας τους χρειάζονται ανθρωποθυσίες. Για να σταματήσει η φουρτούνα, για να καταλαγιάσει ο οργισμένος ποταμός πρέπει να τρέξει ανθρώπινο αίμα στα νερά, για να καρπίσει η γη πρέπει να ποτιστεί με αίμα. Ένα παράδειγμα που βασίζεται στα παραπάνω λοιπόν είναι αυτό που συνέβαινε στην αρχαία Σπάρτη, κατάλοιπο των ανθρωποθυσιών. Σύμφωνα με ένα παλιό χρησμό έπρεπε να ραντίζουν το βωμό της ορθίας Αρτέμιδος με ανθρώπινο αίμα. Γι' αυτό το λόγο θυσίαζαν κάποιον μετά από κλήρωση. Με το πέρασμα των χρόνων η ανθρωποθυσία μεταβάλλεται σε θυσία ζώων, ενώ επί Λυκούργου τη θυσία των ζώων θα πάρουν οι έφηβοι, που μαστιγώνονται μπροστά στο βωμό (Σιμόπουλος Κυριάκος, 2003).

Γινόταν λοιπόν βασανισμός των νέων με σκοπό να αντέχουν στο σωματικό πόνο, το περίφημο βασανιστήριο της διαμαστίγωσης. Το βασανιστήριο αυτό, γινόταν κάθε χρόνο σε επίσημη τελετή, από το πρωί ως το βράδυ, μπροστά στο ναό της ορθίας Αρτέμιδος, συχνά μέχρι θανάτου. Δέχονταν οι νέοι το σωματικό μαρτύριο περήφανοι και καρωποί, όπως γράφει ο Πλούταρχος και ήταν μεγάλη δόξα να αντέξουν το ολόήμερο βασανιστήριο βουτηγμένοι στα αίματα, και να επιζήσουν. Ο άγριος ξυλοδαρμός γινόταν με την συγκατάθεση αλλά και τη προτροπή των γονέων που παρακολουθούσαν το βασανισμό παρακινώντας και εμπυχώνοντας τα παιδιά να μην ξεψυχήσουν ενώ επιπλέον τα φοβέριζαν

οι μανάδες για να κρατήσουν ως το τέλος. Πολλοί έφηβοι ξεψυχούσαν κατά τη διαμαστίγωση από τα τραύματα και την αιμορραγία, ενώ άλλοι προτιμούσαν το θάνατο για να μην ντροπιαστούν στα μάτια των οικείων και των συμπολιτών τους. Οι νικητές των αγώνων καρτερίας της διαμαστίγωσης ονομάζονταν «βωμονίκαι» επειδή αγωνίζονταν μπροστά στο ναό της Αρτέμιδος και είχαν δικαίωμα να στήσουν τον ανδριάντα τους κοντά στο ιερό.

Σύμφυτο με τα παραπάνω, στο βασανισμό των εφήβων επιστατούσε η ιέρεια του ναού κρατώντας στα χέρια τον μικρό και ελαφρό ξόανο της θεάς. Πρόσεχε να μην γίνεται χαριστική μεταχείριση κατά τον βασανισμό, να μην χτυπούν δηλαδή ελαφρά οι μαστιγωτές, όταν ο έφηβος ήταν ωραίος και από ανώτερη κοινωνική τάξη. Σε αυτές τις περιπτώσεις η ιέρεια έλεγε πως ένιωθε να βαραίνει το ξόανο, να γίνεται ασήκωτο και έσπευδε να κατηγορήσει τους μαστιγωτές, ότι υποφέρει εξαιτίας τους.

Με το πέρασμα των αιώνων παρόμοιες καταστάσεις εμφανίστηκαν. Περιπτώσεις που άτομα, λόγω θρησκευτικών πεποιθήσεων και με εθελούσια προσφορά, δέχονταν τον σωματικό πόνο, άτομα που χαρακτηρίστηκαν αυτοβασανιζόμενα.

Το κίνημα των αυτοβασανιζόμενων ξεκίνησε από τους ερημίτες και απλώθηκε διαμέσου της εκκλησίας στις λαϊκές μάζες. Η κορύφωση του κινήματος αυτού έγινε στα μέσα του ΙΓ' αιώνα με τη συγκρότηση αδελφοτήτων που αναστάτισε την Ευρώπη, μα κυρίως την Ιταλία. Ένας μοναχός, ο st.Justin, της Πάουδας, σχετικά με τα παραπάνω γράφει...

«Σε μια περίοδο που η Ιταλία είχε μολυνθεί από κάθε λογής εγκλήματα, μία δεισδαιμονία ξαφνική, άγνωστη ως τότε στον κόσμο, κυριέυσε τους κατοίκους της Περούτζια, ύστερα τους Ρωμαίους και τελικά όλα τα έθνη της Ιταλίας. Τόσο πολύ είχαν ποτισθεί με το φόβο του θεού, που ευγενείς και ταπεινοί, νέοι και γέροντες ακόμα και παιδιά πέντε (5) χρονών, έβγαιναν γυμνοί στο δρόμο, χωρίς καμία αίσθηση ντροπής και βάδιζαν δυο-δυο όπως σε επίσημη πομπή. Κρατούσαν ένα μαστίγιο με δερμάτινους κόμπους και με δάκρυα και αναστεναγμούς αυτομαστιγώνονταν στην πλάτη μέχρι να τρέξει αίμα. Άντρες και

γυναίκες έκλαιγαν και χειρονομούσαν με τέτοιο τρόπο, που έπιανε τρομάρα τον κόσμο. Όλοι διακατέχονταν από αγωνία και ένιωθαν πως κάποιο μεγάλο κακό θα γινόταν, πως η θεϊκή δύναμη ετοιμαζόταν να τους αφανίσει με φωτιά, με σεισμό ή με άλλη μάστιγα από αυτές που χρησιμοποιεί η ουράνια δικαιοσύνη για τον κολασμό των αμαρτωλών. Αυτά τα απροσδόκητα ξεσπάσματα μετάνοιας που κατέκλυσαν την Ιταλία, πέρασαν σε άλλες χώρες προκαλώντας τον θαυμασμό όχι μόνο των αμόρφωτων αλλά και των σοφών ανθρώπων. Όλοι απορούσανε πώς φανερώθηκε με τόση βιαιότητας η φλογερή αυτή ευσέβεια πολύ περισσότερο που οι δημόσιες αυτοτιμωρίες και λιτανείες, ανήκουστες έως τότε, δεν είχαν ούτε την επιδοκιμασία του ποντίφικα ηγεμόνα ,ούτε την συμπάρσταση κάποιου ιεροκήρυκα ή σημαντικού προσώπου. Ριζώσαν ωστόσο ανάμεσα στους απλούς ανθρώπους και το παράδειγμα τους ακολούθησαν και μορφωμένοι και αμόρφωτοι».

Με βάση τα παραπάνω και όπως προκύπτει και από άλλες πηγές , κατά τις τελετουργικές επιδείξεις των αυτοβασανιζόμενων, τα άτομα κάθονταν καταγής σε κύκλο και γυμνώνονταν, έπειτα σηκώνονταν και μαστίγωναν τον διπλανό τους με συνοδεία ψαλμωδίας, ενώ τα μαστιγία που χρησιμοποιούσαν είχαν κόμπους τέσσερις μεταλλικές απολήξεις.

Σήμερα, σε πολλά σημεία του κόσμου οι αυτομαστιγώσεις και οι κάθε λογής αυτοβασανισμοί, αποτελούν δημόσιο θέαμα, σε πολυάνθρωπες θρησκευτικές ή μυστικιστικές λιτανείες όπου κυριαρχούν, ο εκστασιασμός και το παραλήρημα π.χ. στις Φιλιππίνες, στην Ισπανία, στο Ρίο ντε Ιζανέιρο, στο Μπενάρες, κ.λ.π.

Ωστόσο, δεν έλειψαν και παρόμοια περιστατικά στον κόσμο της ορθοδοξίας, όχι όμως ομαδικού αλλά ατομικού αυτοβασανισμού. Ασκητές του Αγίου όρους, τυραννούσαν το σώμα τους με διάφορα τεχνικά μέσα που προκαλούσαν μόνιμο πόνο και ταλαιπωρία. Αποκορύφωμα αυτών των αυτοτιμωριών ήταν το σιδεροπούκαμισο, που φορούσαν πολλοί αναχωρητές, ένα είδος μεταλλικού κορσέ που καταπονούσε αφόρητα και πλήγωνε το σώμα, ενώ άλλοι ασκητές, έσφιγγαν γύρω από το κεφάλι τους ένα μεταλλικό κρίκο για να υποφέρουν δια βίου.

Βλέπουμε λοιπόν, ότι οι άνθρωποι δεν βασανίζονται μόνο από άλλους, αλλά μπορεί και από τον ίδιο τον εαυτό τους. Αυτοβασανίζονται και βασανίζουν, ματώνουν τις σάρκες με αλυσίδες, με χιτώνες υφασμένους με αγκαθωτή συρμάτινη κλωστή, με σταυρώσεις, με σερνάμενη πορεία προς το ναό, με γυμνά γόνατα πάνω σε καλνιερίμια και σε κακοιράχαλους δρόμους, και όλα αυτά όχι για άφεση των αμαρτιών τους, αλλά για να προκληθεί σωματικός πόνος και έτσι να δημιουργηθεί το κατάλληλο κλίμα που θα επιτρέψει την επικοινωνία με το θεό.

Β) Ένας άλλος λόγος, θρησκευτικού περιεχομένου ήταν αυτός που αφορούσε τους βλάσφημους, σύμφωνα με τον οποίο, πέρα από τα βασανιστήρια που θα δέχονταν το άτομο αυτό, θα του κοβόταν η γλώσσα για να μην ξανά βλασφημήσει τα θεία, ενώ μπορούσαν επιπλέον να τον οδηγήσουν στον σταυρό, όπως έγινε με τον Ιησού Χριστό. Όπως όλοι γνωρίζουμε, ο Ιησούς θεωρήθηκε βλάσφημος, επειδή κήρυττε το λόγο του θεού και έλεγε πως είναι ο Μεσσίας, υιός του κυρίου. Οι άνθρωποι δεν πίστεψαν σε αυτόν, γι αυτό και τον καταδίκασαν με την ποινή της σταύρωσης.

Το βασανιστικό εργαλείο για την σταύρωση ήταν φυσικά ο σταυρός, πάσσαλος, που στερεωνόταν όρθιος στο χώμα και χρησιμοποιούνταν για πρόσδεση ή ανάρτηση του μελλοθάνατου. Ο σταυρός που συνήθιζαν οι Ρωμαίοι για τους δούλους, ο σταυρός του Χριστού, το «ξύλον» όπως αποκαλείται στα υμνολογικά κείμενα, είχε σχήμα ταφ Τ. Ο Μελλοθάνατος υποχρεωνόταν να μεταφέρει στον τόπο του μαρτυρίου μόνο το επάνω τμήμα, το λεγόμενο *patibulum*. Το όρθιο τμήμα του σταυρού, το *stripes*, ήταν μόνιμα στερεωμένο στη γη. Η εκτέλεση στο σταυρό ακολουθούσε την εξής διαδικασία. Ο μελλοθάνατος μαστιγωνόταν ανηλεώς με φραγγέλιο και κατά την πορεία προς τον τόπο του μαρτυρίου αφηνόταν στις βίαιες επιθέσεις του ερεθισμένου όχλου, σε κλευασμούς, χειροδικίες, λιθοβολισμό, κακώσεις. Στο σημείο των εκτελέσεων τον έγδυναν εντελώς, έδεναν τα χέρια του απλωμένα πάνω στο *patibulum*, ανέβαζαν το *patibulum* ψηλά και το κάρφωναν στη κορυφή του κάθετου ξύλου, έτσι που να σχηματίζεται τάφ Τ. Αν ο σταυρός ήταν

στημένος, ανέβαζαν τον κατάδικο με την βοήθεια σκάλας και σχοινιών, συνήθως όμως δεν χρειαζόταν, γιατί ο στύλος ήταν πολύ χαμηλός και η προσάρτηση του οριζόντιου ξύλου στην κορυφή του πασσαλού γινόταν με μερικά δικαλωτά κοντάρια. Το αναρτημένο σώμα ακουμπούσε ανάμεσα στα σκέλη σε μία προεξοχή, ένα είδος μικρού σκαμνιού (*sedile*) για να συγκρατείται το βάρος. Πάνω από το κεφάλι τοποθετούσαν μία επιγραφή, τον τίτλο, το όνομα του εσταυρωμένου και την κατηγορία. Σε αυτή τη θέση ερχόταν το τέλος απ' την κακοπάθεια, την αγωνία, την νευρική εξουθένωση και την δίψα. Η σταύρωση με ανάρτηση και πρόσδεση, ήταν μια μέθοδος εύκολη και πρακτική για τους δήμιους. Την ίδια περίπου διαδικασία ακολουθούσε η σταύρωση με καρφιά.

Στην σταύρωση με καρφιά, ξάπλωναν τον μελλοθάνατο ύπτιο και κάρφωναν τ' απλωμένα χέρια στο οριζόντιο ξύλο, το *ratibulum*. Επειδή το κάρφωμα στις παλάμες δεν ήταν στέρεο εξαιτίας του βάρους του σώματος, η ίλωση γινόταν συχνά στους καρπούς. Ανασηκωνόταν ύστερα το *ratibulum* και το στερέωναν στον όρθιο στύλο, και αφού λύγιζαν τα γόνατα του κατάδικου, έτσι που τα πέλματα να πάρουν θέση παράλληλη με το στύλο, να εφάπτονται δηλαδή το ένα πάνω στο άλλο, κάρφωναν τον τارسό των ποδιών χρησιμοποιώντας ένα μόνο καρφί. Αλλά δεν κάρφωναν πάντα τα πόδια. Συνήθως περιορίζονταν στην πρόσδεση τους πάνω στο στύλο, αφού λύγιζαν τα πόδια έτσι που τα πέλματα να εφάπτονται στον πάσσαλο (Σιμόπουλος Κυριάκος, 2003).

Αυτή η μέθοδος σταυρικού θανάτου ήταν ευεργετική σε σύγκριση με την ανάρτηση, επειδή η αγωνία διαρκούσε μερικές ώρες μόνο, ενώ στη σταύρωση χωρίς ίλωση, ο κατάδικος βασανιζόταν πολλές μέρες. Έπειτα, στη σταύρωση με καρφιά, προβλεπόταν κάτω από ομαλές συνθήκες, η χορήγηση αναλγητικών ποτών για την ανακούφιση του μελλοθάνατου από τους πόνους. Συγκεκριμένα, έδιναν στον κατάδικο πριν από την ίλωση, να πει κρασί ανάμικτο με σμύρνα και άλλα βαριά φάρμακα που προκαλούσαν αναισθησία και εξαφάνιζαν ίσως εντελώς το αίσθημα του πόνου. Αυτή η «ανθρωπιστική» τακτική, εφαρμόστηκε και στην περίπτωση του Χριστού. Του έδωσαν πριν από την ίλωση «εσμυρνισμένον οίνον» αλλά κατά τον ευαγγελιστή Μάρκο, ο χριστός αρνήθηκε να πει.

Παλαιότερα πίστευαν πως τον θάνατο στο σταυρό προκαλούσε η ίλωση στα χέρια και στα πόδια. Πρώτος ο Ερνέστος Ρέναν, υποστήριξε στο έργο του «η ζωή του Χριστού» ότι ο εσταυρωμένος δεν πέθανε από τα τραύματα του αλλά από σταδιακή ασφυξία και τετανία, δηλαδή παροξυσμό πολυώδυνων σπασμών στα άκρα. Η άποψη του αυτή επιβεβαιώθηκε από τις επιστημονικές έρευνες που ακολούθησαν, εμπλουτισμένες και από τις εμπειρίες στα κιτλερικά στρατόπεδα. Σύμφωνα με αυτές τις διαπιστώσεις ο θάνατος επερχόταν από ασφυξία. Καθώς το βάρος του σώματος που κρεμόταν από τα καρφωμένα χέρια, προκαλούσε αγωνιώδη και επώδυνη έλξη στους μυς του αναπνευστικού συστήματος (ώμοι, θώρακας, διάφραγμα, υπογάστριο) δυσχεραίνονταν πολύ η εκπνοή. Με τους πνεύμονες σε θέση αναγκαστικής εισπνοής, ο μελλοθάνατος ανασηκωνόταν σε μία βασανιστική προσπάθεια να βγάλει τον αέρα. Ίσιωνε τα πόδια του αλλά έτσι το βάρος του σώματος έπεφτε στο καρφί που ξέσκιζε τις σάρκες της πληγής. Ανάσαινε λίγο, πάλι συμπίεση και πνιγμονή. Ολόκληρο το αναπνευστικό σύστημα συνταραζόταν από σπασμούς και έτσι από πνιγμονή σε πνιγμονή, ερχόταν ο θάνατος από ασφυξία και αγωνία.

Γ) Ένας επιπλέον λόγος βασανισμού, με θρησκευτικό περιεχόμενο ήταν αυτός που αφορούσε τους ιερόσουλους. Οι ιερόσουλοι τιμωρούνταν με θανάτωση με τρόπο βάρβαρο, την κατακρήμνιση. Αυτή την ποινή είχαν ορίσει οι αφικτύονες. Όσοι σφετερίζονταν χρήματα του ιερού ναού των Δελφών ή αναθήματα, γκρεμιζόνταν από ένα βράχο, την Νάμπια. Είχαν επιλέξει αυτή τη μέθοδο, για να αποφεύγουν την άμεση εκτέλεση, που σημαίνει έκχυση αίματος και να προστατεύονται έτσι από το μίσημα της ανθρωποθυσίας.

Ο Αιλιανός γράφει για κατακρήμνιση προσκυνητών ύστερα από σκευωρία. Ανάμεσα τους και ο Αίσιωπος. Ακόμα και νήπια θανατώνονταν. Ένα παιδάκι γράφει ο Αιλιανός, κατηγορήθηκε ως ιερόσυλο επειδή παίζοντας μάζεψε ένα πέταλο, που έπεσε από το χρυσό στεφάνι της Άριεμης. Οι δικαστές άπλωσαν μπροστά στο νήπιο διάφορα παιχνίδια, τοποθέτησαν ανάμεσα σε αυτά το χρυσό πέταλο και περίμεναν να δουν τι

θα πρωτοαγγίξει. Ξανάπιασε το χρυσό πέταλο....φανερó πως το παιδί ήταν ιερόσυλο... Έτσι το παιδάκι θανατώθηκε.

3. ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΑ ΓΙΑ ΜΥΗΣΗ ΑΤΟΜΩΝ ΣΕ ΟΜΑΔΑ

Ένας άλλος λόγος βασανιστηρίων ήταν η μύηση των νέων, με εθελοντικούς βασανισμούς. Η πιθανότερη εξήγηση του εθελοντικού βασανισμού, είναι η διαμασίγωση, μυητική τελετή για τους έφηβους, και παρατηρείται στις περισσότερες πρωτόγονες κοινωνίες. Η ένταξη λόγου χάρη ενός εφήβου στην μυστική αδελφότητα αρένων της φυλής *mouduan* της Ν. Αμερικής, γινόταν ύστερα από τρομακτικό μαρτύριο. Δύο άντρες έσκιζαν με μαχαίρι τους μύς του στέρνου και της ωμοπλάτης των αγοριών, βύθιζαν τα δάκτυλα στις πληγές και περνούσαν γάντζους από όπου περνούσαν σκοινιά. Ανασήκωναν έπειτα το νέο ψηλά και τον άφηναν εκεί κρεμασμένο από τις πλεκταριές των νεύρων. Αλλά πριν τους κρεμάσουν έσκιζαν τα νεύρα των χεριών και των ποδιών και περνούσαν στο άνοιγμα βαριές πέτρες. Ο Άγγλος George Sattin που παρακολούθησε τον περασμένο αιώνα μια τέτοια μυητική τελετή, γράφει ότι η αντοχή των νέων στα ανήκουστα αυτά εθελοντικά βασανιστήρια, ξεπερνά τα ανθρώπινα μέτρα. Ούτε ένας μορφασμός πόνου στα πρόσωπα τους, ούτε μία κραυγή, ούτε μία σπασμωδική κίνηση κατά την κατακρεούργηση τους. Και δεν αρκούσε μόνο η ανάρτηση τους από τα νεφρά. Ένας άνδρας της αδελφότητας έδινε με δύναμη, περιστροφική κίνηση στο κρεμασμένο σώμα, έτσι που να γυρίζει σαν σβούρα. Τελικά ο νέος έχανε τις αισθήσεις του και το σώμα του θύμιζε σφακτάρι.

Ποιο είναι το βαθύτερο νόημα αυτών των αποτρόπαιων βασανιστηρίων, αναρωτιέται ο εθνολόγος-θρησκευολόγος- ανθρωπολόγος Mircea Eliade. Οι ευρωπαίοι ερευνητές τα απέδωσαν στην αγριότητα που χαρακτηρίζει τους ιθαγενείς. Αυτή η εξήγηση δεν είναι επαρκής παρατηρεί ο Eliade. «Οι πρωτόγονοι δεν είναι περισσότερο σκληροί από τους πολιτισμένους. Σε κάθε παραδοσιακή κοινωνία, ο πόνος έχει θρησκευτικό νόημα επειδή πιστεύεται ότι ο βασανισμός επιβάλλεται από υπερφυσικά όντα, με σκοπό την ανάσταση του θύματος. Ο βασανισμός

είναι μια έκφραση μυστικού θανάτου. Βασανίζομαι, σημαίνει κατακερματίζομαι από τους αρχηδαίμονες της μυητικής λειτουργίας». Υπενθυμίζει το μαρτύριο του Αγίου Αντωνίου, αυτό που στην ορθόδοξη παράδοση αποκαλείται πειρασμός του Αγίου Αντωνίου. Τον κρατούσαν οι δαίμονες κρεμασμένο στον αέρα, τον φυλάκιζαν κάτω από τη γη, δάγκωναν τις σάρκες του, εξάρθρωναν τα μέλη του και τον κομματίαζαν.

Πραγματικά, ο πειρασμός σημαίνει δοκιμασία, ομόλογο της μυητικής θεοκρισίας. Αντιμετωπίζοντας νικηφόρα ο ασκητής Αντώνιος όλους αυτούς τους πειρασμούς Αγιοποιείται. Σκοτώνει μέσα του τον παγανιστικό άνθρωπο, τον ειδωλόλατρη, και αναγεννιέται ως χριστιανός Άγιος. Στην χριστιανική παράδοση οι δαίμονες δεν πετυχαίνουν ποτέ τον σκοπό τους, το θύμα πάντα θριαμβεύει. Οι δαίμονες π.χ. αναλαμβάνουν την μύηση των νέων, υποβάλλοντας τους σε βασανιστήρια και τελικά θανατώνοντας τους για να ξαναγεννηθούν ανανεωμένοι πια, στο σώμα και την ψυχή. Οι πειρασμοί του Αγίου Αντωνίου είναι ταυτόσημοι με τα βασανιστήρια των εφήβων στις νοτιοαμερικάνικες αδελφότητες.

4. ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΑ ΣΕ ΜΑΓΙΣΣΕΣ ΚΑΙ ΜΑΓΟΥΣ

Σε παλαιότερες εποχές οι άνθρωποι, λόγω του χαμηλού πνευματικού τους επιπέδου και επηρεασμένοι από προκαταλήψεις θεωρούσαν τα άτομα που ασχολούνταν με βότανα- φίλτρα και την πρόβλεψη του μέλλοντος , ως μάγους. Έτσι για να προστατέψουν τους εαυτούς του και γενικότερα την κοινωνία από το κακό της μαγείας τους βασάνιζαν και τους οδηγούσαν στο θάνατο. Ένα περιστατικό που επιβεβαιώνει τα παραπάνω και συνέβη στον ελληνικό χώρο, είναι αυτό με την κυρία Λουκία Μπρουτσάνη. Η γυναίκα αυτή κατηγορήθηκε για μαγεία. Αφού βασανίστηκε με σαδιστική επιμονή, καταδικάστηκε σε θάνατο. Όμως πριν απ' την εκτέλεση την μαστίγωσαν, την σημάδεψαν με πυρωμένο σίδερο και της έκοψαν την μύτη και τα χείλη.

Σύμφωνα με τα παραπάνω οι άνθρωποι για να προληφθούν απ' την μαγεία έπαιρναν κάποια μέτρα. Για την πραγματοποίηση των μέτρων αυτών γίνονταν θύματα κάποιοι αθώοι. Έγκυες γυναίκες , που

ξεκοιλιάζονταν και τους αφαιρούσαν τα έμβρυα, νέοι που τους αφαιρούσαν τα γεννητικά μόρια και όλα αυτά για να παρασκευάσουν φυλακτά και διάφορα είδη αλοιφών που θα τους έσωζαν όπως πίστευαν, από το μαγικό κακό.

5. ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΙΜΩΡΙΑ ΤΗΣ ΜΟΙΚΕΙΑΣ

Η μοικεία θεωρείτο και εξακολουθεί να θεωρείται σε μερικές χώρες (π.χ Ιράν) ανήθικη πράξη. Οι κατεχοχήν κατηγορούμενες ήταν και είναι οι γυναίκες, ενώ αν οι άντρες υπέπεφταν σε αυτό το παράπτωμα σπάνια τιμωρούνταν. Διαφαίνεται λοιπόν από τα παραπάνω ότι η αντιμετώπιση της γυναίκας ήταν διαφορετική εν συγκρίση με τον άνδρα. Μπορούσε δηλ. η γυναίκα να μην είχε διαπράξει αυτή καθ' αυτή την πράξη αλλά να υπήρχε μόνο υπόνοια. Ακόμα και τότε λοιπόν την τιμωρούσαν.

Στον Εβραϊκό κόσμο, σε περίπτωση που αμφισβητείτο η πίστη της συζύγου, χωρίς όμως αποδεικτικά στοιχεία για μοικεία εφαρμοζόταν ο νόμος της ζηλοτυπίας, όπως αναφέρεται στην Παλαιά Διαθήκη, η ιεροτελεστία με το « ύδωρ του ελεγκμού» . Ο σύζυγος που υποπτευόταν την γυναίκα του, την οδηγούσε στο ναό. Εκεί ο ιερέας κρατώντας αγγείο γεμάτο με το ύδωρ του ελεγκμού, την τοποθετούσε μπροστά στο θυσιαστήριο, δηλαδή ενώπιον του Ιακωβά, την όρκιζε και της έδινε να πει, λέγοντας της πως αν ήταν μεμιασμένη θα πρηζόταν η κοιλία της και θα σάπιζε ο μηρός της. Αντίθετα, στην περίπτωση που υπήρχαν αποδείξεις για την μοικεία της γυναίκας η τιμωρία ήταν σκληρή, επώδυνη και ταπεινωτική. Σκοπός της ήταν μέσα από τον λιθοβολισμό, τη μαστιγώση και τον πνιγμό, να επέλθει ο θάνατος.

Μία μαρτυρία που επιβεβαιώνει τα παραπάνω είναι αυτή του Γάλλου εξωμότη Imbrahim Manzour, που παρακολούθησε δύο λιθοβολισμούς. Μίας μουσουλμάνας στα Γιάννενα που είχε άνομο δεσμό με κάποιον Ιταλό και στη Συρία, ενός χριστιανού που ξελόγιασε την κουνιάδα του. Το δημόσιο λιθοβολισμό της μουσουλμάνας που έγινε το 1816 παρακολούθησε και ο Άγγλος περιηγητής Jones «ενώ πηγαίναμε στο σεράι ακούσαμε το νιελάλη που καλούσε όλους τους πιστούς

μουσουλμάνους να ρίξουν μια πέτρα πάνω της». Η νέα είχε αθέμιτο δεσμό με κάποιο Ιταλό μισθοφόρο του Αλί. Ξεσκέπασαν το πρόσωπο της, η αποκάλυψη του οποίου ισοδυναμούσε με διαπόμπευση, και την οδήγησαν σε σημείο έξω από την πόλη. Αφού την κατέβασαν στον τάφο που είχε σκαφτεί για γι' αυτή, άρχισε ο λιθοβολισμός που συνοδευόταν από βριοσιές και κατάρες. Επί ένα τέταρτο οι πέτρες έπεφταν βροχή. Ένας Αρβανίτης φιλόανθρωπος άρπαξε μία μεγάλη πέτρα και αποτελείωσε τη μουσουλμάννα, που θάφτηκε κάτω από το λιθοσωρό, ενώ ο Ιταλός έμεινε φυλακισμένος στο φρούριο του Αργυρόκαστρου.

Τέλος, πέρα από τα παραπάνω, υπήρχε και η περίπτωση στην οποία ο απατημένος σύζυγος δεν ήθελε να θανατωθεί η γυναίκα του, αφού ήθελε να συνεχίσει να ζει μαζί της. Έτσι, για να καλύψει το αμάρτημα της γυναίκας του, έπρεπε να την σηκώσει στη ράχη του και να την έχει σε τέτοια θέση ώστε τα οπίσθια της να μπορούν να μαστιγωθούν, και να λάβει εκατό πενήντα(150) ραβδισμούς. Έπειτα έπρεπε να πληρώσει το λεγόμενο κερατιάτικο. Μετά από αυτό ο κάθε ένας μπορούσε να τον αποκαλεί κερατά (Σιμόπουλος Κυριάκος, 2003).

6. ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΑ ΓΙΑ ΩΦΕΛΙΜΙΣΤΙΚΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ

Ο άνθρωπος βασανίζει τον συνάνθρωπο του για να κερδίσει μέσα από αυτό υλικά μα και άυλα πράγματα. Παλαιότερα, σε χρόνους δύσκολους για τους Έλληνες π.χ. Τουρκοκρατία, άνδρες δημιουργούσαν ομάδες και μέσω της ληστείας και της πειρατείας κέρδιζαν χρήματα και άλλα αντικείμενα αξίας. Οι αρχές τους αντίθετες με της αρχές της πολιτισμένης κοινωνίας, ο τρόπος τους ενάντια σε νόμους, τρόπος σκληρός και απάνθρωπος. Ληστές και πειρατές λοιπόν, αιχμαλώτιζαν άμαχους, τους βασάνιζαν και τους ακρωτηρίαζαν εκβιάζοντας τους οικείους τους για καταβολή λύτρων. Ένα παράδειγμα που αποδεικνύει τον τρόπο σκέψης και τον τρόπο δράσης αυτών, είναι τα λόγια ενός Μοραΐτη αρχιληστή, του Λαφαζάνη, προς τον βουλευτή και πρώην πρωθυπουργό Σωτηρόπουλο το 1867. «Καθώς εσείς έχετε τους νομούς σας και όσα γράφουν οι νόμοι σας δεν θεωρείτε αμαρτία να τα κάνετε,

απαράλλακτα και εμείς οι ληστές έχουμε τους δικούς μας νόμους και όσο τους προσέχουμε δεν φοβόμαστε την τιμωρία ούτε στον πάνω κόσμο ούτε και στον άλλο. Οι νόμοι μας, μας συγχωρούν. Για μας νόμοι είναι:

- 1) Να κυνηγάμε και να σκοτώνουμε όλους όσους μας κατατρέχουν και ζητούν να μας εξοντώσουν.
- 2) Να κόβουμε τη μύτη και τα αφτιά εκείνων που μας προδίδουν στην εξουσία και τους αφήνουμε να ζουν σημειωμένοι για να βλέπει ο κόσμος και να αποφεύγει την προδοσία.
- 3) Παίρνουμε χρήματα από όσους έχουν για να ζήσουμε και εμείς, και βοηθάμε και κανένα φτωχό.
- 4) Σκλαβώνουμε τους μεγάλους και τους πλούσιους και ζητάμε εξαγορά, και εάν δεν την λάβουμε κόβουμε τα κεφάλια και τα στέλνουμε στους συγγενείς τους.

Από την άλλη μεριά, οι νόμοι μας διατάζουν να μην κάνουμε απιστίες, να μην κακοποιούμε και να μην χύνουμε χωρίς ανάγκη αίμα. Να μην παίρνουμε από κανένα φτωχό την περιουσία και το κυριότερο να μην πλησιάζουμε τις γυναίκες (Σιμόπουλος Κυριάκος, 2003).

Σε γράμμα προς τη σύζυγο του αιχμαλώτου, οι ληστές προειδοποιούν : θα του κόψουμε το κεφάλι, αν δεν λάβουμε τα λύτρα, όπως το έχουν σύστημα τα παλικάρια. Και να κρατηθεί μυστική η απαγωγή για να μην πάθετε ότι έπαθε η τάδε που έστειλε το απόσπασμα και έχασε τον άνδρα της. Τον σκοτώσαμε για να μην μας τον πάρουν ζωντανό και ντροπιαστούμε.

Σύμφωνα λοιπόν με τους νόμους τους τα άτομα που αιχμαλώτιζαν ήταν εύπορα. Έτσι έγινε και με έναν Γάλλο έμπορο, που αφού τον έπιασαν, ζήτησαν από τους συγγενείς του χρήματα-λίτρα. Το πόσο όμως που ζήτησαν ήταν εξωφρενικό και έτσι στάθηκε αδύνατο να συγκεντρωθεί από τους φίλους του. Και επειδή δεν έφταναν τα λίτρα, οι πειρατές έστειλαν πρώτα το ένα αυτί και ύστερα το άλλο. Ακολούθησαν τα δόντια... Ο έμπορος όμως μέσα στην ατυχία του στάθηκε τυχερός, αφού πιάστηκαν οι ένοχοι και έτσι σώθηκε από τους ακρωτηριασμούς.

Γενικότερα και ένα ελάχιστο να έλλειπε από τα ζητούμενα λίτρα, η συμμορία αποδεσμευόταν από τη μπέσα και η τύχη του κρατούμενου

κρινόταν ύστερα από ψηφοφορία-θάνατος ή ακρωτηριασμός, μπροστά στον κομιστή των χρημάτων.

Πέρα από αυτά αξίζει να αναφερθεί ότι συχνά οι ληστοσυμμορίες είχαν διασυνδέσεις με πολιτικά πρόσωπα, εξασφαλίζοντας έτσι προστασία, με αντάλλαγμα την κατατρομοκράτηση, τον εκβιασμό και την δολοφονία πολιτικών αντιπάλων. Ο λήσταρχος Γελαδοβορός που δολοφόνησε το 1851 κατά παραγγελιά τον Δήμαρχο Τυμφρησιτού, παρέδωσε στους εντολείς του ένα δάκτυλο του θύματος, για να λάβει 300 τάλιρα όπως είχε συμφωνηθεί.

Βλέπουμε λοιπόν ότι, οι ληστές της στεριάς όσο και της θάλασσας ήταν δημιουργήματα εποχών βίας, αναστατώσεων, πολέμων και κοινωνικής αδικίας, ήταν άτομα περιθωριακά, σκληροτράχηλα και ατρόμητα με περιστασιακή ιδεολογία, επαγγελματική συνείδηση και ευθύτητα και κυρίως αποφασισμένοι για όλα.

7. ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΑ ΓΙΑ ΝΑ ΑΠΟΔΟΘΕΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

Από κοινωνία σε κοινωνία το σύστημα απονομής της δικαιοσύνης είναι διαφορετικό, ωστόσο όμως πράξεις όπως η κλοπή και η δολοφονία, θεωρούνται εγκληματικές και συνεπώς οι πράξεις αυτές πρέπει να παταχθούν και ο εγκληματίας να τιμωρηθεί. Στα βάθη των χιλιετιών, στον αρχαιοελληνικό και ρωμαϊκό κόσμο, στο Βυζάντιο, στο δυτικό Μεσαίωνα, την Τουρκοκρατία, άνθρωποι βασανίζονταν για να τιμωρηθούν, είτε είχαν διαπράξει ένα έγκλημα είτε υπήρχαν υπόνοιες ότι το είχαν διαπράξει. Το δίκαιο των εποχών αυτών, υπαγόρευε ότι « ότι πράξεις θα λάβεις». Με βάση τα παραπάνω, για κάθε πράξη υπήρχε η αντίστοιχη τιμωρία. Δηλαδή, για την κλοπή προβλεπόταν το κόψιμο του χεριού που έκλεψε, για την ψευδομαρτυρία προβλεπόταν η αποκοπή της γλώσσας. Πριν όμως αυτό αλλά και μετά, το θύμα βασανιζόταν φρικτά, δημοσίως και αντιμετώπιζε το χλευασμό, την οργή και την κατακραυγή του πλήθους.

Με το πέρασμα του χρόνου όμως και καθώς όλα γύρω μας εξελίσσονται, άλλαξε και ο τρόπος απονομής της δικαιοσύνης, και

ειδικότερα το είδος της τιμωρίας που επιβάλλετε στον εκάστοτε κατηγορούμενο- ένοχο. Βέβαια, αυτό δεν σημαίνει ότι παντού ακόμα και τώρα που τα περισσότερα μέρη του κόσμου διακατέχονται από δημοκρατικό πνεύμα, ακολουθούν την ίδια τακτική στο θέμα αυτό.

Για παράδειγμα στις Η.Π.Α, όταν κάποιος διαπράξει κάποια εγκληματική πράξη που θα χαρακτηριστεί ως κακούργημα, όπως είναι η ανθρωποκτονία, θα οδηγηθεί στις φυλακές ως ισοβίτης- θανατοποινίτης. Στην περίπτωση αυτή, το τέλος έρχεται μέσα από μία θανατηφόρο ένεση, ενώ παλαιότερα το τέλος δινόταν μέσα από την ηλεκτρική καρέκλα.

Αντίθετα, στην Ελλάδα δεν συμβαίνει αυτό. Εδώ, η δικαιοσύνη του κράτους και γενικότερα οι νόμοι, προβλέπουν σε ανάλογη πράξη (κακούργημα) τιμωρία να είναι η ισόβια κάθειρξη, σκοπεύοντας έτσι, όχι να αφαιρεθεί μια ζωή αλλά να βοηθήσει να σωφρονιστεί ο δράστης, να βοηθήσει το άτομο μέσα από την αποκοπή από το περιβάλλον, να σκεφτεί ,να κάνει εκτίμηση των πράξεων του, να μετανιώσει και έτσι τελικά να φτάσει στην κάθαρση, που είναι και το επιθυμητό.

Πέρα όμως από αυτά, στην εποχή μας, αντίθετα με το παρελθόν, και στις δύο προαναφερθείσες περιπτώσεις, τα άτομα δεν τιμωρούνται δίχως αιτία, χωρίς αδίκημα, και τα άτομα αυτά που κατηγορούνται θεωρούνται αθώα μέχρι να αποδειχθεί το αντίθετο, μέσα από μαρτυρίες και όλο το απαραίτητο σχετικό υλικό.

8. ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΑ ΓΙΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΙΣΜΟ

Σε κάθε κοινωνία, από εποχή σε εποχή η εκάστοτε εξουσία δικαιολογούσε την ύπαρξη των βασανιστηρίων με το πρόσχημα του παραδειγματισμού, επιθυμώντας έτσι, να τρομοκρατήσει το πλήθος και να ισχυροποιήσει την θέση της.

Μέσα στην Παλαιά Διαθήκη, υπάρχουν πολλές σχετικές αναφορές που αποδεικνύουν την ιστορικότητα του φαινομένου αφενός και αφετέρου δείχνουν το είδος των ποινών αλλά και το λόγο που επιβαλλόταν η ποινή για παραδειγματισμό. Για παράδειγμα επιτρεπόταν η βασανιστική θανάτωση με λιθοβολισμό, που εκτελούσε μάλιστα

συλλογικά η κοινότητα σε δημόσιο χώρο. Αυτό γινόταν όταν επρόκειτο για εγκλήματα που έθιγαν την οικογενειακή τιμή ή προσέβαλλαν την φυλετική κοινότητα. Έτσι πίστευε η εξουσία θα συγκροτούνταν οι πονηροί και θα συνετίζονταν οι ασεβείς .

9. ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΑ ΓΙΑ ΔΗΘΕΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ

Σύμφωνα με τον ορισμό, κάθε πράξη με την οποία προκαλούνται οξύτατοι πόνοι, σωματικοί και ψυχικοί, και επιβάλλονται σκόπιμα σε άτομα από όργανο δημόσιας αρχής ή άλλο πρόσωπο με επίσημη ιδιότητα ή με παρακίνηση ή συναίνεση του ρητή η σιωπηρή, καλείται βασανιστήριο. Με βάση λοιπόν αυτόν τον ορισμό, πειράματα που χρησιμοποιούσαν σαν μέσο-υλικό τον άνθρωπο και του προκαλούν αναπηρίες ή ακόμα και θάνατο είναι βασανιστήρια!

Τον Οκτώβριο του 1986 η εξεταστική επιτροπή του Αμερικανικού κοιγκρέσου, κατάθεσε στη βουλή των αντιπροσώπων στοιχεία που αποκαλύπτουν και καταγγέλλουν ότι επί τρις δεκαετίες χρησιμοποιούνται άστεγοι, ψυχοπαθείς, γέροντες και φυλακισμένοι, εν μέρει εν αγνοία τους, ως πειραματόζωα, για μελέτη των συνεπειών της πυρηνικής ακτινοβολίας. Πέρα από αυτό η ίδια η επιτροπή σύγκρινε αυτές τις έρευνες με τα παρανοϊκά πειράματα των Χιτλερικών σε κρατούμενους είδηση που γίνεται γνωστή μέσα από την γερμανική εφημερίδα Die zeit 31/10/86, σελ 1 με τον τίτλο unwurding.

Όμως βασανιστήρια για επιστημονικούς λόγους συναντάμε και πιο νωρίς χρονολογικά. Στο Βυζάντιο λόγου χάρη, οι κρατούμενοι χρησιμοποιούνταν ως πειραματόζωα για ιατρική έρευνα. Ο Θεοφάνης μας πληροφορεί ότι επί Βασιλείου Β' βυζαντινοί πράκτορες, πήγαν στη Βουλγαρία με αποστολή την απαγωγή ενός χριστιανού εξωμότη. Οι πράκτορες κατόρθωσαν να τον αρπάξουν και να τον μεταφέρουν δέσμιο στην Κωνσταντινούπολη. Εκεί. Αφού του έκοψαν χέρια και πόδια, κάλεσαν τους γιατρούς, και εκείνοι τον άνοιξαν ζωντανό με τα νυστέρια τους, από τα γεννητικά όργανα ως τον στέρνο για να μάθουν τα μυστικά του ανθρώπινου σώματος. Ήταν μάθημα ανατομίας σε ζωντανό

Στην Ρώμη, άρχοντες, βασάνιζαν για να εμψυχθούν, για να

χορτάσουν το άπρωτο ήνεο ηυαγό τους. Ο Καλιγούλας εδω ήως ητροπό

να τον παρουνάω; ηαπακολόουθε τον βασανιητό των εχθρόν του και

έδινε οδηγίες στους δήμιους να παραινούν την αγωνία τους, ηε

ηεθοικά αλλα επώδυνα κυνηγία. «κύρια τον» έλεγε, «είσι που να

καταλάβει τον θάνατο». Το ίδιο και ο Τιβέριος. Έλεγε ήως το ηαηύριο

πρέπει να έχει ηεγάλη διάρκεια. Ο θάνατος, είναι ασήμανη ηηωρία.

Όταν κάποιος κρατούηενος, Κάρναδος, αυτοκτόνησε για να γλιτώσει από

τα βασανιητήρια, ο Τιβέριος αναφώνησε : ο Κάρναδος ηου έφευγε!! Έλεγε

και ήνα έλεγε : ας ηε ηιούν, αρκει να ηε φοβούηαι. Πραγματικά,

συγκέντρωσε βαθύ λαικό ηιους. Με αγαλλίαση θα έπρωαν κομητήρια από

τον Τιβέριο, γράφει ο Κάσιος. Καταδίκαιζε ουκά τους εχθρούς του

σε θάνατο οικογενειακός και εξανάγκαιζε τα παιδιά να σκοτώσουν τον

πατέρα τους ηε την απειλή βασανιηίου (Τροηάρας Λεωνίδας, 1993).

Πέρα από τα παραινάω, ο Καλιγούλας, υποχρέωσε τους πατερδες

να παρακολόουθουν τα βασανιητήρια του γιου τους, και ύστερα από την

βασανιητική εκτέλεση του γιου, καλούσε τον πατέρα σε συηιόριο για να

τον διασκεδάσει. Άλλες ηάηι φορές, ηρόταζε να βασανίσουν ηεχρι

θαύτου ακόηια και τους ασήωηαιηαιηούκους, κυνηγώντας τους ηε τις

αγυσίδες. Έπειτα, αφού ήψυχηζαν τα θύηια, γράφει ο Ζουηιόηιος, ο

αυτοκράτορας ηεηιηενε ηάηι στους ηεθαμηνους ώοηου να οοφραθεί την

πιωηιήνη, για να ευφραθεί η ψυχή του.

Κάποτε, κατά την διάρκεια ενός συηιόριου, ο Καλιγούλας ήεοηαισε

ήφαηικά σε βροντώηη γέλια... Αυτό από τους καλαινενους του, ύηαισι τον

- Να... σκέφηηκα ήως ηε ένα νεύηια ηου ητροπει να κάσει το κεφάλι

αας!

Όηως έτοιες ανοηολόηηες ηράξεις, διεπράξαν και Έλληηες, κρόηια

πρω, στην ηερίοδο της ελληνικής επανάστασης, το 1821. Μερικά

πακάρια του Νικηηά, στους ηρώηους ηήηες του ήεοηαιηού κατά την

ποηοηικία της Τροηολιάς, επινώησαν πολλα αποκοποηηικά

βασανιητήρια, εκ των οποίων το ηιο σκληρό ήταν αυτό που έκαναν σε

ηηια βούλα τουρκάδης.

θεάματα. Κοιτά στον τόπο των εκτελέσεων εζώστες σπυρίων νοικιάζονται
έθνικες εορτές. Ζητήθηκαν εζώστες αιτιολογίες όπως στα δημόσια
εκτελέσεων συναγωνίζονται σε κοσμοσυρροή και ηγελαγοιότητες τις
Αγγλία του 17^{ου} αλλά και των αρχών του 18^{ου} αιώνα, οι μέρες των
απολαύσει το μακάβριο θέαμα. Ο Άρθουρ Κάιςτλέρ γράφει ότι στην
κατεκόμενη από νοσηρή περιεργεία ταξίδευε από μακριά για να
ώστε να συγκεντρωθεί πολλαπλούς επισκέπτες. Είναι παλιός κόρηστος που
ως πανηγύρι λούτον η δημόσια εκτέλεση καταδικού, διαφημιζόταν,

γιορτάζονται ως ένα είδος πανηγυριού.

λαϊκή μάζα, κάθε δημόσια εκτέλεση καταδικού, αποτράχυνε και
όλων τον αρχόντων, αλλά και ο νους των πιο απλών ανθρώπων. Τα την
«μολυσμένος» νους, δεν ήταν μόνο των αυτοκρατόρων και γενικότερα
ένα μικρό δείγμα των έργων αρρωστημένων ηυαλών. Όπως, ο νους ο
ανδραγαθήματα. Αυτά που αναφέρονται λούτον παραπάνω, είναι μόνο
δικαιώνονται. Ακόμα και οι κακουχίες μεταμορφώνονται σε
μέσα στην θεομηνία του πολέμου, ευφημιζόταν στην νηήμη και
Βάπτουμα λούτον, ότι η φρικη και η απαθραυιά, εζώσταζόταν

την εφάρμοσαν σε άνθρωπο και μάλαστα ζώντανό.

γέφυροι όλοι και τοσηνιδες γλώριζαν κατά αυτή τη χαοτική τέχνη και
διευκολύνουν την αποκόλληση και την ευκόλη εκδορά. Τα παλάτια,
ταυτόχρονα χτυπούν παντού το σφάγια, δυνατά με το παβί, για να
δυναμη για να εισακρήσει αέρας ανάμεσα στο δέσμα και τη σάρκα και
πόδια, ως το κόκαλο, εισάγουν ένα καλάμι στην ελκωκή, φουσουν με
τσιγκέλια. Χαράζουν στο δέσμα στο κάτω μέρος από τα πριονά
Ετσι ακριβώς γδέρνουν και οι χασάπιδες τα σφάγια, κρεμώνας τα στα
πήγε στην Τριτολογία και έπειτα από λίγο... από το πριζήσιο... εζώσαει
έβδαν καλάμια, και αφού την φουσκώσαν και πρήθρηκε σαν ασκί...
Νικητάρα; Της ρύπτησαν το πύδι, στο σημείο του αστραγάλου και της
ταλατωριζένο, σκαβώμενο και αυτό μάσχα, τα παλάτια του
στα χέρια των σφαιριτών, ύστερα από εζώρα. Και τι έκαναν στο
δούλες τους για να μαζέψουν λάκανα. Μια από αυτές τις δούλες, έπρεπε
Οι τουρκάδες είχαν βγει όπως και κάθε μέρα με τις έλκωχτες

πολιτικών, θρησκευτικών, ή άλλων συνειδητών πεποιθήσεων ή εξαιτίας της εθνικής τους καταγωγής, του φύλου, του χρώματος, ή της γλώσσας και τα οποία δεν χρησιμοποιούσαν ή δεν συνηγορούσαν στην χρησιμοποίηση βίας, θεωρούνται σήμερα κρατούμενοι συνείδησης. Οι κρατούμενοι συνείδησης κρατούνται από κυβερνήσεις σε όλες τις χώρες του κόσμου, σε χώρες με διαφορετικά πολιτικά, κοινωνικά συστήματα

Βλέπουμε λοιπόν από τα παραπάνω, ότι η ιδεολογία, η ασφάλεια, η ίδια η θρησκεία, μπορούν να γίνουν το άλλοθι για την εκάστοτε εξουσία και για τα έμπιστα όργανα της, ώστε να παρακάμπτει τα ανθρώπινα δικαιώματα και να συναντά βασανιστήρια. Ακόμα και στα ευρωπαϊκά κράτη η υπέρβαση των ορίων της εξουσίας μπορεί να κάνει το φάντασμα του βασανισμού να παίρνει σάρκα και οστά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3°

ΜΟΡΦΕΣ ΠΟΥ ΠΑΙΡΝΟΥΝ ΤΑ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΑ

Πριν από ένα χρόνο περίπου (2004), φωτογραφίες ντροπής και απανθρωπιάς «στόλισαν» εξώφυλλα εφημερίδων, ενώ βιντεάκια με αποκεφαλισμούς ομήρων στο Ιράκ προβάλλονταν μέσω internet. Πολλοί πίστεψαν ότι οι εικόνες ντροπής που προβλήθηκαν τότε, αποτελούσαν απλά παρεκτροπές μερικών στρατιωτών ... Λάθος!! Αποτελεί το κρυφό και αποκρουστικό πρόσωπο πολλών εξουσιών στον κόσμο... Ακόμα και σε χώρες που έχουν υπογράψει διεθνείς συμβάσεις κατά των βασανιστηρίων.

Σε ένα βιντεάκι από αυτά που προβλήθηκαν τότε, για τους αποκεφαλισμούς στο Ιράκ, ένας όμηρος, πρωταγωνιστής του δράματος που εκτυλίσσεται, είναι γονατιστός και από πίσω του κάθονται τέσσερις(4) άντρες με καλυμμένα πρόσωπα. Ο όμηρος παραλυμένος από ηρεμιστικά και τον φόβο περιμένει.. Ένα μαχαίρι κατευθύνεται στο λαιμό του. Εκεί διακόπτεται το τηλεοπτικό ρεπορτάζ και αρχίζει η πραγματική ζωή. Ένας εκτελεστής μπήγει τα δάχτυλα του μέσα στα μάτια του ομήρου και υψώνει το μαχαίρι προς τον λαιμό. Το θύμα ουρλιάζει. Αν μπορούσε να δει, θα έβλεπε το αίμα του να γεμίζει το δάπεδο. Είναι δεμένος.. ουρλιάζει ακόμα και όταν ο λαιμός του αρχίζει να αποκόπτεται από το σώμα... Σε λίγο οι κραυγές σταματούν. Ακούγεται μόνο ο ήχος του μαχαιριού που συναντά τα οστά του αυχένα. Η κεφαλή του ομήρου **Τζάκ Χενσλεϊ** επιδεικνύεται στο φακό λίγο πριν τοποθετηθεί στην πλάτη του κορμιού του. Την ίδια στιγμή, οι τέσσερις άνδρες με τα καλυμμένα πρόσωπα επικαλούνται τον Αλλάχ. Ασκόπως! Είναι βέβαιο ότι στην σκηνή αυτή και σε κάθε ανάλογη δεν παρίσταται κανένας θεός.. Θα έπρεπε όμως, διότι στο όνομα των πάσης φύσεως θεών έχουν κοπεί χιλιάδες κεφάλια..

Η σκηνή αυτή μας γυρίζει στο παρελθόν, σε εποχές που τα βασανιστήρια άρχισαν να μεθοδεύονται και ο βασανισμός άρχισε να γίνεται επιστήμη. Η διαφορά των εποχών αυτών με τις σημερινές καταστάσεις βρίσκεται μόνο στις μεθόδους των βασανιστηρίων καθώς

αλλάζουν και εξελίσσονται και κυρίως βελτιώνονται για την πρόκληση εντονότερου και διαρκέστερου, πόνου.

Έτσι ο αρχαιολογικός αποτυμπανισμός, οι Ρωμαϊκές ανασταυρώσεις, οι εξωματισμοί των Βυζαντινών, ο Μεσαιωνικός τροχός, τα παλουκώματα της Τουρκοκρατίας, οι ακρωτηριασμοί με σπάθα ή με μπαλνταδομάχαιρα, οι δημόσιοι λιθοβολισμοί, το ζεμάτισμα με καυτό λάδι, κοχλαστό νερό ή με λιωμένο ελαστικό, οι στρεβλώσεις, ο θρυμματισμός των οστών, οι εξαρθρώσεις και οι συνθλίψεις άκρων, η ομαδική εκτύφλωση ύποπτων κακοποιών με διάτρηση της κόρης των ματιών ή με χρήση χημικών οξέων, οι στραγγαλισμοί κρατουμένων με την γκαρρότα του Ισπανικού μεσαίωνα, η ανάρτηση βαρών από τους όρχεις, η σύνθλιψη γεννητικών οργάνων, το μαρτύριο του νερού, τα βελόνια κάτω από τα νύχια χεριών και ποδιών, ο εγκλεισμός αλυσοδεμένων κρατουμένων σε βαθύς ανήλιους λάκκους, έδωσαν την θέση τους σε νέα βασανιστήρια με μέσα που προσφέρει η σύγχρονη τεχνολογία, με την επιστημονική πρόοδο και με τον εμπλουτισμό των γνώσεων, στον τομέα της φυσιολογίας και της ιατρικής.

Σήμερα λοιπόν, με τον φόβο της αποκάλυψης της εφαρμογής βασανιστηρίων, με βάση ιατρικών δεδομένων και ερευνών που εντοπίζουν τα σωματικά και εν μέρει τα ψυχολογικά επακόλουθα αυτών, κυβερνήσεις και βασανιστές, έχουν αρχίσει να μετατρέπουν τα σωματικά σε ψυχολογικά βασανιστήρια, πράγμα το οποίο σημαίνει ότι αποσκοπούν στο να επιφέρουν μια μόνιμη διανοητική διαταραχή στο θύμα, ενώ μετά την εφαρμογή τους τα αποτελέσματα που έχει προκαλέσει ο βασανιστής να μην μπορούν να αποδειχθούν.

Αυτή η αλλαγή λοιπόν, είναι αποτέλεσμα των πρόσφατων ανακαλύψεων, που δείχνουν ότι τα βασανιστήρια που επιφέρονται στο σώμα αφήνουν πίσω τους ανεξίτηλα ίχνη, τα οποία σήμερα μπορούν να πιστοποιηθούν και να χρησιμοποιηθούν σαν αποδεικτική μαρτυρία των κατορθωμάτων του βασανιστή. Έτσι, μετά από την επικύρωση των διεθνών συνθηκών από τις χώρες οι οποίες διακηρύσσουν το δημοκρατικό πολιτικό τους σύστημα, μια νέα διάσταση δόθηκε στις μεθόδους των βασανιστηρίων, τα οποία δεν αφήνουν εμφανείς ουλές.

Υπάρχουν καταθέσεις μαρτύρων σύμφωνα με τις οποίες, στην Τουρκία δίπλα στις μονάδες βασανιστηρίων υπάρχουν μικρές ιατρικές μονάδες όπου παρέχονται ιατρικές φροντίδες με σκοπό να εξαφανισθούν οι ουλές. Με τον τρόπο αυτό, το θύμα δεν μπορεί να αποδείξει ότι βασανίστηκε και ο ανεξάρτητος ιατρός αντιμετωπίζει μεγάλες δυσκολίες για να συντάξει μια αναφορά, ενώ σε άλλες καταθέσεις πάλι, αναφέρονται ότι στο Ιράκ, χρησιμοποιούνται την τελευταία δεκαετία ραδιενεργές ουσίες, πάνω σε ανθρώπους (Άρθρο I.K.A.Θ.B., 2001)

Βλέπουμε λοιπόν, ότι με το πέρασμα του χρόνου, την παραδοσιακή τεχνική του σωματικού πόνου διαδέχεται η τεχνολογία που συντριβεί το μυαλό, σκοτώνει τη σκέψη και κυρίως ελέγχει τη συνείδηση. Οι βασανιστές δεν είναι πια ένστολοι επαγγελματίες σαδιστές που ποδοπατούν και κατασπαράζουν κορμιά, αλλά υπέρ-ειδικοί που εξουθενώνουν και υποτάσσουν ψυχές. Τώρα, όλα γίνονται και θα γίνονται για την μεταβολή του ψυχισμού και την διάβρωση του πνεύματος, για την δολοφονία των ιδεών και το αλυσόδεμα της σκέψης, με ανώτατο στόχο την κατάλυση της διαφωνίας και του αντιλόγου.

Παρακάτω ακολουθεί μια παρουσίαση όλων των μεθόδων που το ανθρώπινο μυαλό επινόησε, για να κατακρεουργήσει το σώμα και να υποτάξει την ψυχή. Η παρουσίαση αυτή ακολουθεί μια διαδρομή, από την Ελληνορωμαϊκή αρχαιότητα, το Βυζάντιο και την Τουρκοκρατία και φτάνει ως την εποχή μας και σκοπός μας μέσα από αυτή, δεν είναι να παρουσιάσουμε την φρίκη αλλά επιθυμούμε να δείξουμε ότι τα βασανιστήρια είναι ένα φαινόμενο που και σήμερα αποτελεί όπως και παλαιότερα μία απαίσια εμπειρία, που εκμηδενίζει το άτομο και ατιμάζει την ανθρωπότητα.

3.1 ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ

Όπως αναφέρεται και στην ιστορική αναδρομή, στην αρχαία Ελλάδα βασανίζονταν μόνο οι δούλοι, ενώ οι ελεύθεροι πολίτες μόνο μετά από απόφαση της εκκλησίας του δήμου. Στην περίπτωση λοιπόν αυτή, στην περίπτωση δηλ. που κάποιος ελεύθερος πολίτης υπέπεφε_σε κάποιο

αδίκημα, αντιμετωπιζόταν με επιείκεια(εξορία) εκτός και αν αυτό που είχε διαπράξει ήταν πολύ σοβαρό, που τότε επερχόταν η τιμωρία του θανάτου, και υπεύθυνοι για την απόφαση αυτή ήταν οι «ένδεκά», οι λεγόμενοι επιμελητές των κακούργων, που όριζαν τον τόπο, τον τρόπο, και τον χρόνο της εκτέλεσης. Την περίοδο αυτή οι κατάδικοι θανατώνονταν με κώνειο, αποτυμπανισμό, κατάλευση, κατακρήμνιση κ.λ.π.

ΚΩΝΕΙΟ

Η θανάτωση με κώνειο ήταν η πιο ήπια(η χρήση του εισήχθη μετά τους τριάκοντα 404-403 π.χ.). Το κώνειο έφερνε το θάνατο γρήγορα και σχετικά ανώδυνα, έτσι που αν συγκριθεί με τους ευρωπαϊκούς τρόπους θανάτωσης ως τον 17^ο αιώνα, αποδεικνύει αναμφισβήτητα ανθρωπιστικά αισθήματα και ανώτερο πολιτιστικό επίπεδο. Το κώνειο είναι δηλητηριώδες φυτό του οποίου σαν πρωταρχικό στοιχείο έχει καθοριστεί η κωνειίνη (conicine) δραστικό δηλητήριο που προσβάλλει άμεσα το κεντρικό νευρικό σύστημα όσο και τα περιφερειακά όργανα. Κλασική έμεινε η θανατική εκτέλεση του Σωκράτη με κώνειο, που μας περιέγραψε ο Πλάτωνας. Στην αφήγηση του, στην τελευταία σελίδα στον διάλογο «Φαίδων» καταγράφονται λεπτομερώς όλα τα συμπτώματα από την επενέργεια του δηλητηρίου και οι αντιδράσεις του θανατοποινίτη φιλοσόφου....

Ο δήμιος έφερε το κώνειο, τριμμένο και διαλυμένο σε κάλυκα..

«Μόλις είδε ο Σωκράτης τον άνθρωπο είπε...

- Λοιπόν φίλτατε, εσύ που είσαι ειδικός σε αυτά, πες μου τι πρέπει να κάνω;
- Αφού το πεις, να περπατάς εδώ γύρω- γύρω, ώσπου να νιώσεις βάρος στα πόδια και τότε να ξαπλώσεις. Έτσι θα δεις αποτέλεσμα.» και λέγοντας αυτά έδωσε τον κάλυκα στον Σωκράτη. Εκείνος την πήρε εντελώς ήρεμος. Ούτε έτρεμε, ούτε το χρώμα και τα χαρακτηριστικά του προσώπου του αλλοιώθηκαν. Και μόλις είπε αυτά, αμέσως ήπια ως την τελευταία σταγόνα το δηλητήριο πρόθυμα

και με μεγάλη ευκολία. Ο Σωκράτης περιφερόταν στο δεσμωτήριο ώσπου ένωσε βάρος στα πόδια του. Τότε ξαπλώθηκε ύπτιος, σύμφωνα με τις οδηγίες. Ζύγωσε αμέσως ο δήμιος και αγγίζοντας με τα χέρια, ψηλάφισε τα σκέλη του Σωκράτη. Ύστερα πίεσε δυνατά το πόδι και τον ρώτησε αν αισθάνεται. Όχι είπε ο Σωκράτης. Έπειτα πίεσε τις κνήμες και πιο πάνω ακόμα λέγοντας πως τα πόδια πάγωσαν και δεν λύγιζαν πια, και ενώ συνέχιζε την ψηλάφηση μας είπε πως όταν φτάσει το δηλητήριο στην καρδιά, θα τελειώσει. Είχε κιάλας αρχίσει να παγώνει το σώμα του γύρω από το υπογάστριο. Εκείνη τη στιγμή ο Σωκράτης ξεσκέπασε το πρόσωπο του και είπε αυτά τα λόγια που ήταν και τα τελευταία του.

- Κρίτων, χρωστάμε θυσία στον Ασκληπιό, έναν πετεινό. Μην αμελήσετε να τακτοποιήσετε το χρέος μου.
- Θα γίνει!! Απάντησε ο Κρίτων. Μήπως έχεις καμία άλλη παραγγελία;

Αλλά ο Σωκράτης δεν απάντησε. Λίγο αργότερα κουνήθηκε και ο δήμιος τον ξεσκέπασε. Τα μάτια του ήταν στυλωμένα.. Ο Κρίτων έσπευσε να του κλείσει το στόμα και τα μάτια.

Εκτός από τον Σωκράτη θανατώθηκαν με κώνειο πολλοί πολιτικοί άνδρες. Ο Θηραμένης λ.χ. το 407 π.χ. επί τριάκοντα τυράννων , με άδικη κατηγορία , ύστερα από επιμονή του Κριτία. Ο Ξενοφών γράφει πως όταν τον ανάγκασαν να πει το δηλητήριο έκανε σπονδή με τις τελευταίες σταγόνες λέγοντας..

- Στην υγεία του Κριτία! (Σιμόπουλος Κυριάκος, 2003).

ΑΠΟΤΥΜΠΑΝΙΣΜΟΣ

- (Τυμπανίζω = δέρνω αγρίως, αποτυμπανίζω = ξυλοκοπώ μέχρι θανάτου.) (Σιμόπουλος Κυριάκος, 2003).

Μια δεύτερη μέθοδος εκτελέσεων που συναντάμε στην Αθήνα κατά την κλασική εποχή είναι ο μυστηριώδης αποτυμπανισμός, η λεγόμενη εκτέλεση με τύμπανο. Ο βασανισμός με τύμπανο ήταν άγριος και ο θάνατος αποτρόπαιος. Η εκτέλεση του καταδίκου γινόταν με το

«τύμπανο» που κατά την αρχαιότητα σήμαινε μουσικό όργανο η το ξύλο με το οποίο κρούετε . Η ποινή αυτή προϋπήρχε της νομοθεσίας του Δράκοντος και στην συνέχεια διατηρήθηκε, για να εφαρμόζεται σε περιπτώσεις αδικημάτων που αφορούσαν την προστασία του δημοκρατικού πολιτεύματος. Η θανάτωση γινόταν έξω από την πόλη, στο «ανδροκτονείο» όπου οδηγείτο ο θανατοποινίτης εξερχόμενος από το δεσμοκτήριο δια της «καρωνείου» θύρας, μετά από διαταγή των ένδεκα.

Ο αποτυμπανισμός, σύμφωνα με τον Κεραμόπουλο, ακολουθούσε την εξής διαδικασία. Οι ένδεκα, επιμελητές των κακούργων, κληρωτοί άρχοντες, αρμόδιοι για την εκτέλεση των ποινών, παρέδιδαν τον μελλοθάνατο από την καρώνειο θύρα, στο δήμιο, όπου κατοικούσε έξω από τα τείχη της πόλης, στο ανδροκτονείο. Ο δήμιος και οι βοηθοί του, αφού βασάνιζαν τον κατάδικο με ποικίλους τρόπους (μαστιγώση, ραβδισμό) τον γύμνωναν και τον ξάπλωναν ύπτιο πάνω σε μία χοντρή σανίδα, πλάτους μισού τουλάχιστον μέτρου. Έπειτα έπαιρναν σιδεροκαρφιά με δύο σκέλη και τα σερρώναν, καρφώνοντας τα γύρω από το λαιμό και τους καρπούς των χεριών. Χρησιμοποιούσαν δηλ. πέντε διπλοκαρφιά- χαλκάδες για την σταθερή πρόσδεση των μελών και του λαιμού, και την ακινητοποίηση του σώματος . Ανασήκωναν ύστερα τη σανίδα με τον μελλοθάνατο και την έμπηγαν στη γη στήνοντας την κατακόρυφα. Ο αποτυμπανισμένος κρεμόταν στην όρθια σανίδα και το βάρος έπεφτε σε πέντε σημεία. Κάτω από το σαγόνι, στις ωλένες και στις κνήμες, που συμπιέζονταν επώδυνα. Από την πίεση στα σημεία που πληγώνονταν εξαιτίας του βάρους, το άτομο βασανίζονταν φρικτά, ένιωθε πνιγμονή, στα σιδερωμένα άκρα γίνονταν οιδήματα, οι πόνοι μεγάλωναν, η κυκλοφορία σταματούσε και τα πόδια με τα χέρια γαγγραινίζαν. Πέρα από αυτά το θύμα υπέφερε από τη δίψα και την πείνα, από αϋπνία, από το ψύχος και την ζέστη, από τα έντομα που έμπαιναν στα ρουθούνια του και στα αφτιά του. Έκανε τις αισθήσεις του, συνερχόταν, πάθαινε νευρικές κρίσεις, ούρλιαζε, βογκούσε ,αγκομακούσε και τελικά πέθαινε από την σύνθλιψη των μελών, από τον νευρικό παροξυσμό, την αγωνία και τον ψυχικό κάματο. Το μαρτύριο διαρκούσε πολλές μέρες. Ο κατάδικος εκλιπαρούσε να συντομεύσουν το τέλος του με ένα θανάσιμο

πλήγμα, αλλά δυστυχώς υπήρχαν φρουροί για να εμποδίσουν αυτή την εκδήλωση οίκτου. Το παραπάνω μαρτύριο, το μαρτύριο του αποτυμπανισμού, αναφέρεται σε πολλά ιστορικά κείμενα, όπως στην κωμωδία του Αριστοφάνη «θεσμοφοριάζουσες», που ανέβηκε στην σκηνή, τριάντα μόλις χρόνια ύστερα από τα γεγονότα της Σάμου. Εδώ ένας Αθηναίος πρύτανης, προστάζει τον Σκύθη στρατιώτη να δέσει τον Μνησίλοχο σε σανίδα, να τη στήσει όρθια και να μην επιτρέψει σε κανένα να ζυγώσει, προφανώς, για να αποτραπεί η προσφορά βοήθειας κατά τον βασανισμό, την αγωνία και τις επικλήσεις του.

ΑΝΑΣΚΟΛΟΠΙΣΜΟΣ

Η μέθοδος αυτή πολύ συχνά συνχέεται με το παλούκωμα. Σε πολλά αρχαία κείμενα συχνά αναφέρεται ως Ασσυριακή ή Περσική ποινή. Για τους Ασσύριους ο ανασκολοπισμός ήταν πολεμικό μέσο για την καταπτόηση του αντιπάλου. Σύμφωνα με αυτό κάρφωναν τους αιχμαλώτους με μυτερό παλούκι ακριβώς κάτω από το στέρνο, παράλληλα προς το σώμα και από κάτω μπρος τα πάνω, μέσα από τις πλευρές, έτσι που να βγει η αιχμή κάπου γύρω από το λαιμό. Έπειτα στερώναν τον πάσαλο σε σημείο ορατό από μεγάλη απόσταση. Σκοπός τους μέσα από αυτή την διαδικασία ήταν εκδίκηση, η τιμωρία ή ακόμα και η κατατρομοκράτηση των εχθρών.

Μια άλλη περίπτωση ανασκολοπισμού, είναι αυτή που αναφέρεται από τον Ηρόδοτο. Οι Σκυθές γράφει, συνήθιζαν να τιμωρούν τον θάνατο του βασιλέα τους, θυσιάζοντας πενήντα(50) νέους και πενήντα (50) άλογα, με κατά μήκος διατήρηση των σωμάτων, όχι εν ζωή αλλά ύστερα από εκτέλεση με πνιγμό. Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις η θανάτωση με ανασκολοπισμό πρέπει να ερμηνευτεί ως πρόσδεση επί σκόλοπος, δηλ. ως ανασταύρωση (Εταιρ. Βυζαντ. Σπουδών, 1953)

Ειδικότερα η εκτέλεση της ποινής του ανασκολοπισμού γινόταν, όχι μόνο με την πρόσδεση και ανάρτηση ή ίλωση του θύματος πάνω σε σκόλοπα, σε πάσαλο δηλ. αλλά και με σκόλοπα. Το θύμα καρφωνόταν

με αιχμηρό παλούκι ή ριχνόταν πάνω σε μυτερούς σκόλοπες στερεωμένους στο χώμα

Τέλος, μία άλλη μορφή ανασκολοπισμού ήταν αυτή με το κάρφωμά του κομμένου κεφαλιού σε παλούκι και η θριαμβευτική περιαγωγή του.

ΚΑΤΑΛΕΥΣΗ

Μία άλλη μέθοδος βασανιστικών εκτελέσεων στην αρχαία Ελλάδα ήταν η κατάλευση ή κατάλευσμα, η συντριβή δηλ. της κεφαλής με λιθοβολισμό. Στους αρχαιοελληνικούς μύθους οι καταλεύσεις είναι πολυάριθμες. Στον Όμηρο και στους τραγικούς αναφέρονται αρκετές περιπτώσεις. Π.χ. στην Ιλιάδα, ο Έκτορας λαβώνει τον Πάρη που δεν τολμά να αναμετρηθεί με τον Μενέλαο. «Αν δεν ήσουν δειλός, του λέει, θα σε είχαν λιθοβολήσει οι Τρώες».

- Κατά τους κλασσικούς χρόνους επειδή η απονομή της δικαιοσύνης και η εκτέλεση των θανατοποινιτών γινόταν από την ίδια την πολιτεία, οι λιθοβολισμοί ήταν σπάνιοι. Εφαρμόζονταν μόνο ως αυτοδικίες σε ξεσπάσματα λαϊκής οργής ή σε περιόδους πολέμου και κοινωνικής αναταραχής (Σιμόπουλος Κυριάκος, 2003).

Συνεχίζοντας, στα τέλη της αρχαϊκής εποχής, οι συστηματικές θανατώσεις με λιθοβολισμό περιορίζονται και σταδιακά εξαφανίζονται κατά τους αιώνες που θα ακολουθήσουν. Θα αντικατασταθούν από την εξαγνιστική ρίψη λίθων κατά της κεφαλής του εκτελεσμένου πατροκτόνου, μητροκτόνου ή παιδοκτόνου και αδελφοκτόνου από ολόκληρο τον πληθυσμό της κοινότητας. Αυτή η τελετουργική υποκατάσταση του αυθεντικού λιθοβολισμού, ήταν απόρροια του τρόμου που προκαλούσαν οι επικίνδυνοι νεκροί σε περιπτώσεις απεχθών εγκλημάτων. Με την εικονική κατάλευση, το γνωστό «ανάθεμα» οι νεκροί παραδίδονται στους χθόνιους θεούς και απομακρυνόταν η απειλή για την πόλη, ματαιώνοντας την εκδικητική επιστροφή τους.

ΚΑΤΑΚΡΗΜΝΙΣΗ

Μία τέταρτη μέθοδος βασανιστικών εκτελέσεων στην Ελληνική αρχαιότητα ήταν ο κατακρήμνισμός. Εδώ, ο κατάδικος γκρεμιζόταν ζωντανός σε βάραθρο. Αυτή η τακτική θανατώσεων έχει επισημανθεί σε πολλές περιοχές ως τα τέλη του 5^{ου} αιώνα π.χ.(αργότερα θα ρίχνονται στο βάραθρο τα πτώματα).

Στην Αθήνα το βάραθρο που λεγόταν και «όρυγμα» και «χάσμα φρεατώδες» βρισκόταν κοντά στην κατοικία του δήμιου. Κατά τον Κεραμόπουλο, στην Αθήνα δεν θανατώνονταν οι κατάδικοι με κατακρήμνιση και το «εμβαλείν εις βάραθρον», που αναφέρεται σε πολλά κείμενα αποτελούσε πρόσθετη ποινή, ακολουθούσε δηλ. τον αποτυμπανισμό. Ήταν η ποινή της αταφίας, ο δεινότερος κολασμός κατά την ελληνική αρχαιότητα. Η ρίψη, ωστόσο στο όρυγμα αποτυμπανισμένων καθιερώθηκε μετά τον 4^ο- αιώνα.

- Ιστορικά, πρώτη αναφορά σε θανατώσεις με κατακρήμνιση έχουμε στον Ηρόδοτο. Αναφέρει ότι απεσταλμένοι του Δαρείου που έφτασαν στην Ελλάδα, αξιώνοντας επίσημη δήλωση υποταγής, ρίχτηκαν σε βάραθρο από τους Αθηναίους και σε πηγάδι από τους Σπαρτιάτες. Πέρα από αυτά, στην Σπάρτη υπήρχε ο γνωστός Καιάδας, στον οποίο γκρεμιζόνταν κατάδικοι για βαρεία εγκλήματα, καθώς και αιχμάλωτοι πολέμου. Εκεί (Καιάδα) κατακρήμνισαν οι Σπαρτιάτες ζωντανό τον επαναστάτη Αριστομένη, όταν τον αιχμαλώτισαν μαζί με πενήντα(50) Μεσσήνιους συμπολεμιστές του (Σιμόπουλος Κυριάκος, 2003).

Ο θάνατος με την κατακρήμνιση ήταν άγριος και βασανιστικός. Πέφτοντας τα θύματα στον πυθμένα του σπηλαιού ή στον γκρεμό, ζούσαν για πολλές μέρες ανάμεσα στα πτώματα, σφηνωμένοι, αιωρούμενοι, με τσακισμένα μέλη, μες στο σκοτάδι και στην σήψη, υποφέροντας από τους σωματικούς πόνους, τη δίψα, την πείνα και τα τρωκτικά.

Πέρα όμως από την Αθήνα και την Σπάρτη, βάραθρα υπήρχαν και σε άλλα μέρη όπως στους Δελφούς, στην Κόρινθο, στα λατομεία των Συρακουσών καθώς και στην Θεσσαλία οι λεγόμενοι «κόρακες».

ΚΑΤΑΠΟΝΤΙΣΜΟΣ

Ένας άλλος τρόπος τιμωρία και θανάτωσης ατόμων που είχαν διαπράξει διάφορα εγκλήματα, όπως προδοσία, ανθρωποκτονία κ.λ.π., ήταν ο καταποντισμός, μία μέθοδος που βασιζόταν στην δοξασία της καθαρτικής ιδιότητας της θάλασσας.

Με αυτή την μέθοδο, ο δήμιος δεν ερχόταν σε επαφή με το θύμα, τον μολυσμένο και επικίνδυνο ιερόσυλο, απλά ανάγκαζε τον μελλοθάνατο να πέσει μόνος του στην θάλασσα και να πνιγεί, πιέζοντας τον στην ράχη με την αιχμή του ξίφους ή ρίχνοντας τον στο νερό έγκλειστο σε σάκο. (Πληροφοριακά να αναφερθεί, ότι στην αρχαιότητα ο καταποντισμός συνοδευόταν με εξαγνιστικές ανθρωποθυσίες, κατά την διάρκεια της εορτής του Ποσειδώνα, με σκοπό την αποτροπή ή την απομάκρυνση κάποιου κινδύνου ή συμφοράς).

ΑΠΑΓΧΟΝΙΣΜΟΣ

Για τον τρόπο αυτό θανάτωσης δεν υπάρχουν αρκετές πληροφορίες. Μία από τις λιγοστές πηγές που υπάρχουν, σχετικά με τον τρόπο αυτής της εκτέλεσης, είναι τα Ομηρικά έπη. Σε αυτά ο απαγχονισμός αποτελεί αιμωτική ποινή. Στην Οδύσσεια, αναφέρεται ότι ο Τηλέμαχος τιμώρησε τις δούλες του παλατιού ,επειδή πλάγιασαν με τους μνηστήρες. Πέρασε στο λαιμό τους βράχους δεμένους σε караβόσκοινο και ύστερα το τράβηξαν έτσι που τα πόδια να μην πατούν στη γη, και όλες ,μαζί σπαρτάριζαν καθώς έσφιγγε η θηλιά. «Πως όταν τσιγκλες απλοφιτέρουγες για περισσότερες θέλουν, να φτάσουν στη φωλιά του και άξαφνα φρικτή κουρνιά τις δεχτεί, τι πιάστηκαν στα βράχια που έτυχαν στημένα μες στα θάμνα-όμοια και οι δούλες τα κεφάλια τους γραμμή κρατούσαν κι όλες θηλιά είχαν στο λαιμό, από θάνατο να παν συφοριασμένο, και σπαράζανε με τα ποδάρια τους-για λίγη ώρα μόνο». (Οδύσσεια. Στοιχο. 461-473 κ μετάφραση Καζαντζάκη- Κοκρίδη.)

Πέρα από τις παραπάνω μεθόδους βασανισμού, υπήρχε και αυτή του σταυρικού θανάτου, μία μέθοδος γνωστή σε ασιατικούς και άλλους λαούς και κυρίως στις παρυφές του ελληνικού κόσμου. Η διαδικασία του

θέση, ώστε να σχηματίζονται κυκλικά ανοίγματα και να αιχμαλωτίζουν τα πόδια των κρατούμενων στα σφυρά. Αμέσως μετά την δέσμευση ασφαλιζόταν το ξύλο με σιδερένιους αρμούς, μοχλούς, αλυσίδες ακόμα και με κλειδαριές όπως γράφει ο Ηρόδοτος.

Το δεσμευτικό ξύλον, είχε δύο η περισσότερες οπές και προοριζόταν για έναν ή περισσότερους κρατούμενους. Στα ιστορικά κείμενα ωστόσο, εκτός από το ξύλον αναφέρονται και δύο άλλες συσκευές που χρησιμοποιούνταν για δέσμευση ή βασανισμό- **η ποδοκάκκη** και **η ποδοστράβη**. Οι συσκευές αυτές αποτελούσαν όργανα βασανισμού. Προοριζόταν για εξαρθρώσεις των μελών, για στρεβλώσεις και συνθλίψεις. Υπήρχαν σε διάφορα σχήματα και μεγέθη, απλές και πολύπλοκες, μόνο για πόδια, για χέρια και πόδια μαζί, ακίνητες στο δεσμοκτήριο και κινητές για δημόσια έκθεση του κρατούμενου. Ιστορικά, αναφορά στο ξύλον υπάρχει λ.χ. στις Νεφέλες του Αριστοφάνη, που ο χορός σε μία σκηνή, συμβουλεύει τους Αθηναίους να περάσουν το ξύλον στον λαιμό του Κλέωνα. Το ίδιο συμβαίνει και στην Λυσιστράτη, όπου ο κορυφαίος του χορού, συμβουλεύει πώς θα καταστείλουν την ανταρσία των θηλυκών. Να εγκλειστούν οι λαιμοί τους στο τειρημένον ξύλον, στη ξύλινη συσκευή με τα ανοίγματα (Σιμόπουλος Κυριάκος, 2003).

Πέρα από το ξύλο στις Αθηναϊκές φυλακές υπήρχαν και άλλα ειδικά δεσμευτικά μέσα, που χρησιμοποιούνταν ανάλογα με τον τρόπο δέσμευσης, δηλ ανάλογα την κατηγορία που άνηκε ο κρατούμενος. Υπήρχαν δηλ. εκείνοι που δεν μπορούσαν να σαλέψουν από την θέση τους, επειδή τα πόδια τους ήταν περικλειστα στα σφυρά από το ξύλον και σε εκείνους που ξάπλωναν σε κρεβάτια αλλά έσερναν αλυσίδες, ενώ αναφέρεται ότι κατά την διάρκεια της ημέρας όλοι οι κρατούμενοι ήταν δεμένοι με **«κλοιό»** στο λαιμό και είχαν το ένα χέρι ελεύθερο. Έτσι ,εδώ σαν δεσμευτικά μέσα έχουμε τον κλοιό, που προοριζόταν για τον λαιμό, και την **πέδη** με την **περισκελίσ** που ήταν χαλκάδες για τους καρπούς των χεριών και τα σφυρά των ποδιών.

Για το σχήμα και την λειτουργία των πεδών, δεν υπάρχουν σαφείς πληροφορίες. Από παραστάσεις σε αγγεία φαίνεται πως ήταν κρικέλες που θηλύκωναν στα σφυρά, στους καρπούς των χεριών ακόμα και στο

λαιμό και συνδέονταν με αλυσίδες. Στην Αθήνα των κλασικών χρόνων χρησιμοποιούσαν τις πέδες, αρχικά για κολασμό δούλων, ενώ αργότερα και ως ποινή για τους ελεύθερους πολίτες, σύμφωνα με τον νόμο του Δράκοντος.

Εκτός από τα δεσμευτικά μέσα για πρόσδεση, ακινητοποίηση ή τιμωρία καταδικών, αιχμαλώτων ή εξανδραποδισμένων, οι αρχαίες ελληνικές πόλεις χρησιμοποιούσαν ποικίλα όργανα βασανισμού, όπως συνάγεται από πληροφορίες κατάσπαρτες σε κείμενα της κλασικής και μεταγενέστερης γραμματείας. Το υλικό αυτό επιτρέπει την σύνταξη ενός καταλόγου με εργαλεία και συσκευές βασανισμού. Ένα από τα πρώτα εργαλεία που αναφέρονται στον κατάλογο, είναι αυτό του **τροχού**. Ο τροχός είναι το κατεξοχήν αρχαιοελληνικό βασανιστήριο, ένας από τους παλαιότερους μηχανισμούς για την πρόκληση πολυώδυνων σωματικών κακώσεων. Ήταν ειδική συσκευή για διάταση του σώματος και εξαρθρώσεις ή στρεβλώσεις των άκρων, συνθλίψεις ή συντριβή των αρμών, με σκοπό την απόσπαση από το θύμα πληροφοριών ή ομολογιών ή την μαρτυρική θανάτωση του (ποινή ή εκδίκηση). Παραλλαγές του Αθηναϊκού τροχού ή εξελιγμένα συστήματα θα χρησιμοποιηθούν στους ελληνιστικούς χρόνους και στη ρωμαϊκή εποχή και πιο βελτιωμένος τεχνολογικά τύπος στη Μεσαιωνική εποχή.

Κατά την κλασική περίοδο βασανίζονταν στον τροχό οι δούλοι και των δύο φύλων, στις δίκες ελευθέρων πολιτών, για την εξακρίβωση των πραγματικών περιστατικών, όταν δεν υπήρχαν αδιαμφισβήτητα αποδεικτικά στοιχεία. Αλλά ο τροχός προοριζόταν και για τους ελεύθερους πολίτες σε περιπτώσεις προδοσίας, ιεροσυλίας, συνωμοσίας κατά των δημοκρατικών θεσμών, καθώς και σε περιπτώσεις ανθρωποκτονίας, ληστείας και πειρατείας.

Το ότι ο αρχαιοελληνικός τροχός ήταν ένας σύνθετος μηχανισμός για πολλαπλή χρήση σε ποικιλία βασανιστηρίων, φαίνεται από ένα κείμενο της Παλαιάς Διαθήκης, που συνήθως δεν περιλαμβάνεται στις βιβλικές εκδόσεις- το 4^ο- βιβλίο των Μακκαβαίων, που αναφέρεται στους διωγμούς των Ιουδαίων από τον Αντίοχο Δ', τον επιφανή (175-163) και γράφηκε στον Α' αιώνα Π.Χ., ίσως πριν την άλωση της Ιερουσαλήμ. Ο

συγγραφέας ανιστορεί τα βασανιστήρια στον τροχό και σε άλλες συσκευές των ελληνοιστικών χρόνων και την μαρτυρική θανάτωση των αδελφών και της μητέρας τους που αντιστάθηκαν στον Αντίοχο και αρνήθηκαν να προδώσουν «τον πατριον της πολιτείας θεσμόν». Βέβαια το βιβλίο των Μακκαβαίων, δεν έχει τη βαρύτητα ιστορικού τεκμηρίου, ούτε πρέπει να θεωρηθεί αδιαμφισβήτητη μαρτυρία. Πρόκειται για το συναξάρι μίας οικογένειας αγωνιστών, για το μαρτυρολόγιο μίας εποχής διωγμών βεβαιωμένο και από άλλες πηγές. Σκοπός του συγγραφέα είναι να πλέξει ένα εγκώμιο του ιουδαϊκού λαού που να αντισταθεί(αντιστάθηκε και μάλιστα νικηφόρα) στην προσπάθεια εξελληνισμού του. Ωστόσο, η επανάσταση των Ιουδαίων υπό τον Ιούδα Μακκαβαίο, αποτελεί ένα ιστορικό υπόβαθρο, που επιτρέπει και επιβάλλει την αξιοποίηση του κειμένου. Γιατί άσχετα με την απόλυτη ακρίβεια των περιστατικών, εξεικονίζει τις συνήθειες μίας εποχής, και εκείνο που μας ενδιαφέρει περισσότερο, αποκαλύπτει τα μέσα που χρησιμοποιούσε η εξουσία κατά τους ελληνοιστικούς χρόνους, στον τομέα της καταστολής, της βίας και του καταναγκασμού.

«Πριν αρχίσει το μαρτύριο του τροχού, ο βασιλιάς πρόσταξε να προσκομίσουν οι δήμιοι τα εργαλεία βασανισμού, για να τρομοκρατηθούν οι κρατούμενοι. Πρώτος θα υποβληθεί στο βασανιστήριο του τροχού ο πρεσβύτερος αδελφός. Τον γύμνωσαν οι δήμιοι και του έδεσαν τα χέρια και τα μπράτσα με λουριά, και αφού τον μαστίγωσαν άγρια, τον ανέβασαν στον τροχό. Μετά, τέντωσαν το σώμα του γύρω από τον τροχό ώσπου εξαρθρώθηκαν τα μέλη του, και ενώ τσακίζονταν χέρια πόδια, εκείνος έβριζε τον Τύραννό. Μετά από αυτό ακολούθησε και άλλο μαρτύριο. Οι δήμιοι, αφού σώριασαν θρακιά κάτω από τον τροχό, έθεσαν σε κίνηση τον μηχανισμό, προκαλώντας εντονότερες έλξεις του σώματος. Τότε τινάχτηκαν αίματα που έβαψαν παντού τον τοίχο. Σταλαγματιές αιμάτινες έπεφταν πάνω στη θρακιά και την έσβηναν, και οι λειωμένες σάρκες κυλούσαν στους άξονες της συσκευής. Τα κόκαλα του είχαν τσακιστεί, αλλά δεν ακούστηκε ούτε στεναγμός κατά την διάρκεια της στρέβλωσης.

Ο τρίτος αδελφός που θα προσδεθεί στον τροχό ύστερα από στρεβλώσεις και εξαρθώματα χεριών και ποδιών με ειδικά εργαλεία., τα αρθροεμβολα, θα υποστεί από τους σπόνδυλους της συσκευής σπαραγμών των σαρκών. Τον πέμπτο αδελφό αφού έδεσαν τα γόνατα του στο μηχανισμό με σιδεροκαλκάδες και τον ακινητοποίησαν στην οσφυ, έκαμψαν το σώμα του έτσι όπως λυγίζει κι αναδιπλώνει Οο σκορπιός την ουρά του, με κίνηση δηλ. από τις φτέρνες προς την ράχη. Όσπου τσακίστηκε η μέση του.

Είναι φανερό πως ο συγγραφέας περιγράφει το παραδοσιακό βασανιστήριο του τροχού, όπως εφαρμόζοταν κατά την ελληνιστική περίοδο. Η διαδικασία και η φρασεολογία ενθυμίζουν τα κείμενα των δικανικών ρητόρων του Δ' αιώνα. Το θύμα έχει ακινητοποιηθεί, δεμένο με λουριά, πάνω στον τροχό. Αλλά εδώ η συσκευή του βασανισμού δεν έχει σχήμα τροχού, αφού ο συγγραφέας γράφει για άξονες και όχι για άξονα. Αυτό ίσως σημαίνει πως ο τροχός ήταν ένας μηχανισμός με πολλά σημεία περιστροφής, το πιθανότερο άξονες τροχαλιών από τις οποίες περνούσαν σχοινιά για σύσφιξη και έλξη ή ξυλολαβίδες, κοκλίες και διάφοροι μικροί ή μεγάλοι μακαράδες. Καθώς σρέφονταν οι κοκλίες, τα σχοινιά περιτυλίσσονταν, τέντωναν το σώμα και προκαλούσαν συστροφές, συνθλίψεις, κατάγματα, ακόμα και απόσπαση των μελών.

Οι περισσότεροι ωστόσο μελετητές, δέχονται ότι η ονομασία της συσκευής ταυτίζεται με το σχήμα, ότι πρόκειται δηλ. για πραγματικό τροχό, και προσπαθούν να αναπαραστήσουν την λειτουργία του, με τις ελάχιστες ενδείξεις που προσφέρουν τα κείμενα. Άλλοι συσχετίζουν τον αρχαιοελληνικό τροχό με την μεσαιωνική ομώνυμη συσκευή βασανισμού που χρησιμοποιούνταν ως τα μέσα σχεδόν του 18^{ου} αιώνα, και μερικοί υποστηρίζουν ότι ο τροχός βασανισμού που αναφέρεται στα αρχαία κείμενα απηχεί το μαρτύριο του μυθικού ιξίονος που δεμένος πάνω σε φλεγόμενο φερωτό τροχό με τέσσερις ακτίνες, στροβιλιζόταν αιώνια στο χάος, και ενώ στριφογύριζε ο τροχός βασανιζόταν ο ιξίων με μαστίγιο.

Ο Ervin Roos συνδυάζοντας στοιχεία από τον Σχολιαστή του Αριστοφάνη και από το τέταρτο βιβλίο των Μακκαβαίων υποθέτει πως ο

βασανισμός γινόταν με πρόσδεση του θύματος στη στεφάνη ενός μεγάλου τροχού. Ο μηχανισμός αποτελούσε συνδυασμό τριών παράλληλων- με κοινό άξονα- όρθιων τροχών που σχεδόν εφάπτονταν. Από τους τρεις αυτούς τροχούς ο μεσαίος μπορούσε να τεθεί σε περιστροφική κίνηση ανεξάρτητα από τους άλλους δύο. Το θύμα προσδενόταν ύπτιο στην πλατεία στεφάνη του μεσαίου τροχού, κατά τον σχολιαστή του Αριστοφάνη, έτσι που το σώμα να προσαρμόζεται κυρτωμένο πάνω στην καμπύλη, ενώ τα πόδια δένονταν στη στεφάνη των δύο εξωτερικών ακίνητων τροχών. Τα χέρια πισθάγκωνα δένονταν σε ένα πάσσαλο στημένο σταθερά πίσω από τη συσκευή. Οι δήμιοι έθεταν σε κίνηση τον μεσαίο τροχό και τότε τα δεμένα χέρια ανασηκώνονταν προς το κεφάλι- ανάποδα δηλαδή- και εξαρθρώνονταν. Η περιστροφή γίνονταν αργά για να παρατείνεται το μαρτύριο και να εξαναγκάζεται ο βασανιζόμενος σε ομολογίες και αποκαλύψεις. Καθώς το κορμί τεντωνόταν , πάνω στην καμπυλωτή στεφάνη του τροχού, οι συνδετικοί ιστοί χαλάρωναν, οι αρμοί ξεκλειδώνονταν και το κεφάλι πλησίαζε τις φτέρνες, αν ο τροχός είχε μικρή διάμετρο. Με αυτή τη διέκταση παραμορφώνονταν το σώμα, γινόταν διάφανο, έτσι που μπορούσε κανείς να διακρίνει κάτω από το δέρμα τα σπλάχνα. Όταν το τέντωμα έφτανε στο επιθυμητό σημείο στερεωνόταν ο μεσαίος τροχός και έμπαινε σε κίνηση ολόκληρο το σύστημα- και οι τρεις στεφάνες μαζί- για νέα βασανιστήρια.

Πέρα από τα παραπάνω, αξίζει να αναφερθεί ότι ο τροχισμός στους ελληνιστικούς χρόνους, εκτός από την διέκταση του σώματος και τις στρεβλώσεις των μελών περιλάμβανε και μία σειρά άλλων βασανιστηρίων. Οι διαδοχικές φάσεις του μαρτυρίου των Μακκαβαίων επιβεβαιώνονται από τον Φλάβιο Ιώσηπο. Τα θύματα υποβάλλονταν σε βασανισμό με ειδικά όργανα που προκαλούσαν στρέβλωση, κάμψη, κάψιμο και θραύση των αρθρώσεων. Στο μαρτύριο του έκτου αδελφού Μακκαβαίου, ενώ συντριβόταν από βίαιη κάμψη ή ραχοκοκαλιά στην οσφυϊκή χώρα, καφαλιζόταν το σώμα του από τη φωτιά που έκαιγε κάτω από τη συσκευή, ενώ οι δήμιοι τον βασάνιζαν διατρυπώντας τα πλευρά και τα σπλάχνα του με πυρακτωμένες αιχμηρές σιδερόβεργες.

Τέλος, ο τροχός υπήρξε το μόνο σχεδόν όργανο βασανισμού που διατήρησε ποικίλες ονομασίες και μεταμορφώσεις, τη φρικώδη φήμη του σε ολόκληρη την σκοτεινή ιστορία της ανθρωπότητας. Στον εξελισσόμενο ανάλογα με την τεχνολογική πρόοδο και τις επινοήσεις της εξουσίας του τροχό, βασανίστηκαν εκατομμύρια άνθρωποι. Θα τον συναντήσουμε στα μαρτυρολόγια των πρώτων χριστιανών, στα σύνεργα των Ρωμαίων δέμιων, στα άντρα των μεσαιωνικών ιεροεξεταστών αλλά και στην πρακτική της δικαστικής εξουσίας κατά τους νεότερους χρόνους.

Ένα άλλο όργανο βασανισμού στην κλασική αρχαιότητα ήταν ο **Κυφών** ή **Νάρθηξ**, είδος ξύλινου ζυγού, κονιρής ζεύγλας, ή πλατείας σανίδας με άνοιγμα που εφαρμοζόταν στον τράχηλο και ανάγκαζε τον κρατούμενο να καμπουριάζει. Από αυτό του δόθηκε και η ονομασία.

Συνήθως χρησιμοποιούσαν τον Κυφώνα για αιτιωτική έκθεση του κρατουμένου στην αγορά. Ο διαπομπευόμενος, κυρίως για οικονομικές παραβιάσεις, μετά την περιαγωγή του στους δρόμους αφηνόταν σε κάποιο κεντρικό χώρο, στους ονειδισμούς των διαβατών και την κακομεταχείριση.

Ο Κυφών λοιπόν, ήταν ένα πλατύ περιγείσωμα, σαν οριζόντιο κολάρο, γύρω από το λαιμό, που εμπόδιζε τα χέρια να φτάνουν στο κεφάλι, για να απομακρύνουν τα έντομα. Ένα από τα βασανιστήρια που απαιτούσαν Κυφώνα ήταν η επάλειψη του προσώπου ή και ολόκληρου του σώματος με μέλι και γάλα- στη δεύτερη περίπτωση έδεναν τα χέρια πίσω- και η εγκατάλειψη του θύματος στις σφήκες και τις μύγες. Ήταν η ελληνική παραλλαγή του φρικτού περσικού βασανιστηρίου που ονομαζόταν **σκάφευσις** ,ή **σκαφεύειν**. Με αυτή τη μέθοδο θανάτωσε ο Αρταξέρξης τον Μιθριδάτη, και η διαδικασία που ακολουθήθηκε σύμφωνα με την περιγραφή του ιστορικού Κτησία ήταν η εξής.

Οι δήμιοι παίρνουν δύο σκάφες ομοιόμορφες, έτσι που να εφαρμόζουν όταν ενωθούν. Στη μία σκάφη ξαπλώνουν ύπτιο το θύμα ενώ προηγουμένως είχαν προιονίσει ημικυκλικά ανοίγματα στις δύο σκάφες για τον τράχηλο και τα άκρα του βασανιζόμενου. Όταν ενωθούν οι δύο σκάφες σχηματίζουν ένα είδος βαρελιού με τον κορμό του θύματος στο εσωτερικό και τα πόδια και τα χέρια να εξέχουν. Έπειτα περικύνουν

γάλα ανακατωμένο με μέλι στο κεφάλι και τοποθετούν το βαρέλι με το πρόσωπο του μελλοθάνατου προς τον ήλιο. Τότε ολόκληρο το πρόσωπο σκεπάζεται από μύγες. Ανυπεράσπιστος τότε ο άνθρωπος κατατρωγόταν από τα έντομα και τα τρωκτικά και βασανιζόταν από τους πόνους και την κακοπάθεια, και δεν αρκούσε μόνο αυτό... Για να παρατείνουν τον βασανισμό έτρεφαν το θύμα αναγκαστικά...και αν αρνιόταν να ανοίξει το στόμα και να δεχτεί την τροφή, τρυπούσαν τα μάτια του με βελόνα, και επειδή οι φυσικές ανάγκες, όπως κάθε ανθρώπου που τρώει και πίνει, γινόταν πάνω στο βαρέλι, σκουλήκια κάθε λογής αναπτύσσονταν στην αποσύνθεση των περιττωμάτων και τη σαπρία, και εισχωρούσαν στο σώμα και το κατέτρωγαν. Όταν τελικά το θύμα πέθαινε από τους πόνους και την εξάντληση και άνοιγαν οι δήμιοι τις σκάφες έβλεπαν τις σάρκες καταφαγωμένες και αναρίθμητα σκουλήκια κολλημένα στα σπλάχνα να τα καταβροχθίζουν. Με αυτόν ακριβώς τον τρόπο γράφει ο Πλούταρχος, βασανίστηκε ο Μιθριδάτης.

Πέρα από τα παραπάνω, πληροφορίες για εργαλεία και συσκευές βασανισμού κατά τους ελληνιστικούς χρόνους μπορούμε να αντλήσουμε και από την Παλαιά Διαθήκη, κυρίως από τα βιβλία των Μακκαβαίων που αναφέρονται στους διωγμούς των Ιουδαίων κατά την εκστρατεία εξελληνισμού τους. Ο συγγραφέας του τέταρτου βιβλίου καταγράφει τα όργανα βασανισμού που χρησιμοποιούσαν-εκτός από τον τροχό- οι δήμιοι του Αντίοχου Δ' για την θανάτωση των επτά αδελφών. Στον κατάλογο λοιπόν καταγράφονται τα εξής.

- Τα **«αρθρεμβολα»** που προκαλούσαν εξάρθρωση των άκρων. Κατά τον Ησύχιο τα αρθρεμβολα ήταν «βασανιστήρια και όνομα στρεβλωτικών οργάνων εις α εξαρθρούσιν οι δήμιοι τα των καταδίκων μέλη».
- Τα **«στρεβλωτήρια»**, εργαλεία για συστροφή ή περιστροφή των χεριών και των ποδιών στους αρμούς ή στρέβλη ή το μάγγανον των κλασσικών χρόνων.
- Οι **«τροχαντήρες»**, όργανα βασανισμού, μεταλλικά με γαμψή απόληξη, άγκιστρα, αρπάγες, τσιγκέλια ή σιδερόνυχα.

- Οι **«καταπέλτες»**, μηχανισμοί που προσδένονταν οι κρατούμενοι και εκτοξεύονταν, ίσως οι ίδιοι οι καταπέλτες που εκσφεντόνιζαν λίθους κατά τις πολιορκίες.
- Οι **«λέβητες»** και τα **«τήγανα»**, καζάνια και τηγάνια πυρακτωμένα.
- Η **«δακτυλήθρα»**, βιδωτή θήκη που εφαρμοζόταν στα δάκτυλα για την εξάρθρωση των τελευταίων φαλαγγών.
- Τα **«σιδερένια χέρια»**, μεταλλικά ομοιώματα χεριού με αιχμηρά νύχια για να ξεσκίζουν τις σάρκες.
- Ο **«σφύν»**, εργαλείο για την εξάρθρωση μελών.
- Τα **«ζώπυρα»**, προσανάμματα για τα βασανιστήρια με φωτιά.

Στα αρχαιοελληνικά χρόνια λοιπόν βλέπουμε ότι τα βασανιστήρια δίνουν το παρόν. Δίνουν το παρόν και σε περιόδους βασιλείας δημοκρατικού πολιτεύματος, και σε περιόδους που καταλύονται δημοκρατικά πολιτεύματα, και κατά την διάρκεια εμφυλίων σπαραγμών. Μία σύνοψη των μαρτυριών που αντιμετώπιζαν όσοι αντιστέκονταν στην τυραννία βρίσκουμε στο «Γοργία» του Πλάτωνος. Εκτός από τις στρεβλώσεις που συνήθιζαν για τους δούλους, για τους ελεύθερους πολίτες υπήρχε ο ευνουχισμός, η εκτύφλωση, η σταύρωση κ.λ.π. Τα βασανιστήρια λοιπόν γίνονταν συστηματικά με περίτεχνες μεθόδους και ευρηματικούς μηχανισμούς στα τυραννικά καθεστώτα που επικρατούσαν για μικρά ή μεγάλα διαστήματα σε διάφορες πόλεις-κράτη του αρχαίου ελληνικού κόσμου. Ο διαβόητος Φάλαρις Τύραννος του Ακράγαντος(6^{ος} αιώνας) θανάτωνε τους εχθρούς του με χάλκινο ταύρο, φυλακή-φούρνο, αλλά και ηχητικό αριστοτέχνημα. Έκλεινε το θύμα στο εσωτερικό του μεταλλικού ομοιώματος και άναβε δυνατή φωτιά κάτω από την κοιλιά, και ήταν τόσο ιδιοφυής η κατασκευή που οι οιμωγές και τα ουρλιαχτά του ανθρώπου, καθώς καιγόταν ζωντανός, ακουγόταν στη γύρο περιοχή σαν μούγκρισμα βοδιού ή σαν μελωδικός σκοπός.

Όλα αυτά τα περιστατικά, μαρτυρούν τη συστηματική εφαρμογή μίας επίσημης πολιτικής, όχι από κάποιο τύραννο ή από μία ομάδα ανεξέλεγκτων ολιγαρχικών, αλλά σε δημοκρατική πόλη ύστερα από απόφαση της εκκλησίας του Δήμου. Η πλειοψηφία των πολιτών, είχε

συνειδητοποιήσει ότι η Αθηναϊκή ηγεμονία, που μεταστοιχειωνόταν σε πλούτο και ευημερία για την Μητρόπολη, μπορούσε να διατηρηθεί μόνο με την υποταγή άλλων πόλεων, με τον άγριο καταναγκασμό και την εκμετάλλευση. Μία δουλοκτητική κοινωνία στη φάση του επεκτατικού ιμπεριαλισμού ήταν η Αθηναϊκή δημοκρατία του 5^{ου} αιώνα π.χ.

Φυσικά δεν υστερούσαν και οι άλλες πόλεις ούτε και οι Σπαρτιάτες σε θηριωδίες. Συνοπτικά αναφέρουμε, ότι το 416, ύστερα από εισβολή στις Υσιές Αργολίδας, κατάσφαξαν όλους ανεξαιρέτως τους κατοίκους. Έντεκα χρόνια αργότερα, το 405, ο Λύσανδρος αφού κυριεύσε την Ιασό της Καρίας, σύμμαχο των Αθηναίων, θανάτωσε όλους τους Ικανούς να φέρουν όπλα, και πούλησε τα γενναϊκόπαιδα. Στους Αιγός ποταμούς, ύστερα από την καταστροφική για τους Αθηναίους ναυμαχία του 405, οι Σπαρτιάτες υπό τον Λύσανδρο κατάσφαξαν όλους τους αιχμαλώτους, στρατό και πληρώματα. Τέλος αξίζει να αναφερθεί ότι, έκτος από την Σπάρτη, καμία θανατική εκτέλεση δεν γινόταν νύχτα και στην Αθήνα επιπλέον δεν εκτελούνταν θανατικές ποινές κατά την διάρκεια των Δηλίων (Σιμόπουλος Κυριάκος, 2003).

3.2 ΡΩΜΗ

Στη Ρώμη από την ισχύ της Δωδεκαδέλτου (451 π.χ.) , και μετά, η θανατική εκτέλεση έγινε αντικείμενο δημόσιας ποινής και εξαφανίστηκε κάθε ίκνος ιδιωτικής εκδίκησης. Ενώ όμως η Δωδεκάδελτος γνώριζε μονάχα την ποινή του θανάτου, βαθμηδόν η ποινή αυτή μπορούσε να αντικατασταθεί και με χρηματική. Στα χρόνια της Δημοκρατίας με τον τονισμό της ελευθερίας και της αξιοπρέπειας των ελεύθερων πολιτών, η θανατική ποινή θεωρήθηκε ανάρμοστη και σχεδόν καταργήθηκε γι' αυτούς. Διατηρήθηκε μονάχα για τα εγκλήματα που στρέφονταν κατά της πολιτείας. Επί αυτοκρατορίας η θανατική ποινή αναβίωσε και σιγά-σιγά άρχισε να γίνεται πιο συχνή, για να φτάσει στους χρόνους του Σεπτιμίου Σεβήρου να είναι μια πολύ συνηθισμένη και για πολύ μικρές παραβάσεις ακόμα ποινή. Ταυτόχρονα, γινόταν όλο και πιο απάνθρωποι οι τρόποι εκτέλεσης.

ΤΣΕΚΟΥΡΙ

Οι εκτελέσεις γίνονταν δημόσια, στην ύπαιθρο, και προσκαλείτο πλήθος κόσμου να τις παρακολουθήσει. Ο πιο παλιός τρόπος εκτέλεσης ήταν αυτός με το **τσεκούρι**. Οι κατάδικοι με τα χέρια δεμένα οπισθάγκωνα, δένονταν πάνω σε πάσσαλους, και αφού μαστιγώνονταν τους έκοβαν με το τσεκούρι το κεφάλι. Η μέθοδος αυτή θα διατηρηθεί και στην εποχή της αυτοκρατορίας με την μόνη αλλαγή στο εργαλείο, που αντί για τσεκούρι έχουμε ξίφος.

ΣΤΑΥΡΙΚΟΣ ΘΑΝΑΤΟΣ

Ένας άλλος τρόπος βασανισμού και θανάτωσης που συναντάμε στην Ρώμη, εξίσου παλιός και συνηθισμένος είναι αυτός της σταύρωσης. Όπως έχουμε αναφέρει και σε άλλο κεφάλαιο, η θανάτωση με σταυρό θεωρούνταν ιδιαίτερα ατιμωτική και εφαρμοζόταν κυρίως στους δούλους. Οι κατάδικοι προσδένονταν ή καρφώνονταν στο σταυρό, όπου πέθαιναν από εξάντληση, αστία, ή κατάγματα των σκελών. Κάτω από τα πόδια τους τοποθετούνταν μία σανίδα, για να μην πέφτει όλο το βάρος του σώματος στα χέρια, για να αργεί να επέλθει ο θάνατος.

Οι σταυρώσεις, έπαιρναν τρομακτικές διαστάσεις κατά τη διάρκεια εκστρατειών και κυρίως πολιορκιών. Με ανάρτηση ή πρόσδεση σε στύλο για τους Ρωμαίους ήταν η προσφιλέστερη μέθοδος εκδικητικού αφανισμού εχθρών και κυρίως ψυχολογικού πολέμου. Καθώς γινόταν ομαδικά, μερικές φορές κατά εκατοντάδες, ακόμα και χιλιάδες, σε εμφανές σημείο, συνήθως σε εμφανή υψώματα, απέναντι από το αντίπαλο στρατόπεδο ή τα τείχη της πολιορκημένης πόλης, προκαλούσαν τρόμο, φρίκη, καταπτώση και απόγνωση. Κατά την πολιορκία της Ιερουσαλήμ από τον Τίτο, σταυρώνονταν κάθε μέρα γύρω στους πεντακοσίους Ιουδαίους, απέναντι από τα τείχη, ύπερα από αποτρόπαια βασανιστήρια. Αλλά δεν αρκούσε ο σταυρικός θάνατος, έπρεπε να βασανιστούν τα θύματα προηγουμένως. Εκτέλεση χωρίς την πρόγευση του μαρτυρίου με ανελέητους δαρμούς ήταν αδιανόητη. Οι Ρωμαίοι στρατιώτες, από αγανάκτηση για την πεισματική αντίσταση των

Ιουδαίων, σταύρωναν τους αιχμαλώτους, όχι μόνο για να τους βασανίσουν αλλά και για να τους ταπεινώσουν. Καθένας μάλιστα επινοούσε δική του μέθοδο βασανισμού και δικό του σχήμα σταυρού, και ήταν τόσο το πλήθος των θυμάτων, που όπως γράφει και ο Ιώσηπος, δεν υπήρχαν πια σταυροί για κορμιά και τόπος να σταθούν οι σταυροί.

Κατά τον Αυρήλιο Βίκτορα και τον Σωζομενό, οι εκτελέσεις στο σταυρό καταργήθηκαν από τον Μέγα Κωνσταντίνο, μετά την επικράτηση δηλ. του χριστιανισμού. (θα ήταν οξύμωρο και τουλάχιστον βλάστημη πράξη να καταδικάζονται άνθρωποι στο μαρτύριο που θανάτωσε τον ιδρυτή της θρησκείας). Η αλήθεια βέβαια είναι ότι δεν καταργήθηκαν οι σταυρώσεις και οι ανασταυρώσεις. Συνεχίστηκαν ως την βασιλεία του Θεοδοσίου. Απλώς δεν χρησιμοποιούνταν πια η λέξη σταυρός. Σταδιακά ωστόσο, οι σταυρικές θανατώσεις θα περιπέσουν σε ακρηστία. Έπρεπε όμως να βρεθεί κάτι εξίσου αποτρόπαιο, ισοδύναμο σε σκληρότητα. Αυτό το υποκατάστατο του σταυρού ήταν η φούρκα (furca), δικράνι, δικαλωτός στύλος, ξύλον διπλούν, ξύλον δισκελές.

ΦΟΥΡΚΑ

Η φούρκα λεξιλογικά προέρχεται από το λατινικό *infurcare* (θανατώνω στην φούρκα) που επί Βυζαντινών έγινε φουρκίζω ή φουλκίζω. Η ρωμαϊκή φούρκα αρχικά ήταν όργανο βασανισμού και περιαγωγής των δούλων. Ήταν ένα ξύλο σε σχήμα (Λ) που στερεωνόταν στον τράχηλο του θύματος με τη γωνία προς τον αυχένα. Στα δύο σκέλη της δικάλας δένονταν τα χέρια απλωμένα σε πρόταση. Ειδικότερα, ύψωναν τον κατάδικο ώσπου να φτάσει στη δικάλα, έδεναν τα χέρια του στον στύλο, στερέωναν το λαιμό του στο άνοιγμα με κάμψη του τροχάλου μπροστά, τοποθετούσαν στον αυχένα ένα ξύλο έτσι που να σχηματίζεται δέλτα κεφαλαίο ανεστραμμένο γύρω από τον περικλειστο σφικτά λαιμό και άφηναν το σώμα ελεύθερο να μετεωρισθεί. Από το βάρος του σώματος το θύμα σπραγγαλιζόταν και πέθαινε από ασφυξία ή συντριβή των αυχενικών σπόνδυλων. Σε σύγκριση με την ανασταυρωση-ανάρτηση ή καθήλωση- το φούρκισμα ήταν ευεργετικός θάνατος. Βέβαια η

αντικατάσταση του σταυρού με τη φούρκα δεν έγινε για ανθρωπιστικούς λόγους, απλά ήταν μία εξέλιξη στην πρακτική των εκτελέσεων. Προσέφερε ευκολία και ταχύτητα.

Με την κατάρρευση της Ρωμαϊκής δημοκρατίας και την εγκατάσταση συγκεντρωτικής εξουσίας ύστερα από περιόδους εξεγέρσεων, αιματηρών καταστολών, εμφυλίων πολέμων και αναρχίας, καταλύονται και οι προστατευτικοί φραγμοί για τα δικαιώματα του Ρωμαίου πολίτη. Η σύγκλητος παραμερίζεται και επιβάλλεται ο αυτοκρατορικός δεσποτισμός. Όλες οι εξουσίες, πολιτική, στρατιωτική, νομοθετική, θρησκευτική, συγκεντρώνονται στο πρόσωπο του μονάρχη, που σταδιακά θεοποιείται.

Κατά την περίοδο της δημοκρατίας τα δικαιώματα των ελευθέρων πολιτών ήταν σεβαστά, ακόμα και σε περιπτώσεις εθνικού κινδύνου. Αλλά με την ενίσχυση της κεντρικής εξουσίας ένας νόμος, η *Julia majestatis*, καθιέρωσε τον κολασμό του πολιτικού εγκλήματος, του *crimen majestatis* που στρεφόταν εναντίον της κρατικής ασφάλειας (έσχατη προδοσία). Με το *crimen majestatis* δεν υπάρχει προστασία, εγγύηση, σωτηρία για κανένα. Οποιοσδήποτε πολίτης είναι δυνατόν να υποβληθεί σε βασανιστήρια από την εξουσία. Ήταν μια τρομακτική δύναμη, όπλο εξοντωτικό και διαβρωτικό, που τελικά οδήγησε στην παρακμή και την καταστροφή του *imperium*. Το κράτος ταυτίστηκε με τη θεία πρόνοια, ο μονάρχης με το θεό. Κατακτώντας οι Ρωμαίοι στρατηλάτες τα ελληνιστικά βασίλεια της Ανατολής, ανακάλυψαν και θαύμασαν τις απόλυτες ασιατικές δεσποτειές. Ο μέγας βασιλεύς των Περσών έγινε το πρότυπο των Ρωμαίων αυτοκρατόρων. Έτσι θεμελιώθηκε στη Ρώμη η απολυταρχία της βίας και του αίματος.

Κατηγορία για *crimen majestatis*, για εγκλήματα καθοσιώσεως, μπορούσε να διατυπωθεί με δύο τρόπους. Πρώτα-πρώτα για απόπειρα ανατροπής της καθεστηκυίας τάξεως, με ενέργειες που αμφισβητούν την εξουσία του μονάρχη και έπειτα για οποιαδήποτε πράξη επιβουλής ή ασέβειας προς το πρόσωπο του αυτοκράτορα και των αξιωματούχων του. Έτσι, με την καθιέρωση του εγκλήματος καθοσιώσεως, οι αυτοκράτορες γίνονται παντοδύναμοι, και μπορούν να βασανίζουν και να εξοντώνουν

οποιονδήποτε ενοχλητικό υπήκοο. Στην αρχή στρέφονται εναντίον των υπονομευτών της απόλυτης εξουσίας τους, εκείνων δηλ που αναπτύσσουν «ανατρεπτική» δράση, βασανίζουν για συγκεκριμένες πράξεις. Ύστερα εκδικούνται εκείνους που δεν αντιστέκονται με έργο ή με λόγο, αλλά ίσως έχουν πρόθεση, σκέπτονται απλώς να δράσουν για την ανατροπή τους. Και τέλος όταν δεν υπάρχει ούτε δράση ούτε πρόθεση. Βασανίζουν όλους τους αντιφρονούντες. Είναι φανερό πως ο Ρωμαϊκός δεσποτισμός της αυτοκρατορικής εποχής υπήρξε ο μέγας δάσκαλος και το πρότυπο των δικτατορικών καθεστώτων του εικοστού αιώνα, πριν και μετά τον Β' παγκόσμιο πόλεμο.

Στη Ρωμαϊκή δημοκρατία ο βασανισμός και η μαρτυρική θανάτωση καλύπτονταν και από τη νομιμότητα και από την κοινωνική ανοχή. Επί αυτοκρατορίας, η εξουσία, καταχρηστική και αυταρχική, βασάνιζε κάθε διαφωνούντα με πρόσχημα την εξουδετέρωση « ανατρεπτικών στοιχείων», τη «συντριβή ταραχοποιών» και την εξόντωση των «αντεθνικώς» δηλ των δρώντων πολιτών. Έτσι, το πολιτικό έγκλημα γινόταν φοβερό όπλο καταναγκασμού με θύματα από όλες τις τάξεις. Με τη γιγάντωση της εξουσίας τα δικαιώματα του πολίτη, τα ανθρώπινα δικαιώματα γενικότερα, καταντούσαν αναχρονισμός, η ελευθερία ταυτιζόταν με τη δουλεία. Οι προστατευτικοί φραγμοί εξαφανίζονταν και τα βασανιστήρια προοριζόνταν πια για όλους.

Η αλήθεια είναι ότι οι ηγέτες των τελευταίων χρόνων της Ρωμαϊκής δημοκρατίας χρησιμοποίησαν πρώτοι τα προσχήματα και τα συνθήματα που αποτελούσαν επί δύο χιλιετίες το ευαγγέλιο των αυταρχικών καθεστώτων, την ποινικοποίηση δηλ. του φρονήματος και την καθιέρωση των πολιτικών διωγμών. Η καταστολή του εγκλήματος στη ρωμαϊκή εποχή παρακολουθεί την εξέλιξη του πολιτεύματος. Στην αρχική φάση του δικαίου, διώκονται με αυστηρότητα τα δημόσια αδικήματα, όσα θίγουν την κοινότητα, την οικογένεια, την θρησκευτικότητα, τα παραδοσιακά ήθη. Τα ιδιωτικά αδικήματα αφορούν το άτομο, όχι την ομάδα, και εκείνο πρέπει να αναλάβει τον κολασμό με ανταπόδοση. Οι προβλεπόμενες επί δημοκρατίας ποινές για δημόσια αδικήματα είναι κεφαλικές, αποστερούν από την πολιτική ζωή την ελευθερία και την

περιουσία. Οι θανατικές τιμωρίες κλιμακώνονται σε σκληρότητα ανάλογα με τη βαρύτητα του εγκλήματος, π.χ. ο πατροκτόνος ή μητροκτόνος εγκλείεται σε σακί μαζί με φίδια και καταποντίζεται. Ο αιμομίκτης και ο ψεύδορκος γκρεμίζεται από την Ταρπηία πέτρα.

Στη **προχωρημένη φάση** της Ρωμαϊκής δημοκρατίας, δημοσιοποιείται σταδιακά το δίκαιο, τα ιδιωτικά αδικήματα μετατρέπονται το ένα μετά το άλλο σε δημόσια, οργανώνεται η δικαιοσύνη, δημιουργείται ένα είδος ορκωτών δικαστηρίων. Η περίοδος της Ρωμαϊκής ηγεμονίας και απολυταρχίας(31 π.χ-476 μ.Χ.) είναι εποχή βίας, θηριωδιών, καταπιέσεων, δικαστικών αυθαιρεσιών και ταξικών διακρίσεων. Οι ποινές γίνονται σκληρότερες ,ενώ εμφανίζονται νέοι τρόποι βασανισμού και θανατώσεων. Θύματα είναι κυρίως οι δούλοι και οι ελεύθεροι πολίτες των κατώτερων κοινωνικών τάξεων. Για το ίδιο έγκλημα οι φτωχοί καταδικάζονται σε σταύρωση ή στα μεταλλεία, οι πλούσιοι όμως μόνο με εξορία (Σιμόπουλος Κυριάκος, 2003).

Συνεχίζοντας την αναφορά μας σε εργαλεία βασανισμού, φτάνουμε στο *fragelium*. Το πασιγνωστο ***fragelium***, ήταν μαστίγιο που ονομαζόταν και σκορπιός, αρχέτυπο του κνούτου με μεταλλικές ακίδες στις απολήξεις των λουριών ενώ το ***fragrum*** μαστίγιο οπλισμένο με μεταλλικά σφαιρίδια. Ακολουθεί ο φοβερός ***eculeus*** (αλογάκι) μηχανισμός σε σχήμα ξύλινου αλόγου με τροχούς και σκοινιά και με μακαράδες που επέτρεπαν κλιμάκωση του βασανισμού με διέκταση των μελών, στρεβλώσεις, εξαρθρώσεις και περισφίξεις, χωρίς ωστόσο κίνδυνο ζωής για το θύμα, συνέχεια του ελληνικού και πρόδρομος του μεσαιωνικού τροχού. Το μηχανισμό αυτό και τη λειτουργία του περιγράφει ο Κικέρων, στο λόγο του *Promilone* (υπέρ του Μίλωνος) και στους Φιλιππικούς του. Βοηθητικά εργαλεία του *eculeus* ,ήταν οι ***fidiculae*** βασανιστήρια με συνδυασμό σκοινιών, οι ***laminae***, πυρακτωμένες λεπίδες, γιατί η φωτιά ήταν ένα από τα κυριότερα βασανιστήρια, και οι ***eungula*** (νύχια) για το σπάραγμα των σαρκών.

Στις Ρωμαϊκές φυλακές χρησιμοποιούσαν την ελληνική ποδοκάκκη, που ονομαζόταν ***nervus*** ή ***numelae***, αρχικά για την σίγουρη εγκάθειρξη των καταδίκων-αποκλεισμό αποδράσεων-και αργότερα για τον βασανισμό

των κρατουμένων. Ήταν ένα σύστημα παρόμοιο με το Αθηναϊκό «πεντεσύριγγον ξύλον» που ακινητοποιούσε το σώμα με εγκλεισμό των άκρων και του λαιμού.

Μια πηγή απ' την οποία αντλούμε σημαντικές πληροφορίες για τα βασανιστήρια της Ρωμαϊκής εποχής, είναι τα συναξάρια που αναφέρονται στους διωγμούς των πρώτων χριστιανών και άλλα χρονικά κείμενα των πατέρων της εκκλησίας. Αν αφαιρέσουμε από τις περιγραφές το θαυματουργό στοιχείο –μάρτυρες που ρίχνονται σε κάμινο ή σε κοκλαστή πίσσα και δεν καίγονται, πάνθηρες κ λέοντες που μεταμορφώνονται σε αρνιά, θηρία που γονατίζουν ευλαβικά μπροστά στα θύματα, παρθένες που μένουν άτρωτες κ.λ.π- και τις ξεκαθαρίσουμε από τα επιθέματα της φαντασίας και της υπερβολής, μπορούμε να υποθέσουμε ότι όλες οι μέθοδοι βασανιστικών θανατώσεων που περιγράφονται είναι αυθεντικές ή παραλλαγές πραγματικών μαρτυριών. Τα μαρτύρια των συναξαριών δεν είναι φυσικά περιγραφές από αυτόπτες. Ωστόσο, όπως τα βασανιστήρια που αναφέρονται στους αρχαίους ελληνικούς μύθους αλλά και στην επική και τραγική ποίηση και στην κωμωδία, αποτελούν απηκήσεις περιστατικών ακραίων αλλά πραγματικών έτοι και οι βασανισμοί που καταγράφονται στα μαρτυρολόγια της ανατολικής εκκλησίας και των Λατινοδόξων είναι επιβίωση παραδόσεων ή στοματικών αφηγήσεων, πυρήνας αλήθειας. Ίσως και πιστή μεταφορά σωματικών κακοποιήσεων ή επεξεργασμένο υλικό σχετικά με τις κάθε λογής ανθρώπινες δοκιμασίες και οδύνες στον πόλεμο στην αιχμαλωσία, στην φυλακή και στους ατελείωτους κατατρεγμούς, ατομικούς ή ομαδικούς.

Στα συναξάρια και στα διάφορα κείμενα των πατέρων της εκκλησίας καταγράφεται μια απέραντη ποικιλία βασανισμών και μαρτυρικών θανατώσεων. Στους πρώτους χριστιανούς εφαρμόζονταν οι μέθοδοι και χρησιμοποιούνταν τα όργανα βασανισμού που συνηθίζονταν για τους δούλους και ότι η φαντασία των δήμιων επινοούσε. Παρακάτω ακολουθεί μία λίστα βασανιστηρίων από διάφορες πηγές :

- Ανηλεής δαρμός με ραβδιά και μεταλλοφόρα μαστίγια. Με τις μεθόδους αυτές, οι σάρκες σκίζονταν και φαίνονταν τα κόκαλα και

τα σπλάχνα. Και δεν αρκούσε μόνο αυτό, αλλά επιπλέον έρχιαν οι δήμιοι στις πληγές των θυμάτων αλάτι ή ζύδι.

- Ακρωτηριασμοί, μύτης, αυτιών, χεριών, ποδιών γλωσσάς, και γεννητικών μορίων, αλλά και των τενόντων και των νεύρων για ισόβια αναπηρία.
- Εκτύφλωση με μυτερά καλάμια ή με την αιχμή του σπαθιού, εξόρυξη των βολβών και καυτηριασμός των πληγών ύστερα από τον εξοματισμό με πυρακτωμένο σίδηρο.
- Θανάτωση στην πυρά και βασανιστήρια κάθε λογής με φωτιά, με πυρακτωμένα σίδερα σε ευαίσθητα μέλη του σώματος. Εξαναγκασμός των θυμάτων να κάθονται σε πυρακτωμένη μεταλλική καρέκλα ή σε σκάρα. Κάψιμο των μελών με λαμπάδες, τύλιγμα των ποδιών με λινάρι ποτισμένο με λάδι, και ύστερα ανάφλεξη. Ανάρτηση από τα πόδια πάνω σε σιγανή φωτιά για παράταση του μαρτυρίου. Αργή επίχυση πίσσας σε ολόκληρο το κορμί ή άλειμμα με ασβέστη και ζεμάτισμα με αναλειωμένο μολύβι.
- Σταύρωση με καρφιά, στρέβλωση και σύνθλιψη των μελών, συντριβή των οστών και των αρθρώσεων με πέτρες και μολυβόμπαλες.
- Βορά στα θηρία με παρακίνηση και υπό τους αλαλαγμούς του μαινόμενου όχλου και στα Ρωμαϊκά αμφιθέατρα.
- Λιθοβολισμός μέχρι θανάτου από το πλήθος.
- Διαβελισμός, παλούκωμα δηλ. με χρησιμοποίηση μεγάλης βακτηρίας.
- Εγκλεισμός του μελλοθάνατου σε βοϊδοτόμαρο μαζί με φίδι φαρμακερό, σκύλο, πίθηκο, γαμφώνυχο πουλί και ύστερα καταποντισμός.
- Ξερίζωμα δοντιών και συντριβή της γνάθου.
- Διασφενδόνηση, η μέθοδος του μυθικού ληστή πιτνοκάμπτη. Αναφέρετε μάλιστα ότι οι δήμιοι χρησιμοποιούσαν ειδικά μηχανήματα για το λύγισμα των κλαδιών, όπου προσδενόταν τα πόδια του θύματος με αποτέλεσμα τον διασπαρμό κατά την εκτίναξη του στα ύψη.

- Διαπομπεύσεις και κακοποιήσεις στους δρόμους από τον ερεθισμένο όχλο. Οι κρατούμενοι σέρνονταν στους λιθόστρωτους δρόμους δεμένοι με σκοινιά από τα πόδι. Γινόταν περιαγωγή των θυμάτων πάνω σε καμήλες-όπως αιώνες αργότερα στο Βυζάντιο- στους δρόμους όπου δέχονταν προπηλακισμούς και χτυπήματα από τον όχλο. Ανύψωναν με τροχαλίες ολόγυμνες γυναίκες κρεμασμένες ανάποδα δημόσια θέα.
- Σεξουαλικά βασανιστήρια. Βιασμοί και παράδοση παρθένων σε μονομάχους της Ρωμαϊκής αρένας. Εδώ πρέπει να σημειωθεί ότι θρησκευτικοί λόγοι επέβαλλαν τη διακόρευση μελλοθάνατων κοριτσιών. Δεν αποτελούσε μόνο ατιμωτική μεταχείριση, ούτε αφορούσε μόνο τις χριστιανές η παράδοση τους στους γλαδιάτορες(Οι Ρωμαίοι θεωρούσαν ανόσια πράξη να θανατωθεί παρθένος στη φυλακή, και για να αποτραπεί το μίasma αναλάμβανε ο δήμιος την εκπαρθένευση. Η εκτέλεση των παρθένων γινόταν με στραγγαλισμό. Έτσι ο δήμιος, ο *carنيفex*, αποκρουστικός και πολυμίσητος, που ενώ δεν είχε δικαίωμα να μπαίνει στην πόλη, ήταν πάντοτε πολύτιμος στυλοβάτης της εξουσίας-αναλάμβανε με επίσημη εντολή και μάλιστα ως ιερή αποστολή τον βιασμό και τον στραγγαλισμό της μελλοθάνατης κόρης. Είναι ανόσιο, απαγορευμένο από τους θεούς έργο, γράφει ο Σουητώνιος, να στραγγαλίζονται οι άγουρες κόρες, γι' αυτό πρώτα διακορεύονται από τον δήμιο και ύστερά θανατώνονταν.
- Αιοκουργίες κάθε λογής και εγκλεισμός γυναικών σε πορνεία.
- Ομαδικοί ευνουχισμοί ανδρών.
- Πέρα από αυτά, στα πατερικά κείμενα περιγράφεται ένα στροφαλοφόρο μηχάνημα, που χρησιμοποιούνταν για διέκταση των μελών και εξαρθρώσεις. Κρεμούσαν το θύμα από τα χέρια που είχαν προηγουμένως δεθεί πίσω και ύστερα με μάγγανο, χειροκίνητη τροχαλία ή κοκλία, που προκαλούσε ανυπόφορους πόνους στο σώμα, ενώ συγχρόνως ράβδιζαν και μαστίγωναν τον κρατούμενο στο πρόσωπο, στην κοιλιά, και στα πόδια.

Συνεχίζοντας την παρουσίαση των βασανιστικών μεθόδων, φτάνουμε στην καρατόμηση. Η **καρατόμηση**, ήταν η πιο συνηθισμένη μέθοδος εκτελέσεων στη Ρωμαϊκή εποχή. Σε πολλά ιστορικά κείμενα υπάρχουν φράσεις όπως «συνελήφθη και της κεφαλής απεστερήθει», « την κεφαλήν απέκοψαν» που πιστοποιούν ότι η μέθοδος αυτή ήταν ιδιαίτερος γνωστή. Πέρα από αυτά, κατά τη διάρκεια πραξικοπημάτων, εμφυλίων πολέμων ή εκστρατειών, η θανάτωση πολιτικών αντιπάλων ή επιφανών εχθρών συνοδευόταν συνήθως από διαπόμπευση. Στη Ρώμη οι ηττημένοι ηγέτες, συγκλητικοί, ιππείς, ύπατοι, αφού βασανίζονταν στο δεσμοτήριο, θανατώνονταν, άλλοτε με καρατόμηση και άλλοτε με αποκεφαλισμό. Την ίδια τύχη είχαν συχνά και αυτοκράτορες που ανατρέπονταν. Μετά την εκτέλεση με ξίφος οι δήμιοι κάρφωναν με μεγάλους γάντζους τα πτώματα, τα έσερναν στην αγορά όπου δέχονταν τούς ονειδισμούς του όχλου και τελικά τα πετούσαν στο ποτάμι, στον Τίβερη. Ήταν η πιο καταφρονητική μεταχείριση, η πιο ατιμωτική, που ισοδυναμούσε με την αταφία της ελληνικής αρχαιότητας.

Τέλος, δεν πρέπει να παραληφθεί, ο **σχοινισμός** που ήταν ένα μαρτύριο με προσδέσεις, συσφιξεις και αναρτήσεις. Όλα αυτά τα βασανιστήρια συνδυάζονταν με την έκθεση των θυμάτων, στον καύσωνα, την παγωνιά και την λάσπη, έτσι που οι κρατούμενοι να θεωρούν την δουλεία ανακούφιση από τα δεινά τους και λύτρωση

3.3 BYZANTIO

Τους πρώτους αιώνες του Βυζαντινού κράτους χαρακτηρίζει η Κλασική- Ρωμαϊκή νομοθεσία οποία αργότερα κωδικοποιήθηκε από τον Ιουστινιανό και τροποποιήθηκε με πλήθος νεαρών συναγωγών και συνόψεων. Η νομοθεσία των τελευταίων αιώνων και ιδιαίτερα των Βασιλικών βρίσκεται περιληπτικά κωδικοποιημένη στο «πρόχειρο Νόμων» ή «εξάβιβλο» του Θεσσαλονικιού δικαστή Κωνσταντίνου Αρμενόπουλου (14^{ος} αιώνας).

Στην εξάβιβλο λοιπόν- βιβλίο περί ζημίας και ποινών- διαβάζουμε πως :

- Εκτελούνται με ξίφος οι αιμομίκτες(γονείς προς τέκνα, τέκνα προς γονείς, αδελφοί προς αδελφές), οι ομοφυλόφιλοι άνδρες, οι απαγωγείς(αν χρησιμοποίησαν όπλα), οι μάντις κ.λ.π.
- Καιίγονται οι εκούσιοι φονείς κατιόντων ή ανιόντων συγγενών, οι αυτομολούντες με σκοπό να προδώσουν μυστικά, οι δούλοι που συνεργούν στην αρπαγή της κυρίας τους κ.λ.π.
- Τέλος, για σειρά άλλων αδικημάτων απειλείται «κεφαλική ποινή» χωρίς όμως ακόμα να καθορίζεται ο τρόπος εκτέλεσης της.

Όπως έχει αναφερθεί και στην ιστορική αναδρομή, στο Βυζάντιο οι θηριωδίες και τα κακουργήματα συστηματοποιούνται και συνάμα προεκτείνουν και συμπυκνώνουν τις θηριωδίες της ρωμαϊκής αυτοκρατορικής περιόδου. Και εδώ πάλι συναντάμε ποικιλία στις μεθόδους βασανισμού και μαρτυρικών εκτελέσεων όπως-ανασκολοπισμός, λιθοβολισμός, κατασπαραγμός από θηρία, θανάτωση στην πυρά, πνιγμός, κατακρήμνιση, εκτύφλωση, φούρκισμα, ακρωτηριασμοί(γλωσσοτομία, ρινοκοπία, αποκοπή χεριών, ποδιών, αφτιών), αποκοπή νεύρων και γεννητικών οργάνων, στραγγαλισμός, διαπόμπευση, δηλητηρίαση, ξυλοδαρμός, μαστίγωση, κούρεμα, καψάλισμα, εξορία κ.λ.π (εδώ δεν γίνεται εκτενέστερη ανάλυση, καθώς έχουν παρουσιαστεί σ άλλες εποχές).

3.4 ΔΥΣΗ-ΜΕΣΑΙΩΝΑΣ

Ο Μεσαίωνας θεωρείται από πολλούς, ως μία εποχή που το βασανιστήριο είναι το κατεξοχήν χαρακτηριστικό της. Ωστόσο όμως, τα βασανιστήρια που εμφανίζονται εδώ δεν είναι περισσότερα από αυτά που παρουσιάστηκαν στην προηγούμενη εποχή, ή από όσα θα παρουσιαστούν στην επόμενη. Εκείνο όμως που χαρακτηρίζει τον Μεσαίωνα και που έχει σχέση με τα βασανιστήρια είναι ο συσχετισμός αυτής της πρακτικής με έναν χώρο που θα μας έκανε να σκεφτούμε διαφορετικά, και είναι ο χώρος της εκκλησίας ή γενικότερα ο χώρος ο ιδεολογικός.

Από τον 10^ο αιώνα ξεκίνησαν οι πρώτες προσπάθειες για μεταρρυθμίσεις στην καθολική εκκλησία. Από το 1076 και μετά, έχουμε την διακήρυξη πως ο πάπας είναι αυτός που καθορίζει τις τύχες της Ευρώπης, μετά από σύγκρουση με την κοσμική εξουσία και τον αυτοκράτορα, για το ποιος είναι ισχυρότερος στη Δύση, δηλ. ο πάπας ή ο αυτοκράτορας. Μετά λοιπόν από την τελική επικράτηση- υπεροχή του πάπα από την διαμάχη, αρχίζουν τα προβλήματα. Οι άνθρωποι που αποτελούσαν το ποιμηνον της εκκλησίας, άρχισαν να δείχνουν μία δυσαρέσκεια, γιατί ενώ είχε ξεκινήσει αυτή η διαδικασία για να εξαγνιστεί η εκκλησία, στην πραγματικότητα από ένα σημείο και μετά η μεταρρύθμιση άρχισε να διαστρέφεται. Οι άνθρωποι λοιπόν το εισέπραξαν αυτό, το κατάλαβαν και αντέδρασαν με έναν συγκεκριμένο τρόπο, και ο τρόπος αυτός ήταν η δημιουργία «αιρετικών» κινημάτων. Μέσα από τα αιρετικά κινήματα δήλωναν την δυσαρέσκεια τους απέναντι στον κλήρο, που κατά κάποιο τρόπο τους είχε εξαπατήσει, όλους αυτούς που στήριζαν την μεταρρύθμιση (Συνέντευξη – Γιαντσή, 2004).

Η εκκλησία απ' την πλευρά της και στην προσπάθεια της να καταπολεμήσει τις αιρέσεις που δημιουργήθηκαν, δημιούργησε την λεγόμενη « **Ιερά εξέταση**», που καθιερώθηκε θεωρητικά με τη σύνοδο του Λατερανού το 1139. Η Ιερά εξέταση λοιπόν, δημιουργήθηκε για να καταπολεμήσει τις εθνικές, φυλετικές και θρησκευτικές μειονότητες που η εκκλησία της Ρώμης και οι ηγεμονεύοντες πρίγκιπες της Ευρώπης θεωρούσαν επικίνδυνες για την δίδυμη εξουσία, κοσμική και εκκλησιαστική, για την κοινωνική δηλ. οικονομική και πολιτική κυριαρχία. Για την εκκλησία λοιπόν, αιρετικοί ήταν όσοι έβλεπαν με αλλά μάτια τον κόσμο, τον υλικό και πνευματικό, και αιρέσεις κάθε κίνημα, ιδεολογία, αντίληψη που αμφισβητούσε τα συμφέροντα και τις φιλοδοξίες του κλήρου. Τα μέλη που την αποτελούσαν ήταν περίπου πεντακόσια(500), αρχιεπίσκοποι και επίσκοποι, που αποφάσιζαν την κατάργηση της θεοκρισίας και την αντικατάσταση της από βασανιστήρια, όπως και το να κυκλοφορούν με το κίτρινο κυκλικό σήμα στο στήθος όλοι οι Εβραίοι.

Ο 1219 η παπική βούλα καλούσε τους πιστούς να φανούν ανελέητα απέναντι στους αιρετικούς. Δεκατέσσερα χρόνια αργότερα, το 1233, ο πάπας Γρηγόριος Θ', εμπιστεύτηκε το μονοπώλιο του εκμηδενισμού των αιρετικών στο τάγμα των Δομινικανών. Τότε κωδικοποιήθηκαν οι ανακριτικές μέθοδοι για την απόσπαση ομολογιών και αποκηρύξεων. Τότε συντάχθηκαν και οι πρακτικοί οδηγοί βασανιστηρίων και κατάλογοι εργαλείων για την πρόκληση σωματικού πόνου και ψυχικού μαρτυρίου. Περίφημο είναι το εγχειρίδιο που έγραψε ο ιεροεξεταστής Bernard Gui, (1307-1324) με τον τίτλο «μέθοδος, τεχνική, και διαδικασία που πρέπει να ακολουθούνται κατά την αναζήτηση και ανάκριση αιρετικών και συνενόχων τους». Σε αυτά τα εγκόλπια του καλού βασανιστή, καταγράφονται συστηματικά τα είδη του μαρτυρίου και κυρίως οι κλιμακώσεις του σωματικού πόνου με τεχνολογικά αναπτυγμένα εργαλεία. Υπάρχουν αίθουσες ειδικά διαμορφωμένες και εξοπλισμένες με όργανα και μηχανισμούς βασανισμού. Τώρα παρευρίσκεται στις ανακρίσεις και γιατρός που προλαβαίνει τα ατυχήματα και ελέγχει την αντοχή του θύματος, ώστε να παρατείνεται ο βασανισμός και να πολλαπλασιάζονται οι πόνοι.

Η δίκη γινόταν κεκλεισμένων των θυρών. Απαγορευόταν η κατ' αντιμολίαν συζήτηση, η προφορική απολογία, η υπεράσπιση και οποιαδήποτε δημοσιότητα. Τα ονόματα των μαρτύρων δεν αποκαλύπτονταν ποτέ, καθιερώνονταν έτσι η ασυδοσία του καταδότη και η ατιμωρησία του συκοφάντη. Η εξουσία μπορούσε να εξοντώσει οποιοδήποτε ανεπιθύμητο πρόσωπο με ψευδείς και αστήρικτες κατηγορίες, με μάρτυρες, εργαλεία, σκευωρίες και πλεκτάνες.

Η δομή του μεσαιωνικού κόσμου είναι απλή και ξεκάθαρη. Στον ουρανό ο θεός, στη γη οι δύο αντιπρόσωποι του, ο πάπας για τη θρησκευτική επικράτεια, ο ηγεμόνας (βασιλιάς, αυτοκράτορας, πρίγκιπας) για τα εγκόσμια. Ανάμεσα στους επίγειους εκπροσώπους του θεού υπάρχει αγαστή σύμπνοια. Ο σταυρός και το ξίφος σε αδιατάρακτη ιερή συμμαχία. Όποιος παραβαίνει το θεϊκό νόμο παραβιάζει και τον επίγειο. Η ισορροπία και η αρμονία διασφαλίζονται από δύο ακρογωνιαίους λίθους. Την εξουσία (ουράνια και επίγεια) και την τάξη

(κοινωνική, οικογενειακή, ηθική). Όποιος τις αμφισβητεί διαπράττει βαρύ έγκλημα, και πρέπει να βασανιστεί και να πεθάνει. Εγκλήματα κατά της επουράνιας αρχής είναι η αίρεση, η ιεροσυλία, η βλασφημία. Κατά της εγκόσμιας εξουσίας, η επανάσταση, η ανταρσία, η στάση, η ανυπακοή, και έτσι έχουμε λ.χ. πυρά για τους αιρετικούς και τετραχισμός για τους βασιλοκτόνους.

Τα εγκλήματα που τιμωρούνται τον μεσαιώνα, καλύπτουν όλα τα αδικήματα του σημερινού ποινικού δικαίου. Κατά της ζωής, της ιδιοκτησίας, των ηθών. Για την ανακάλυψη του ενόχου σε περιπτώσεις αμφισβητήσεων, πρέπει να ανακριθούν οι ύποπτοι και να βασανιστούν. Οι μεσαιωνικές ανακριτικές μέθοδοι, τα εργαλεία βασανισμού και οι τρόποι θανατώσεων συναγωνίζονται σε ποικιλία και φρικαλεότητα τον τερατώδη Ρωμαϊκό μηχανισμό σωματικών μαρτυριών και τους διωγμούς των πρώτων χριστιανών, καθώς μάλιστα εμπλουτίζονται με τις γνώσεις που αντλούν από την επιστημονική πρόοδο(στην ιατρική, τη φυσιολογία, την τεχνολογία) τα μεσαιωνικά ανακριτικά μέσα γίνονται όλο και πιο επώδυνα και πιο δραστικά. Οι κυριότεροι τρόποι βασανισμού στην μεσαιωνική Ευρώπη ήταν :

- Ο **σκοινισμός**, (strappata στην Ιταλία, estrapade στη Γαλλία, garrucha στην Ισπανία). Το θύμα, με τα χέρια και τα ίδια δεμένα μαζί πίσω στη ράχη, υψωνόταν με τη βοήθεια τροχαλίας κι' αφηνόταν απότομα να πέσει καταγής.
- Το **πουλάρι**, (chevalet στη Γαλλία, potro στην Ισπανία),αποτελούσε την εξέλιξη του Ρωμαϊκού sculeus. Ήταν ένα είδος τριγωνικής σκάρας πάνω στην οποία ξάπλωναν το θύμα με δεμένα χέρια και πόδια στους καρπούς και τα σφυρά. Σε αυτή τη θέση έσφιγγαν τα μέλη με σκοινιά ή τα τέντωναν με κοκλίες και βιδολόγους ως την εξάρθρωση.
- Τα **αναμμένα κάρβουνα**. Εδώ άλειφαν τα πόδια του θύματος με λίπος και τα ζύγωναν στη θρακιά.
- Τα **ξύλοκάπουτσα** (prodequins στη Γαλλία, stivaletti στη Ιταλία). Στερέωναν γύρω-γύρω στις κνήμες μακρόστενα ξύλινα «πηχάκια» από τα γόνατα ως τα πέλματα παράλληλα στο πόδι και τα τύλιγαν σφιχτά

με σκοινιά. Ύστερα, οι δήμιοι έμπηγαν διαδοχικά στα διάκενα μικρές σφήνες με τη βοήθεια σφυριού προκαλώντας αφόρητους πόνους. Μαρτύριο που δεν ήταν θανάσιμο προκαλούσε όμως αθεράπευτη κωλότητα.

- Το **μαρτύριο του νερού** (toca στην Ισπανία). Μ ε κωνί έχυναν νερό στο στόμα του οριζοντιωμένου και ακινητοποιημένου θύματος. Προηγούμενους έσφιγγαν την μύτη του για να εμποδίζουν την αναπνοή. Η πνιγμονή προκαλούσε βίαιους και επώδυνους σπασμούς (Σιμόπουλος Κυριάκος, 2003).

Πέρα όμως από τους τρόπους αυτούς, υπήρχε και η **πυρά**, (κυρίως για αιρετικούς και μάγισσες), που σκόρπιζε τρόμο σε ολόκληρη την Ευρώπη από τον 13^ο αιώνα μέχρι και τα τέλη του 16^{ου}. Το θύμα καιγόταν δεμένο σε στύλο με αλυσίδα-μέση, χέρια, πόδια, λαιμός- ή καθισμένο σε σκαμνί ανάμεσα σε φρύγανα και άλλα εύφλεκτα υλικά. Άλλοτε δενόταν πάνω σε ξυλόσκαλα, που ανυψωνόταν μπροστά στην πυρά και ριχνόταν στις φλόγες. Η πτώση, όπως αφηγούνται αυτόπτες συνοδεύονταν πάντοτε από ένα φρικτό ουρλιαχτό του μελλοθάνατου. Μερικές φορές κρεμούσαν στο λαιμό του καταδίκου ένα σακουλάκι γεμάτο μπαρούτι. Εκτός από την πυρά υπήρχε και ο **τροχός**. Ο τροχός ήταν το φρικαλεότερο μεσαιωνικό βασανιστήριο, και υπήρχαν δύο είδη, ο κινητός τροχός και ο ακίνητος. Ο **κινητός τροχός**, ήταν ένας κοινός τροχός αμαξιού, οπωσδήποτε αμεταχείριστος, με μεταλλική στεφάνη. Οι δήμιοι γύμωναν τον μελλοθάνατο, τον ξάπλωναν καταγής, τον ακινητοποιούσαν δένοντας χέρια και πόδια σε πασσάλους και τοποθετούσαν κάτω από τα μέλη του κατά διαστήματα κομμάτια ξύλου ώστε να μην αγγίζει το κορμί το χώμα. Ύστερα ανασήκωναν τον βαρύ τροχό και τον άφηναν να καταπέσει διαδοχικά, πρώτα στα πόδια» από κάτω προς τα πάνω, όπως έλεγαν. Σε κάθε χτύπημα συντρίβονταν τα οστά στα κενά των ξύλινων υποστηριγμάτων. Τα χτυπήματα με τον τροχό συνεχίζονταν στην λεκάνη και στο θώρακα ως τη θανάτωση του καταδίκου. Τέλος, τοποθετούσαν το πτώμα πάνω σε δεύτερο τροχό, έμπλεκαν τα τσακισμένα μέλη στις ακτίνες, ύψωναν τον τροχό στην

κορυφή του στύλου. Άλλοτε όμως οι δήμιοι τσάκιζαν τα οστά ποδιών και χεριών με ρόπαλα ή σιδεροπάλουκα, έδεναν το συντριμμένο αλλά ζωντανό σώμα στον τροχό, ύψωναν τον τροχό στην κορυφή του στύλου και άφηναν εκεί το θύμα να ξεψυχήσει σε πολυώδυνη αγωνία...Στην ποινή αυτή υποβάλλονταν οι φονιάδες, οι ληστές, οι πατροκτόνοι και γενικά όσοι καταδικάζονταν για ειδεχθή εγκλήματα. Ο **ακίνητος τροχός**, απ' την άλλη ήταν ειδικής κατασκευής, μεγάλου μεγέθους, σιγνόταν όρθιος και περιστρεφόταν σε άξονα. Το θύμα δενόταν ύπτιο πάνω στη στεφάνη. Κατά την κίνηση του τροχού το σώμα περνούσε πάνω από αναμμένα κάρβουνα, από ακιδωτές επιφάνειες που ξέσκιζαν και αποσπούσαν τις σάρκες ή από ξύλινα εμπόδια που συμπιέζαν τα μέλη, συνθλίβοντας τα και συντρίβοντας τα κόκαλα.

Σύμφυτο με τα παραπάνω, αναφέρονται σε ιστορικές πηγές και άλλα βασανιστικά μαρτύρια όπως, το ψήσιμο στη σάρα(*graticola*), το πριόνισμα(*sega*), η σύνθλιψη σε πρέσα(*torchino*), και ο εντοιχισμός(*immuramento*). Στους βασανιστικούς αυτούς τρόπους και μηχανισμούς μαρτυριών πρέπει να προσθέσουμε και μία σειρά από μεθόδους και εργαλεία ειδικά για την πρόκληση αφόρητων και μεγάλης διάρκειας πόνων, καθώς και άλλες επινοήσεις που οδηγούσαν στο θάνατο ή σε ανεπανόρθωτες μικρές ή μεγάλες αναπηρίες. Τέτοια λοιπόν είναι, τα **σάνδαλα της αλήθειας** (*sandali della verita*), που ήταν πυρακτωμένα μεταλλικά υποδήματα, το **αναλειωμένο θειάφι**, που χυνόταν στα πόδια, στο στήθος, στη ράχη αλλά και στα αφτιά, το στόμα και τα ρουθούνια, ο **σάκος με τις γάτες**, που ήταν ένας σάκος και μέσα έβαζαν το θύμα με δέκα πεινασμένα, εξαγριωμένα αιλουροειδή με αποτέλεσμα να κατασπαράσσεται να τυφλώνεται και να ακρωτηριάζεται. Πέρα από αυτά, υπήρχαν ειδικά εργαλεία όπως για την αποκοπή της γλώσσας ή την εξόρυξη των ματιών αλλά και άλλα όπως η **σιδερένια μαγγένη**, για την σύνθλιψη των δακτύλων, η **μάσκα της πείνας**, μηχανισμός που ακινητοποιούσε τις γνάθους και εμπόδιζε το θύμα να λάβει τροφή, με αποτέλεσμα το θάνατο από ασιτία, το **καλινάρι**, που στερεωνόταν στο στόμα, όπως στα άλογα, με τέσσερις ακίδες στη σιδερόλαμα, η **μπερλίνα**, μία σανίδα με τρεις οπές όπου

αιχμαλωτίζονταν ο λαιμός και τα χέρια στους καρπούς, το σιδερένιο κλουβί, όπου κλεινόταν ο κατάδικος για να εκτεθεί σε κοινή θέα μπροστά στο παλάτι ή έξω από την εκκλησία, **ο κυφών** (la gogna), **το κολάρο** (li collare), το **καντηλέρι** (la candela), και **ο μανδύας** (li manntelo).

Όμως, πολλές φορές όπως έχουμε αναφέρει και σε άλλο κεφάλαιο, τα βασανιστήρια αποτελούσαν ένα τρόπο εκδήλωσης διαστροφής και σαδιστικών επινοήσεων, και συνεπώς δεν εξυπηρετούσαν ανακριτικούς σκοπούς απλά την ικανοποίηση της θηριωδίας κάποιων. Στα απαίσια αυτά εφευρήματα λοιπόν ανήκει το βασανιστήριο που αποκαλούσαν **Παναγίτσα** (Verginella) όπου έφερναν έναν κρατούμενο μπροστά σε ένα ομοίωμα της Παρθένου που ήταν ντυμένο με πλούσια φορέματα, και κάτω από τα μετάξια και τις δαντέλες είχαν τοποθετήσει αναρίθμητα αθέατα βελόνια, και ο ανακριτής πρόσταζε το θύμα να αγκαλιάσει σφιχτά την «Βερτζινέλλα», και αφού αυτός υπάκουε, οι βελόνες μπήγονταν στο κορμί του. Στην Ισπανία πάλι, συνήθιζαν το λεγόμενο, Ιταλικό όνειρο (sueno italiano) όπου ο κρατούμενος κλεινόταν σε όρθιο φέρετρο με άπειρα αιχμηρά μικρά καρφιά στα εσωτερικά τοιχώματα, όπου με την παραμικρή κίνηση οι αιχμές θα έμπαιναν στο κορμί του.

Την ιεροεξεταστική παράδοση ευφημιστικών μετονομασιών και παρομοιώσεων στα εργαλεία και τις μεθόδους βασανισμού (ποιητικές ή ευτράπελες, γραφικές ή ρομαντικές) θα διατηρήσουν και στην συνέχεια οι βασανιστές και κυρίως στις καθολικές χώρες με τα τυραννικά καθεστώτα. Έτσι λοιπόν έχουμε **την κούρνια του παπαγάλου**, όπου το θύμα με το σώμα κουβαριασμένο, δένεται με τρόπο που τα μπράτσα να αγκαλιάζουν τις γάμπες. Ανάμεσα στα λυγισμένα γόνατα και τους αγκώνες περνούν ένα παλούκι και στηρίζουν τις δύο άκρες σε τρίποδα έτσι που ο κρατούμενος να κρέμεται με το κεφάλι προς τα κάτω, **το δεντράκι**, έχουμε αναγκαστική ορθοστασία για μεγάλα χρονικά διαστήματα (αυτό το εφάρμοσαν συστηματικά οι βασανιστές της ΕΣΑ 1967-1974), η ηλεκτρική βουκέντρα, όπου είναι το ηλεκτροσόκ σε ευαίσθητα σημεία του σώματος, **το υποβρύχιο ή μπανιέρα**, όπου γινόταν η εμβύθιση της κεφαλής σε δεξαμενή νερού ώσπου να προκληθεί

ασφυξία, **το τηλέφωνο**, όπου είχαμε ταυτόχρονα χτυπήματα στα δύο αφτιά με κυριές παλάμες, **η σκάρα**, όπου το θύμα δένεται στο μεταλλικό σκελετό ενός κρεβατιού και δέχεται κενώσεις στα γεννητικά όργανα, στο στόμα, κ.λ.π, **ο κουβάς**, όπου το κεφάλι του θύματος βυθίζεται σχεδόν μέχρι πνιγμού σε κουβά γεμάτο νερό, **το αμαρυλλίς**, όπου κρεμούν τον κρατούμενο ψηλά με μακαρά από τα χέρια, δεμένα προηγουμένως στην πλάτη με χειροπέδες, **η εξημέρωση άγριων αλόγων**, όπου οι κρατούμενοι αναγκάζονται να τρέχουν και να σέρνονται στο χώμα με βαρύ φορτίο ώσπου να εξαντληθούν εντελώς, **η κασόνα**, όπου έχουμε μακρόχρονο εγκλεισμό σε κιβώτιο, **το έμβρυο**, όπου ο κρατούμενος εξαναγκάζεται να παραμείνει κουλουριασμένος επί ώρες σαν έμβρυο, **ο φρουρός**, όπου το θύμα εγκλείεται σε κάσα που τοποθετείται όρθια, **το στεγνωτήρι**, όπου ο κρατούμενος τυλιγμένος με πλαστικό, τοποθετείται σε μεταλλικό κύλινδρο, **η νυχτερίδα**, όπου κρεμούν το θύμα ανάποδα από τα σφυρά, **το χειρουργείο**, όπου ο κρατούμενος υποχρεώνεται να ξαπλώσει για μεγάλο χρονικό διάστημα ύπτιος σε ένα τραπέζι με το με το πανωκορμί του στο κενό, χωρίς υποστηρίγματα και έτσι το άτομο προσπαθούσε να κρατηθεί σε οριζόντια θέση, **το ψητό καπέλο**, που έχουμε την ανάρτηση του κρατούμενου με τα χέρια και τα πόδια δεμένα μαζί πίσω από τα γόνατα, κ.λ.π (Σιμόπουλος Κυριάκος, 2003).

Στους εμφυλίους σπαραγμούς, σε όλες γενικά τις αδελφοκτόνες διαμάχες, τα βασανιστήρια και οι ωμότητες ξεπερνούν σε επινοητικότητα και φρίκη κάθε σκληρότητα εναντίον αλλοεθνών ή από αλλόφυλους. Η εκδίκηση και το πάθος καθοδηγούνται από μία δαιμονική φαντασία, ένα παροξυσμό μίσους και κακουργίας, κυρίως κατά τους θρησκευτικούς πολέμους του δυτικού μεσαίωνα. Στη φανατική αναμέτρηση λ.χ. του 16^{ου} αιώνα, οι προτεστάντες συνήθιζαν να ακινητοποιούν ύπτιους τους καθολικούς εχθρούς τους και να τοποθετούν πάνω στη γυμνωμένη κοιλιά μία νυφίτσα σκεπασμένη με χαλκωματένια λεκάνη. Ύστερα άναβαν πάνω στη λεκάνη φωτιά ή συσσώρευαν αναμμένα κάρβουνα. Έτσι η νυφίτσα αγρίευε, κατασπάραζε τον άνθρωπο και αναζητώντας καταφύγιο, τρύπωνε στα σπλάχνα του για να σωθεί. Οι καθολικοί απ' την άλλη άνοιγαν την κοιλιά των προτεστάντων εχθρών τους, την παραγέμιζαν

με κριθάρι και άφηναν τα πεινασμένα άλογα τους να χορτάσουν. Ο μαρκήσιος ντε Σάντ, που αντλεί πληροφορίες από αυθεντικές πηγές, γράφει ότι κατά πολυαίμακτους θρησκευτικούς πολέμους καθολικών και προτεσταντών, φανατικοί και των δύο παρατάξεων, γέμιζαν με μπαρούτι τις μήτρες γυναικών που αντιστέκονταν στις πιέσεις για προσηλυτισμό και ύστερα τις ανατίναζαν σαν βόμβες.

Με βάση λοιπόν όλα τα παραπάνω, συμπεραίνουμε ότι πραγματικά ο Ευρωπαϊκός μεσαιώνας ήταν κυριολεκτικά βουτηγμένος στο αίμα. Οι εκτελέσεις γίνονταν με τρόπους τελείως απάνθρωπους και διέφεραν ανάλογα με τον τόπο που γίνονταν, το είδος του εγκλήματος και ανάλογα την κοινωνική θέση του καταδίκου. Για την φοβερή κατάσταση που είχε επικρατήσει ο καθηγητής κ. Γαρδικας στη Σωφρονιστική του είχε γράψει « Επισκοπών τις την ιστορίαν της ποινής του θανάτου, των απάνθρωπων τρόπων της εκτελέσεως αυτής και των ασκηθείων βασάνων παρ' άπασι τοις λαοίς, από της αρχαιοτέρας εποχής μέχρι του 18^{ου} αιώνας εν τη Δυτική Ευρώπη, εκπλήσσει δια την μεγίστην δυσχέρειαν μεθ' ης το ανθρώπινον γένος ανελίσσεται εκ της αγριότητος προς την ηθικήν πρόοδον. Ως φαινόν μετέωρον διαλαμπουσι μόνον αι Αθήναι. Η νομοθεσία του άσεως διακρίνεται δια την έξοχην τιμήν, ην παρέχει εις την αξιοπρέπειαν της ανθρωπίνης φύσεως. ΑΙ βάρβαροι και ειδεχθείς ποίνοι της Ανατολής εκηφανίσθησαν, τα δε σκληρά βασανιστήρια απερ οι χριστιανικοί λαοι διατήρησαν μέχρι του 18^{ου} αιώνας, αγνοούνται εν Αθήναις» (Συνέντευξη – Γιαντσή, 2004).

3.5 ΝΕΟΤΕΡΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

Η αντίδραση διανοούμενων του ευρωπαϊκού «αιώνα των φώτων» του διαφωτισμού, όπως ο Voltaire, Beccaria, επέδρασε επί το ανθρωπιστικότερο πάνω στην εξέλιξη της εκτέλεσης της θανατικής ποινής και των βασανιστηρίων.. Έτσι αφού η Γαλλική επανάσταση κατάργησε τα βασανιστήρια που προηγούνταν από την εκτέλεση. Φτάσαμε με την πάροδο του χρόνου σε άλλους τρόπους εκτέλεσης, όπως η λαιμητόμος, αγχόνη, τυφεκισμός, η ηλεκτροπληξία, οι θάλαμοι δηλητηριωδών αερίων

επιβεβαιώνοντας πως η ανθρώπινη εφευρετικότητα είναι ανεξάντλητη στην προσφορά του πόνου. Πλησιάζοντας στην εποχή μας, βλέπουμε ότι στην δεκαετία του 1970 υπήρχαν μόλις δύο βιομηχανίες που κατασκεύαζαν εξοπλισμό για βασανιστήρια, ενώ σήμερα ανέρχονται πάνω από 230 εταιρίες σε 35 χώρες του κόσμου, που αποτελούν την βιομηχανία του πόνου και του αίσχους.

Σύμφυτο με τα παραπάνω, οι σημερινοί βασανιστές είναι απόφοιτοι και στελέχη ειδικών σχολών βασανισμού, οι οποίοι μελετούν και βασιζούν την δράση τους πάνω σε ειδικά εγχειρίδια βασανισμού όπως το «Physical interrogation techniques» του Richard Krousher. Το εγχειρίδιο αυτό στην εισαγωγή του λέει πως απευθύνεται σε στρατιωτικούς, διοικητές, και ανακριτές. Αναφέρει επίσης ότι στο περιεχόμενο του είναι αναλυμένες όλες οι μέθοδοι βασανισμού, που τις ονομάζει τεχνικές ανάκρισης (Ξένη Βιβλιογρ. Richard Krousher).

Τέλος, σημειώνει ότι, σύμφωνα με την συνθήκη της Γενεύης παρόλο που τα βασανιστήρια δεν επιτρέπονται, ο διοικητής είναι αυτός που θα αποφασίσει για την τεχνική ανάκρισης, και τονίζει ότι η συλλογή πληροφοριών από εχθρούς είναι ο πιο γρήγορος τρόπος για την νίκη. Με βάση λοιπόν τα εγχειρίδια βασανισμού έχουμε τις εξής κατηγορίες τρόπου ανάκρισης και βασανισμού.

1^η ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ - ΟΙ ΑΠΕΙΛΕΣ

Οι απειλές από μόνες τους δεν μπορούν να είναι αποτελεσματικές, χωρίς να χρειαστεί ο ανακριτής να προχωρήσει παρακάτω π.χ. να απειλήσει ο ανακριτής για ηλεκτροσόκ, χωρίς το θύμα να έρθει σε επαφή με αυτό.

2^η ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ - Ο ΕΞΕΥΤΕΛΙΣΜΟΣ

Με τον εξευτελισμό το θύμα βρίσκεται σε συναισθηματική σύγχυση, χωρίς να υφίσταται σωματικές βλάβες. Για να είναι επιτυχής η μέθοδος αυτή της ταπείνωσης, ο ανακριτής θα πρέπει να γνωρίζει την κουλτούρα, την προσωπικότητα και την ψυχολογία του θύματος π.χ. σε περιπτώσεις

Μουσουλμάνων όπως στο Ιράκ, η γύμνωση, το ξύρισμα του προσώπου ή ο εξαναγκασμός να φάνε κρέας χοιρινό που απαγορεύεται από το Ισλάμ.

3^η ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ- ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΒΙΑ

Η κατηγορία αυτή, χωρίζεται σε τρεις βασικές υποκατηγορίες οι οποίες είναι : **ΒΑΣΑΝΙΣΜΟΣ/ΚΑΨΟΝΙ** : Σε αυτήν την κατηγορία σκοπός του βασανιστή είναι να προκαλέσει σωματική κόπωση και πόνο στο θύμα. Του υπόσχεται πως αν δώσει π.χ. πληροφορίες, θα σταματήσει αυτό που κάνει και το θύμα θα ξεκουραστεί.

ΠΑΘΗΤΙΚΟΣ ΒΑΣΑΝΙΣΜΟΣ : Σε αυτή την περίπτωση το θύμα βρίσκεται σε μια συνεχή δυσάρεστη κατάσταση, χωρίς ο βασανισμός να επεμβαίνει στο σώμα του, όπως π.χ. στην παλαιστινιακή κρεμάλα.

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΣ ΒΑΣΑΝΙΣΜΟΣ : Σε αυτή τη κατηγορία σκοπός του βασανιστή είναι να ταλαιπωρηθεί το θύμα ακόμα και να πεθάνει.

Σύμφωνα με τα παραπάνω και βάση μαρτυριών που καταφθάνουν σε πολλές μη- κυβερνητικές οργανώσεις ,όπως την διεθνή αμνηστία και το ιατρικό κέντρο αποκατάστασης θυμάτων βασανιστηρίων(I.K.A.Θ.B), τρόποι βασανισμού που χρησιμοποιήθηκαν πάνω σε ανυπεράσπιστα άτομα, τις τελευταίες δεκαετίες (Ξένη Βιβλιογρ. Richard Krousher) ήταν

Η ΛΑΙΜΗΤΟΜΟΣ

Η λαιμητόμος ή γκιλοτίνα ή ακόμα και καρμανιόλα ήταν υπό ατελέστερη μορφή ,γνωστή από τους αρχαιότετους χρόνους. Η σύγχρονη όμως γκιλοτίνα είναι επινόηση των χρόνων της Γαλλικής επανάστασης. Την κατασκευή της εισηγήθηκε στην συντακτική συνέλευση στις 30-4-1791 ο γιατρός J. I. Guillotien από τον οποίο πήρε και το όνομα της, ενώ το σχέδιο της υλοποίησε κάποιος Γερμανός τεχνίτης, για να πέσουν κάτω από το λεπίδι της εκτός από τους τελευταίους Γάλλους βασιλιάδες και χιλιάδες Γάλλοι πολίτες.

Η ΑΓΧΟΝΗ

Η αγχώνη στους νεότερους χρόνους εξελίχτηκε τεχνικά κατά τέτοιο τρόπο ώστε να αποτελεί έναν από τους «ανθρωπιστικότερους τρόπους εκτέλεσης».Παλαιότερα όμως, η τοποθέτηση του βρόχου καθώς και η

βελτίωση του μηχανισμού της αγχόνης με την επιμονή του τραμπουκέτο (καταπακτή με άνοιγμα της οποίας το σώμα του καταδίκου έπεφτε στο κενό απότομα) συντελεί στη σοβαρή κάκωση των αυχενικών σπονδύλων και κατ'επέκταση και του αντίστοιχου τμήματος του νωτιαίου μυελού, όπου τα πόσο ευαίσθητα νευρικά κέντρα, που ρυθμίζουν την αναπνοή και τους παλμούς της καρδιάς. Έτσι ο θάνατος επερχόταν ακαριαία. Βέβαια για να έχει αποτελεσματικότητα ο τρόπος αυτός ,είχε βρεθεί κάποια αναλογία μεταξύ βάρους του σώματος και μήκους πτώσης του. Στην Αγγλία μάλιστα καθιερώθηκε επίσημα η αναλογία αυτή από το υπουργείο εσωτερικών. Ο έμπειρος όμως δήμιος δεν έχει ανάγκη να ανατρέχει σε αυτήν όπως ο λοχίας που εκτέλεσε τους εγκληματίες «ναζί» στη Νυρεμβέργη.

Η ΣΤΡΑΓΓΑΛΗ

Ένας άλλος φοβερός τρόπος θανατικής εκτέλεσης ο οποίος ήταν σε εφαρμογή κυρίως στην Ισπανία ως το 1978, ήταν η στραγγάλη. Πρόκειται για ένα είδος μεταλλικού περιλαίμιου που σφίγγεται γύρω από το λαιμό του καταδίκου με μία βιδωτή μανιβέλα. Ο θάνατος εδώ επερχόταν συνήθως αργά από μηχανική ασφυξία και σπανιότερα από την κάκωση της σπονδυλικής στήλης.

Ο ΤΟΥΦΕΚΙΣΜΟΣ

Ο τουφεκισμός αποτελούσε την πιο συχνή μέθοδο εκτέλεσης των θανατικών ποινών για στρατιωτικά εγκλήματα.

Η ΤΑΦΗ

Εδώ έχουμε την ταφή του θύματος(ζωντανού) συνήθως μέσα στην άμμο ή σε τσιμέντο.

ΤΟ ΚΡΕΜΑΣΜΑ

Εδώ ανάλογα με την διάπλαση του θύματος και το βάρος του, το βασανιστήριο είχε συγκεκριμένη διάρκεια έτσι ώστε να μην καταστραφούν τα νεύρα του σώματος του

ΤΟ ΣΤΡΕΒΛΩΤΗΡΙΟ ΚΑΙ ΣΤΡΑΠΑΝΤΟ

Τα βασανιστήρια αυτά αποτελούν την εξέλιξη του δεσίματος. Ειδικότερα το στρεβλωτήριο είναι ένα όργανο μεσαιωνικού βασανιστηρίου που είναι δύσκολη η κατασκευή του, και το στραπαντο είναι Ισπανικό βασανιστήριο όπου το μόνο που χρειάζεται είναι μια τροχαλία, λίγο σκοινί και μερικά βαρίδια. Τα χέρια του θύματος δένονται πίσω από την πλάτη και το θύμα κρεμιέται από ψιλά.

Η ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΑΚΙΝΗΣΙΑ

Το θύμα αναγκάζεται να παραμένει ακίνητο για πάρα πάρα πολλές ώρες ή μέρες σε μία συγκεκριμένη στάση και θέση, κατόπιν τρομοκρατίας και απειλών.

Η ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Το θύμα υποχρεούται όπως και στην προηγούμενη περίπτωση να κάνει αναγκαστικά πράξεις και έργα

Η ΦΟΡΤΙΣΗ ΚΑΙ Η ΑΠΩΛΕΙΑ ΑΙΣΘΗΣΕΩΝ

Σε αυτή την περίπτωση οι βασανιστές πρέπει να είναι συγκεντρωμένοι και πολύ συγκεκριμένοι για μία συνεχή κατάσταση, και πρέπει να ξέρουν τι θα είναι αυτό που θα τρελάνει το θύμα. Οι τρόποι που χρησιμοποιούν κυρίως είναι:

Το φως, όπου έχουμε την διαρκή έκθεση του θύματος στο απόλυτο σκοτάδι ή στο έντονο φως.

Η ακοή, με την έκθεση του θύματος σε έντονο επαναλαμβανόμενο ήχο ή τραγούδι, ή στην παντελή έλλειψη ήχου.

Η γεύση και η όσφρηση, όπου έχουμε την έκθεση του θύματος σε δυσάρεστες οσμές ούρων και κοπράνων και αποσυνθεμένων υλών ζώων και ανθρώπων.

Η θερμοκρασία, με την έκθεση του θύματος σε υπερβολικό κρύο ή ζέση.

Η στέρηση ύπνου, όπου εφαρμόζεται κυρίως μετά από σωματική κόπωση του θύματος για να είναι πιο αποτελεσματική.

Η πείνα και η δίψα, όπου το θύμα στερείται την τροφή και το νερό μέχρι να χάσει τελείως τις αισθήσεις του.

Ο έλεγχος της αναπνοής, όπου αναγκάζουν το θύμα να βάλει το κεφάλι του σε κουβάδες και σακουλές γεμάτες νερό, και μένει εκεί μέχρι να έρθει ο πνιγμός.

Παραβίαση στις τρύπες του σώματος, όπου εδώ οι βασανιστές διεισδύουν ξένα υλικά στις οπές του σώματος του θύματος.

Το στόμα, όπου εδώ με ιδιαίτερο τρόπο και προσοχή(γνωρίζουν πως το στόμα έχει έναν πολύ καλό μηχανισμό άμυνας, την γλώσσα)γεμίζουν ή βάζουν στο στόμα διάφορα υλικά π.χ. ξύλα, γκλόμπς.

Η ουρήθρα, επειδή είναι ένα από τα πιο ευαίσθητα όργανα του ανθρώπινου σώματος η παραβίαση της αποτελεί έναν από τους πιο αποτελεσματικούς τρόπους βασανισμού.

Η μύτη και τα αφτιά, όπου με αιχμηρά αντικείμενα και καυτά οι βασανιστές τρυπούν και γδέρνουν τα σημεία αυτά.

Τα γδαρσίματα, όπου με γυαλόχαρτο, σκληρές βούρτσες κ.λ.π. τον σέρνουν δεμένο σε αυτοκίνητα.

Το ξύλο, με μπουνιές, κλωτσιές, χτυπήματα με γκλόμπς και ρόπαλα, μαστίγια και βέργες έως ότου το θύμα πέσει κάτω αναίσθητο.

Το κάψιμο, όπου προκαλούν στα θύματα εγκαύματα 1^{ου} , 2^{ου} , και 3^{ου} βαθμού, με την έκθεση στον ήλιο, με καυστικές ουσίες, με τον ηλεκτρισμό, με πυρωμένα κάρβουνα, με καυτό νερό ή λάδι.

Ο ηλεκτρισμός, όπου γίνεται εύκολα, και δεν αφήνει εμφανή σημάδια. Γίνεται με το κοινό ηλεκτροσόκ, με χειροκίνητες γεννήτριες που κάνουν ηλεκτροσόκ σε μεμονωμένα μέλη του σώματος(κυρίως στα γεννητικά όργανα), με μηχανές παθητικής άσκησης, και με στατικό ηλεκτρισμό.

Σπάσιμο δακτύλων και βγάλσιμο νυχιών.

Ο επίδεσμος, όπου δένουν γερά την παλάμη του θύματος με ελαστικό επίδεσμο, αφού πρώτα έχουν τοποθετήσει ανάμεσα στα δάχτυλα καρφιά και αιχμηρά αντικείμενα.

Πίεση με βαρίδια, όπου τοποθετούν π.χ. στο χέρι του θύματος υπερβολικά βαρύ φορτίο μέχρι να του λιώσει το χέρι.

Ο ακρωτηριασμός, όπου δεν κόβουν π.χ. όλο το αφτί, αλλά το κάνουν σιγά σιγά, κόβοντας μικρά κομματάκια.

Ο ευνουχισμός

Η αφαίρεση δοντιών

Ο κανιβαλισμός, όπου αναγκάζουν τα θύματα να φάνε με το ζόρι τα κομμάτια που τους έχουν αφαιρέσει ή των φίλων τους.

Τα ζώα, όπου απειλούν τα θύματα με άγρια πεινασμένα ζώα κυρίως λιοντάρια, σκυλιά ή και φίδια ή τα θύματα βιάζονται από ζώα.

Τα έντομα, όπου σμήνη από έντομα κατάτρωνε τα θύματα π.χ. τα μερμήγκια ή μέλισσες.

Τα τρωκτικά, όπου είναι η ίδια μέθοδος με τα έντομα.

Ο ΘΑΛΑΜΟΣ ΑΕΡΙΩΝ

Όπου είναι ένας σύγχρονος ανώδυνος τρόπος εκτέλεσης. Πρόκειται για έναν ερμητικά κλεισμένο θάλαμο, όπου αφού τοποθετηθεί ο μελλοθάνατος, εισάγονται τοξικά αέρια. Εφαρμόστηκε για πρώτη φορά στην πολιτεία Νεβάδα των Η.Π.Α. το 1924 κατά την εκτέλεση του Τζί Γιόν ενός κινέζου δολοφόνου. Την μέθοδο αυτή χρησιμοποίησαν και οι ναζί, για να εξολοθρεύσουν χιλιάδες κρατούμενους στα στρατόπεδα συγκέντρωσης.

Η ΗΛΕΚΤΡΙΚΗ ΚΑΡΕΚΛΑ

Είναι μία από τις πιο σύγχρονες μεθόδους, ο θάνατος με ηλεκτροπληξία. Εφευρέτης της ήταν ο γιατρός Αλφόνσος-Δαβίδ Ρόγκουελ, και εφαρμόστηκε για πρώτη φορά στις 6 Αυγούστου 1890 στις φυλακές Ωμπερν της πολιτείας της Νέας Υόρκης, κατά την εκτέλεση του Ουίλλιαμ Κέλλερ. Με την μέθοδο αυτή, έχουμε την εκκένωση στο ανθρώπινο σώμα εναλλασσόμενο ηλεκτρικό ρεύμα 60 Hz και τάσης 2.000 Volt, για ένα λεπτό. Ο θάνατος με την μέθοδο αυτή είναι ακαριαίος, γρήγορος και λιγότερο οδυνηρός.

ΕΝΔΟΦΛΕΒΙΑ ΕΝΕΣΗ

Είναι μία πολύ σύγχρονη μέθοδος και αυτή, όπου τρεις γιατροί-δήμιοι, ενεργοποιούν ταυτόχρονα τον μηχανισμό θανατώσεως χωρίς κανείς τους να ξέρει ποιος από όλους είναι ο εκτελεστής και με μία σύριγγα μπαίνει στην φλέβα θανατηφόρο υγρό (Άρθρο Χαν. Ελευθεροτυπία, 2001).

3.6 ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Στα χρόνια της Τουρκοκρατίας στην Ελλάδα, οι δυστυχείς οι Έλληνες δοκίμασαν ποικιλία μεθόδων θανατικών εκτελέσεων, που τις περισσότερες φορές συνοδεύονταν από λογής λογής βασανιστήρια. Ένας από τους πιο απάνθρωπους τρόπους θανάτωσης ήταν ο λεγόμενος ανασκολοπισμός, το λεγόμενο παλούκωμα ή πασάλευση, γνωστό και από την μαρτυρική θανάτωση ήρωα του 1821, του Αθανάσιου Διάκου (ανάλυση έχει γίνει σε άλλο κεφάλαιο).

Πέρα από το παραπάνω, την περίοδο της επανάστασης του 1821 επιβαλλόταν από το Εγκληματικό δικαστήριο η θανατική ποινή με απαγχονισμό για τα σοβαρά εγκλήματα, ενώ το 1833 οι Βαυαροί φέρνουν από την Γαλλία την λαιμητόμο όπου με άρθρο (άρθρο 5) του ποινικού νόμου του Μάουρερ, καθιερώνεται και νομοθετικά για τα τακτικά ποινικά δικαστήρια. «Ο καταδικασθείς εις θάνατον αποκεφαλίζεται δια της λαιμητόμου..... Το σώμα του ενταφιάζεται ησυχώς και άνευ τινός πομπής δια της αστυνομίας. Εί μπορεί δε, κατ' έγκριση της ίδιας αρχής, και παραδοθεί, ζητηθέν, εις χείρας των συγγενών δια να ενταφιαστεί παρ' αυτών με άκραν σιγήν». Με τον νόμο αυτό Μ/ 1846, θεσπίζεται και η δυνατότητα εκτελέσεως της ποινής και με τουφεκισμό (Σιμόπουλος Κυριάκος, 2003).

Η πρώτη εκτέλεση με την λαιμητόμο έγινε το 1833 στο Ναύπλιο, ενώ οι πρώτες εκτελέσεις ληστών έγιναν στο Μεσολόγγι το Μάρτιο του επόμενου χρόνου. Το μηχανήμα όμως αυτό της φωτισμένης Ευρώπης περιόδευε από επαρχία σε επαρχία, μεταφέροντας τον Ευρωπαϊκό πολιτισμό στους πρωτόγονους Έλληνες για να εγκατασταθεί αργότερα στο

Αλωνάκι του Παλαμηδιού και να καταλήξει σήμερα στο Εγκληματολογικό Μουσείο του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Στην Ελλάδα οι θανατικές ποινές εκτελούνται δημόσια και επιδιωκόταν να μαζεύεται όσο το δυνατόν περισσότερος κόσμος για να παραδειγματίζεται. Έτσι κατά την καρατόμηση ληστών του Δήλεσι(1870) τα κεφάλια τους εκτέθηκαν σε κοινή θέα στο πεδίο του Άρεως.

Από το 1913 και μετά η λαιμητόμος αντικαταστάθηκε με τον τουφεκισμό, όπου και κατοχυρώθηκε και με νόμο(N 3861/1929). Η τελευταία εκτέλεση με τουφεκισμό έγινε τα χαράματα της 25-8-1972, όταν σε ερημική τοποθεσία έξω από τις φυλακές Αλικαρνασσού στο Ηράκλειο Κρήτη, τουφεκίστηκε ο Βασίλειος Λυμπέρης, καταδικασμένος σε θάνατο για το φόνο της γυναίκας και των δύο παιδιών του, τους οποίους είχε κάψει με βενζίνη. Από τότε καταδικάστηκαν σε θάνατο πάνω από 20 άτομα τα οποία όμως ποτέ δεν εκτελέστηκαν.

Από την σύγχρονη Ελληνική νομοθεσία, δέκα άρθρα του ποινικού κώδικα και ένας ειδικός ποινικός νόμος υπήρχε που προέβλεπε την επιβολή της θανατικής ποινής, για τους λόγους, της εσχάτης προδοσίας, της προσβολής της διεθνούς ειρήνης της χώρας, στρατιωτική υπηρεσία παρά τω εχθρό, υποστήριξη της πολεμικής δύναμης του εχθρού, κατασκοπία, έκρηξη, ανθρωποκτονία εκ προθέσεως, μονομαχία.

Φτάνοντας λοιπόν στο τέλος αυτού του κεφαλαίου, συμπεραίνουμε, πως ο κατάλογος των φρικτών βασανιστηρίων που ο ανθρώπινος νους εφηύρε είναι ατελείωτος ,και ότι τα βασανιστήρια και οι βασανιστές έχουν ένα κρυφό και αποκρουστικό πρόσωπο που όμως αποτελεί μία πραγματικότητα. Όλα τα παραπάνω, αποτελούν μόνο ένα μικρό μέρος της πραγματικότητας, της πραγματικότητας που βιώνουν καθημερινά χιλιάδες άνθρωποι στον κόσμο, και μένοντας στο δήμιο και στο θύμα κρατούμε αυτό που είχε πει ο Καμύ πως θύτης και θύμα είναι και οι δύο θύματα, αλλά δυστυχώς μόνο το θύμα μπορεί να το αντιληφθεί. Αν λοιπόν μία κοινωνία – η κοινωνία του 21^{ου} αιώνα- βασανίζει για να σωθεί και να σώσει, να καταστείλει την τρομοκρατία, για να απελευθερώσει ή για να συνετίσει, δεν είναι παρά θύμα του εαυτού της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4°

ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΩΝ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΩΝ

Ο πόνος είναι ένα σημάδι ότι το σώμα πλήττεται ή καταστρέφεται. Ένα απ' τα βασικά ένστικτα του ανθρώπου είναι το ένστικτο της αυτοσυντήρησης, η προσπάθεια δηλ. του να επιβιώσει παρόλο που πολλές φορές ο θάνατος φτάνει να θεωρείται σαν ελεήμονας γλυτωμός. Όμως πολύ λίγοι άνθρωποι (και λογικό είναι αυτό άλλωστε) μπορούν να αντιμετωπίσουν την προοπτική να ζήσουν ανάπηροι είτε σωματικά είτε πνευματικά. Ο νους απαιτεί ένα πλήρες σώμα για να μπορέσει ν' αυτοεκφραστεί πλήρως, για να φτάσει στην τελείωση του. Χρειάζεται να 'χει άθικτα γεννητικά όργανα για να μπορέσει να πραγματοποιήσει κοινωνικές του φιλοδοξίες, όπως ο γάμος, αλλά και τις σεξουαλικές του ορμές. Άθικτα χέρια για να μπορέσει να υλοποιήσει τα δημιουργικά και επιθετικά του ένστικτα, όραση, ακοή και λόγο για να μπορέσει να έρθει σε επικοινωνία μ' άλλα σώματα και ψυχές. Ένα υγιές σώμα θεωρείται σαν κάτι «καλό», ένα παραμορφωμένο σαν κάτι «κακό» και συνεπακόλουθα το θύμα αρχίζει να αντιμετωπίζει τον εαυτό του σαν κάτι που ξεφτίζει απ' το «καλό» που είναι στο «κακό» το θέλουν να το κάνουν, ένα μυαλό που πρέπει κανείς ν' αποφεύγει (Συνέντευξη – Μ. Καλλή-Πίνιου, 2004)

Η ανείπωτη οδύνη και ο αφόρητος πόνος που προκαλούν ακόμα και μικρής έκτασης κακομεταχειρίσεις αποτελεί μια αντανάκλαση και αυτών και ένα σωρό άλλων ακατονόμασιων και απροσδιόριστων φόβων.

Φανταστείτε λοιπόν τι συνέπειες μπορούν να έπονται μετά από σκληρή και βάνουση κακομεταχείριση ατόμων που έχουν πέσει θύματα βασανιστηρίων.

Αναμφισβήτητα οι συνέπειες βασανιστηρίων είναι σωματικές και ψυχολογικές. Οι σωματικές είναι αυτές που επουλώνονται πιο γρήγορα συγκριτικά με τις ψυχολογικές. Γιατί οι ψυχολογικές συνέπειες είναι αυτές που μένουν και μόνο μετά από μακροχρόνια θεραπεία μπορούν κάπως να επουλωθούν. Γιατί είναι τρομερά δύσκολο να εξαλειφθούν. Μετά όμως από τις κατάλληλες ψυχοθεραπείες, ίσως καταφέρουν να

επουλώσουν κάπως τις πληγές των ατόμων που έχουν πέσει θύματα βασανιστηρίων.

Η ψυχοθεραπεία γίνεται αναγκαιότητα απ' την στιγμή που αξίες που χαρακτηρίζουν τους ανθρώπους έχουν υποστεί κρίση. Και ποιες αξίες είναι αυτές;. Μιλάμε για την εμπιστοσύνη στο συνάνθρωπο (όλοι γύρω τους βιώνονται ως εν δύναμη εκθροί), την εμπιστοσύνη στη δικαιοσύνη (δεν υπάρχει δικαιοσύνη σ' αυτόν τον άδικο κόσμο, η εμπιστοσύνη στο μέλλον / δεν υπάρχει μέλλον καλύτερα να είχα πεθάνει) και η εμπιστοσύνη στην ίδια την οικογενειακή εστία (κανείς δεν με υποστηρίζει, ούτε καν η ίδια μου η οικογένεια). Γίνεται λόγος λοιπόν για κρίση της ταυτότητας τους γι' αυτό και άλλωστε είναι απαραίτητη η ψυχοθεραπεία (Συνέντευξη – Μ. Καλλή- Πίνιου, 2004)

Οι επαγγελματίες της υγείας είναι αυτοί που έχουν δυο φορές μεγαλύτερη υποχρέωση απ' τους άλλους επιστήμονες, στο να δώσουν τις δυνάμεις τους για να εξαλειφθούν τα σημάδια των βασανιστηρίων. Και μιλάμε για κοινωνικούς λειτουργούς, ψυχολόγους, ψυχίατρους κ.λ.π.

Είναι γεγονός ότι πολλές φορές τα βασανιστήρια πραγματοποιούνται παρουσία ιατρικού προσωπικού. Αυτό εξασφαλίζει απ' τη μια μεριά ότι το θύμα δεν θα πεθάνει πριν απ' τη στιγμή που του έχουν προκαθορίσει οι δήμιοι του, κι' απ' την άλλη οι μέθοδοι βασανισμού γίνονται πιο αποτελεσματικές όταν στο «παιχνίδι» μπαίνουν οι ειδικοί της υγείας με σκοπό την κάμψη του θέματος . Με την παρουσία γιατρών έχει γίνει βασανιστήριο όπως η έκθεση του θύματος σε μεγάλο κρύο , η βύθιση του σε πολύ κρύο νερό και η δημιουργία αισθήματος πνιγμού με χρήση υγρής πετσέτας και νερού που πέφτει βίαια στο πρόσωπο του κρατούμενου (Συνέντευξη – Μ. Καλλή- Πίνιου, 2004)

Η ηθική αυτή υποχρέωση ισχύει σε μεγαλύτερο ακόμη βαθμό για τους επαγγελματίες υγείας. Κι' αυτό γιατί οι επιπτώσεις που αφήνουν πίσω τους τα βασανιστήρια ανήκουν κατά κανόνα στη σφαίρα του ψυχικού κόσμου.

Πρέπει να έχουμε κατανοήσει τους μηχανισμούς των διαφορετικών ειδών βασανιστηρίων και τις επιπτώσεις τους στον άνθρωπο έτσι ώστε να μπορέσουμε να εφαρμόσουμε μια όσο το δυνατό καλύτερη θεραπεία σ'

αυτούς που μας χρειάζονται και που μας έχουν ανάγκη. Κάτι ακόμα, στις μέρες μας, κάτω απ' την πίεση των διεθνών οργανισμών προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, οι δήμιοι ανακαλύπτουν νέους και νέους τρόπους βασανιστηρίων που δεν αφήνουν σημάδια στο ανθρώπινο σώμα. Γίνεται λόγος για εκλεπτυσμένες ψυχολογικές μεθόδους, τις οποίες κανένα δικαστήριο στο κόσμο δεν μπορεί ν' αναγνωρίσει.

Όπως έχουμε πει και σε προηγούμενο κεφάλαιο, η γέννηση των βασανιστηρίων ανάγεται τόσο παλιά που χάνεται κάπου στα βάθη της γέννησης της ανθρωπότητας.

Στην ανθρώπινη ιστορία τα βασανιστήρια έχουν χρησιμοποιηθεί για διάφορους σκοπούς όπως: για τιμωρία, για να εκλεχθεί η πίστη κάποιων ατόμων, για να πειστούν οι «αμαρτωλοί», για την απόσπαση πληροφοριών, για εκφοβισμό, για επιβεβαίωση της δύναμης και της εξουσίας, για την ολοκληρωτική εξόντωση του εχθρού, όπως και υπάρχουν κάποια στοιχεία ότι τα βασανιστήρια έχουν χρησιμοποιηθεί και σαν θεραπευτική προσέγγιση (Σιμόπουλος Κυριάκος, 2003).

Η διαδικασία των βασανιστηρίων αρχίζει απ' τη στιγμή της σύλληψης. Όπως δείχνουν τα υπάρχοντα στοιχεία, οι εκτελεστές προτιμούν τη νύχτα όταν πρόκειται για σύλληψη, επιδεικνύοντας πάντα την δύναμη τους καθώς και υπέρμετρη βία, που δεν είναι απαραίτητη.

Η επόμενη φάση είναι αυτή των μη συστηματικών βασανιστηρίων. Κάμποσες μέρες ο συλληφθέντας περνάει με την αγωνία του τι γίνεται και το τι τον περιμένει. Σ' αυτό το χρονικό διάστημα υποφέρει από κλωτσιές, μπουιές και άλλες μορφές βασανισμού. Κατόπιν αρχίζουν τα συστηματικά βασανιστήρια. Οι δήμιοι χρησιμοποιούν όλους τους τρόπους για να ανακαλύψουν τα αδύνατα σημεία του θύματος τους και να τα χρησιμοποιήσουν εναντίον του. Στο τέλος, σαν αποτέλεσμα αυτής της θηριώδους μηχανής βασανιστηρίων, μπροστά μας έχουμε μια ανθρώπινη ύπαρξη με κατεστραμμένα θεμελιώδη χαρακτηριστικά της προσωπικότητας και μια ψεύτικη ιατρική βεβαίωση ότι καίρει άκρα υγείας (Συνέντευξη – Μ. Καλλή- Πίνιου, 2004)

Επανερχοντας τώρα στις συνέπειες των βασανιστηρίων, τα βασανιστήρια χωρίζονται σε δυο ομάδες τα σωματικά, και τα

ψυχολογικά, όπως και οι συνέπειες είναι σωματικές και ψυχολογικές. Και τα σωματικά και τα ψυχολογικά βασανιστήρια εκτελούνται ταυτόχρονα και ο σκοπός τους είναι να λυγίσουν το ανθρώπινο ον. Στις μέρες μας υπάρχουν πολλές τεχνικές, με τις οποίες καταστρέφεται η αυτοεκτίμηση και η ταυτότητα της προσωπικότητας και οι οποίες δεν αφήνουν κανένα σημάδι στο σώμα. Θα πρέπει να επισημάνουμε ότι σε πολλές χώρες τα βασανιστήρια εκτελούνται με τη βοήθεια γιατρών και ψυχολόγων.

Μερικά από τα σωματικά βασανιστήρια είναι: το ηλεκτροσόκ στα πιο ευαίσθητα σημεία του σώματος, το κρέμασμα για μεγάλο χρονικό διάστημα απ' τα πόδια ή τα χέρια, το βύθισμα του κεφαλιού σε νερό ή σε ακαθαρσίες έως το σημείο πνιγμού, το κάψιμο του δέρματος με τσιγάρα ή άλλα μεταλλικά αντικείμενα, οι συστηματικοί ξυλοδαρμοί (μαστιγώμα, φάλαγγα) , ο βιασμός, η χρήση ειδικά εκπαιδευόμενων σκύλων για να επιτίθενται σε ανθρώπους κ.α. Ο κατάλογος αυτός μπορεί να συνεχιστεί για πολύ ακόμα μα δεν το θεωρούμε σκόπιμο εφ' όσον έχουν ήδη αναφερθεί σε άλλο κεφάλαιο (Σιμόπουλος Κυριάκος, 2003).

Στα ψυχολογικά μπορούμε να εντάξουμε την απομόνωση όπου εκεί ο χρόνος χάνει την σημασία του, η αίσθηση του κύκλου μέρας και νύχτας εξαφανίζεται. Επίσης και η αποστέρηση του ύπνου και το δέσιμο των ματιών είναι και αυτά ψυχολογικά βασανιστήρια τα οποία δημιουργούν ένα βαθύ αίσθημα απελπισίας και φόβου στα θύματα και στις περισσότερες περιπτώσεις σημαίνουν την απαρχή ψυχολογικών διαταραχών, όπως οι παραισθήσεις . Ο ψυχικός πόνος για το θύμα αρχίζει απ' τις πρώτες κιόλας στιγμές της σύλληψης. Τα προσωπικά του αντικείμενα κατακρατούνται, ακόμη και τέτοια σαν τα γυαλιά οράσεως, ή φάρμακα απαραίτητα για την διατήρηση της υγείας. Τα ονόματα δίνουν τη θέση τους σε αριθμούς. Όλα αυτά γίνονται μ' ένα και μοναδικό σκοπό την καταστροφή της ολότητας του θύματος.

Η σκηνοθεσία που συνοδεύει τα βασανιστήρια τροφοδοτεί τη φαντασία ώστε η οδύνη μεγαλώνει ολοένα και πιο πολύ. Το χτύπημα με μαστίγιο στους γλουτούς δεν προξενεί άγχος, γιατί είμαστε εξοικειωμένοι μαζί τους και γνωρίζουμε αρκετά καλά τις πιθανές του συνέπειες.

Αντίθετα η παραμονή στο παγωμένο νερό ως την ασφυξία, το μακροχρόνιο κρέμασμα πισθαγκωνα μέχρις οτου να χάνει κανείς κάθε άλλη έννοια και κάθε αίσθημα εκτός απ' τον φρικτό πόνο των στρεβλωμένων ώμων, τ' αναμμένα κάρβουνα στην κοιλιά, η σιδερένια κελώνα που σου σφίγγει το κεφάλι και ακούς τα κόκαλα σου να τρίζουν, όλα αυτά μας φέρνουν σε ένα τέτοιο κατάντημα, που οι συνέπειες του δεν μπορούν να προβλεφθούν. Επίσης η παράταση των βασανιστηρίων, η αδιάκοπη ανανέωση της σωματικής οδύνης εισάγουν το ίδιο στοιχείο αβεβαιότητας και αντικειμενικά άλλωστε πολλαπλασιαζονται τα σημεία της σωματικής εξάντλησης και οι σωματικές διαταραχές.

Πολλοί άνθρωποι λοιπόν μετά από βασανιστήρια παρουσιάζουν μια σειρά από προβλήματα σωματικά και ψυχολογικά. Υπάρχουν επιπτώσεις εκείνη τη στιγμή που εμφανίζονται μετά από καιρό, υπάρχουν πράγματα που κατατρέχουν τους ανθρώπους για πάρα πολύ χρονικό διάστημα.

Οι δήμιοι σήμερα είναι σε θέση να δημιουργούν συνθήκες τέτοιες, στις οποίες το λύγισμα της προσωπικότητας του θύματος είναι εγγυημένο. Οι πιο επώδυνες επιπτώσεις των βασανιστηρίων, όπως είναι και λογικό άλλωστε, είναι ακριβώς αυτές που πλήττουν την ψυχή του βασανισμένου ανθρώπου. Συχνά, βαθιά συναισθήματα ενοχής και ντροπής εμφανίζονται σαν αποτέλεσμα των βασανιστηρίων. Το ίδιο γεγονός ότι το θύμα έχει επιβιώσει ενώ οι φίλοι του ίσως πέθαναν κατά την διάρκεια των βασανιστηρίων, είναι αρκετό για να προκαλέσει αισθήματα ενοχής.

Μια σειρά ερευνών έχει δείξει, ότι τα βασανιστήρια δεν είναι μόνο μια σωματική οδύνη που περνάει μαζί με το κλείσιμο των πληγών. Οι πληγές της ψυχής παραμένουν και ταλαιπωρούν τον επιζησαντα για μεγάλο χρονικό διάστημα. Αυτές οι πληγές θεραπεύονται πιο δύσκολα. Εμφανίζονται προβλήματα ψυχολογικά, σωματικά και κοινωνικά τα οποία και βρίσκονται σε άμεση εξάρτηση απ' τα βασανιστήρια.

Μόνιμοι πονοκέφαλοι, διαταραχές του ύπνου, συναισθηματική αστάθεια, επιθετικότητα, διαταραχή της προσοχής και της μνήμης, αδυναμία συγκέντρωσης, διαταραχές στην libido, αποφευκτική συμπεριφορά, κατάθλιψη, αγχώδη διαταραχή μετά από τραυματικό

σρες, αυτοκτονικές τάσεις, διαταραχές τροφής, υπέρταση, καρδιολογικά προβλήματα, σωματικές ενοχλήσεις, πονοκέφαλοι, παράνοια. Πρέπει να πούμε ότι αυτά είναι μερικά απ' τα μέχρι τώρα καταγεγραμμένα αποιελέσματα της βάνουσης και ανθρώπινης αυτής κακομεταχείρισης.

Θεωρούμε λοιπόν ενδιαφέρον και εφ' όσον παραθέσαμε πιο πάνω τις επιπτώσεις που έχουν τα βασανιστήρια στο θύμα, ν' αναλύσουμε εκτενέστερα μερικά απ' τα παραπάνω τα οποία και θα μας διαφωτίσουν ακόμα περισσότερο (Συνέντευξη – Υφαντής Α., 2004).

Ξεκινώντας λοιπόν παρουσιάζουμε τις διαταραχές του ύπνου όπου τις διακρίνουμε στις δύσπνοιες όπου είναι διαταραχές της έναρξης ή διατήρησης του ύπνου ή υπερβολικής υπνηλίας και χαρακτηρίζονται από ανωμαλίες στην ποσότητα ή ποιότητα του ύπνου ή στο χρόνο έλευσης του ύπνου. Μετά τις δύσπνοιες έχουμε τις παραϋπνίες όπου είναι διαταραχές που χαρακτηρίζονται από κάποια ανώμαλα γεγονότα που συμβαίνουν κατά τον ύπνο. Εδώ εντάσσεται η διαταραχή των εφιαλιών όπου κάνουν το άτομο να ξυπνά απ' τον ύπνο του. Είναι τα τρομακτικά όνειρα στα οποία το άτομο βιώνει ότι κινδυνεύει η ακεραιότητα του, η ασφάλεια του ή η αυτοεκτίμηση του. Στο ξύπνημα από τους εφιάλτες το άτομο νιώθει άγχος, ανησυχία και έχει ιδρώτες, ταχυκαρδία και ταχύπνοια . Στις παραϋπνίες εντάσσεται η διαταραχή ενυπνίου τρόμου όπου εδώ έχουμε τους νυχτερινούς τρόμους δηλ. απότομα ξυπνήματα απ' τον ύπνο που αρχίζουν με μια κραυγή τρόμου ή έντονα κλάματα. Οι τρόμοι αυτοί συνοδεύονται από έντονο άγχος και φόβο, ταχυκαρδία, ιδρώτες, αύξηση του μυϊκού τόνου.

Συνεχίζοντας, έχουμε τις διαταραχές της προσοχής και της μνήμης. Στις διαταραχές της μνήμης τ' άτομα παθαίνουν έκπτωση της μνήμης. Τα μνημονικά ελλείμματα μπορεί να περιορίζονται σε συγκεκριμένες χρονικές περιόδους. Εδώ έχουμε την αμνησία η οποία και χωρίζεται στην πρόδρομη αμνησία όπου το άτομο έχει απώλεια μνήμης για γεγονότα τα οποία συνέβησαν μετά από κάποιο σημαντικό γεγονός π.χ. βασανιστήρια του θύματος. Επίσης έχουμε και την παλίνδρομη αμνησία όπου παρουσιάζεται απώλεια μνήμης για γεγονότα που συνέβησαν πριν από κάποιο σημαντικό γεγονός π.χ. βασανιστήρια του θύματος. Όσον

αφορά τις διαταραχές της προσοχής εδώ τα θύματα μοιάζουν αφηρημένα, σηκώνονται απ' την θέση τους, η προσοχή τους συνεχώς διασπάται και είναι αδύνατον να συγκεντρωθούν.

Πηγαίνοντας τώρα στις διαταραχές της libido, εδώ τα θύματα μπορεί να παρουσιάζουν μειωμένη σεξουαλική επιθυμία, πρόωρη εκοπερμάτωση καθώς και προβλήματα στύσης.

Όσον αφορά την αποφευκτική συμπεριφορά που παρουσιάζουν τα θύματα των βασανιστηρίων έχουμε να πούμε τα εξής: ότι παρουσιάζουν έντονη κοινωνική αναστολή και αισθήματα ανεπάρκειας. Αποφεύγουν όλες τις καταστάσεις όπου υπάρχει διαπροσωπική επαφή, από φόβο.

Έχουν δυσκολία να προχωρήσουν επαγγελματικά, να κάνουν στενές σχέσεις, να πάνε σε διάφορες κοινωνικές συναντήσεις. Νιώθουν ανεπαρκή, είναι ντροπαλά και έχουν χαμηλή αυτοεκτίμηση.

Παρουσιάζουν γενικότερα μια σημαντική κοινωνική απομόνωση και συχνά επαγγελματική έκπτωση.

Ακολουθεί τώρα η διαταραχή μετά από οξύ ψυχοτραυματικό στρες. Ακόμα μια διαταραχή που μπορούν να πάθουν τα θύματα βασανιστηρίων. Σύμφωνα μ' αυτή τη διαταραχή τ' άτομα αυτά επαναβιώνουν το τραύμα μέσα απ' τα όνειρα ή επαναλαμβάνονται αναμνήσεις του συμβάντος που εισβάλλουν και ταραάζουν το άτομο έτσι νιώθουν ένα συναισθηματικό μούδιασμα και μια αίσθηση απομάκρυνσης αποστασιοποίησης και αποξένωσης απ' τους άλλους καθώς και συμπτώματα διέγερσης του αυτόνομου νευρικού συστήματος όπως ευερεθιστότητα και αυξημένη αντίδραση ξαφνιάσματος. Πρόκειται για τραυματικά γεγονότα τα οποία το άτομο βίωσε, στην προκειμένη περίπτωση με τα βασανιστήρια. Επίσης η διαταραχή αυτή του οξύ ψυχοτραυματικού στρες μπορεί να επιφέρει και την διαταραχή του οξύ στρες. Σύμφωνα μ' αυτή, δίνεται απάντηση σ' ένα ακραίο τραυματικό γεγονός που συνοδεύεται από τυπικά διασχιστικά συμπτώματα, όπως συναισθηματικό μούδιασμα, αποπροσωποποίηση και αμνησία από έντονο άγχος και επαναβίωση του γεγονότος (Σκούρα Φ., 1991)

Το τραυματικό γεγονός επαναβιώνεται επίμονα με επαναλαμβανόμενες εικόνες, σκέψεις, όνειρα, παραισθήσεις. Το άτομο

αποφεύγει ερεθίσματα που ξυπνούν αναμνήσεις του τραύματος (π.χ. σκέψεις, συναισθήματα, συζητήσεις, δραστηριότητες). Παρουσιάζει έντονα συμπτώματα άγχους ή αυξημένης διεγερσιμότητας, δυσκολία να κοιμηθεί, φτωχή συγκέντρωση, υπερεπαγρύπνηση, αυξημένη αντίδραση ξαφνιάσματος, κινητική ανησυχία.

Τέλος έχουμε και τις διαταραχές της τροφής όπου μπορούν να παρουσιαστούν στα θύματα βασανιστηρίων. Στις διαταραχές της τροφής εντάσσεται η ψυχογενής ανορεξία και η ψυχογενής βουλιμία. Στην περίπτωση της ψυχογενής ανορεξίας τ' άτομα λένε ότι νιώθουν παχιά όταν το βάρος τους είναι φυσιολογικό ή ακόμα κι' όταν έχουν απισχανθεί, κι αυτό γιατί η απώλεια του βάρους δεν καθησυχάζει το φόβο της παχυσαρκίας. Τ' άτομα υποφέρουν από μια διαταραγμένη αντίληψη του σώματος τους ολόκληρου και της εξωτερικής τους σωματικής εικόνας. Δεν μπορούν να αναγνωρίσουν σωματικές αισθήσεις, συμπεριλαμβανομένου του αισθήματος της πείνας. Όσον αφορά την ψυχογενή βουλιμία εδώ τ' άτομα παρουσιάζουν επανειλημμένα επεισόδια υπερφαγίας στην διάρκεια των οποίων το άτομο νιώθει ότι δεν μπορεί να ελέγξει τον εαυτό του ώστε να σταματήσει να τρώγει, η χρήση αντισταθμιστικών μεθόδων όπως προκλητού εμετού, καθαρικών, διουρητικών, ενεμάτων, νηστείας ή υπερβολικής άσκησης για να μην πάρει βάρος και η υπερβολική ενασχόληση με το σχήμα και το βάρος του σώματος (Σκούρα Φ., 1991).

Συνεχίζοντας την πτυχιακή μας εργασία και έχοντας επικεντρωθεί στις συνέπειες των βασανιστηρίων, αναφέρουμε ότι απ' όλων των ειδών τα βασανιστήρια εκείνα που είναι εντελώς δίχως νόημα είναι αυτά που επιφέρουν το φυσικό τραυματισμό του εγκεφάλου. Ένα χτύπημα στο κεφάλι μπορεί να ταραξεί το μυαλό (διάσειση), να το τραυματίσει (μωλωπισμός) ή να το καταστρέψει (διάρρηξη). Τα εγκεφαλικά κύτταρα πεθαίνουν, τα αιμοφόρα αγγεία καταστρέφονται και είναι δυνατόν να προκληθούν εγκεφαλικές αιμοραγίες καθώς και διάφορων άλλων ειδών καταστροφές των εγκεφαλικών ιστών. Ορισμένα εγκεφαλικά κύτταρα έχουν τη δυνατότητα και αναρρώνουν. Όμως τα νεκρά κύτταρα δεν αντικαθίστανται ποτέ. Η καταστροφή ενός τέτοιου οργάνου, όπως είναι

ένα υγιές μυαλό δεν εξυπηρετεί κανέναν απολύτως σκοπό και δεν προάγει καμία υπόθεση. Είναι σαν να τρυπά κανείς τα φτερά μιας πεταλούδας ή να καίει την βιβλιοθήκη της Αλεξάνδρειας, μ' άλλα λόγια δεν κάνει τίποτα άλλο απ' το να προξενεί μια ανεπανόρθωτη ζημιά. Ο θάνατος, το κώμα, ή ο υποβιβασμός του ατόμου στην κατάσταση του ανθρώπου – φυτού είναι ένα αποτέλεσμα χωρίς οδύνη για το θύμα εφ' όσον αυτό πια δεν νιώθει απολύτως τίποτα. Όμως το να εξακολουθεί να είναι κανείς σε θέση ν' αντιλαμβάνεται ότι το μυαλό λίγο λίγο καταστρέφεται, ότι χάνει την μνήμη του, τον διανοητικό του έλεγχο ή τις διανοητικές του ικανότητες είναι σ' αλήθεια κάτι τρομερό και ασύλληπτο. Συνήθως, προκαλεί βαθιά απελπισία. Και ακόμα μπορεί να καταντήσει το άτομο να υποφέρει από σπασμούς, επιρρεπές στην κατάθλιψη ή θύμα μανιακής κρίσεως ανίκανο να εργαστεί ή να προσαρμοστεί στην κοινωνική ζωή και τελείως ανίκανο να συνεργασθεί με τις αρχές ακόμα και αν το θέλει (Συνέντευξη-Μ.Καλλή-Πίνιου, 2004).

Απ' τα μέχρι σήμερα δεδομένα προκύπτει ότι οι ανακριτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται στα βασανιστήρια και εφαρμόζουν την στερητική των αισθήσεων τεχνική, έχουν επίσης τραυματικά αποτελέσματα. Οι πιο συνηθισμένες κλινικές καταστάσεις είναι το άγχος, η υποχονδρία και η υστερία. Συχνά εμφανίζονται οι φοβίες, η κατάθλιψη, η συναισθηματική εξάντληση και οι έμμονες ιδέες. Εκτός από τα υποκειμενικά αποτελέσματα που προκαλεί, το άγχος μπορεί ακόμα να προκαλέσει στοματικές και καρδιακές παθήσεις καθώς και παθήσεις του ουρογεννητικού συστήματος. Μπορεί επίσης να προκαλέσει τρεμούλες και ανωμαλίες στον ύπνο. Η έκθεση του Bainvr για το Ωλοτερ αναφέρει την περίπτωση ενός ανθρώπου που τρέμει συνεχώς και του είναι δύσκολο να αρθρώσει μια πλήρη πρόταση και ο οποίος δεν μπορεί να μείνει μόνος ούτε στιγμή. Για κάποιον άλλον αναφέρεται ότι τρέμει ολόσωμος σπασμωδικά και παραπονιέται για δυνατούς πονοκεφάλους αϋπνία και εφιάλτες όταν πέσει να κοιμηθεί.

Όσον αφορά τις μακροχρόνιες συνέπειες που μπορεί να επιφέρει η στερητική των αισθήσεων μέθοδος μια ομάδα ειδικών αναφέρει: Η στερητική των αισθήσεων απομόνωση είναι μια μέθοδος επίτευξης

τεχνητής ψύκωσης συμπτωμάτων παραφροσύνης. Γνωρίζουμε ότι οι άνθρωποι που την υπέστησαν είναι δυνατόν να παρουσιάζουν επί μήνες ή και επί χρόνια ακόμα, συμπτώματα διανοητικής αστάθειας. Επίσης υποφέρουν από προσβολές άγχους, αϋπνίας και εφιαλιών καθώς και από άλλα συμπτώματα νεύρωσης τα οποία είναι γνωστά στους ψυχίατρους λόγω της εμπειρίας τους από περιπτώσεις ατόμων που έχουν υποστεί κακομεταχείριση και έχουν πέσει θύματα βασανιστηρίων.

Η επιβολή σπασμών με τη διοχέτευση του ηλεκτρικού ρεύματος στον εγκέφαλο, είναι όπως και η στερητική των αισθήσεων απομόνωση μια διεστραμμένη εφαρμογή ιατρικών μεθόδων τρόπος θεραπείας με την χρήση του ηλεκτρισμού (θεραπεία με ηλεκτροσόκ) είναι πλατιά διαδομένος για την ανακούφιση αρρώστων που πάσχουν από κατάθλιψη.

Αλλά ακόμα και στην περίπτωση που χρησιμοποιείται για θεραπευτικούς σκοπούς, η εφαρμογή του τρόπου αυτού δυο φορές την εβδομάδα μπορεί αν επιφέρει σύγχυση και διάλειψη μνήμης για σύντομο χρονικό διάστημα. Όταν γίνεται επανειλημμένη χρήση του στο διάστημα μιας και μόνης ημέρας προξενεί εγκεφαλική βλάβη σε τέτοια έκταση που μπορεί να τρελάνει, και τα αποτελέσματα της είναι όμοια μ' εκείνα που επιφέρει ο βαρύς κρανιακός τραυματισμός.. Ο Παουλο Σίλλινγκ υπογραμμίζει τις συνέπειες που μπορεί να 'χει η χρήση του ηλεκτρισμού, όταν εφαρμόζεται σαν βασανιστήριο, τοπικά, σε διάφορα μέλη του σώματος.

Η ηλεκτρική εκκένωση δημιουργεί ένα αίσθημα που είναι δύσκολο να περιγραφεί. Πρόκειται για μια σωματική και ψυχολογική διαταραχή γεμάτη ηλεκτρικούς σπινθήρες, η οποία εκτός απ' τους σπασμούς και την απώλεια του μυϊκού ελέγχου που προκαλεί, γεμίζει το άτομο με μια αίσθηση απώλειας, δημιουργώντας του συγχρόνως μια αναπόφευκτη έλξη για το θυελλώδες ηλεκτρικό άλεσμα. Το σοκ προκαλεί στους μυς ερεθισμό όμοιο μ' αυτόν που προκαλεί στους νευρικούς ιστούς και οι μυς αντιδρούν συσπασμένοι. Οι τένοντες εκτείνονται ενώ οι καμπτόμενοι κάμπτονται προκαλώντας έτσι άτακτα, ανεξέλεγκτα κινήματα όμοια μ' αυτά που παρουσιάζονται στις επιληπτικές κρίσεις.

Το βασανιζόμενο θύμα φωνάζει μ' όλη του την δύναμη και αρπάζεται απ' όπου βρει ζητώντας στήριγμα να κρατηθεί μέσα σ' αυτό το χάος των σπασμών, της τρεμούλας και των σπινθήρων. Δεν μπορεί να ξεχαστεί ή να στρέψει αλλού την προσοχή του πέρα από αυτή την απελπισμένη αίσθηση. Γι' αυτό εκείνη τη στιγμή κάθε άλλο είδος βασανισμού όσο περίπλοκο και αν είναι αυτό (π.χ. κτύπημα με πλατύ ξύλο) θα 'ταν αληθινός λυτρωμός, γιατί θα του επέτρεπε να στρέψει αλλού την προσοχή του και να αγγίζει το έδαφος και το κορμί του που του φαίνεται σα να του ξεφεύγει μέσα απ' τα ίδια του τα χέρια.. Ο πόνος το σώζει, και ο ξυλοδαρμός είναι κάτι που το βοηθά. Προσπαθεί να προξενήσει πόνο στον εαυτό του χτυπώντας επανειλημμένα το κεφάλι του στο έδαφος. Γενικά όμως, βρίσκεται δεμένο και κρεμασμένο.

Ψυχιατρικές περιπτώσεις που παρουσιάστηκαν μετά την χρήση ηλεκτρικών βασανιστηρίων στην Αλγερία, τα θύματα βασανιστηρίων ένιωθαν «καρφίτσες και βελόνες» σ' ολόκληρο το κορμί τους. Τους φαινόταν πως τα χέρια τους ήταν κομμένα, τα κεφάλια τους έτοιμα να εκραγούν και ένιωθαν σαν να είχαν καταπιεί την γλώσσα τους. Παρατηρήθηκαν ακόμα περιπτώσεις απάθειας και αβουλίας και φοβίας απέναντι στον ηλεκτρισμό, τα δυο πρώτα σε θύματα που ήταν αδρανή και το τελευταίο σε θύματα που φοβούνταν να γυρίσουν έναν διακόπτη,, να ανοίξουν το ραδιόφωνο ή να μεταχειριστούν το τηλέφωνο.

Μια μαρτυρία γυναίκας (30 ετών) απ' την Χιλή που έπεσε θύμα βασανιστηρίων αναφέρει τα εξής αποτελέσματα του βασανισμού της με ηλεκτροσόκ. Έχασε κάθε αίσθηση του χρόνου μετά από μια μέρα βασανισμού. Μετά το ηλεκτροσόκ και το ανάποδο κρέμασμα, είχε φοβερούς πόνους στους μαστούς, καρπούς και τους αστραγάλους. Είχε πρήξιμο και αποχρωματισμό στα μέρη όπου είχε δεχθεί χτυπήματα και μικρά μαύρα σημάδια εκεί που είχαν τοποθετηθεί τα ηλεκτρόδια. Έχασε έξι περίπου κιλά σε τέσσερις ημέρες κράτησης.

Αρχικά, μετά την απελευθέρωση της, δεν είχε καθόλου όρεξη για 20 ημέρες. Υπέφερε από ναυτία αλλά δεν έκανε εμετό. Της παρουσιάσθηκε ασθένεια του ουροποιητικού συστήματος. Τα γεννητικά της όργανα ήταν φλογισμένα για δυο μήνες, και ξανά για τέσσερις μήνες, μετά την

απελευθέρωση της. Μεταξύ άλλων συμπτωμάτων, είχε πόνους στην κοιλία, πονοκεφάλους κατά την εμμηνορρυσία, πονοκεφάλους στο πίσω μέρος του κεφαλιού και στους κροτάφους, ελλειψωμένη μνήμη, δυσκολία στο να συγκεντρώνεται, ζαλάδες, εφιάλτες, κατάθλιψη μέχρι σημείου αυτοκτονίας, τάση για κλάμα και κρίσεις άγχους προκαλούμενες ιδιαίτερα από δυνατούς θορύβους.

Όπως έχουμε ξαναπεί και η αυτοκτονία δεν είναι σπάνιο αποτέλεσμα, είτε κατά τη διάρκεια των βασανιστηρίων για ν' αποφευχθούν περαιτέρω βασανιστήρια είτε μετά την απόλυση λόγω, κατάθλιψης (Μια Έκθεση της Διεθνούς Αμνηστίας, 1984).

Ένας βιομήχανος τσιγάρων στη Σρι Λάνκα, ο οποίος βασανίστηκε και αφεθηκε ελεύθερος μετά από κάποιο διάστημα, αυτοκτόνησε μετά από λίγο καιρό. Η Διεθνής Αμνηστία είχε την ομολογία του. Ο γιατρός που τον εξέτασε κατά την εισαγωγή του σε νοσοκομείο για σωματική και ψυχική νοσηλεία απ' τις συνέπειες των βασανιστηρίων, είπε στην Διεθνή Αμνηστία ότι αρνιόταν να φάει και να πει, δεν μπορούσε να μιλήσει, και εκφραζόταν με χειρονομίες. Είχε δυσκολίες κατά την ούρηση. Ο γιατρός είπε επίσης ότι είχε βρει ίχνη αιματώματος και στα δυο μεγάλα δάκτυλα των ποδιών του και στις δυο φτέρνες, που συμφωνούσαν με τις καταγγελίες του, ότι είχαν τοποθετήσει βελόνα στα δάκτυλα των ποδιών τους στις φτέρνες του. Ο γιατρός είπε στην Διεθνή Αμνηστία ότι το θύμα είχε υστερικές κρίσεις και ήταν πολύ αναστατωμένο απ' τα βασανιστήρια που είχε υποστεί (Συνέντευξη – Μ. Καλλή- Πίνιου, 2004).

Τα περισσότερα απ' τα θύματα βασανιστηρίων είναι ανίκανα να ξαναγυρίσουν στην κανονική τους ζωή καθώς επίσης και να εργασθούν στην παλιά τους δουλειά, ακόμα και στην περίπτωση που δεν έχουν χάσει ολοκληρωτικά την ικανότητα τους για εργασία, είτε γιατί το μυαλό τους είναι μόνιμα στραμμένο στην λύπη, την πίκρα και τις ατυχίες τους, είτε γιατί βρίσκονται κυριευμένα από ένα συνεχόμενο αίσθημα άγχους.

Ο επιβιώσαντας λοιπόν των βασανιστηρίων αντιμετωπίζει προβλήματα και δυσκολίες στο να εργάζεται κανονικά και να εκπληρώνει στο έπακρο τις οικογενειακές και κοινωνικές του υποχρεώσεις. Τα προβλήματα της προσαρμογής (η δυσπροσαρμογής)

του μεταφέρονται στις εσωοικογενειακές του σχέσεις. Η οικογενειακή εστία μετατρέπεται σε τόπο, όπου η κατάθλιψη βασιλεύει και η σωματική υγεία είναι μονίμως απύσχα.

Οι ανάγκες των μελών της οικογένειας για προσωπικές ελευθερίες, ιδιαίτερα των εφήβων, ερμηνεύονται και χαρακτηρίζονται σαν προδοσία. Πολύ λίγη προσοχή δίνεται στην ατομικότητα και στην ανεξαρτησία του κάθε μέλους της οικογένειας χωριστά. Τα παιδιά επίσης μαθαίνουν από νωρίς να μην εμπιστεύονται κανένα.

Συνεχίζοντας, πρέπει να πούμε ότι η εφαρμογή της σωματικής βίας περιλαμβάνεται μέσα στο σύστημα που αποβλέπει στην κάμψη του θύματος. Ο ξυλοδαρμός, το κάψιμο, το ξερίζωμα των νυχιών και το μπήξιμο σ' αυτά βελονών και καρφισιών, εξαντλούν, καταρρακώνουν το ηθικό και αποπροσανατολίζουν τα θύματα βασανισμού. Ο φάνον στη μελέτη του για τα βασανιστήρια αυτού του είδους αναφέρει περιπτώσεις καταθλίψεων που προέρχονται από νευρική ένταση ασθενών που ήταν πάντα μελαγχολικοί και θλιμμένοι, που απέφευγαν να έρθουν σ' επαφή με τους άλλους και που συγχρόνως ήταν έτοιμοι να ξεσπάσουν σε βίαιες αντιδράσεις χωρίς λόγο. Το σοβαρότερο πρόβλημα, είναι οι περιπτώσεις θυμάτων τα οποία μετά το βασανισμό τους παρουσίασαν μια φοβία απέναντι σε ότι είχε σχέση με την επαφή μ' άλλους ανθρώπους. Νοσοκόμες που πλησίασαν το θύμα – ασθενή και προσπάθησαν να τον αγγίξουν, να πάρουν για παράδειγμα, το χέρι με στα δικά τους, απωθήθηκαν μονομιάς βίαια απ' αυτόν και η αντίδραση αυτή έκανε αδύνατη όχι μόνο κάθε προσπάθεια να τον θρέψουν με ορρούς αλλά και τη χορήγηση φαρμάκων. Κάτι τέτοιες περιπτώσεις είναι αυτές που εκφράζουν ανάγλυφα τη δήλωση του Εμερυ: « Τα βασανιστήρια είναι το τρομερότερο γεγονός που μένει στην μνήμη του ανθρώπου ».

Συνεχίζοντας τις μαρτυρίες των θυμάτων βασανιστηρίων έχουμε να πούμε τα εξής: Ένα κέντρο βασανιστηρίων το οποίο εξέτασε και νοσήλευσε θύματα από διαφορετικές χώρες, μας αναφέρει ότι ένας απ' τους 20 που νοσηλεύτηκαν στο κέντρο από τότε που ιδρύθηκε, ήταν ένας άνδρας 35 ετών, ο οποίος έξι χρόνια νωρίτερα είχε βασανισθεί μεταξύ άλλων τρόπων, και με τη φάλαγγα. Για χρόνια μετά, υπέφερε από

πόνους στα πόδια και στη ράχη. Για πολύ καιρό δεν μπορούσε να περπατήσει παραπάνω από μερικές εκατοντάδες μέτρα χωρίς να νιώθει μεγάλους πόνους στα πόδια. Μετά από προσεκτική εξέταση, του έγινε νοσηλεία με φυσιοθεραπεία και άλλες σύγχρονες μεθόδους, και μετά από αρκετό καιρό μπόρεσε κάπως να περπατήσει χωρίς πόνους. Συγχρόνως η ψυχιατρική βοήθεια τον ανακούφισε από ενοχλήσεις που είχε κατά τον ύπνο, συμπτώματα άγχους και αλλά κατ' εξακολούθηση ψυχικά συμπτώματα.

Σε πάρα πολλά θέματα βεβαίως δεν μπορεί να παρασχεθεί ιατρική βοήθεια.

Μερικά φοβούνται να την επιζητήσουν ακόμα και μετά την απόλυση τους. Ένας πρώην κρατούμενος σε στρατιωτικό στρατόπεδο στην Βόρεια Σρι Λάνκα, ανέφερε ότι βασανίστηκε από ένα ταγματάρχη ο οποίος έθεσε τους αντίχειρες του στα μάτια του θύματος πιέζοντας τα μέχρι που βγήκε αίμα. Η όραση του είναι ακόμα κακή. Όταν σκοτεινιάζει δεν βλέπει καλά.

Παρακάτω ακολουθεί ένα συγκλονιστικό απόσπασμα απ' τα γράμματα της Ulrike Meinhof όταν ήταν φυλακισμένη στα «λευκά κελιά».

Η αίσθηση ότι ανατινάζεται το κεφάλι σου, ότι όπου να ' ναι το κρανίο σου θα κλατάρει, θα σκάσει.

Η αίσθηση ότι ο νωπιαίος μυελός απ' την σπονδυλική στήλη πλημμυρίζει το κεφάλι σου.

Η αίσθηση ότι ο εγκέφαλος σου, συρρικνώνεται σιγά – σιγά π.χ. σαν το μήλο που ψήνεται στο φούρνο.

Η αίσθηση ότι σου διοχετεύει συνέχεια και αδιόρατα ηλεκτρικό ρεύμα, ότι σε τηλεκατευθύνουν.

Η αίσθηση ότι ο ειρμός της σκέψης σου τσεκουράνεται ξαφνικά..

Η αίσθηση ότι το κεφάλι κινείται: Ξυπνάς, ανοίγεις τα μάτια σου και το κελί ταξιδεύει, το απόγευμα όταν ο ήλιος μπαίνει μέσα, ξαφνικά σταματάει.

Δεν μπορείς με τίποτα ν' αποφύγεις την αίσθηση της κίνησης.

Δεν μπορείς να καταλάβεις αν τρέμεις από κρύο ή από ζέση. Δεν μπορείς να εξηγήσεις γιατί τρέμεις.

- Κρυώνεις.

Για να μιλήσεις πρέπει να προσπαθήσεις, σαν να θέλεις να μιλήσεις δυνατά ή να φωνάξεις.

→ Η αίσθηση ότι βουβαίνεσαι.

Δεν καταλαβαίνεις την ακριβή έννοια των λέξεων, μόνο αν υποθέσεις μπορείς.

← Οι δεσμοφύλακες, οι επισκέπτες, η αυλή, όλα φαίνονται σαν να τα κοιτάς μέσα από ζελατίνα.

→ Πονοκέφαλοι.

- Φλας.

Δεν ελέγχεις την φρασεολογία, την γραμματική, το συντακτικό.

Όταν γράφεις δυο σειρές στο τέλος της δεύτερης, δεν θυμάσαι το τέλος της πρώτης.

Η αίσθηση ότι κάτι καίγεται μέσα σου.

Η αίσθηση ότι όταν βγεις έξω και διηγηθείς όλα αυτά, θα είναι σαν να τους πετάς βραστό νερό, και αυτό θα ζαρώνει και θα παραμορφωθεί για πάντα.

Η επιθετικότητα του φουσκώνει και δεν υπάρχει βαλβίδα ασφαλείας. Είναι ξεκάθαρο, δεν έχεις καμία πιθανότητα να ζήσεις.

Αποτυγχάνεις να τα μεταδώσεις όλα αυτά. Από τις επισκέψεις δεν σου μένει τίποτα. Μετά από μισή ώρα ξέρεις αν το επισκεπτήριο ήταν σήμερα ή την περασμένη βδομάδα.

Αντίθετα ένα μπάνιο την εβδομάδα σημαίνει ότι ζωηρεύεις, για μια στιγμή συνέρχεσαι, κρατάει κανά δυο ώρες.

Η αίσθηση ότι ο χώρος και ο χρόνος μπαίνουν ο ένας στον άλλον, σαν να βρίσκεσαι σε δωμάτιο με παραμορφωτικούς καθρέφτες, τρεκλίζεις.

Μετά τρομερή ευφορία, γιατί κάτι ακούς, η ηχητική διαφορά της μέρας απ' την νύχτα.

Η αίσθηση ότι τώρα ο χρόνος πάλι κυλάει, ο εγκέφαλος διογκώνεται πάλι, και ο νωτιαίος μυελός χύνεται πάλι στην σπονδυλική στήλη.

Η αίσθηση ότι σε γδέρνουν, ότι σου βγαίνει το πετσί.

Ξαφνικά κρότοι, ξυπνάς σαν να σε δέρνουν.

Η αίσθηση ότι κινείσαι στο ρελαντί.

Η αίσθηση ότι βρίσκεσαι σε κενό ή ότι περιβάλλεσαι από μολύβι.

Μετά: σοκ. Σαν να σου πέφτει στο κεφάλι μια ατσαλένια πλάκα.

Παρομοιώσεις και συσχετισμοί που σου έρχονται εκεί μέσα: σαν να σε ξεσκίζουν λύκοι, ή να βρίσκεσαι σε ένα δοκιμαστικό θάλαμο πτήσης διαστημοπλοίου και από την επιτάχυνση το δέρμα γίνεται πλάκα.

Συνεχίζοντας την πτυχιακή μας εργασία θεωρούμε πως είναι σημαντικό να καταγράψουμε ακόμα τρεις μαρτυρίες, οι οποίες είναι πραγματικά συγκλονιστικές (Μια Έκθεση της Διεθνούς Αμνηστίας, 1984).

Πρόκειται βέβαια για μαρτυρίες ατόμων που έπεσαν και αυτά στο παρελθόν θύματα βασανιστηρίων.

Η πρώτη μαρτυρία αφορά τον Δημήτρη Μ .

Κάνοντας μια αναφορά στα βασανιστήρια γενικότερα μας λέει πως πλέον ίσως τα βασανιστήρια έχουν γίνει επιστήμη.

Αν λάβουμε υπ' όψιν μας τις οδηγίες που γράφονται σε εγχειρίδια. Πέρα από αυτό όπως μας λέει ο ίδιος είχε ακουστεί ότι ο Ραμσφελντ είχε εγκρίνει ειδικές ανακριτικές μεθόδους στο Ιράκ, οι οποίες είχαν εφαρμοστεί και παλιά και μεταφέρθηκε η τεχνογνωσία. Και είχε ειπωθεί, τι θα κάνουμε στους Ιρακινούς:.

Σε αυτό το οποίο ήταν ευάλωτοι οι Ιρακινοί, ήταν στον εξευτελισμό . Γι' αυτό και όλες οι φωτογραφίες που τους βλέπουμε γυμνούς κ.λ.π. Διότι αυτό θα έφερνε τον εξευτελισμό. Δεν θα σε χτυπήσω εκείνη τη στιγμή , θα σε ξεφτιλίσω και μιλάμε πάντα για την πιο καινούρια μορφή των ψυχολογικών βασανιστηρίων.

Συνεχίζοντας, μας αναφέρει ότι ειδικά βασανιστήρια απευθύνονται σε ανθρώπους που ξεχωρίζουν απ' την μάζα. Πού είναι ηγέτες δηλαδή. Είτε φυσικοί είτε εκλεγμένοι ηγέτες.

Η χορήγηση ουσιών είναι ένα άλλο είδος βασανιστηρίου. Ο Δημήτρης Μ μας αναφέρει ότι υπήρξε υποχρεωτική χορήγηση φαρμάκων ψυχιατρικών στην Πρωην Σοβιετική Ένωση και οι άνθρωποι που την υπέστησαν ήταν αντιφρονούντες και γι' αυτό τους έκλεισαν σε ψυχιατρεία και τους κράτησαν σε καταστολή με φάρμακα.

Έχουν καταγραφεί άνθρωποι οι οποίοι υπήρξαν κρατούμενοι, όμως στην πορεία παρουσίασαν άμεσες εκφυλιστικές νόσους και πέθαναν. Και πέθαναν από ουσίες που τους δώσανε είτε στο φαγητό είτε στο ποτό τους, απλά για να μην αφήσουν οποιαδήποτε ίχνη, γιατί αυτοί πρέπει να εξαφανιστούν, να πεθάνουν στη πορεία.

Μας λέει ότι οι άνθρωποι μετά απ' τα βασανιστήρια παρουσίαζαν μια σειρά από προβλήματα. Ένα πράγμα που εμφανίζεται και ξαναεμφανίζεται όπως μας πληροφορεί, είναι τα άτομα που έχουν πέσει θύματα βασανιστηρίων, απομονώνονται διότι δεν έχουν εμπιστοσύνη. Χάνουν αυτή τη βασική εμπιστοσύνη στους συνανθρώπους. Επειδή άνθρωπος ήταν αυτός που με βασάνισε και μου έκανε τέτοιο κακό πως μπορώ εγώ να εμπιστευθώ τον οποιοδήποτε από δω και πέρα. Δεν ξερώ τι ρόλο παίζει αυτός.

Μας λέει ότι: Μετά υπάρχει και το δεύτερο κομμάτι, όπου ακόμα εκεί που αισθάνομαι ασφάλεια αναρωτιέμαι αν με καταλαβαίνει ο άλλος.

Είναι πράγματα τα οποία σε κάνουν να νιώθεις ότι έχουν συμβεί πράγματα σε σένα τα οποία δεν είναι κατανοητά ή παράδοξα, είναι νοσηρά. Με αποτέλεσμα να κλείνεις στον εαυτό σου. Πολλές φορές αυτό το κλίμα το βλέπουμε να μεταφέρεται ακόμα και στην ίδια την οικογένεια. Δεν λέω στην σύζυγο μου τι έχω για να μην την στεναχωρήσω, απ' την άλλη προσπαθώ να το ξεχάσω και τι θα κάνει μπορεί και να μην το καταλάβει. Όταν πρόκειται ειδικά για σεξουαλικά βασανιστήρια που είναι ένα θέμα ταμπού, δεν μπορώ να το πω παραπέρα. Ακόμα και κει που αισθάνομαι σιγουριά και ασφάλεια και πάλι δεν το λέω. Τι μπορεί να σημαίνει ένας άντρας που τον έχουν βιάσει για παράδειγμα, δηλαδή δεν είναι και από τα εύκολα πράγματα τα οποία μπορεί κανείς να τ' ακουμπήσει και να τα πει.

Άρα λοιπόν τα βασανιστήρια οδηγούν σε μια απομόνωση, οδηγούν σε μια έλλειψη εμπιστοσύνης προς τον συνάνθρωπο. Οδηγούν σε μια απαξίωση αυτού που ονομάζουμε δικαιοσύνη.

Αποτελέσματα τα οποία ριζώνουν στον ψυχισμό του ανθρώπου και πολλά άλλα όπως το να έχει πάθει ένας άνθρωπος κατάθλιψη.

Υπάρχουν διάφορα κλινικά συμπτώματα . Ένας άνθρωπος που έχει υποστεί βασανιστήρια , δεν μπορεί να φάει, βλέπει εφιάλτες, δεν μπορεί να έχει κοινωνική ζωή.

Και αυτό μπορεί να τραβάει χρόνια ολόκληρα. Υπάρχουν ποικίλες αντιδράσεις ανάλογα με τον άνθρωπο.

Μας λέει τον λόγο που αυτοί που βασανίζουν κρατάνε φωτογραφίες.

Σκέφτομαι ότι αυτό δεν είναι κάτι που γινόταν πάντα. Υποθέτω ότι κάποιος που αισθάνεται ότι κάνει το καθήκον του, εκτελεί τις διαταγές που πρέπει να κάνει και απαξιώνει τη ζωή του άλλου... ότι είναι αυτό που λέγαμε υπάνθρωπος σκουλήκι... ε τότε μπορείς να τον βασανίσεις και μπορείς να τον φωτογραφίσεις σαν τεκμήριο της γενναιότητας σου, να σκοτώνεις δηλαδή το δράκο σαν τεκμήριο για να το βλέπεις και να λες εγώ είμαι ήρωας, έκανα αυτά τα πράγματα και κατατρόπωσα τους εχθρούς. Μας λέει ο Δημήτρης Μ και για την έγκυο βασανίστρια.

Έχω δει αμυδρά την φωτογραφία της κυρίας. Διάβασα σε μια εφημερίδα μια δήλωση της ότι εκτελούσε εντολές. Το ότι εκτελούσε εντολές βέβαια είναι το ίδιο μοτίβο που έρχεται και επανέρχεται όταν τα πράγματα γίνονται άσχημα για τους βασανιστές, κι αυτό είναι μια αλήθεια ότι δηλ. εκτελούνται εντολές. Αυτό βέβαια δεν αίρει την προσωπική ευθύνη του καθενός. Αυτή είναι η γραμμή άμυνας, ότι τους διέταξαν. Υπήρξε και το κλίμα αυτό, υπήρξε η τεχνογνωσία. Τους δείξανε τι να κάνουνε. Τώρα το ότι είναι έγκυος και το ότι σε λίγους μήνες θα φέρει στον κόσμο μια ζωή, ενώ με τις πράξεις τις απαξίωνε την ίδια τη ζωή είναι πράγματι κάτι συγκλονιστικό και ασύλληπτο.

Μας πληροφορεί ότι υπάρχουν επαγγελματίες βασανιστές οι οποίοι είναι φυγαδευμένοι σε διάφορες χώρες είτε γιατί κατέχουν κάποια τεχνογνωσία, είτε γιατί εκπροσωπούν κάποια οικονομικά συμφέροντα και έπρεπε να πάνε δω και εκεί.

Υπήρξαν άνθρωποι των Ες – Ες εν καιρό χούντας οι οποίοι διδάξαν τεχνικές.

Λέει ότι:

Νομίζω ότι εφόσον υπάρχουν ειδικοί ανακριτές του πως θα χρησιμοποιήσουν αυτό, εκείνο, το άλλο, οι ειδικές τακτικές

βασανιστηρίων, δεν νομίζω ότι χρειάζονται κάποιο ψυχολόγο. Ενδεχομένως χρειάζονται κάποιο γιατρό που είτε ηθελημένα είτε όχι μπορεί σε ορισμένες περιπτώσεις να πει αν αυτός που βασανίζεται πρόκειται να πεθάνει ή να μην πεθάνει ή αντέχει ακόμα.

Γι' αυτό και ο Παγκόσμιος Ιατρικός Σύλλογος έχει βγάλει και οδηγίες ότι σαν σε περίπτωση γιατρός μπει σε αυτή την διαδικασία και υπηρετήσει τέτοια συμφέροντα, θα του αφαιρεθεί η άδεια, δεν θα είναι γιατρός κ.τ.λ.π.. Και όλα αυτά γιατί μέχρι σήμερα έχουμε ακούσει για την ύπαρξη γιατρών που εξετάζουν τα θύματα των βασανιστηρίων για να μην μείνουν στον τόπο

Μας πληροφορεί ο Δημήτρης Μ ότι υπάρχει και η αντίστροφη πορεία ένας άνθρωπος δηλ. που έχει υποστεί βασανιστήρια, που έχει υποστεί τα χίλια μύρια προβλήματα από σωματικά μέχρι ψυχολογικά υπάρχει η αντίστροφη πορεία όπου μπορούν να επουλωθούν και να κλείσουν πληγές. Όσον αφορά τα ψυχολογικά προβλήματα, τα επαγγέλματα ψυχικής υγείας μπορούν να βοηθήσουν σε πολλά πράγματα. Υπάρχει ένας μεγάλος βαθμός επιτυχίας, πολλές φορές τα καταφέρνουν, πολλές φορές όμως δεν τα καταφέρνουν.

Συνεχίζοντας πιο κάτω σας παραθέτουμε την μαρτυρία ακόμα ενός ατόμου (θύμα βασανιστηρίου) του Αλ Κάμπι (Συνέντευξη – Κ. Μπαξεβάνη, 2004).

« Ονομάζομαι Αλ Κάμπι και είμαι απ' το Αλαχουάζ ή αλλιώς Αραβιστάν που βρίσκεται ανάμεσα στο Ιράν και το Ιράκ.

Την εποχή που ο Σαχ, του πατέρα του Μοχάμενι, επιτέθηκε σ' αυτό το μέρος το 1925 και από τότε χωριστήκαμε. Το Ιράν λοιπόν επιτέθηκε το 1925 και τώρα είμαστε μια Αραβική μειονότητα στο Ιράν.

Μπήκα φυλακή πολλές φορές στο Ιράν γιατί θέλαμε την δική μας περιοχή, το σχολείο μας. Μας απαγόρευαν να βάλουμε τις φορεσιές μας, ν' ακούμε την μουσική μας. Όταν ήρθε στην εξουσία ο Χομεϊνί το 1979, απαγόρευσε τη μουσική, το σινεμά.

Τι πιο πιεστικό για τον λαό μας. Εκείνη την εποχή λοιπόν κάναμε γραπτώς τα αιτήματα μας και κάναμε διαμαρτυρίες. Έτσι μας συλλάβανε. Αν κάποιος διαμαρτυρόταν τον συλλαμβάνανε. Όταν μας

συλλαμβάνανε μας βασάνιζαν, μας δέρνανε μας φερόντουσαν με το πιο βάνουσο τρόπο σαν να είμαστε ζώα.

Τότε λοιπόν συνελλαβαν και εμένα και μετά από 1 μήνα με στείλανε στη φυλακή του Εβίν. Στο μεταξύ με είχαν βάλει σ' ένα πολύ μικρό δωμάτιο με πολύ σκοτάδι ή πολύ φως. Κάθε τρεις ώρες με παίρνανε για ανάκριση και με εκβίαζαν για να τους απαντήσω σε πράγματα που δεν ήξερα. Δεν είχα κάνει. Δεν είχα κάνει τίποτα.

Τους έλεγα « δεν έχω κάνει τίποτα» και με βάραγαν. Μετά με γύριζαν στο κελί όπου πολλές φορές μου βάζανε καλώδια, χρησιμοποιούσαν ξύλο, σίδερο. Έβαζαν τα χέρια μου στην πόρτα και την έκλειναν στα δάχτυλα μου. Μέχρι και σήμερα έχω σπασμένα δάχτυλα.. Επίσης τα πόδια μου, τα βάραγαν και έριχναν πάνω βαριά αντικείμενα. Πολλά είδη βασανιστηρίων. Με έδεσαν σ' ένα ξύλο και με έδερναν. Και ξέρουν πώς να δέρνουν, ξέρουν πώς να χτυπάνε. Πιστεύω ότι έχουν εκπαιδευθεί γι' αυτό.

Και τα υλικά που χρησιμοποιούν δεν είναι κανονικά φυσιολογικά, π.χ. για το ηλεκτροσόκ. Ξέρουν που να τοποθετούν τα καλώδια. Τα βάζουν σε πολλά μέρη του σώματος, κυρίως στους αγκώνες. Ξέρουν πώς να το κάνουν και για πόσα λεπτά, π.χ η καρέκλα του ηλεκτροσόκ έχει φτιάξει γι' αυτό το λόγο, γι' αυτό το βασανιστήριο.

Χρησιμοποιούν την τεχνολογία για τα βασανιστήρια ενώ θα έπρεπε να τη χρησιμοποιούν για το καλό των ανθρώπων.

Πώς να το εξηγήσω, δεν μπορώ να το περιγράψω με λέξεις, πως βασανίζουν, και πως δέρνουν, τι κάνουν και τι έκαναν, τι κάνουν αυτή τη στιγμή σ' ολόκληρο τον κόσμο.

Χρησιμοποιούν τα λάστιχα των αυτοκινήτων, δένουν δυο μαζί ή ένα μεγάλο. Επίσης ξύλο το οποίο το αφήνουν στο νερό για να μην σπάει. Χρησιμοποιούν κάποια πλαστικά ελαστικά αντικείμενα με τα οποία σε βαράνε δεξιά και αριστερά σ' αυτά. Μέχρι και σήμερα έχω μεγάλο πρόβλημα ακοής. Μας άφηναν 5 ή 6 σ' ένα κελί χωρίς φως με ζέστη και δεν είχαμε επαφή με κανένα π.χ. για έξι μήνες και δεκαεφτά ημέρες οι γονείς μου δεν ξέρανε που βρίσκομαι. Μετά το κατάλαβαν . Ούτε και γω

όμως είχα καταλάβει πόσος καιρός έχει περάσει. Όταν βγήκα δεν ήξερα τι μέρα είναι.

Τόσο σκληρά τα βασανιστήρια δεν έχουν ώρα. Μέρα, νύχτα όποτε ήθελαν, έρχονταν. Ανάλογα με το πρόγραμμα τους, φέρνουν και άλλους για να τους βασανίσουν. Τους βασανίζουν κι' εγώ βλέπω ή βασανίζουν εμένα και με βλέπουν εκείνοι. Βέβαια, δεν βλέπουμε γιατί μας κλείνουν τα μάτια αλλά ακούμε.

Ακούμε τα χτυπήματα και τα ουρλιαχτά. Κάποιες φορές με πήγαιναν σ' ένα χώρο με πολλές πόρτες, πολλά μικρά δωμάτια και μ' έβαζαν να περιμένω να τελειώσουν τους βασανισμούς σε κάποιον και να πάρουν εμένα που ήμουν ο επόμενος στη λίστα. Σαν να περιμένεις τον γιατρό. Και κάποιες φορές δεν τελειώνουν τα βασανιστήρια στον άλλον κι εσύ περιμένεις μέχρι τις 11, 12 το βράδυ εκεί. Αυτό γίνεται στις φυλακές του Εβιν κάθε μέρα ή μέρα παραμέρα.

Επίσης έδεναν τα πόδια μου σ' ένα σίδερο σε σχήμα μισού σταυρού και με κρεμάγανε με το κεφάλι κάτω και μου χτυπούσαν τα πόδια.

Χρησιμοποιούσαν το Ισλάμ. Είναι νόμος αυτού του είδους τα χτυπήματα. Βάζεις το Κοράνι κάτω από την μασχάλη σου και σε χτυπάνε. Όμως αυτοί βάζουν κάτι άλλο, όχι το Κοράνι. Παιίζουν, δεν έχει σημασία ή θρησκεία, Μουσουλμάνος ή Χριστιανός, ή Εβραίος. απλά το κάνουν επίτηδες και ακόμα όλα αυτά δεν είναι αρκετά.

Μ' έβαζαν σ' ένα μικρό δωμάτιο, τόσο μικρό που δεν χώραγα να ξαπλώσω. Δυο μήνες στο δωμάτιο με πλήρες σκοτάδι, δεν μπορούσα να δω τίποτα, την μέρα ή την νύχτα. Κάποιες φορές το καταλάβαινα από κάποιες μυρωδιές ή με την αλλαγή του καιρού, μύριζα την ημέρα, το πρωινό ή έβαζα το αυτί μου στο πάτωμα και καταλάβαινα αν είναι νύχτα απ' την ησυχία. Μόνο έτσι μπορούσα να καταλάβω.

Απ' το ταβάνι του δωματίου έπεφταν σταγόνες νερού και γέμιζε το πάτωμα. Υπήρχε μόνο μια γωνία στο δωμάτιο που ήταν κάπως υπερυψωμένη αλλά γλιστρούσε γιατί είχε κατηφορική κλίση. Όταν καθόμουν εκεί και μ' έπαιρνε ο ύπνος γλιστρούσα και έπεφτα με στο νερό. Αυτά στο Εβίν, στην πρωτεύουσα της χώρας, την Τεχεράνη. Κάποιες φορές πάλι μ' έβαζαν σε άλλο δωμάτιο που είχε φως, τόσο

έντονο που δεν μπορούσα να κοιμηθώ. Μου πήραν και τα ρούχα μου για να μην καλύψω τα μάτια μου. Όλα αυτά συνέβησαν. Πού είναι η ανθρωπιά ;, τα ανθρώπινα δικαιώματα ;, αυτές οι οργανώσεις ;, που είναι τα Ηνωμένα Έθνη ;, ή μήπως τα Ηνωμένα Έθνη δίνουν το δικαστήριο για να γίνουν όλα αυτά ;. Αυτό νομίζω, αν όλοι μας δεν τα δεχτούμε αυτά και αντιδράσουμε μπορούν να σταματήσουν.

Δυστυχώς όμως αυτά έχουν το χώρο και το χρόνο τους μέσα στην κοινωνία.

Ζω σ' αυτή την κοινωνία, είμαι ένας από σας, θέλω την προσωπικότητα μου, την ζωή μου. Γιατί μου το κάνουν αυτό ;. Τι έκανα ;

Επειδή είπα τότε ότι δεν θέλω τον πόλεμο στο Ιράν – Ιράκ, θέλουμε τη ζωή μας. Αυτά είπα.

Όσον αφορά τους βασανιστές, τα μάτια μου ήταν κλειστά και δεν τους έβλεπα. Έτυχε όμως κάποια φορά να δω τα πρόσωπα τους , τα θυμάμαι λίγο. Όλοι σ' αυτά τα μέρη χρησιμοποιούν άλλα ονόματα .

Όλοι που δουλεύουν εκεί έχουν άλλα ονόματα. Κι εγώ πως μπορώ να θυμάμαι όταν μου είχαν κλειστά τα μάτια.

Σήμερα μ' αυτά που γίνονται στο Ιράκ, έχω να πω τα εξής:

Αυτή είναι η Δημοκρατία που είπε η Κυβέρνηση της Αμερικής.

Καμία Κυβέρνηση δεν νομιμοποιείται να βασανίζει αλλά το κάνουν. Δεν υπάρχει καμιά διαφορά στην δικτατορία του Ιράν, για π.χ. ο Σανταμ Χουσεϊν τι έκανε ;, τα ίδια ο Μπους, το ίδιο δεν είναι ;. Όλοι αυτοί είναι το ίδιο για μένα και για όλους τους άλλους. Στην Τουρκία τα ίδια, όμως κάποιες δικτατορίες καλύπτονται και άλλες όχι.

Για όλους εμάς, Ιρανούς, Ιρακινούς, Έλληνες, Τούρκους δεν πρέπει να αφήνουμε όλους αυτούς να κάνουν βασανιστήρια. Αυτό θέλω να πω στα παιδιά, στις μάνες, να μην δέχονται τέτοιους ανθρώπους στην κοινωνία.

Και τις Κυβερνήσεις που δίνουν το πράσινο φως στην αστυνομία και το στρατό για να βασανίζει, πρέπει να τις σταματήσουμε. Αυτοί είναι επικίνδυνοι για όλους. Πρέπει να προστατεύουμε τη χώρα μας την γειτονιά μας, για να προστατευθούν τα σπίτια μας και εμείς οι ίδιοι.

Τελειώνοντας με τις μαρτυρίες, ας παραθέσουμε ακόμα μια. Η μαρτυρία αυτή αφορά τον Θανάση Χ. ο οποίος ήταν ένας απ' αυτούς που βασανίστηκαν στην δικτατορία. Μας μιλάει και αυτός για τα δικά του βασανιστήρια που πέρασε (Συνέντευξη – Κ. Μπαξεβάνη, 2004).

Μετά από ερωτήσεις του δημοσιογράφου μας λέει τα εξής:

- Για τι βασανισμούς μιλάμε ;

Βασανισμούς κυρίως την φάλαγγα αλλά μας έκαναν και ηλεκτροσόκ και ταπεινώσεις και άλλα, αλλά κυρίως φάλαγγα.

- Να εξηγήσουμε τι είναι φάλαγγα ;.

Η φάλαγγα είναι ένα βασανιστήριο που σε βάζουν πάνω σ' ένα κρεβάτι. Μου έδεναν τα πόδια, τα χέρια και το κεφάλι και αρχίσανε να μου χτυπάνε τα πέλματα με τα κλομπ. Με τα πρώτα χτυπήματα εγώ μέσα μου είπα ότι «αν θα συνεχιστεί αυτή η δουλειά δεν πονάει και παρά πολύ ας χτυπάνε». Αλλά μετά από λίγο, πέμπτη, έκτη γκλοπια ένιωθα ότι έμπαινε ένα καρφί μες στα πόδια μου και με χτύπαγε στον εγκέφαλο. Και αυτό συνεχιζόταν για πάρα πολύ χρόνο, δηλ. δέκα, δεκαπέντε λεπτά. Ο πόνος ήταν αφόρητος και έλεγε « καλά θα σας τα πω όλα». Αμέσως σταμάταγε η φάλαγγα και με σηκώνανε πάνω. Με κράταγαν από τις μασχάλες γιατί δεν μπορούσα να πατήσω κάτω. Τα πόδια μου απ' τα χτυπήματα βγάζανε αίμα και πύον και μου ρίχνανε κρύο νερό στα πόδια. Και μου λέγανε «τώρα πες τα για να μην ξανασυνεχιστεί η φάλαγγα». Εγώ με το που έβλεπα ότι σταμάταγε η φάλαγγα συνειδητοποιούσα ότι θα προδώσω και άλλους φίλους και αμέσως το μετάνιωνα κι έλεγα « δεν σου λέω τίποτα» και ξανά πάλι φάλαγγα., κι αυτό επανερχόταν συνέχεια, παρά πολλές φορές μέρα και νύχτα.

Εκεί μέσα πλέον είχαμε χάσει την αίσθηση του χρόνου γιατί δεν ξέραμε αν είναι μέρα ή νύχτα. Βέβαια τους παρακαλούσα κι' εγώ. Μια φορά θυμάμαι φύγανε τα πόδια από τα δεσμά και χτύπησα μια κλωτσιά έναν απ' τους βασανιστές στο πρόσωπο και τον πήραν αμέσως τα αίματα. Τότε λέει « διάλυσε τον», και άρχισε η φάλαγγα και με διαλύσανε, και ξύπνησα στο κελί μου μέσα στα αίματα.

Μια φορά που μου είχαν κάνει δίχως σύστημα την φάλαγγα ήταν όταν δυο φορές μου φέρανε μπροστά μου τον συγκροτούμενο μου Χ, εγώ

ήμουν δεμένος πάνω στο κρεβάτι μετά από φάλαγγα και λένε του συγκρατούμενου μου «μιλήσατε με τον Θανάση Χ» για την δημοκρατική έρευνα ;

Και λέει αυτός «ναι», και λένε τότε: «Εσύ θα είσαι ο σκληρός της παρέας» και αρχίσανε πάλι να με χτυπάνε, και ζύπνησα στο κελί μου μετά αναίσθητος. Και συνέχεια γινόταν φάλαγγα κάθε μέρα.

Μετά τις ανακρίσεις μας πήγαν όλα τα παιδιά, δεκαπέντε παιδιά ήμασταν μέσα, υπαξιωματικοί του πολεμικού ναυτικού, τότε και μας πήγαν στην Ψητάλεια. Βέβαια εκεί εκτός απ' τα σωματικά βασανιστήρια ήταν και τα ψυχολογικά. Πέρναγε αξιωματικός και μας έλεγε ότι θα περάσει παπάς να σας κοινωνήσει για να σας εκτελέσουμε. Το φαγητό ήταν ένα κομμάτι ψωμί και λίγο ρύζι. Καθημερινώς είχαν πάνω απ' τα κελιά μας ναύτες και χτυπάγανε με σφυριά για να μην μπορούμε να κοιμηθούμε, και όταν πηγαίναμε στην τουαλέτα και τους ζητάγαμε καρτί για να σκουπιστούμε και μας δίνανε σμιρνόπανο και μας χτυπάγανε με την πόρτα στο πρόσωπο. Ανοίγανε την πόρτα και μας ρίχνανε μέσα στις ακαθαρσίες.

Πέρασαν περίπου 25 μέρες για να κάνουμε μπάνιο. Μετά από εκεί μας πήγαν στην Ψητάλεια. Εκεί μας έβαλαν σε υπόγειο τοιμέντο και μας έκλεισαν τα παράθυρα τα υποτυπώδη δηλ. παράθυρα με ξυλά.

Μετά απ' την Ψητάλεια μας πήγαν στον κορυδαλλό. Εκεί μείναμε 3, 4 μήνες και περάσαμε από στρατοδικείο των Αθηνών. Εμένα με συλλαβανε άλλες έξι φορές.

Όλα αυτά με συνοδεία ζύλου, φάλλαγα, κ.τ.λ. Μόνο σας λέω στην σκέψη ότι θα ξαναπεράσω φάλαγγα, έψαχνα τρόπο για ν' αυτοκτονήσω γιατί δεν μπορούσα να φανταστώ τους πόνους που είχα υποστεί.

- Αυτοί οι άνθρωποι οι οποίοι βασανίζουν πως φαίνονται στα μάτια σας ;

Δεν μπορώ ας πούμε να τους ψυχολογήσω. Αλλά ήταν κάτι βάρβαρο. Όταν έφερναν άνθρωπο κάτω δεμένο και να βγάζει από το στόμα αίμα, απ' τα πόδια αίμα και αυτοί να συνεχίζουν να χτυπάνε, δεν μπορώ, δεν έχω κριτήρια για να πω ακριβώς τι ήταν αυτοί οι άνθρωποι.

- Τώρα πως βλέπεται στο Ιράκ τα βασανιστήρια ;

Μου φέρνουν πάρα πολλές αναμνήσεις, όπως είναι λογικό. Και θα σας πω ένα περιστατικό που μου το θύμισε κάποιος αστυνομικός ενώ βάδιζα με την γυναίκα μου στη λαϊκή πριν από έξι μήνες περίπου.

Με σταμάτησε ένας κύριος περίπου 60 χρονών « με θυμάσαι» μου λέει, «όχι, δεν σε θυμάμαι» του λέω. «Ήμουν υποδιοικητής στο Α΄ Αστυνομικό Τμήμα Πειραιά» και λέει στην γυναίκα μου «κυρία μου συγχαρητήρια για τον άντρα σας. Μου έμεινε η μορφή του φωτογραφία στο μυαλό μου μέσα». Και του λέει η γυναίκα μου « γιατί ;».

« Διότι ο άντρας έχει φάει τόσο ξύλο, εγώ βέβαια δεν χτυπούσα, και παρόλα αυτά ο άνθρωπος έμεινε όρθιος».

- Εκείνη την εποχή μετά τα βασανιστήρια ήσασταν ηρωες. Σήμερα αυτοί οι άνθρωποι πιστεύεται ότι μπορούν να επιβιώσουν όπως εσείς;

Δύσκολα γιατί εγώ τώρα στην σκέψη ότι θα περάσω αυτά τα πράγματα έχω κάποια ηλικία. Τότε ήμασταν νέοι και το περναγαμε έτσι. Αλλά τώρα πολύ δύσκολα. Δηλ. αυτοί θα φέρουν τα τραύματα τους εφ' όρου ζωής.

- Εσείς κουβαλάτε τραύματα ;

Ναι βέβαια, εγώ από τότε που υπέστη την πρώτη φάλαγγα, δεν θυμάμαι το σώμα μου και να μην πω «Ωχ» απ' τα χτυπήματα της φαλλλαγας. Έχω πάει σε νοσοκομείο, χιλιάδες γιατρούς έχω γυρίσει, δεν μπορώ να βρω γιατρεία.

- Τους ανθρώπους που σας βασάνισαν, έτυχε ποτέ να τους δείτε ;

Μια φορά είδα έναν από αυτούς στην Αθήνα, στη Σταδίου, τον θυμάμαι απέναντι μου και τα πόδια μου δεν με κρατήσανε και έπεσα κάτω.

- Τι αισθάνεστε για τους ανθρώπους αυτούς ;

Τώρα έχουν περάσει πολλά χρόνια όπως ξέρετε. Τους έχω συγχωρήσει πλέον γιατί εκείνη την στιγμή δεν πιστεύω να ήταν έτσι. Δηλαδή, τη συμπεριφορά τους αυτή δεν μπορώ να την εξηγήσω. Δηλ. το μίσος που μας χτυπάγανε και μας βασανίζανε δεν μπορώ να το εξηγήσω. Δεν μπορώ να καταλάβω τι σόι άνθρωποι ήταν. Βλέπω τώρα και στο Ιράκ την κοπελιά που επιδεικνύει τα θύματα της.

Πιστεύω ότι τους κάνουν τέτοια ψυχολογική προετοιμασία, ότι αυτοί κρατάνε το σύστημα στα χέρια τους, και αν δεν τα κάνουν αυτά στους αντιπάλους τους, δεν θα επιβιώσουν αυτοί. Δηλ, τους περνάνε κάποια ιδέα μέσα τους ότι εσείς είστε το Α και το Ω της εξουσίας.

- Από άλλους βασανισμούς τι έχετε ακούσει ; Τι άλλοι βασανισμοί υπήρχαν ;

Η φάλαγγα ήταν συνηθισμένη , είχαν εκπαιδευθεί γι' αυτό.

Και κοίταξε εμάς από τον πολύ ξυλοδαρμό.

Έσπαγαν τα κλομπ πάνω μας. Τα κλομπ αρχικά ήταν ξύλινα, κι επειδή έσπαγαν, τυχαία με βρήκε κάποιος ναύτης και μου είπε ότι καθόταν νύχτα και έφτιαχνε κλομπ για μας.Υπερωρίες για τα κλομπ. Και μετά φέρανε τα λαστικένια κλομπ με το σύρμα μέσα, και αυτά βέβαια ήταν άλλο πράγμα από θέμα πόνου.

Συχνό φαινόμενο ήταν και το ηλεκτροσόκ. Δηλ, βάζανε δυο στουπιά στο κεφάλι και ενώνανε δυο καλώδια και σου έδιναν μέσα ρεύμα. Υπήρχαν πολλοί που τους έκαναν ηλεκτροσόκ. Η ταπείνωση και ο εξευτελισμός ήταν κάτι το τρομερό, το φοβερό

Έκαναν πλύση εγκεφάλου στ' άτομα που μας βασάνιζαν, για να μπορούν να μας βασανίζουν, και βέβαια να σας πω ότι αυτό συνεχίζει να ισχύει σε όλα τα μέρη του κόσμου. Είναι τρομακτικό.

Ένας που δεν έχει περάσει από βασανιστήρια δεν μπορεί να καταλάβει το μέγεθος του σωματικού και ψυχολογικού πόνου.

- Ποιος είναι ο μεγαλύτερος ;

Ο σωματικός πόνος αν δεν έχει επιπτώσεις περνάει. Σε εμένα όμως δεν πέρασε και τώρα είμαι ακόμα με ενέσεις, με σιλικόνες με θεραπείες. Ακόμα τρέχω στους γιατρούς.

Ο ψυχολογικός πόνος πάλι μένει. Δηλαδή μπορεί κάπως να τον κανείς να ξεχαστεί, αλλά σε μια δεδομένη στιγμή πάλι θα εμφανιστεί μπροστά σου.

Η τωρινή κατάσταση από θέμα υγείας είναι δραματική. Έρχονται στιγμές που τα πόδια μου δεν με κρατάνε και πέφτω μες τον δρόμο και δυο φορές μάλιστα κινδύνευσε να με πατήσει αυτοκίνητο. Δηλαδή όταν

έχω έξαρση στα πόδια μου, απ' την φάλαγγα δεν μπορώ να πάω τουαλέτα.

Όσον αφορά και τα ψυχολογικά βασανιστήρια, αυτά τα κάνανε πολύ στους γονείς μου. Κάποια στιγμή λοιπόν από τους έντονους ξυλοδαρμούς το πήρα απόφαση για να φύγω στο εξωτερικό. Αλλά μου λέγανε στην ασφάλεια «έτσι και φύγεις, θα πιάσουμε τον πατέρα σου, τη μητέρα σου και τα αδέρφια σου». Εντάξει εγώ κάποια στιγμή πάω στο χωριό μου και κάναμε οικογενειακό συμβούλιο και λέω στους γονείς μου και στ' αδέρφια μου «κοιτάξατε , εγώ δεν αντέχω άλλο». Πήρα την απόφαση να φύγω στο εξωτερικό αλλά όταν χρειαστεί να σας πιάσουν, θα με αποκηρύξετε για να μην έχετε συνέπειες. Και ο πατέρας μου ο συκωρεμένος λέει « δεν πρόκειται να σε αποκηρύξω, είσαι παιδί μου, ας τα υποστώ όλα». Εγώ συναισθανόμενος το κίνδυνο δεν έφυγα για το εξωτερικό.

Κλείνοντας θέλω να πω, ότι απ' τα παιδιά που ήμασταν μέσα, όλοι έχουν προβλήματα υγείας. Βέβαια όχι στην ένταση την δική μου, αλλά όλοι έχουν προβλήματα υγείας.

Αυτές λοιπόν είναι οι συγκλονιστικές μαρτυρίες ατόμων που στο παρελθόν βασανιστήκαν και παρόλα ταύτα κατάφεραν να επιζήσουν. Δυστυχώς όμως τα σημάδια του παρελθόντος (είτε σωματικά είτε ψυχολογικά) τους έχουν σημαδέψει, και πως θα γινόταν να μην τους είχαν σημαδέψει ;.

Τι κάνουν λοιπόν τα κράτη για όλα αυτά τα βασανιστήρια που καθημερινώς γίνονται ανά τον κόσμο ;

Απλά αδιαφορούν ή συμμετέχουν αφήνοντας έτσι να διαιωνίζεται το βαρυσήμαντο αυτό πρόβλημα των βασανιστηρίων και πέρα απ' αυτό, βγάζοντας χιλιάδες ανθρώπους οι οποίοι σε όλη τους την ζωή θα κουβαλούν διάφορα και δύσβατα προβλήματα ;

Οι επαγγελματίες της υγείας έχουν δυο φορές μεγαλύτερη υποχρέωση απ' τους άλλους επιστήμονες, στο να δώσουν τις δυνάμεις τους για να εξαλειφθούν τα σημάδια των βασανιστηρίων.

Πρέπει να τονίσουμε ότι χωρίς θεραπεία πολλοί απ' τους επιζήσαντες των βασανιστηρίων υποφέρουν για πολλά χρόνια. Στον ύπνο

τους ξαναζουν συνεχως το τραγικο συμβαν μεσα απο επαναλαμβανόμενους εφιάλτες.

Όταν είσαι σε εγρήγορη, ερεθίσματα που συνδέονται με αυτήν τους την εμπειρία (όπως για παράδειγμα η θέα ένστολου προσωπικού, ή ο θόρυβος της σειρήνας, κ.τ.λ.π.) τους προκαλούν μεγάλη ένταση. Μερικές φορές ακόμη και η πιο απλή επαφή με τα όργανα της εξουσίας είναι αρκετή για να τραβήξει την σκανδάλη αντιδράσεων πανικού.

Όλα αυτά μας δείχνουν τη σημασία και την αναγκαιότητα της θεραπευτικής παρέμβασης. Όσο συνεχίζονται οι καταπατήσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τόσο στον κόσμο θα υπάρχουν (περισσότερο ή λιγότερο) άνθρωποι που υποφέρουν. Απ' την μελέτη των επιπτώσεων των βασανιστηρίων θα ωφεληθούν και άνθρωποι οι οποίοι έχουν υποφέρει από άλλες μορφές βίας, όπως βιασμοί, τρομοκρατικές επιθέσεις, οικογενειακή βία, κ.τ.λ.π. Όλες αυτές οι τραυματικές καταστάσεις έχουν κάτι κοινό μεταξύ τους παρ' όλες τις διαφορές τους.

Αυτό το κοινό είναι ο ψυχολογικός πόνος που βιώνουν οι άνθρωποι και οι προσπάθειες τους να ανταπεξέλθουν συναισθηματικά.

Πρέπει λοιπόν όλοι μας να ευαισθητοποιηθούμε και να συμβάλλουμε μαζικά για την αντιμετώπιση των βασανιστηρίων.

Ειδικότερα, το δικό μας χρέος, όλων όσων έχουμε επαγγελματική σχέση με την ψυχική υγεία, είναι να βοηθήσουμε για να μην την αντιμετώπιση των βασανιστηρίων αλλά και για την παροχή της βοήθειας μας στα άτομα εκείνα που έπεσαν και πέφτουν θύματα βασανισμού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5°

Η ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗ

Όπως διαφαίνεται λοιπόν απ' τα παραπάνω, οι βασανιστές είναι αυτοί που μετά απ' την ανάλογη εκπαίδευση μεταμορφώνονται σε βάσανα κτήνη, ικανά να προβούν σε αποτρόπαιες πράξεις εξευτελισμού πόνου, και οδύνης σε συμπατριώτες τους και μη άνδρες, γυναίκες και παιδιά.

Είναι συνηθισμένοι άνδρες που κινητοποιούν με διεστραμμένο τρόπο το ανθρώπινο πνεύμα και φαντασία για να επινοήσουν πιο αποτρόπαιες μεθόδους και πιο δεινές τεχνικές βασανισμού.

Και βέβαια πρέπει να σημειώσουμε ότι τα εργαλεία και οι τακτικές τους με την πάροδο των χρόνων, τελειοποιήθηκαν.

Στο κεφάλαιο λοιπόν αυτό θα γνωστοποιήσουμε στο ευρύ κοινό, ποιες είναι οι διεργασίες εκείνες κάτω απ' τις οποίες οι άνθρωποι μετατρέπονται σε βασανιστές. Αναμφισβήτητα λοιπόν, κύρια ερωτήματα που μαστίζουν το μυαλό μας είναι τα εξής: Ποιοι είναι λοιπόν οι βασανιστές; πώς ορίζεται η έννοια του βασανιστή; πώς γίνεται κάποιος βασανιστής; Είναι δυνατόν συνηθισμένοι άνθρωποι να μετατραπούν σε βασανιστές; η μήπως οι βασανιστές ανήκουν σ' ένα ξεχωριστό είδους ανθρώπου; Θα προσπαθήσουμε λοιπόν και με βάση τις πληροφορίες που έχουμε, ν' απαντήσουμε με τη σειρά σε καθένα απ' αυτά τα ερωτήματα τα οποία είναι ιδιαίτερα σημαντικά.

Ποιοι είναι λοιπόν οι βασανιστές; Πριν απαντήσουμε στο ερώτημα χρήζει ιδιαίτερης προσοχής να καταγράψουμε το γεγονός και το οποίο ξεκάθαρα διαπιστώνεται, ότι οι βασανιστές δημιουργούνται, δεν γεννιούνται. Βασανιστής λοιπόν μέσα από αποδεικτικές έρευνες, θα μπορούσε να γίνει ο γιος οποιουδήποτε. Όσο τρομακτικό κι αν μας φαίνεται, θα μπορούσαμε και εμείς να παρασυρθούμε στο δρόμο του κακού και να βρεθούμε στη θέση του βασανιστή αν μας υποχρέωναν να ζήσουμε στην κατάλληλη κοινωνικοπολιτική κατάσταση, ακολουθώντας την κατάλληλη εκπαίδευση.

Υπάρχουν ποικίλες απόψεις για το ποιος είναι τελικά ο βασανιστής. Θα παρουσιάσουμε όμως μόνο μερικές απ' αυτές τις απόψεις. Η πρώτη άποψη αφορά το ότι ο βασανιστής είναι ένα πρόσωπο που προκαλεί φρίκη. Σύμφωνα λοιπόν με το παραπάνω ανιχνεύεται η πεποίθηση ότι η φρίκη των βασανιστηρίων πρέπει να συνδεθεί με τη φρίκη του ίδιου του βασανιστή. Ο βασανιστής είναι ένα μη φυσιολογικό άτομο, « δεν μοιάζει με μας». Βασανίζει επειδή είναι άρρωστος, παράφρων. Στην καλύτερη περίπτωση είναι απλά σαδιστής.

Μια άλλη άποψη είναι ότι ο βασανιστής είναι ένα πρόσωπο που απλά εκτελεί διαταγές. Είναι δηλ. εργαλείο στα χέρια την εξουσίας, άρα τα βασανιστήρια αποτελούν μια πράξη υπακοής.

Μια άποψη που ισχυρίζονται πολλοί βασανιστές για την υπεράσπιση τους π.χ. το επικαλέστηκαν οι Γερμανοί αξιωματικοί των Ες Ες. Το ίδιο όμως θα μπορούσε να ισχυριστεί ο άνθρωπος που πυροδότησε την ατομική βόμβα στη Χιροσίμα.

Αν δηλαδή επιρρίψουμε την ευθύνη σε ένα θεσμό ή σ' ένα σύστημα, τότε ο βασανιστής θεωρείται κάποιος που συμμορφώνεται με τις ομαδικές πεποιθήσεις, με τη πίεση που ασκεί η ομάδα και με την πίστη στην αποτελεσματικότητα.

Μια τελευταία άποψη είναι ότι ο βασανιστής πιστεύει φανατικά σ' ένα ανώτερο σκοπό. Ο βασανιστής καθοδηγείται από ιδεολογικές επιταγές οι οποίες υπερβαίνουν το άτομο που ανακρίνεται. Για παράδειγμα για τους Ναζί ήταν η γενετική απειλή κατά της Άριας Φυλής, για την ελληνική χούντα ήταν ο κομμουνισμός. Η συγκεκριμένη λοιπόν επεξεργασία του θέματος γίνεται με βάση την αρχή αγάπης – μίσους, δηλαδή η αγάπη για το «σκοπό» μου με οδηγεί στο μίσος, και το μίσος είναι αναγκαίο για να βασανίσω.

Αναρωτιόμαστε λοιπόν τι είδους τελικά άνθρωποι είναι αυτοί (οι βασανιστές) που μπορούν να περνούν τις ημέρες και τις νύκτες τους προκαλώντας πόνο και οδύνη στους συνανθρώπους μας;. Πιστεύουμε λοιπόν ότι οι βασανιστές είναι διαφορετικοί από εμάς απ' τη στιγμή που εμείς οι ίδιοι πιστεύουμε ακράδαντα ότι δεν θα μπορούσαμε να προβούμε σε τέτοιες αποτρόπαιες και οδυνηρές πράξεις.

Οι βασανιστές αποτελούν το γρίφο του ανθρώπου χωρίς ανθρώπινες αξίες. Θεωρούμε λοιπόν ότι η ασυνήθιστη αυτή συμπεριφορά που χαρακτηρίζει τους βασανιστές αποτελεί και χαρακτηριστικό ασυνήθιστων ανθρώπων.

Όμως έχει διαπιστωθεί όπως θα δούμε παρακάτω, ότι άτομα στα οποία δόθηκε η ιδιότητα του βασανιστή, ήταν συνηθισμένοι άνθρωποι, προερχόμενοι από αγροτικές, συντηρητικές οικογένειες, είχαν μέση φυσιολογική νοημοσύνη, ήταν σωματικά υγιείς και επίσης ήταν συμβατικοί, υποχωρητικοί και εκέμυθοι. Όλα αυτά όμως θα αναλυθούν στη συνέχεια όπως θα δούμε.

Πως ορίζεται όμως ο βασανιστής ;. Αναμφισβήτητα είναι μια έννοια που δεν μπορούμε ξεκάθαρα να αναλύσουμε. Και αυτό γιατί διαφορετικά αντιλαμβάνεται την έννοια αυτή το θύμα των βασανιστηρίων και διαφορετικά οι ίδιοι οι βασανιστές.

Σύμφωνα λοιπόν με θύματα βασανιστηρίων μέσα από έρευνες η μια πλευρά πιστεύει ότι «βασανιστής» είναι οποιοσδήποτε έχει εμπλακεί έστω και ελάχιστα στη σωματική και ψυχολογική κακοποίηση ανθρώπων. Μια άποψη που επίσης πολλοί από εμάς θα μπορούσαν να εκφέρουν.

Από την άλλη πλευρά όμως οι βασανιστές έχουν άλλη άποψη. Για κάποιους βασανιστές λοιπόν η παραπάνω άποψη δεν ισχύει.

Σύμφωνα με κάποιους βασανιστές που ερωτήθηκαν, πίστευαν ότι μόνο όποιος διέπρατε βάνουσα και αποτρόπαια βασανιστήρια με συστηματικό τρόπο μπορούσε να χαρακτηριστεί βασανιστής. Σύμφωνα λοιπόν με το παραπάνω, αν κάποιος είχε βασανίσει μόνο μία ή δύο φορές, δεν ήταν απαραίτητα βασανιστής. Μια άλλη άποψη των βασανιστών είναι ότι αν κάποιος συμμετέχει στον ξυλοδαρμό μιας ομάδας ατόμων (π.χ. φοιτητών) πάλι δεν είναι βασανιστής. Κατά τη γνώμη άλλων βασανιστών, αν κάποιος απλά παρακολουθεί βασανιστήρια, αν επιτηρεί ένα θύμα ή αν επιβλέπει τους βασανισμούς, δεν είναι βασανιστής. Βασανιστές κατά την άποψη τους είναι μόνο όσοι κακοποιούν άτομα, όσοι τα κακοποιούν τακτικά, όσοι ενεργούν μόνοι τους, πρόσωπο με πρόσωπο, όσοι είναι αρχηγοί και ακόλουθοι. Θεωρούν

επίσης ότι οι ανώτεροι που τους δίνουν εντολές για τα βασανιστήρια δεν είναι ούτε αυτοί στην πραγματικότητα βασανιστές (Μίκα Φατούρου – Χαρίτου, 2003)

Βασανιστής όμως και πέρα απ' τα παραπάνω μπορεί να ναι αυτός που τοποθετεί ηλεκτρόδια στο σώμα ενός άντρα, ανοίγοντας το ρεύμα και παρατηρώντας τον να σπαράζει απ' το πόνο, έως ότου καταρρεύσει και κατόπιν επαναλαμβάνοντας την ίδια διαδικασία. Μπορεί να 'ναι αυτός που εξαναγκάζει έναν άνθρωπο να στέκεται συνεχώς και για ημέρες όρθιος μέσα σ' ένα κύκλο έως ότου τα πόδια του παραμορφωθούν απ' το πρήξιμο και οι ψευδαισθήσεις κυριεύσουν το νου του. Ίσως πάλι επικεντρωθούμε στην έννοια του βασανιστή, ως προς το άτομο εκείνο το οποίο διασκεδάζει και χαιρείται βλέποντας τα μπράτσα και τα χέρια ενός επαγγελματία πιανίστα μέχρις ότου αυτός χάσει κάθε αίσθηση σ' αυτά τα μέλη (Συνέντευξη – Μαρία Καλλή – Πίνιου, 2004).

Όπως διαφαίνεται λοιπόν απ' τα παραπάνω η έννοια αυτή του βασανιστή είναι εν μέρει συγκεκριμένη και είναι δύσκολο να διευκρινιστεί πλήρως. Συνεχίζοντας την εργασία μας και όσον αφορά το πώς κάποιος μπορεί να γίνει βασανιστής, έρευνες έχουν δείξει ότι δεν χρειάζεται κάποιος να διαθέτει ένα συγκεκριμένο τύπο προσωπικότητας αρκεί μόνο να βρεθεί σε συγκεκριμένες ψυχολογικές, κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες.

Η δύναμη των καταστάσεων μπορούν να μεταμορφώσουν όσα θεωρούμε αμετάβλητα και να κατευθύνουν καλούς ανθρώπους να διαπράττουν αδιανόητες πράξεις. Η κατάλληλη εκπαίδευση είναι αυτή που παίζει καθοριστικό ρόλο στη δημιουργία των βασανιστών έστω και μόνο παρέχοντας τις πιο εύπλαστες ύλες.

Ποιο είδος εκπαίδευσης και πως μπορεί κάποιος να γίνει βασανιστής ;

Ιδιαίτερη προσοχή λοιπόν και μέσα από έρευνες δίνεται στην προπαγάνδα, η οποία αποσκοπεί στο να επηρεάσει και να μεταβάλλει το σύστημα αξιών των «ανερχόμενων» βασανιστών. Η προπαγάνδα είναι χαρακτηριστικό της στρατιωτικής κουλτούρας σ' όλο τον κόσμο. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στους εσωτερικούς εχθρούς και στην

απανθρωποποίηση τους. Χρησιμοποιούνται απάνθρωπες και βίαιες τεχνικές πειθαρχίας συχνά σ' όλο τον κόσμο απ' τις στρατιωτικές δυνάμεις για την εκπαίδευση των «βασανιστών». Σ' αυτές τις τεχνικές ανήκει και το «καψώνι» το οποίο βέβαια είναι απρόβλεπτο και βάνουσο. Προσπαθούν μέσα από αυτό να ενεργοποιήσουν τον φόβο των υποψηφίων «βασανιστών» αλλάζοντας και το σύστημα αξιών τους. Ιδιαίτερη βαρύτητα για την εκπαίδευση των βασανιστών δίνεται στις συνθήκες κάτω απ' τις οποίες ζουν. Δηλαδή όταν βασικές ανάγκες δεν ικανοποιούνται. Για παράδειγμα το φαγητό και ο ύπνος. Όταν αυτές οι ανάγκες παρεμποδίζονται με βίαιο τρόπο, τότε η ψυχολογική πίεση αυξάνεται οπότε είναι και πιο εύκολη η χειραγώγηση των εκπαιδευομένων (Μίκα Φατούρου – Χαρίτου, 2003)

Πέρα από το καψώνι, για την εκπαίδευση των βασανιστών χρησιμοποιούνται και αμοιβές και τιμωρίες. Απειλές διατυπώνονται από αξιωματικούς για την αποτροπή της πειθαρχίας καθώς και οι μακροπρόθεσμες αμοιβές που υπόσχονταν ή και έδιναν για την «καλή επίδοση» τόσο κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης όσο και μετά την ολοκλήρωση της.

Επίσης σημαντικό ρόλο παίζει και η συμμετοχή του εκπαιδευόμενου στην κακοποίηση κρατουμένων άλλων εκπαιδευόμενων.

Όπως κατά την περίοδο της κούντας για παράδειγμα η εκπαίδευση ακολουθούσαν από κάποια στάδια. Το πρώτο στάδιο, το οποίο διαρκούσε δέκα ως δεκαπέντε μέρες ήταν το οδυνηρότερο. Οι νεοσύλλεκτοι ήταν υποχρεωμένοι να τρέχουν ή να χοροπηδούν για να πάνε οπουδήποτε. Καθ' όλη την διάρκεια της ημέρας και της νύχτας υποβαλλόταν διαρκώς σε αυθαίρετη σωματική και ψυχολογική κακοποίηση (καψώνια). Με το καψώνι οι νεοσύλλεκτοι τιμωρούνταν για τα λάθη και τις απροσεξίες τους. Το καψώνι επιβαλλόταν ατομικά ή ομαδικά και μπορούσε να διαρκέσει πολλές ώρες. Αν κάποιος απ' τους υποψηφίους έκανε κάποιο λάθος, συχνά ολόκληρη η διμοιρία έπρεπε να υποστεί το καψώνι έτσι μ' αυτό τον τρόπο απομονωνόταν απ' τους συντρόφους του. Ακόμα σαν τιμωρία μπορεί να τον ανάγκαζαν να ακολουθήσει τρέχοντας για πολλά χιλιόμετρα ένα αυτοκίνητο ή να τον σύρει μια μοτοσικλέτα. Μερικές

φορές κιάλας τον διέταζαν να μετρήσει την περίμετρο ενός κτιρίου με σπιρτόξυλα ή να κουβαλήσει πέτρες απ' το ένα σημείο στο άλλο και αντίστροφα. Αυτή η τιμωρία επιβαλλόταν επίσης σε πολιτικούς κρατουμένους στα ελληνικά στρατόπεδα συγκέντρωσης αλλά και στην ναζιστική Γερμανία (Μίκα Φατούρου – Χαρίτου, 2003)

Το καψώνι συνδεόταν από το συνεχή περιορισμό της ικανοποίησης των βασικών αναγκών των υποψηφίων, όπως η τροφή, το νερό, ο ύπνος, η αφόδευση. Αναγκάζονταν να κατακρατούν τα ούρα τους για διαφορετικό κάθε φορά χρονικό διάστημα, μερικές φορές έως και τέσσερις ημέρες.

Η ικανοποίηση λοιπόν της κάλυψης των βασικών αναγκών παρουσιαζόταν ως προνόμιο το οποίο οι υποψήφιοι δεν δικαιούνταν. Είτε το στερούνταν απόλυτα είτε έπρεπε να το εξαγοράσουν με τίμημα το καψώνι. Ο χρόνος για το φαγητό στο εστιατόριο του στρατοπέδου δεν ξεπερνούσε ποτέ τα δέκα λεπτά. Πριν και μετά το φαγητό οι υποψήφιοι υποβάλλονταν σε συνεχείς οδυνηρές δοκιμασίες.

Πριν φτάσουν δηλαδή στο εστιατόριο, υποχρεώνονταν να τρέχουν σηκώνοντας ψηλά τα πόδια σε μια απόσταση δύο ή τριών χιλιομέτρων.

Μετά από αυτή τη δοκιμασία ήταν σε κακή κατάσταση ώστε δυσκολεύονταν να φάνε και έπρεπε να πιέσουν τον εαυτό τους .

Μερικές φορές τους ανάγκαζαν να συρθούν στα γόνατα μέχρι το εστιατόριο και τους χτυπούσαν με ζώνες όσο έτρωγαν.

Η παραπάνω συμπεριφορά των ανώτερων προς τους υποψηφίους δεν οφειλόταν αποκλειστικά στη μοχθηρή διάθεση των εκπαιδευτών. Ήταν ένα καλοσχεδιασμένο μοντέλο εκπαίδευσης που απέβλεπε να εξουδετερώσει κάθε απόπειρα αντίστασης καλλιεργώντας στους υποψηφίους την συνήθεια να υπακούσουν αδιαμαρτύρητα σε παράλογες εντολές. Κατ' αυτό τον τρόπο οι υποψήφιοι προετοιμάζονταν προσεκτικά ώστε να εκτελούν διαταγές για την διάπραξη ωμών και βίαιων πράξεων, οι οποίες είχαν ελάχιστο νόημα για τους ίδιους προσωπικά.

Οι υποψήφιοι εκπαιδεύονταν στη μεταχείριση των κρατουμένων και στις ειδικές τεχνικού βασανισμού. Οι αξιωματικοί και ανώτεροι τους ήταν αυτοί που τους έδιναν μαθήματα καθώς και διαταγές και συμβουλές.

Εκτός απ' την εκπαίδευση για το τρόπο και τις συνθήκες εκτέλεσης των βασανιστηρίων, οι εκπαιδευόμενοι παρακολουθούσαν προπαγανδιστικά μαθήματα εναντίον των θυμάτων τους και δέχονταν προειδοποιήσεις απ' τους ανώτερους τους να μην εκφράζουν κανένα αίσθημα συμπόνιας γι' αυτούς. Τους έλεγαν να τους φωνάζουν πάντα και να μη μιλούν ποτέ μαζί τους.

Οι υποψήφιοι βασανιστές υποβάλλονταν σε συστηματική απευαισθητοποίηση ως προς τα βασανιστήρια. Ο ανώτερος στόχος ήταν να μετατραπεί ένα απεχθές ερέθισμα (π.χ. τα βασανιστήρια) σε ουδέτερο ή ακόμα και ευχάριστο ερέθισμα (με τον έπαινο και την αίσθηση του επιτεύγματος όταν ο κρατούμενος ομολογούσε). Οι υποψήφιοι πλησίαζαν σταδιακά τα θύματα τους. Στην αρχή τους διέταζαν να τους πηγαίνουν φαγητό και να τους δίνουν μερικά χτυπήματα. Στη συνέχεια τους ανέθεταν τη φρούρηση μέσα στους θαλάμους κράτησης, όπου παρακολουθούσαν το βασανισμό των κρατουμένων. Έπειτα τους υποχρέωναν να συμμετέχουν σε ομαδικούς ξυλοδαρμούς των θυμάτων – κρατουμένων (Μίκα Φατούρου – Χαρίτου, 2003)

Προσπαθούσαν με τη συμπεριφορά τους να τους κάνουν να μισήσουν τα θύματα τους ώστε να μπορέσουν να τα βασανίσουν. Πράγματι μέσω της διαφώτισης μπορούν να καταφέρουν να μισήσουν οπότε και να βασανίσουν.

Η εκπαίδευση περιλαμβάνει επιπλέον και ορισμένες ειδικές διαδικασίες μάθησης για τη δημιουργία των απαιτούμενων δεξιοτήτων και στάσεων των βασανιστηρίων.

Η εκπαίδευση λοιπόν για τα βασανιστήρια περιλαμβάνει επινοήματα που αυξάνουν τη δημιουργία δεσμών και μειώνουν την ένταση.

Τα επινοήματα για την αύξηση της ενδοτικότητας και της δημιουργίας δεσμών με την εξουσία και τους συντρόφους. Εδώ περιλαμβάνονται α) οι τελετές μύησης όπου εδώ το άτομο εισάγεται σε μια νέα κοινωνική τάξη με διαφορετικούς κανόνες και αξίες. Δημιουργούνται ψυχολογικοί δεσμοί με μια ομάδα και με την νέα εξουσία μέσω της καλλιέργειας στάσεων ανωτερότητας και της ενίσχυσης,

της συμπεριφοράς, β) η παρενόχληση (καψώνι) σύμφωνα με την οποία εδώ υπάρχει έντονη, παράλογη και καταναγκαστική σωματική και ψυχολογική βία, με σκοπό τη σκόπιμη πρόκληση ψυχολογικής έντασης, την παρεμπόδιση της λογικής σκέψης και την αύξηση της αντανάκλαστικής αντίδρασης, η οποία είναι απαραίτητη για την πραγματοποίηση αδιανόητων πράξεων.

Αναλύοντας λοιπόν το α, η συμμετοχή ως μέλος στη μια ή την άλλη ομάδα έχει συνήθως μεγάλη σημασία για τους ανθρώπους. Γιατί τους δίνει ένα αίσθημα ασφάλειας, ικανοποιεί βαθιές συναισθηματικές ανάγκες και μπορεί να διευκολύνει περισσότερο την αντιμετώπιση ορισμένων καταστάσεων. Μια ομάδα όμως μπορεί να γίνει καταστροφική εάν τα μέλη της δεν έχουν την άδεια ή δεν επιθυμούν ν' αμφισβητήσουν τις πεποιθήσεις, τις αξίες, τις πολιτικές και τις πράξεις της.

Επιπλέον αν η ανωνυμία είναι εξασφαλισμένη στις περιπτώσεις όπου η ομάδα επιδίδεται σε ειδικές δραστηριότητες, τότε η ανευθυνότητα των μελών αυξάνεται και η ομάδα μπορεί να γίνει κοινωνικά καταστροφική. Επίσης να πούμε ότι όταν τα μέλη μιας ομάδας φορούν κουκούλα, η επιθετικότητα τους διευκολύνεται και αυξάνεται. Ένα παράδειγμα αποτελούν τα μέλη της Κου Κλουξ Κλαν στην Αμερική.

Υπάρχουν λοιπόν τελετές μύησης και ορκωμοσίας που συνδέουν τους « υποψήφιους » βασανιστές με την εξουσία βίας. Προσπαθούν να περάσουν την ιδέα στους υποψήφιους ότι αποτελούν μέρος ενός παντοδύναμου επιλεκτικού σώματος . Όπως έγινε κατά την περίοδο της χούντας όπου οι υποομάδες των βασανιστών στο ΕΑΤ/ΕΣΑ , έκανε τους νεοσύλλεκτους να πιστεύουν ότι ανήκουν στους διοικητές τους και ότι οι αξιωματούχοι της χούντας ήταν οι «θεοί» στους οποίους έπρεπε να υπακούουν. Μεταθέτοντας λοιπόν την ευθύνη για τις ενέργειες τους στο καθεστώς και στον διοικητή τους, οι βασανιστές συνδέονταν με την εξουσία και προφανώς μείωναν τη δική τους ευθύνη. Το να ήταν δηλαδή άνδρες του συγκεκριμένου σώματος συνεπαγόταν την αποδοχή των αξιών της ΕΣΑ, γεγονός που δικαιολογούσε την κακοποίησης όσων το άξιζαν. Με τέτοιες αξίες λοιπόν θα μπορούσε να νιώθει κανείς

υπερηφάνεια και ικανοποίηση μ' αυτό που έκανε, αντί να το αρνείται ή να το δικαιολογεί. Τέτοιες στάσεις εξυπηρετούσαν απόλυτα το σκοπό τους, επειδή, ο βαθμός της βιαιότητας των βασανιστηρίων στα οποία υποβάλλονται οι «έξω ομάδες» εξαρτάται απ' το πόσο έξω κρίνει ο βασανιστής ότι βρίσκονται σε σχέση με τη δική του ομάδα. Παρόμοια χαρακτηριστικά έχουν εντοπιστεί στην εκπαίδευση των Ες Ες στη ναζιστική Γερμανία και στο Βιετνάμ με τους Αμερικανούς στρατιώτες.

Πρέπει να σημειώσουμε ότι στα διάφορα κέντρα βασανιστηρίων χρησιμοποιούνται πολλές τεχνικές αποδέσμευσης προσκειμένου οι υποψήφιοι βασανιστές να εκτελούν ευκολότερα τη βρόμικη δουλειά του βασανισμού. Τα θύματα παρέμεναν ανώνυμα και στο θύτη δίνονταν διάφορα παρατσούκλια και οι διάφοροι συνδυασμοί βασανιστηρίων εκφράζονταν με ουδέτερους όρους όπως «σχέδιο ένα» και «σχέδιο δύο».

Αναλύοντας τώρα το β, οι υποψήφιοι βασανιστές υποκειτονταν σε εξαναγκασμό και σκληρά καφώνια.

Οι αξιωματικοί λοιπόν και οι παλαιότεροι, επιτιθονται, γρονθοκοπούν, καταπονούν, παγιδεύουν, εξευτελίζουν και βρίζουν τους εκπαιδευόμενους για βασανιστήρια.

Ποτέ δεν λένε για ποιο λόγο γίνονται όλα αυτά και ποτέ κανείς δεν τους το ζητά. Βαθμοφόροι του στρατού, τους βρίζουν, τους ταπεινώνουν, τους εξευτελίζουν, τους βασανίζουν, τους δέρνουν, τους χτυπούν με τα κλομπ και συνεχίζουν τα καφώνια. Όσοι δείχνουν αδυναμία γελοιοποιούνται και τιμωρούνται περισσότερο. Οι κραυγές πόνου οδηγούν σε ακόμη μεγαλύτερη κακοποίηση.

Οι εκπαιδευτές υποψηφίων βασανιστών χρησιμοποιούν σε μεγάλο βαθμό την επαναλαμβανόμενη μάθηση προκειμένου να διδάξουν την υπακοή στην εξουσία βίας και με πολλούς τρόπους την υπακοή στην εξουσία του παραλόγου. Απώτερος στόχος είναι η υπακοή σ' ένα ανώτερο σκοπό. Οι εκπαιδευόμενοι προετοιμάζονται έτσι ώστε να υπακούν σε διαταγές εκτέλεσης συγκεκριμένων πράξεων, οι οποίες είναι αντίθετες με τις έως τότε πεποιθήσεις και αρχές τους αλλά και μ' εκείνες της κοινωνίας γενικότερα. Επιπλέον, η «παλικαρίστικη» συμπεριφορά της στρατιωτικής εκπαίδευσης συμβάλει στη μείωση της πρωτοβουλίας και

κατά συνέπεια αυξάνει το αίσθημα της εξάρτησης από τους ανωτέρους. Κάποια μαρτυρία δείχνει πως οι υποψήφιοι βασανιστές υποβάλλονται και σε διαταγές σωματικής αυτοκακοποίησης π.χ. τους διατάζουν να καταπίνουν αναμμένα τσιγάρα.

Οι παράλογες τιμωρίες και οι τιμωρίες απ' τις οποίες δεν υπάρχει τρόπος διαφυγής δημιουργούν μια κατάσταση επίκτητης αδυναμίας αντίδρασης. Σε τέτοιες περιπτώσεις το άτομο αδυνατεί να λάβει τα μέτρα του για ν' αποφύγει την τιμωρία. Ο Martin Selidman διαπίστωσε ότι οι καταπιεζόμενοι αναπτύσσουν παθητική στάση επειδή πιστεύουν ότι οι προσπάθειες τους δεν έχουν αποτέλεσμα. Η επίκτητη αδυναμία αντίδρασης επομένως αναφέρεται σε μια συνθήκη κατά την οποία, έχοντας βιώσει μια σειρά από απεχθείς καταστάσεις, ο οργανισμός παύει να προσπαθεί ν' αποφύγει τις περαιτέρω αρνητικές συνέπειες. Ένα παράδειγμα αυτού του φαινομένου, το οποίο έχει παρατηρηθεί τόσο στους ανθρώπους όσο και στα ζώα, είναι η παραίτηση με την οποία οι υποψήφιοι βασανιστές στο ΚΕΣΑ (Κέντρο Εκπαίδευσης Στρατιωτικής Αστυνομίας) κατά τη χούντα, δέχονταν την αυθαίρετη σωματική και ψυχολογική κακοποίηση. Την παραίτηση αυτή ενίσχυε το αίσθημα πως, οτιδήποτε και να έκαναν, οι αξιωματικοί θα το ανακάλυπταν και τελικά θα τους τιμωρούσαν.

Η αυθαίρετη χρήση της ανταμοιβής και της τιμωρίας, δημιουργούν ένα σύστημα απροσδόκητων συνεπειών, καθιστώντας έτσι αναπότρεπτη την έλλειψη αντίστασης.

Η επίκτητη αδυναμία αντίδρασης είναι ακριβώς η αρχή που βοηθά τα ολοκληρωτικά καθεστώτα να επιτύχουν το στόχο τους, να φαίνονται δηλ. παντοδύναμα. Τέτοιες καταστάσεις μειώνουν την αίσθηση της «αυτοαποτελεσματικότητας». Αυτός είναι ένας όρος τον οποίο πρότεινε ο Albert Bandura για να περιγράψει το αίσθημα που έχει ένα άτομο σε σχέση με την προσωπική του ικανότητα και αποδοτικότητα. Γιατί μέσα απ' την στρατιωτική εκπαίδευση, χρησιμοποιούνται μέθοδοι που μειώνουν αποτελεσματικά την πρωτοβουλία και την αίσθηση της αυτοαποτελεσματικότητας. Στόχος αρχικά είναι η τυφλή υπακοή και τελικά η αλλαγή αξιών και στάσεων (Mazartimer J., 1978).

Η αλλαγή των στάσεων μπορεί επίσης να οφείλεται εν μέρει στο αποτέλεσμα της «γνωστικής ασυμφωνίας». Αυτή είναι μια θεωρία που πρότεινε ο Leon Festinger και αργότερα την τροποποίησε ο Claude Stelle. Ο Festinger υποστήριξε ότι οι στάσεις μας αλλάζουν όταν έχουμε κίνητρο ν' αλλάξουμε τη συμπεριφορά μας. Όταν καλούμαστε ή αναγκαζόμαστε να κάνουμε κάτι αντίθετο με τις γενικές πεποιθήσεις και στάσεις μας τότε βιώνουμε γνωστική ασυμφωνία η οποία προκαλεί ένταση. Για να μειώσουμε την ένταση, πρέπει να ελαττώσουμε την ασυμφωνία εκλογικεύοντας τη συμπεριφορά μας. Ένα παράδειγμα για να κατανοήσουμε το παραπάνω είναι με τους εκπαιδευόμενους στην ΕΣΑ. Σύμφωνα με την θεωρία Stelle το άτομο με την εκλογίκευση δεν επιζητεί τη συνέπεια, αλλά μια αίσθηση αυτεπαρκείας.

Όταν λοιπόν εξαναγκαζόμαστε να συμπεριφερθούμε μ' αυτό τον ανεπιθύμητο και εξευτελιστικό τρόπο στο στρατόπεδο εκπαίδευσης, οι εκπαιδευόμενοι είναι πιθανό να ένιωθαν ότι απειλείται η αίσθηση της ικανότητας και της καλοσύνης τους, και ότι η αποκατάσταση της θα ήταν δυνατή μόνο αν μπορούσαν να δικαιολογήσουν αυτές τις συμπεριφορές.

Πολλοί βέβαια υποψήφιοι βασανιστές σκέφτηκαν να λιποτακτήσουν. Όμως όπως στην Ελλάδα έτσι και σε άλλες χώρες η λιποταξία έχει επιπτώσεις, κι' αυτό γιατί ο λιποτάκτης γίνεται μόνιμος φυγάς και αντιμετωπίζει την περιφρόνηση πολλών τμημάτων της κοινωνίας. Το μέλλον του λιποτάκτη και η ζωή του κυριεύεται από φόβο και φυγή. Μη μπορώντας λοιπόν οι υποψήφιοι ν' αντιδράσουν, συμμορφώνονται. Αλλάζει η συμπεριφορά τους καθώς αλλάζουν και οι πεποιθήσεις τους που είναι αποτέλεσμα πίεσης των ανώτερων. Έτσι, οι υποψήφιοι βασανιστές συμπεριφέρονται όπως επιθυμούν οι ανώτεροι τους και όχι όπως οι ίδιοι. Είναι ένας νέος κόσμος γι' αυτούς τον οποίο δεν μπορούν να καταλάβουν. Έρχονται αντιμέτωποι μ' ένα σκληρό, «τρελό», κόσμο ο οποίος εξυπηρετεί απόλυτα τους σκοπούς των εκπαιδευτών από τις εξής απόψεις:

Πρώτον, αποκόπτει τον εκπαιδευόμενο απ' το προσωπικό του παρελθόν. Όλα όσα έχει έως τότε βιώσει, δεν έχουν σχέση μ' αυτό τον κόσμο. Αυτός είναι ένας καινούργιος κόσμος. Δεύτερον, η γνωστική

ασυμφωνία κρατά τον υποψήφιο σε συγκινησιακή διέγερση, των ωθεί να περιμένει πάντα το χειρότερο και να νιώθει όλο και περισσότερο ευγνώμων όταν αυτό δεν συμβαίνει. Αυτή η συγκινησιακή διέγερση είναι πιθανό να διατηρηθεί ακόμη και όταν η τιμωρία θα έχει σταματήσει προσωρινά, καθιστώντας τον υποψήφιο ευάλωτο σε νέες συγκινησιακές εμπειρίες.

Μέσα από την κακοποίηση και τα καψώνια λοιπόν οι εκπαιδευτές σκοπεύουν στο να κάνουν τους εκπαιδευόμενους να αισθάνονται σκληροί, η να μετατρέπονται σε ζώα, παθητικά εργαλεία στα χέρια των ανώτερων τους. Να τους αλλάζουν τη προσωπικότητα και να νιώθουν φόβο ώστε να μπορούν να υπακούν. Όλα αυτά λοιπόν έχουν σαν αποτέλεσμα ο υποψήφιος να εξαρτάται σχεδόν απόλυτα απ' τους εκπαιδευτές και απ' τις δικές του πηγές δύναμης για ν' αντιμετωπίσει το κείμενο της κακοποίησης. Η εξάρτηση αυτή τον καθιστά ιδιαίτερα ευάλωτο σ' ότι πρόκειται ν' ακολουθήσει. Η ικανότητα του ν' αντεπεξέρχεται από ώρα σε ώρα και από μέρα σε μέρα δημιουργεί στον υποψήφιο μια μικρή αίσθηση επίτευξης, νιώθει δηλ. ότι κάτι κατόρθωσε, γεγονός που του επιτρέπει να ξεχνά ότι δεν γνωρίζει ακόμη τι κάνει εκεί.

Πέρα από τα επινοήματα για την αύξηση της ενδοτικότητας και της δημιουργίας δεσμών με την εξουσία και τους συντρόφους, υπάρχουν και τα επινοήματα για την μείωση της έντασης.

Εδώ περιλαμβάνονται τα εξής: α) η απεξαιτομίκευση του θύτη όπου αφορά την ελάτπωση της έντασης που προκαλεί η υπακοή σε διαταγές αναφορικά με την εκτέλεση βίαιων πράξεων, β) η απανθρωποποίηση του θύματος, γ) η επίρρηση ευθυνών στο θύμα και υποβάθμιση του, όπου για να μειωθεί το άγχος και οι ευθύνες του θύτη, ρίχνουν τις ευθύνες στο θύμα, δ) η πίστη σ' ένα ανώτερο σκοπό όπου είναι ο πιο πειστικός τρόπος χρήσης της προπαγάνδας, ε) η κοινωνική μίμηση προτύπου όπου η παρακολούθηση συντρόφων και «πρότυπων ρόλων» να διαπράττουν βίαιες πράξεις, και μετά ν' ανταμείβονται γι' αυτές, μειώνει την ένταση που προκαλεί η εκτέλεση πράξεων οι οποίες διαφορετικά θα θεωρούνταν απεχθείς, στ) η ενίσχυση όπου εδώ υπάρχει η άμεση ανταμοιβή της υπακοής συμπεριφοράς και η αυστηρή τιμωρία της ανυπακοής

προκειμένου να περιοριστεί η ένταση που συνδέεται με την εκτέλεση των «αδιανόητων» πράξεων, ζ) η κοινοτοπία του κακού, η απευαισθητοποίηση σε απεχθείς πράξεις, ώστε αυτές να μοιάζουν με ρουτίνα. Αναλύοντας λοιπόν το α και β, όσον αφορά την θεωρία της εξατομίκευσης του Zimbardo, η εξατομίκευση δεν μπορεί να επιτευχθεί χωρίς μια χρονοβόρα διαδικασία εκπαίδευσης και χωρίς μια γενική κοινωνικοπολιτική κατάσταση που να υποστηρίζει μια συμπεριφορά η οποία θα περιβάλλεται από μια στοιχειώδη ιδεολογία ενός ανώτερου σκοπού (Μίκα Φατούρου – Χαρίτου, 2003)

Έρευνες δείχνουν ότι ο βασανισμός των άλλων για τους βασανιστές έχει ελάχιστη σημασία, αφού κιόλας μπορεί να μη γνωρίζουν καν το όνομα του θύματος ή τι έχει διαπράξει. Ένα τρανταχτό παράδειγμα απανθρωποποίησης ήταν στα ναζιστικά στρατόπεδα συγκέντρωσης. Το γεγονός ότι σπερούσαν μια από τις βασικές ανάγκες όπως η πείνα, τα ακατάλληλα αποχωρητήρια και η απουσία ιατρικής περίθαλψης, ήταν να φτιάξουν ένα θύμα που να μοιάζει περισσότερο με ζώο παρά με άνθρωπο.

Αναλύοντας το γ, δεν είναι λίγοι στην κοινωνία εκείνοι που πιστεύουν ότι τα άτομα τα οποία υποφέρουν πρέπει να κατηγορούν τον εαυτό τους π.χ. οι άνεργοι είναι άνεργοι επειδή δεν θέλουν να εργαστούν και όχι επειδή δεν υπάρχουν αρκετές θέσεις εργασίας. Έτσι λοιπόν, η επίρριψη ευθυνών των βασανιστών στο θύμα είναι κάτι που δικαιολογεί την ισχύ τους, το δικαίωμα τους ν' ασκούν εξουσία. Έτσι διατηρείται η συμπεριφορά του βασανιστή. Οι βασανιστές λοιπόν εξευτελίζουν το θύμα και εξασθενεί. Όσο περισσότερο λοιπόν εξασθενεί το θύμα, τόσο λιγότερο μοιάζει με ανθρώπινο ον και τόσο λιγότερο ενεργεί ως πολιτισμένο άτομο άρα ο βασανιστής είναι λιγότερο πιθανό να νιώσει αναστολές συνειδητοποιώντας αυτό που κάνει σ' ένα συνάνθρωπο του. Επιπρόσθετα το θύμα μέσα απ' τα βασανιστήρια υποτιμάται. Το θύμα θεωρείται σαν ν' ανήκει σε μια διαφορετική τάξη ή κατώτερη εθνική ομάδα. Θεωρείται ότι είναι απειλή για τις αξίες της κοινωνικής τάξης και της κοινότητας του βασανιστή. Και αν έρχεται και σε αντίθεση με το κυρίαρχο καθεστώς, τότε θεωρείται ζώο, μίσημα της κοινωνίας. Ένα τρανταχτό παράδειγμα

είναι κατά τη ναζιστική Γερμανία όπου το τρίτο Ράιχ εκμμεταλεύονταν τα πλεονεκτήματα της προπαγάνδας αυτής παρουσίαζαν τους Εβραίους σαν αρουραίους μέσα από εικόνες μάλιστα των Εβραίων που εναλλάσσονταν με τις εικόνες αρουραίων που έτρεχαν στον υπόνομο. δ) Η επιβολή των βασανιστηρίων ως επιβεβαίωση ενός ανώτερου σκοπού απαιτεί πολύ ισχυρές πεποιθήσεις και πειστική διαφώτιση. Στα κέντρα βασανιστηρίων και με την καθημερινή διαφώτιση, μαθαίνουν στους «υποψήφιους βασανιστές» ότι όσοι συμπεριφέρονται διαφορετικά είναι κακοί και απάνθρωποι (Μίκα Φατούρου – Χαρίτου, 2003)

Η διαφώτιση είναι απαραίτητη για πολλούς λόγους. Πρώτον για να παρουσιαστούν τα θύματα των βασανιστηρίων ως απειλή για τη νέα τάξη και παράλληλα για να ευθυγραμμιστούν οι βασανιστές με την νέα τάξη. Δεύτερον, για να απογυμνωθούν τα θύματα απ' την ανθρώπινη ιδιότητα τους, έτσι ώστε οι βασανιστές να το σκοτώσουν ή να τα σακατέψουν με λιγότερους ενδοιασμούς. Τρίτον, για να εξισωθούν τα καψώνια, τα βασανιστήρια και οι δολοφονίες με πράξεις ανδρείας.

Έτσι λοιπόν, και μέσω της προπαγάνδας και αφού τους κάνουν να πιστέψουν σ' ένα ανώτερο σκοπό, μπορούν πιο εύκολα να βασανίσουν και να σκοτώσουν ακόμα τα θύματα τους, οι υποψήφιοι βασανιστές.

Αναλύοντας το ε, με την κοινωνική μίμηση προτύπου, οι ανώτεροι των κέντρων βασανιστηρίων έδιναν εντολές στους εκπαιδευτές ώστε να κακοποιούνται οι εκπαιδευόμενοι. Αυτό έχει διττή λειτουργία.

Πρώτον λειτουργεί ως τιμωρία, η οποία αποσκοπεί στο να ενισχύει την ενδοτικότητα και τελικά στη νομιμοποίηση της βίας. Οι εκπαιδευτές με συνεχείς επαναλήψεις εμφυτεύουν στους εκπαιδευόμενους την ιδέα πως σιδήποτε και αν πάθαιναν τα θύματα απ' τα βασανιστήρια είναι δικαιολογημένο. Δεύτερον, η λειτουργία της κακοποίησης των εκπαιδευόμενων εντάσσονταν σε μια γενικότερη μαθησιακή διαδικασία η οποία στηρίζεται κατά πολύ σ' ένα μοντέλο μάθησης τύπου Bondura. Είναι σαφές ότι όποιος και αν είναι ο σκοπός της εκπαίδευσης, δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στη μάθηση μέσω προτύπου, δηλαδή στη μίμηση της συμπεριφοράς των εκπαιδευτών από τους εκπαιδευόμενους.

Θα πρέπει να πούμε ότι η μίμηση χρησιμοποιείται καθ' όλη τη διάρκεια στα κέντρα βασανιστηρίων. Οι εκπαιδευτές δέρνουν και ξευτελίζουν τους εκπαιδευόμενους με στόχο να τους προετοιμάσουν έτσι ώστε ν' αναλάβουν αργότερα τα βασανιστήρια.

Αναλύοντας τώρα το σ, η τιμωρία και η θετική ενίσχυση χρησιμοποιούνται προκειμένου ο βασανιστής να διατηρήσει τη συμπεριφορά που είχε διδαχθεί. Η απειλή και ο εκφοβισμός είναι διαδεδομένα όταν κάποιος εκπαιδευόμενος έδειχνε σημάδια ανυπακοής. Και βέβαια δεν απειλούνται μόνο οι ίδιοι αλλά και οι οικογένειες τους.

Λέγοντας λοιπόν «θετική ενίσχυση» όπως έχουμε γράψει παραπάνω, εννοούμε τις κοινωνικές και τις υλικές ανταμοιβές. Δηλ. οι συνάδελφοί τους, τους έχουν σε μεγάλη υπόληψη τους βασανιστές ειδικά αν κάνουν σωστά τη δουλειά τους. Οι βασανιστές με τη σειρά τους, εκτιμούν βέβαια τόσο τις υλικές όσο και τις κοινωνικές επιβραβεύσεις.

Αναλύοντας τώρα το ζ, πρέπει να πούμε ότι τα βασανιστήρια παύουν ν' αποτελούν μια πράξη καθήκοντος ή επιβεβαίωσης και γίνονται περισσότερο υπόθεση ρουτίνας. Οποιοδήποτε έργο όταν επαναλαμβάνεται πολλές φορές, κάνει τις ηθικές και συγκινησιακές του αξίες, καταλήγοντας απλώς σε μια δουλειά που πρέπει να γίνει. Πρόκειται για το φαινόμενο της Arendt που το αποκαλεί «κοινοτοπία του κακού». Κοινό σημαίνει συνηθισμένο, πεζό. Μ' αυτή την έκφραση η Arendt δείχνει ότι οι τρομακτικές ενέργειες μπορούν να γίνουν φυσιολογικές πράξεις, πράξεις που εκτελούν φυσιολογικοί άνθρωποι που ενδίδουν στην εξουσία την οποία υπηρετούν.

Τα βασανιστήρια φτάνουν σε σημείο να γίνονται όπως με οποιαδήποτε άλλη δουλειά. Ο βασανιστής πρέπει να είναι ικανός να βγαίνει απ' το στρατόπεδο, να ζει μια φυσιολογική ζωή και έπειτα να επιστρέφει στον τόπο των βασανιστηρίων για να συνεχίσει την εργασία του. Αυτό ο Robert Lifton τ' ονομάζει «διπλότητα». Ένας άνθρωπος πηγαίνει στη δουλειά του, βασανίζει άτομα με το φρικτότερο τρόπο, και ύστερα επιστρέφει σπίτι του, όπου γίνεται ένας στοργικός πατέρας δίπλα σε μια ευγενική σύζυγο και σ' ένα γενικότερο ζεστό περιβάλλον. Ο Lifton λέει πως η «διπλότητα» είναι ένας μηχανισμός άμυνας, με τον οποίο ο

βασανιστής αποκρύπτει τις πράξεις του απ' τον εαυτό του. Αυτό μπορεί κάλλιστα να συμβαίνει, αν και μπορεί επίσης να σημαίνει κάτι άλλο, ότι οι βασανιστές παίζουν πολλούς ρόλους, έναν στην εργασία, έναν άλλο στο σπίτι και ένα τρίτο στον ελεύθερο χρόνο τους, όπως συμβαίνει και με κάθε άλλο εργαζόμενο.

Κλείνοντας θα πρέπει να πούμε ότι, με την απλή επανάληψη και με την εφαρμογή προσεκτικών διαδικασιών μάθησης, τα συγκινησιακά και τα ηθικά ζητήματα υποχωρούν σταθερά και σβήνουν, έως ότου τα βασανιστήρια γίνουν απλώς μια δουλειά. Είναι αυτό που κάνει κάποιος τη παρούσα στιγμή. Η αμοιβή όμως είναι καλή και το άτομο προσπαθεί να εκτελέσει τη συγκεκριμένη εργασία όσο τον δυνατόν καλύτερα. Αυτή είναι η καινοτοπία του κακού.

Κάνοντας λοιπόν μια λεπτομερή ανασκόπηση των όσων γράψαμε παραπάνω για το πώς κάποιος γίνεται βασανιστής, τονίζουμε ότι η διαδικασία ένταξης στα κέντρα εκπαίδευσης βασανιστών, ξεκινάει με την σωματική και ψυχολογική εξάντληση των εκπαιδευόμενων, οι οποίοι κατόπιν εκπαιδεύονταν συστηματικά ώστε να υπακούν τυφλά στους ανώτερους τους, να πιστεύουν στον σκοπό της αποστολής τους, να στερούν απ' τα μελλοντικά θύματα τους την ανθρώπινη υπόστασή τους και να τα θεωρούν υπεύθυνα για το πόνο που υφίστανται δίκαια, ν' υποβάλλουν κάθε φιλευσπλαχνία και συναισθηματική κατανόηση για το πόνο του αλλού, να παραιτούν τα βασανιστήρια στη πράξη, να εφαρμόζουν οι ίδιοι τακτικές βασανιστηρίων καθώς και να επιβραβεύονται για την αποτελεσματική έκβαση των βασανιστηρίων.

Συνεχίζοντας την πτυχιακή μας εργασία το ερώτημα που θ' αναλύσουμε είναι για το αν συνηθισμένοι άνθρωποι μπορούν να μετατραπούν σε βασανιστές.

Έρευνες λοιπόν έχουν δείξει ότι οι άνθρωποι οι οποίοι τελικά γίνονται βασανιστές, είναι συνηθισμένοι νέοι άνδρες οι οποίοι μετά απ' την κατάλληλη και ολιγόμηνη εκπαίδευση μπόρεσαν να προβούν σε ειδεχθείς και βάνουσες πράξεις, προκαλώντας πόνο και οδύνη σε συμπατριώτες τους, άνδρες, γυναίκες και παιδιά.

Η ιστορία της μεταμόρφωσης των ανθρώπων σε βασανιστές και των δικαιολογιών που επικαλούνται μας επιτρέπει να διακρίνουμε τα μονοπάτια που οποιοσδήποτε από εμάς ακόμη και ο πιο ενάρετος και ο πιο έξυπνος θα μπορούσε ν' ακολουθήσει σε παρόμοιες συνθήκες. Πρόκειται βέβαια για μονοπάτια που πολλοί νέοι ακολούθησαν και κατέληξαν βασανιστές. Και μέσα από έρευνες διαπιστώνεται, πως οι βασανιστές είναι συνηθισμένοι τελικά άνθρωποι. Το μορφωτικό τους επίπεδο είναι γενικά υψηλό, είναι επίσης έξυπνοι και εύστροφοι νέοι άνδρες οι οποίοι εκτελούν με ακρίβεια τις διαταγές για βασανιστήρια και όταν το κρίνουν απαραίτητο, αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες. Επίσης, μπορεί να προέρχονται από οικογένειες χαμηλής ή μεσαίας τάξης. Ακόμη και από αρκετά φτωχές οικογένειες. Μπορούν επίσης να κατάγονται από χωριά ή μικρές επαρχιακές πόλεις. Ένα παράδειγμα όπου αποδεικνύει ότι οι βασανιστές ήταν τελικά συνηθισμένοι άνθρωποι, είναι αυτό της Arendt που περιγράφει τους άντρες που συμμετέχουν στο ολοκαύτωμα. Παρατηρεί λοιπόν ότι οι άνθρωποι αυτοί δεν ήταν ούτε σαδιστές ούτε δολοφόνοι. Αντιθέτως είχαν καταβληθεί συστηματικές προσπάθειες προκειμένου ν' αποκλειστούν όλοι εκείνοι που αντλούσαν ευχαρίστηση απ' αυτό που έκαναν. Εργασίες που έγιναν πάνω στους Ναζί που βασάνισαν και δολοφόνησαν Εβραίους, καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι ήταν «συνηθισμένοι άνθρωποι», παρέχοντας έτσι ιδιαίτερες ενδείξεις για την καθοριστική επίδραση των παραγόντων κατάστασης. Ο Goldhagen παρατηρεί ότι σε μια κοινωνία, η οποία συνεχώς επί εκατοντάδες χρόνια παρουσίαζε τους Γερμανούς και τους Εβραίους ως εκ διαμέτρου αντίθετα όντα και η οποία είχε αναγάγει το καθεστώς των Εβραίων στη Γερμανία σε μεγάλο πολιτικό ζήτημα, ήταν αδύνατον να μην συνταχθεί κάποιος με τη μια ή την άλλη πλευρά και να μην έχει γνώμη σχετικά με την «επίλυση του εβραϊκού προβλήματος».

Όταν λοιπόν κάλεσαν ορισμένου απ' τους απλούς Γερμανούς πολίτες ν' αναλάβουν τη λύση του σφαγιασμού των Εβραίων, αυτοί το έκαναν με προθυμία.

Σύμφωνα με τον Bandura, η μεταστροφή συνηθισμένων και εντίμων ανθρώπων σε αφοσιωμένους βασανιστές δεν συνεπάγεται κάποια αλλαγή

στη δομή της προσωπικότητάς τους, αλλά μάλλον μια γνωστική αναδόμηση της ηθικής τους στάσης απέναντι στα βασανιστήρια και τους φόνους.

Καθώς οι ηθικές αναστολές υποχωρούν, ενεργοποιείται ένας μηχανισμός ευσυνείδητης επίθεσης. Η γνωστική αναδόμηση επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό απ' την προπαγάνδα η οποία όπως έχουμε αναφέρει πιο πάνω, προετοιμάζει το έδαφος για τη μετατροπή των ανθρώπων σε παθητικούς παρατηρητές της βίας καθώς και σε ενεργούς βασανιστές.

Συνεχίζοντας την πτυχιακή μας, θα περάσουμε ν' αναλύσουμε το τελευταίο ερώτημα αυτού του κεφαλαίου, μήπως δηλ. οι βασανιστές ανήκουν σ' ένα ξεχωριστό είδος ανθρώπου και γι' αυτό βασανίζουν;

Καταρχήν να πούμε ότι πρόκειται για ένα ερώτημα που δεν μπορούμε εύκολα ν' αναλύσουμε καθώς οι απόψεις διίστανται.

Όταν ερχόμαστε αντιμέτωποι με παραδείγματα ανθρώπων που διαπράττουν φριχτές πράξεις, αυτό που πάνω απ' όλα θέλουμε να πιστεύουμε είναι ότι οι συγκεκριμένοι άνθρωποι δεν είναι σαν και εμάς παρά ανήκουν σ' ένα ξεχωριστό είδος προσωπικότητας.

Τα βασανιστήρια ωστόσο αποτελούν ένα ιδιαίτερο είδος συμπεριφοράς. Πρόκειται για μια συμπεριφορά που προξενεί απέχθεια στους περισσότερους ανθρώπους, οπότε και η σκέψη ότι θα μπορούσαμε να κάνουμε εμείς τέτοια πράγματα είναι ιδιαίτερα αποτροπιαστική. Έτσι προσπαθούμε να αποφύγουμε κάθε συμπέρασμα σχετικά με το ότι θα ήμασταν ικανοί να βασανίσουμε. Κατά συνέπεια, το θεμελιώδες σφάλμα απόδοσης των αιτιών στη περίπτωση αυτή δεν είναι απλώς αποτέλεσμα μιας γενικής διαδικασίας κρίσης. Είναι επίσης μια αμυντικής αντίδραση. Μας καθησυχάζει να βλέπουμε το βασανιστή ως άτομο μ' ένα ιδιαίτερο είδος προσωπικότητας, γιατί τότε είναι δυνατόν να προσδιορίσουμε αν έχουμε και εμείς τέτοια προσωπικότητα. Αν μπορέσουμε να το κάνουμε αυτό, θα δούμε κατά πόσο είμαστε ικανοί να βασανίσουμε ή όχι. Είναι ιδιαίτερα ανακουφιστική η σκέψη ότι ο βασανιστής έχει μια εξαιρετικά ασυνήθιστη προσωπικότητα αφού η προοπτική να έχουμε και μείς οι ίδιοι τέτοια προσωπικότητα μοιάζει ν' απομακρύνεται και άρα

απομακρύνεται επίσης η πιθανότητα να γίνουμε βασανιστές και εμείς οι ίδιοι (Μίκα Φατούρου – Χαρίτου, 2003)

Πέρα από αυτό κάποιιο πιστεύουν πως οι βασανιστές βασανίζουν επειδή έχουν «απωθημένα» θα λέγαμε απ' το οικογενειακό τους περιβάλλον. Δίνουν προσοχή σε κάθε μορφή παιδικής κακοποίησης, γιατί σύμφωνα με σχετικά ευρήματα, τα κακοποιημένα παιδιά γίνονται γονείς που κακοποιούν τα παιδιά τους και είναι γενικά επιρρεπείς στην κακοποίηση συνανθρώπων τους. Άλλοι πάλι πιστεύουν ότι οι βασανιστές είναι επίσης μη φυσιολογικά άτομα απ' την άποψη ότι το σαδισμό και τα βασανιστήρια τα έχουν κατά καιρούς συνδέσει θεωρητικά με την σεξουαλική διαστροφή.

Η προσέγγιση της προδιάθεσης η οποία υποστηρίζεται από λίγους ψυχολόγους θεωρεί ότι ο βασανιστής είναι ένας σαδιστής ο οποίος απολαμβάνει να προκαλεί πόνο στους άλλους, ένας αυταρχικός άνθρωπος που υπακούει σε οποιαδήποτε διαταγή όσο αποτρόπαιη και αν είναι. Τη συγκεκριμένη προσέγγιση κιάλας υιοθέτησαν όσοι επιχειρήσαν να ερμηνεύσουν το ολοκαύτωμα βασιζόμενοι στην έννοια τη αυταρχικής προσωπικότητας. Μια άποψη που επικράτησε στη σύγχρονη ψυχολογία και η οποία αντανάκλα τη γενικότερη κριτική της θεωρίας της προσωπικότητας, βασίζεται στην προσέγγιση της κατάστασης. Σύμφωνα μ' αυτήν αν βρεθούμε στην κατάλληλη κατάσταση, είμαστε όλοι ικανοί να προξενήσουμε αόρητο πόνο σ' ένα άλλο άτομο, να το βασανίζουμε και αυτές οι καταστάσεις διαμορφώνονται από κοινωνικούς και πολιτικούς παράγοντες (Μίκα Φατούρου – Χαρίτου, 2003).

Μέσα από κάποιες μαρτυρίες ανθρώπων που βασάνισαν, διαφαίνεται ότι μερικοί από αυτούς ήταν αυταρχικοί και κατά την παιδική τους ηλικία είχαν κακοποιηθεί απ' τους δασκάλους. Άλλοι πάλι αντιμετώπιζαν άλλα προβλήματα. Ένας απ' αυτούς κατέθεσε ότι προερχόταν από πολύ φτωχή οικογένεια. Είχε οκτώ αδέρφια και πάντα θυμάται ότι ήταν πεινασμένος. Όταν έγινε έξι ετών, οι γονείς του αναγκάστηκαν εξαιτίας της φτώχειας του να τον στείλουν σ' ένα θείο του ο οποίος αργότερα τον υιοθέτησε. Το γεγονός αυτό τον έκανε να γίνει εχθρικός με τους γονείς του και τ' αδέρφια του. Εδώ κατά πάσα

πιθανότητα σκιαγραφείτε η εικόνα μιας διαταραγμένης προσωπικότητας. Το άγχος δηλ. του αποκωρισμού που βίωσε σε ηλικία έξι ετών, όταν η οικογένεια του τον έστειλε μακριά, ενδέχεται να ευθύνεται για την προσωπικότητα του. Θυμάται επίσης ότι την εποχή εκείνη ένιωθε εκθρότητα. Πέρα απ' αυτά είχε και τραυματικές εμπειρίες της παιδικής ηλικίας ή της εφηβείας του, όταν οι καθηγητές και οι συμμαθητές του τον απέρριπταν. Όλα αυτά λοιπόν συνέβαλαν στο να γίνει επιθετικός και ως αποτέλεσμα όταν βρέθηκε στις κατάλληλες συνθήκες να γίνει βασανιστής.

Όσον αφορά την προσέγγιση της κατάστασης αυτής η προσέγγιση παρέχει το βασικό επιχείρημα ότι ο βασανιστής είναι ένα άτομο που αντιδρά φυσιολογικά σε ανώμαλες συνθήκες. Ένα πείραμα που έκανε ο Zinabardo έδειξε ότι η δύναμη των καταστάσεων μπορεί, περισσότερο απ' ότι ο χαρακτήρας μας, να διαμορφώσει τον τρόπο με τον οποίο συμπεριφερόμαστε και αισθανόμαστε.

Έτσι δεν εστιάζουμε την προσοχή μας στην προσωπικότητα του βασανιστή, αλλά στη συγκεκριμένη κατάσταση στην οποία βρίσκεται, καθώς και στην ψυχολογική και σωματική προετοιμασία που είχε γ' αυτό.

Κατανοώντας καλύτερα την συμπεριφορά του βασανιστή υπάρχουν κάποιοι παράγοντες που συμβάλλουν στο να μπορεί να προκαλεί πόνο στους άλλους α) η υψηλή οργανική κινητοποίηση του ατόμου, αυξάνει την ικανότητα του να επιβάλλει πόνο σε άλλους. Αν ένα άτομο οδηγηθεί στο θυμό, τότε οι περιβαντολλογικοί παράγοντες που εντείνουν την σωματική του ετοιμότητα τείνουν ν' αυξάνουν και την ικανότητα του να προκαλεί πόνο. Έχει βρεθεί ότι η έντονη σωματική άσκηση, ο δυνατός θόρυβος, η ζέστη και η σεξουαλική διέγερση αυξάνουν την ικανότητα ενός ανθρώπου να επιβάλλει πόνο όταν τον θυμώσουν. Η επίδραση φαίνεται ότι είναι μεγαλύτερη όσο πιο αυξημένη είναι η σύγχυση για την πηγή της διέγερσης. β) σήματα τα οποία έχουν συνδεθεί με την πρόκληση πόνου μπορεί να αυξήσουν τη δριμύτητα του επιβαλλόμενου πόνου. Υπάρχουν ενδείξεις που μας επιτρέπουν να πούμε ότι αν ορισμένα άτομα έχουν «συνδεθεί με» υποκινητές του θυμού σε

καταστάσεις ή έχουν «συνδεθεί με» αυτόν που εκδηλώνει επιθετικότητα, τότε θα υποστεί μεγαλύτερο πόνο, γ) οι εντολές από εκπροσώπους της εξουσίας αυξάνουν την ικανότητα επιβολής πόνου. Στις μεταβλητές που έχει παρατηρηθεί ότι αυξάνουν την ικανότητα ενός ατόμου να επιβάλλει πόνο, το οποίο βρίσκεται σε καταστάσεις όπου μια εξουσία διατάζει κάτι τέτοιο, περιλαμβάνονται: ι) το μειωμένο αίσθημα ευθύνης και η διάχυση της ευθύνης για τον πόνο που επιβλήθηκε, ιι) η απόσταση μεταξύ του ατόμου που υποφέρει και του ατόμου που επιβάλλει τον πόνο, ιιι) η συνεχής επιτήρηση απ' την εξουσία που δίνει την εντολή για την επιβολή του πόνου, ιιιι) η υποτίμηση και η επίρρηση ευθυνών στο θύμα ενθαρρύνουν και με την σειρά τους ενθαρρύνονται απ' την επιβολή πόνου. Αυτό εντείνεται όταν υπάρχει προηγούμενη αρνητική στάση απέναντι στο θύμα. δ) η ανωνυμία και η απεξανομίκευση τόσο του θύματος όσο και του θύτη μπορούν ν' αυξήσουν το βαθμό του πόνου που επιβάλλεται στο θύμα, ε) η μίμηση προτύπου διευκολύνει την επιβολή πόνου. Τα επιθετικά πρότυπα μπορούν να διευκολύνουν την επιθετικότητα, στ) η επίθεση από άλλους αυξάνει την ικανότητα ενός ατόμου να επιβάλλει πόνο. Όταν δέχονται σωματική ή λεκτική επίθεση, οι άνθρωποι αντεπιτίθενται. Αυτό που έχει τη μεγαλύτερη σημασία είναι ότι εάν κάποιος πιστεύει ότι ο άλλος του επιτίθεται ή είναι έτοιμος να του επιτεθεί, ή αν θεωρεί ότι έχει απέναντι του έναν «επικίνδυνο» άνθρωπο, τότε η ικανότητα του να επιβάλλει πόνο αυξάνεται ειδικά αν είναι πεπεισμένος ότι το κάνει για «δίκαιο σκοπό». Γενικά όταν η ματαιώση είναι έντονη και προεξέχουσα τότε η επιβολή πόνου στην πηγή της ματαιώσης εντείνεται, ζ) η χρήση μεταφορικών σχημάτων λόγου συγκαλύπτει τις ωμότητες. Οι όροι που χρησιμοποιούνται για τις τεχνικές των βασανιστηρίων διευκολύνουν την επιβολή πόνου.

Κλείνοντας το κεφάλαιο θα πρέπει να πούμε ότι οι βασανιστές θεωρούν τους πολιτικούς αντιπάλους τους ως απειλή για την εθνική τους ασφάλεια. Οι βασανιστές δρουν κάτω απ' την μυστικότητα που τους παρέχει το κράτος τους.

Αν και τα βασανιστήρια συνήθως ασκούνται ατιμώρητα απ' τα αυταρχικά έθνη και τα ολοκληρωτικά καθεστώτα, εξακολουθούν ν'

αποτελούν ακόμη και στις μέρες μας ένα βασικό όπλο στη μάχη κατά των ανατρεπτικών και εχθρικών δυνάμεων σε δημοκρατικά έθνη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΝΑΝΤΙΩΝΟΝΤΑΙ ΣΤΑ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΥΝ ΤΑ ΘΥΜΑΤΑ ΒΑΣΑΝΙΣΜΟΥ

Ο αιώνας που πέρασε (20^{ος}) μας έφερε πολλές θετικές και αισιόδοξες διεθνής εξελίξεις όσο αφορά τον αγώνα για την εξάλειψη των βασανιστηρίων, αλλά και πολλά νέα προβλήματα και δυσκολίες. Κατά την διάρκεια των τελευταίων 15-20 χρόνων, πολλές χώρες απόκτησαν δημοκρατικές κυβερνήσεις που υιοθέτησαν και προάσπισαν τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Παλαιότερα, σε πολλές νέες δημοκρατίες, από την Λατινική Αμερική ως την Ανατολική Ευρώπη, είχε ξεκινήσει ένας έντονος διάλογος για το θέμα του πώς θα πρέπει να αντιμετωπιστούν όσοι συμμετέχουν στην οργάνωση και στη διατήρηση ενός κράτους βίας και τρόμου, που βάσιζε τη δύναμη του στη χρήση βασανιστηρίων. Το πρόβλημα της ατιμωρησίας των υπαιτιών, τόσο αυτών που έδιναν τις εντολές όσο και αυτών που τις εκτελούσαν, δεν είναι απλά θέμα τιμωρίας αλλά αποτελεί και σοβαρό εμπόδιο στον εκδημοκρατισμό και στην ωρίμανση ενός νέου δημοκρατικού καθεστώτος. Ένας λαός που υπέφερε τη βία και των τρόμο μιας Δικτατορίας, ένας λαός που είδε τα παιδιά του να πεθαίνουν από το ξύλο, το ηλεκτροσόκ, τους πολλαπλούς βασανισμούς και άλλες βαρβαρότητες που δεν χωράει ο ανθρώπινος νους, αυτός ο λαός χρειάζεται την τιμωρία των υπαιτιών για να πειστεί ότι ο κύκλος βίας έχει κλείσει και μία νέα εποχή έχει αρχίσει.

Η χώρα μας έχει η ίδια γνώση των επιπτώσεων της ατιμωρησίας και τα τραύματα που άφησαν πίσω τους οι δικτάτορες, ο εμφύλιος και τα διάφορα καθεστώτα που αποκαλούσαν εαυτόν «δημοκρατικά» και ταυτόχρονα περηφανεύονταν ότι η Μακρόνησος αποτελεί «κέντρο αναμόρφωσης». Γενιές ολόκληρες κουβαλούν μέσα τους τραύματα τα οποία δεν επουλώθηκαν απλά κουκουλώθηκαν κάτω από ρητορείες εθνικιστικές και παραταξιακές. Η Ελλάδα υπήρξε τυχερή αν μπορεί να

χρησιμοποιηθεί αυτός ο όρος-διότι τουλάχιστον τα έκτροπα της επταετίας βγήκαν στη φόρα στις δίκες των βασανιστών, και πολλοί από τους υπαίτιους τιμωρήθηκαν. Δυστυχώς όμως δεν είναι ξεκάθαρο πόσοι βασανιστές δικάστηκαν, πόσοι άλλοι ξεγλίστρησαν από την δικαιοσύνη, πόσοι έλαβαν ποινές αντίστοιχες των εγκλημάτων τους και πόσοι γλίτωσαν με διάφορους τρόπου. Δυστυχώς επίσης, η ιστορία της δικτατορίας δεν έχει ακόμα καταγραφεί με τρόπο επιστημονικό και με βάση τις πηγές και τα ντοκουμέντα. Ίσως αυτό να οφείλεται στο ότι οι πληγές είναι ακόμα νωπές και οι Έλληνες ιστοριογράφοι να μην μπορούν να δουν την περίοδο αυτή με το ψυχρό βλέμμα επιστήμης. Πάντως η Ελλάδα είναι τυχερή, γιατί σήμερα κανείς στην χώρα μας δεν φοβάται την επιβολή μίας δικτατορίας. Κανείς δεν πιστεύει σοβαρά ότι ο Ελληνικός στρατός κάποια στιγμή στο κοντινό η στο μακρύτερο μέλλον θα καταλάβει τη βουλή και θα επιβάλει εκ νέου μια χούντα.

Οι διεθνείς εξελίξεις. Η εξάπλωση της δημοκρατίας σε πολλά μέρη του κόσμου, μας κάνει να ελπίζουμε ότι κινούμαστε προς τη γένεση ενός νέου είδους πολίτη που θα αντιπροσωπεύει και θα περικλείει όλους τους πολιτισμούς και τις κουλτούρες του κόσμου. Πολλά κράτη, έχουν ήδη αρχίσει να αποδέχονται την ιδέα , ότι παρόλες τις ιδεολογικές, εθνικές, θρησκευτικές και πολιτισμικές διαφορές μας, όλοι οι άνθρωποι έχουν τις ίδιες βασικές ανάγκες- την ανάγκη για επιβίωση, την ανάγκη για ασφάλεια και για σεβασμό. Επίσης οι ιδέες αυτές έχουν συμπεριληφθεί σε μία σειρά από σημαντικότερες διεθνής συνθήκες και διακηρύξεις που ως σκοπό έχουν την προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων και την εξάλειψη των βασανιστηρίων. Οι συνθήκες είναι πολλές και καλύπτουν πολλά θέματα, από την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών, έως τη διακήρυξη των δικαιωμάτων του παιδιού και τις βασικές αρχές ιατρικής ηθικής που επιβάλλουν σε γιατρούς που περιθάλπουν φυλακισμένους να προστατεύσουν τους ασθενείς τους από τα βασανιστήρια. Οι πιο σημαντικές , όμως, συνθήκες που έχουν υπογραφεί από τα περισσότερα κράτη του κόσμου είναι:

- **Η Παγκόσμια Διακήρυξη του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα**
- **Η Συνθήκη του ΟΗΕ Ενάντια στα Βασανιστήρια(CAT)**
- **Η Ευρωπαϊκή Συνθήκη για την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Βασικών Ελευθεριών. (αναλυτικά στο παράρτημα)**

Αυτά τα κείμενα έχουν εξέχουσα σημασία στον αγώνα κατά των βασανιστηρίων, όχι μόνο για τι δεσμεύουν κράτη και κυβερνήσεις να σταματήσουν τη χρήση βασανιστηρίων, αλλά διότι ορίζουν την έννοια του βασανισμού και δίνουν την δυνατότητα τόσο σε υπερεθνικούς οργανισμούς όσο και σε ενώσεις πολιτών και μη κυβερνητικές οργανώσεις να φέρουν στο φως το αποτρόπαιο έργο των βασανιστών και να απαιτήσουν δικαιοσύνη από την διεθνή κοινότητα και τη διεθνή κοινή γνώμη. Τα βασανιστήρια και η παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων δεν είναι πλέον θέματα που αφορούν μόνο τους πολίτες μιας χώρας αλλά διεθνή θέματα που αφορούν όλους μας.

Είναι αλήθεια ότι πολλοί αμφισβητούν το κύρος των διεθνών συνθηκών, και είναι αλήθεια ότι πολλά από τα συμβάντα των τελευταίων ετών, από τον πόλεμο στη Γιουγκοσλαβία και στο ανατολικό Τιμόρ, έως και την πρόσφατη επίθεση στο Ιράκ, έχουν δημιουργήσει σοβαρές αμφιβολίες για τις ανθρωπιστικές προθέσεις των μεγάλων δυνάμεων, που συχνά διακηρύττουν ότι στόχος τους είναι η προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στον κόσμο. Δεν είναι δα σπάνιο οι μεγάλες δυνάμεις να κάνουν τα στραβά μάτια και να υποστηρίζουν κυβερνήσεις και καθεστώτα τα οποία βασανίζουν πολίτες για τις πολιτικές τους πεποιθήσεις, ή και ποινικούς κρατούμενους σαν τιμωρία για τα εγκλήματα τους. Είναι πολλές οι φορές που οι μεγάλοι αυτού του κόσμου ακολουθούν τα συμφέροντα τους αντί να στηρίζουν τον αγώνα κατά των βασανιστηρίων.

Όμως η χλιαρή παρουσίαση ή και η συχνή απουσία των μεγάλων δυνάμεων στον αγώνα για την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, δεν αποτελεί ήττα στον αγώνα ενάντια στην εκμετάλλευση, την

κακοποίηση και το βασανισμό, ούτε και σημαίνει ότι οι συνθήκες είναι κείμενα χωρίς ουσιαστική αξία. Οι συνθήκες αυτές έχουν δώσει την δυνατότητα, τα τελευταία χρόνια σε πολλές μη -κεβερνητικές οργανώσεις, εθνικές ή και διεθνής, να παίξουν ένα σημαντικότατο ρόλο στον αγώνα για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και στην εξάλειψη των βασανιστηρίων. Έτσι μη κεβερνητικές οργανώσεις όπως η Διεθνής Αμνηστία, το Helsinki Watch και το ιατρικό κέντρο αποκατάστασης θυμάτων βασανιστηρίων (ΙΚΑΘΒ), με πολύ ρίσκο και μεγάλη δυσκολία μαζεύουν στοιχεία που να αποδεικνύουν τις παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων και το βασανισμό πολιτών. Οι οργανώσεις αυτές ερευνούν και εξετάζουν το πώς οι κυβερνήσεις φέρονται απέναντι στους πολίτες και συχνά αποκαλύπτουν και ξεσκεπάζουν περιστατικά βασανισμού. Επίσης οι οργανώσεις αυτές, διοργανώνουν εκδηλώσεις και σεμινάρια για την ευαισθητοποίηση του κοινού.

Ακολουθεί μια σύντομη παρουσίαση δύο μη κυβερνητικών οργανώσεων που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα, με σκοπό να προασπίζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα, να παρέχουν ψυχολογική και γενικότερη βοήθεια σε θύματα βασανισμού, και συνάμα να ενημερώνουν και να ευαισθητοποιούν το ευρύ κοινό.

ΙΑΤΡΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΘΥΜΑΤΩΝ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΩΝ :

Το Ιατρικό κέντρο αποκατάστασης θυμάτων βασανιστηρίων (Ι.Κ.Α.Θ.Β), στην Αθήνα ιδρύθηκε το 1989, με σκοπό την ευαισθητοποίηση. Από την ίδρυση του κέντρου μέχρι και σήμερα έχουν εξυπηρετηθεί πάνω από 2.000 άτομα, προερχόμενα από το Ιράκ, Ιράν, Τουρκία, Αφγανιστάν, Ζαΐρ, Αιθιοπία, Σομαλία και Μπαχρέιν. Έχει παρασχεθεί ψυχολογική βοήθεια σε 500 άτομα, ενώ πάνω από 600 άτομα έχουν παραπεμφθεί σε άλλες ειδικότητες ιατρών. Επιπλέον, με πρωτοβουλία του Ι.Κ.Α.Θ.Β, έχει δημιουργηθεί από τον Νοέμβριο του 1993 το Βαλκανικό Δίκτυο Κέντρων Αποκατάστασης Θυμάτων Βασανιστηρίων (ΒΑ.Ν) που έχει έδρα του το Ι.Κ.Α.Θ.Β. της Αθήνας, και τα μέλη που το αποτελούν είναι: ACET(Σόφια), ARCT(Τίρανα), CRTV(

ΘΕΣ/ΚΗ), CTV(Σεράγεβο), ΙΑΝ(Βελιγράδι), RCT(Ζάγκρεμπ), KRCT(Πριστινα), MRCT(Αθήνα), Stress Clinic(Βελιγράδι) και YCHRL-CTV(Βελιγράδι).

Από το Ι.Κ.Α.Θ.Β. Αθηνών, για την ευαισθητοποίηση ομάδων πληθυσμού έχουν γίνει τα εξής:

- **8-9/5/1992** Αθήνα, Ευγενίδειο, «Ιατρική και Νομική Θεώρηση των Βασανιστηρίων: Μία Διαγνωστική και Θεραπευτική προσέγγιση»
- **12-13/11/1993** Αθήνα. Βαλκανικό Συνέδριο για την «Ίδρυση Βαλκανικού Κέντρου Αποκατάστασης Θυμάτων Βασανιστηρίων»
- **12-13/11/1994** Ιωάννινα, Εκπαιδευτικό Σεμινάριο « Ψυχολογική, Ιατρική, και Νομική Θεώρηση των Βασανιστηρίων»
- **2-3/6/1995** Αλεξανδρούπολη « Ιατρική και Νομική Θεώρηση των Βασανιστηρίων»
- **1-3/12/1995** Θεσσαλονίκη, Διαβαλκανικό Συνέδριο «Βασανιστήρια και άλλες Μορφές κακομεταχείρισης».
- **11/3/1996, 11/6/1997, 4/2/1998, 15/2/2001** Αθήνα, Σεμινάρια σε Αστυνομικούς.
- **21-23/6/1996** Ευγενίδειο, 1^ο Διεθνές Συμπόσιο για «Βασανιστήρια στη Μέση Ανατολή και Βόρεια Αφρική(Στρατηγική Πρόληψης και Θεραπείας).
- **1/12/1997** Εκδήλωση στο Λαύριο για να τιμήσει το Ι.Κ.Α.Θ.Β. τον Δήμαρχο και τους κατοίκους του για την φιλοξενία και την αρμονική συνύπαρξη τους με τους πρόσφυγες.
- **15/12/1997** Αθήνα, Απονομή Βραβείων 1^{ου} Πανελληνίου Διαγωνισμού ποίησης με θέμα τα «Βασανιστήρια». Ο πέτρινος κόσμος των ισχυρών σε έναν κόσμο που ελπίζει στην ειρήνη, στον πολιτισμό και επιζητά το ανθρώπινο πρόσωπο του.
- **26/6/1998, 23/6/1999** Αθήνα, Εκδήλωση για την Διεθνή Ημέρα των Η.Ε. για την Προστασία των Θυμάτων Βασανιστηρίων.
- **30-31/3/2001** Σκόπια. Ευαισθητοποίηση ομάδας επαγγελματιών για την δημιουργία Κέντρου Αποκατάστασης Θυμάτων Βασανιστηρίων.

- **12-13/7/2001** Λέρος. Διεθνές Συμπόσιο με θέμα « Η υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ενάντια στη βία και τα Βασανιστήρια στην αυγή του νέου αιώνα»

Πέρα όμως από αυτά, το Ι.Κ.Α.Θ.Β. από την ίδρυσή του έως και σήμερα συμμετέχει ή και διοργανώνει διάφορα εκπαιδευτικά σεμινάρια όπως:

- **8/10/1994** Βιέννη, Στρογγυλή Τράπεζα «Ψυχολογικά επακόλουθα σε θύματα βασανιστηρίων ως συνέπεια μεμονωμένης ή μαζικής οργανωμένης βίας και θεραπεία»
- **1995** Επίσκεψη στα Τίρανα. Στήριξη δημιουργίας Κέντρου αποκατάστασης θυμάτων βασανιστηρίων(ARCT).
- **1995** Πάτρα, 5^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής έρευνας « Ψυχολογικές επιπτώσεις βασανιστηρίων και αντιμετώπιση τους.
- **22/9/1995** Κόνιτσα, Επιστημονική Ημερίδα « Θύματα βασανιστηρίων- Μία νέα ομάδα ασθενών».
- **7-11/3/1995** Σόφια, Στήριξη δημιουργίας Κέντρου αποκατάστασης θυμάτων βασανιστηρίων (ACET).
- **1995** Ζάγκρεμπ, 1^ο Διεθνές εκπαιδευτικό Σεμινάριο για τα θύματα βασανιστηρίων και τα επακόλουθα αυτών.
- **25-29/1/1996** Επίσκεψη στο Λίβανο.
- **12-15/6/1997** Σόφια, Συμμετοχή σε εκπαιδευτικό Σεμινάριο του Κέντρου της Σόφιας.
- **1997** Ζάγκρεμπ, 2^ο Διεθνές Εκπαιδευτικό Σεμινάριο για τα θύματα βασανιστηρίων και τα επακόλουθα αυτών.
- **16-21/11/1997** Ιερουσαλήμ, WPA section "Psychiatric Aspects of Torture and Persecution" Symposium on the treatment of survivors of persecution and torture.
- **5-7/9/1997** Ιωάννινα, Διεθνές Συνέδριο « Stress- related to the human rights violations- and it's consequences».
- **13-16/10/1997** Γάζα, MENA Network Meeting.
- **1999** Τίρανα. Εκπαίδευση στην ψυχοκοινωνική φροντίδα επαγγελματιών υγείας που παρείχαν υπηρεσίες σε Στρατόπεδο Κοσοβάρων προσφύγων.

- **27/6/1999, 1/7/1999** Σύρος, 1^ο Εκπαιδευτικό Σεμινάριο στην Έρευνα.
- **21&22/10/1999** Αθήνα, Εκπαιδευτικό Σεμινάριο για την πρόληψη βασανιστηρίων. Συνδιοργάνωση με το APT (οργανισμός για την πρόληψη βασανιστηρίων, Γενεύη).
- **24-26/11/1999** Σόφια, συμμετοχή σε εκπαιδευτικό Σεμινάριο του κέντρου της Σόφιας.
- **10-12/12/1999** Chisinau, Moldavia. Στήριξη δημιουργίας κέντρου αποκατάστασης θυμάτων βασανιστηρίων.
- **12-18/6/2000** Πόρτο Χέλι, 2^ο Εκπαιδευτικό Σεμινάριο στην Έρευνα.
- **24-25/11/2000** Πανεπιστήμιο Αθηνών, Διεθνές Συνέδριο «Βασανιστήρια και Δημοκρατία, το πρόβλημα της ατιμωρησίας».
- **7-9/6/2001** Κίεβ, Ουκρανία. Περιφερειακό Σεμινάριο για επαγγελματίες υγείας στη αποκατάσταση θυμάτων βασανιστηρίων (Επετειακό Τεύχος, I.K.A.Θ.B., 2001).

ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΜΝΗΣΙΑ

Η Διεθνής Αμνηστία, είναι ένα ανεξάρτητο παγκόσμιο εθελοντικό κίνημα, που το βασικό της πιστεύω είναι ότι η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αποτελεί μία παγκόσμια ευθύνη που ξεπερνά τα όρια των κρατών και των ιδεολογιών. Η οργάνωση αυτή αριθμεί πάνω από 500.000 ενεργά μέλη, συνδρομητές και υποστηρικτές σε περισσότερες από 160 χώρες και περιοχές.

Το κίνημα της Διεθνούς Αμνηστίας εργάζεται Δημοκρατικά, ενώ οι πόροι του προέρχονται από δωρεές των μελών και υποστηρικτών του σε όλο τον κόσμο. Το ανώτατο κυβερνών σώμα είναι το ένα Διεθνές Συμβούλιο εκλεγμένων αντιπροσώπων των τμημάτων των διαφόρων χωρών. Στόχος της είναι να προσφέρει βοήθεια σε:

- Κρατούμενους συνείδησης άσχετα αν έχουν υιοθετηθεί από την Δ.Α. ή όχι και σε κρατούμενους που θα μπορούσε να είναι κρατούμενοι συνείδησης, αλλά που η οργάνωση δεν έχει τις απαιτούμενες πληροφορίες για να το δηλώσει.

- Άτομα που υπήρξαν πρόσφατα κρατούμενοι συνείδησης ή που λογικά θα μπορούσαν να είναι κρατούμενοι συνείδησης
- Κρατούμενους που περιμένουν να δικαστούν και που θα μπορούσαν να είναι κρατούμενοι συνείδησης αν καταδικάζονταν
- Άτομα που απειλούνται με βίαιη επιστροφή από μία χώρα σε άλλη, όπου θα μπορούσαν να γίνουν κρατούμενοι συνείδησης ή θα μπορούσαν να υποβληθούν σε βασανιστήρια, σε εξωδικαστικές εκτελέσεις με πολιτικά κίνητρα ή και σε θανατική ποινή.
- Οικογένειες όλων των παραπάνω περιπτώσεων.
- Οικογένειες εξαφανισμένων ατόμων και θυμάτων πολιτικών δολοφονιών που θα μπορούσαν να είναι κρατούμενοι συνείδησης, να είχαν συλληφθεί και φυλακιστεί αντί να έχουν απαχθεί ή να έχουν δολοφονηθεί.
- Άτομα με κακή υγεία εξαιτίας βασανιστηρίων που γι' αυτό έχουν ανάγκη ιατρικής περίθαλψης.
- Άτομα τα οποία η Δ.Α. βοηθά να μεταναστεύσουν για να αποτρέψει τον άμεσο κίνδυνο να γίνουν κρατούμενοι συνείδησης ή να αποτρέψει την περίπτωση να βασανιστούν ή να εκτελεστούν παράνομα για πολιτικούς λόγους.

Γενικότερα λοιπόν η Δ.Α. επιδιώκει την απελευθέρωση κρατουμένων συνείδησης, άτομα δηλ. που κρατούνται οπουδήποτε λόγω των πεποιθήσεων, του χρώματος, του φύλου, της εθνικής καταγωγής, της γλώσσας, και της θρησκείας τους, και επιπλέον αντιτίθεται στην θανατική ποινή και στα βασανιστήρια ή σε άλλη σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία (Ιστοσελίδα – www.amnesty.gr)

Οι οργανώσεις αυτές στο δύσκολο και σκληρό έργο τους χρειάζονται την βοήθεια και την συμπαράσταση των απλών πολιτών, των απλών ανθρώπων, ανθρώπων ευαισθητοποιημένων που δεν μπορούν να γυρίζουν την πλάτη στην σκληρή πραγματικότητα. Τονίζουν ότι τίποτε δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί χωρίς την βοήθεια μας, την σύμπραξή μας, την υποστήριξη μας. Όλοι πρέπει να συμβάλλουμε στον αγώνα ενάντια στα βασανιστήρια. Γιατί τα βασανιστήρια μας αφορούν όλους. Η

πρόληψη και η αντιμετώπιση τους εξαρτάται από εμάς.. Μπορούμε λοιπόν να βοηθήσουμε στην εκστρατεία των παραπάνω οργανώσεων με τους εξής τρόπους:

- **Κάνοντας μία δωρεά και συνεισφέροντας στα έξοδα της εκστρατείας.**
- **Ενημερώνοντας φίλους και γνωστούς σχετικά με την εκστρατεία των οργανώσεων**
- **Με το να γίνουμε ενεργά μέλη, να ενώσουμε την φωνή μας και να αγωνιστούμε για τα ανθρώπινα δικαιώματα.**

Και πάνω από όλα

«Να μην λησμονάμε ότι γεννηθήκαμε άνθρωποι».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΗΜΕΡΑ

Πριν από ένα χρόνο περίπου ήρθαν στο φως ντοκουμέντα για ανατριχιαστικά βασανιστήρια που Αμερικανοί έκαναν σε Ιρακινούς κρατούμενους στη φυλακή του Αμπού Γκράιμπ, ενώ πρόσφατα ήρθαν στη δημοσιότητα και νέες καταγγελίες για βασανιστήρια που έγιναν από Βρετανούς και Δανούς στρατιωτικούς σε Ιρακινούς κρατούμενους. Οι καταγγελίες συνοδεύονταν από φωτογραφικά ντοκουμέντα βασανισμών, σεξουαλικών κακοποιήσεων και εξευτελισμών, που τα επίσημα ΜΜΕ απέφυγαν να αναμεταδώσουν και ουσιαστικά τα απέκρυψαν.

Πέρα από αυτά, τον περασμένο Γενάρη, την ώρα που αποκαλύπτονταν τα βασανιστήρια που έκαναν οι Βρετανοί στο Bread Basket (μια εγκατάσταση στη Βασόρα που χρησιμοποιείται ως κρατητήριο), σε στρατοδικείο στο Τέξας των ΗΠΑ εκδικαζόταν η υπόθεση των βασανιστηρίων στο Αμπού Γκράιμπ, και καταδικάστηκε ως ένοχος σε δεκαετή φυλάκιση ένας στρατιώτης, ο Τοάρλς Γκρέινερ. Από την δική αυτή, ήρθε η μόνη και ουσιαστική καταδίκη, και αυτή ενός κατώτερου στρατιωτικού (Ιστοσελίδα – www.winforlife.gr)

Στο ίδιο στρατοδικείο, στο Fort Hood του Τέξας στις 7 Φλεβάρη του 2005, ο Αμερικανός λοχίας Τζάβαλ Ντέιβις δήλωσε ένοχος και καταδικάστηκε σε φυλάκιση έξι μηνών και απόταξη από το στρατό για κακομεταχείριση κρατουμένων στη φυλακή του Αμπού Γκράιμπ και για ψευδής δηλώσεις όταν δημοσιοποιήθηκαν οι φωτογραφίες των βασανισμών. Ο Ντέιβις παραδέχτηκε ότι συνέθλιψε τα δάχτυλα των ποδιών και των χεριών επτά κρατουμένων την ώρα που ήταν δεμένοι και καλυμμένοι με κουκούλες στα κεφάλια...

Οι Βρετανοί, διαβεβαιώνοντας και αυτοί ότι πρόκειται για μεμονωμένα περιστατικά, κατηγορήσαν τρεις δικούς τους στρατιώτες για τα βασανιστήρια στο Bread Basket, ενώ τον περασμένο Γενάρη επίσης ανακοινώθηκε ότι μία Δανέζα αξιωματικός της υπηρεσίας πληροφοριών, η λοχαγός Ανεμέτε Χόμελ και τέσσερα μέλη της στρατιωτικής αστυνομίας κατηγορήθηκαν για κακοποίηση Ιρακινών

κρατουμένων κατά τις ανακρίσεις που πραγματοποίησαν πέρυσι τον Ιούλιο στο νότιο Ιράκ, όπου η Δανία διατηρεί κατοχική δύναμη από περίπου 500 στρατιώτες.

Όμως τα παραπάνω δυστυχώς δεν είναι μεμονωμένα περιστατικά αλλά αποτελούν συγκεκριμένη τακτική που ασκείται στα πλαίσια του «αντιτρομοκρατικού πολέμου» μετά τις 11 Σεπτέμβρη 2001 και διεξάγονται από διατεταγμένη υπηρεσία και ιδιαίτερα σε καιρό πολέμου.

Οι Times της Νέας Υόρκης έγραψαν πρόσφατα για τις σκληρές μεθόδους που εφαρμόζει η CIA πάνω στους συλληφθέντες ως στελέχη της Αλ Κάιντα, αναφέροντας μάλιστα ότι χρησιμοποίησε μία τεχνική που λέγεται «σανίδα νερού» για να ανακρίνει τον Χαλίμ Σειχ Μοχάμεντ που θεωρήθηκε ως εγκέφαλος των επιθέσεων της 11^{ης} Σεπτέμβρη.

Πέρα από τα παραπάνω, είναι γνωστό ότι μετά την επίθεση των ΗΠΑ στο Αφγανιστάν, δημιουργήθηκε το διαβόητο στρατόπεδο αιχμαλώτων που βρίσκεται στην ναυτική βάση των ΗΠΑ στο Γκουαντανάμο της Κούβας, όπου περίπου 600 Μουσουλμάνοι κρατούμενοι από διάφορες χώρες που βρίσκονται κάτω από την απόλυτη και ανεξέλεγκτη εξουσία του Αμερικανικού στρατού, και οι καταγγελίες για ψυχοσωματικά βασανιστήρια στα τρία χρόνια της λειτουργίας του. Αρκετοί από τους κρατούμενους είχαν πραγματοποιήσει απεργία πείνας διαμαρτυρόμενοι για της συνθήκες κράτησης, όπως τον Απρίλη του 2002 που κράτησε ένα μήνα, και αναφέρονται περιπτώσεις που οι φρουροί ανάγκασαν τους απεργούς πείνας να δεχτούν τροφή δια βίας, με την εισαγωγή από τη μύτη ειδικού σωληνάριου.

Οι Ηνωμένες Πολιτείες στα πλαίσια του «πολέμου εναντίον της τρομοκρατίας», κρατούν ήδη πολλούς χιλιάδες υπόπτους, άγνωστο πόσους ακριβώς, σε περισσότερα από 20 κέντρα κράτησης, από τα οποία τα μισά λειτουργούν κάτω από άκρα μυστικότητα. Τα κέντρα αυτά βρίσκονται σύμφωνα με έκθεση της οργάνωσης του Ιράκ στην Κούβα, το Αφγανιστάν, το Πακιστάν, την Ιορδανία, σε ένα νησί στον Ινδικό και σε δύο Αμερικανικά πλοία, και στους χώρους αυτούς δεν τηρείται ουσιαστικά καμία από τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την Αμερικανική και την Διεθνή νομοθεσία. Η μυστικότητα που καλύπτει την

λειτουργία των κέντρων κράτησης δεν αποσκοπεί παρά στο να καθιστά δυνατή κάθε είδους κακοποίηση αιχμαλώτων. Η έκθεση αυτή δόθηκε στη δημοσιότητα, στην Ουάσιγκτον, την ίδια μέρα που ο υπουργός Άμυνας, Ντ. Ράμσφελντ, παραδέχτηκε ότι ο Αμερικανικός στρατός κρατά κάτω από συνθήκες μυστικότητας, έναν αιχμάλωτο στο Ιράκ, χωρίς να έχει ενημερώσει την Διεθνή Επιτροπή του Ερυθρού Σταυρού, και αρνήθηκε μάλιστα να αναφερθεί στους λόγους για τους οποίους κρατείται το συγκεκριμένο άτομο. Η δημοσιοποίηση της έκθεσης αυτής ακολουθεί τη δημοσίευση των φωτογραφιών από βασανιστήρια που έχουν υποστεί Ιρακινοί αιχμάλωτοι από Αμερικανούς στρατιώτες στη φυλακή του Αμπού Γκράιμπ, έξω από τη Βαγδάτη, και τις συνεχείς πληροφορίες για την κακοποίηση αιχμαλώτων στη βάση του Γκουαντανάμο.

Εμείς αυτό που έχουμε να σημειώσουμε είναι πως αυτά τα μυστικά στρατόπεδα κράτησης αποτελούν την αιχμή του δόρατος μιας ολόκληρης κατασταλτικής πολιτικής που εξαπλώνεται σαν πανούκλα και απειλεί με ανάλογες μεθόδους, εγκλεισμούς, απομονώσεις, βασανιστήρια και εξόντωση, όχι μόνο σε αιχμαλώτους της παγκόσμιας αντιτρομοκρατικής εκστρατείας, αλλά και σε άλλες στοχοποιημένες ομάδες που ενοχοποιούνται για την « αύξηση της εγκληματικότητας», και την «τρομοκρατία» στις δυτικές μητροπόλεις, όπως τους λεγόμενους «λαθρομετανάστες», τους νεαρούς προλετάρους, τους ακτιβιστές των κοινωνικών – ταξικών αγώνων που αποτελούν τον λεγόμενο «εσωτερικό εχθρό» .

Από την Παλαιστίνη μέχρι την Τσετσενία και από τις ΗΠΑ μέχρι το Ιράκ, το Αφγανιστάν και όλο τον κόσμο, τα βασανιστήρια αποτελούν για το κράτος ένα εργαλείο επιβολής πάνω σε όσους δεν υποτάσσονται στα σχέδια του. Η Ελλάδα δεν εξαιρείται, αφού πρόσφατα με το πρόσχημα της έκτακτης ανάγκης υπέβαλλαν τον Σάββα Ξηρό, μέλος της 17 Νοέμβρη, σε εξοντωτικές ανακρίσεις, και όντας πολυτραυματίας στη μονάδα εντατικής θεραπείας του «Ευαγγελισμού» του παρέιχαν με την ανοχή ή τη συνεργασία των γιατρών, ψυχοφάρμακα. Ακόμα πιο πρόσφατη είναι η περίπτωση των βασανισμών που ασκήθηκαν από

αστυνομικούς στο αστυνομικό τμήμα του Αγίου Παντελεήμονα πάνω σε πρόσφυγες από το Αφγανιστάν. Συγκεκριμένα, στις 13 Δεκεμβρίου 2004, αστυνομικοί με πολιτικά επισκέφθηκαν κατοικία στην παραπάνω περιοχή των Αθηνών, όπου κατοικούσαν περίπου 40-60 Αφγανοί, αιτούντες άσυλο. Οι αστυνομικοί ήθελαν πληροφορίες για έναν Αφγανό υπήκοο, ο οποίος είχε δραπετεύσει από το δικαστήριο, όπου είχε οδηγηθεί με την κατηγορία της παράνομης διαμονής στη χώρα. Οι αστυνομικοί συγκέντρωσαν σε ένα δωμάτιο όλους όσους ήταν παρόντες στο σπίτι, περιλαμβανομένων και ανηλίκων, και τους ξυλοκόπησαν βάνουσα, βασανίζοντας ορισμένους από αυτούς. Η ίδια αλληλουχία γεγονότων επαναλήφθηκε και τις επόμενες ημέρες. Οι αστυνομικοί πήραν ένα 17 άχρονο αγόρι στο αστυνομικό τμήμα όπου, σύμφωνα με αναφορές το βασάνισαν. Σύμφωνα με το αγόρι, το έγδυσαν, το ανάγκασαν να ξαπλώσει στο έδαφος, του άνοιξαν τα πόδια και του έβαλαν ένα όπλο στον κρόταφο απειλώντας να τον σκοτώσουν. Επίσης αναφέρθηκε ότι ένας αστυνομικός φωτογράφιζε τη σκηνή στο κινητό του.

Η σκηνές αυτές, αποτελούν δυστυχώς την σημερινή πραγματικότητα, την αποκαλυφθείσα κορυφή του παγόβουνου της μεταχείρισης που υφίστανται πρόσφυγες και μετανάστες στα χέρια ασφαλιτών, των ΜΑΤ, των συνοριοφυλακών, και των ειδικών φρουρών ενώ το κολαστήριο του Γκουαντανάμο μαζί με εκείνο του Αμπού Γκράιμπ στο Ιράκ, θα μείνουν στην ιστορία ως τα πρώτα γνωστά σύγχρονα Ντακάου και Άουσβιτς.

Τα βασανιστήρια λοιπόν δεν αποτελούν ένα εργαλείο επιβολής μόνο κρατών αλλά κάθε κράτους όπου γης, και μέσα στις τωρινές συνθήκες επιβολής καθεστώτος έκτακτης ανάγκης και αντιτρομοκρατικού πολέμου είναι στην ημερησία διάταξη. Όπως είχε δηλώσει ο «πλανητάρχης» Μπους απευθυνόμενος στην ανθρωπότητα, «ο πόλεμος ενάντια στην τρομοκρατία είναι παγκόσμιος» και σε αυτό τον πόλεμο όποιος δεν είναι μαζί τους, είναι εναντίον τους, αντιμετώπος ουσιαστικά με τους στρατούς, τα οπλοστάσια, τα κολαστήρια, και τα βασανιστήρια τους. Μπροστά σε αυτή την προοπτική ελέγχου και καταστολής που επιφυλάσσουν οι κυρίαρχοι για την ανθρωπότητα, μετατρέποντας την

υφήλιο σε ένα πλανητικό Γκουαντανάμο, δεν μπορούμε παρά να ξαναθυμηθούμε την επικαιρότητα της πολεμικής κραυγής των εξεγερμένων εργατών της Πρωτομαγιάς στο Σικάγο το 1886: ΘΑΝΑΤΟ ΣΤΟΥΣ ΕΧΘΡΟΥΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΓΕΝΟΥΣ!

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8°

ΝΟΜΟΙ & ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΠΟΥ ΑΠΑΓΟΡΕΥΟΥΝ ΤΑ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΑ

Η απαγόρευση των βασανιστηρίων στο διεθνές δίκαιο είναι απόλυτη. Το Άρθρο 7 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα ορίζει ότι «κανείς δε θα υπόκειται σε βασανιστήρια ή σε σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία». Το Σύμφωνο εκφράζει το αναπτυσσόμενο διεθνές δίκαιο που αμετάκλητα καταδικάζει τα βασανιστήρια και η απαγόρευση δεν μπορεί να περιορισθεί : καμία κυβέρνηση δεν επιτρέπεται να επικαλεσθεί την τρομοκρατία, την ξένη επιδρομή, απειλές κατά της εθνικής ασφάλειας ή οποιοδήποτε άλλο επιχείρημα δημόσιας έκτακτης ανάγκης για να δικαιολογήσει τα βασανιστήρια. Η απαγόρευση δεν πρέπει να συσχετισθεί ούτε προς τις πολιτιστικές ή θρησκευτικές διαφορές μεταξύ των κοινωνιών ή μέσα στις κοινωνίες, ούτε προς τη διαφορά στο βαθμό αντοχής των θυμάτων στον πόνο. Αντίθετα, η απαγόρευση των βασανιστηρίων και όλων των άλλων μορφών σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας είναι παγκόσμια και καλύπτει όλους τους κρατούμενους, όλες τις χώρες και όλες τις καταστάσεις.

Αυτό το ατομικό δικαίωμα αποκτά την ηθική του ισχύ από την έννοια που δηλώνεται στην Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων (1948), σχετικά με τη «σύμφυτη αξιοπρέπεια και τα ίσα και αναπαλλοτριώτα δικαιώματα όλων των μελών της ανθρώπινης οικογένειας». Ιστορικά αυτή η διακήρυξη της ανθρώπινης αξιοπρέπειας ήταν η αντίδραση των νεοσύστατων Ηνωμένων Εθνών στις «βάρβαρες πράξεις που ... πρόσβαλαν τη συνείδηση της ανθρωπότητας» πριν και κατά τη διάρκεια του Δευτέρου Παγκόσμιου Πολέμου.

Η νομικά δεσμευτική ισχύς της απαγόρευσης των βασανιστηρίων προέρχεται από δυο πηγές διεθνούς δικαίου : τις συνθήκες και «διεθνές έθιμο, ως απόδειξη μιας γενικής πρακτικής που έγινε αποδεκτή ως νόμος». (Άρθρο 38 (1) του Καταστατικού του Διεθνούς Δικαστηρίου της

Χάγης). Οι Συνθήκες της Γενεύης, το Διεθνές Σύμφωνο περί Ατομικών και Πολιτικών Δικαιωμάτων και τα περιφερειακά σύμφωνα για τα ανθρώπινα δικαιώματα, που όλα απαγορεύουν τα βασανιστήρια, δεσμεύουν νομικά τις χώρες που τα επικυρώνουν. Το Διεθνές Εθιμικό Δίκαιο μπορεί να συναχθεί από τις πολυμερείς διακηρύξεις κοινής πολιτικής μεταξύ κρατών, τον αριθμό των Συνταγμάτων των χωρών που τηρούν ένα δεδομένο πρότυπο και την αποδοχή από τα εθνικά και διεθνή δικαστήρια των διεθνώς συμφωνηθέντων προτύπων. Η απόλυτη απαγόρευση των βασανιστηρίων μπορεί να θεωρηθεί ότι εκφράζει το Διεθνές Εθιμικό Δίκαιο και είναι γι' αυτό νομικά δεσμευτική για όλα τα κράτη, ακόμη και για εκείνα που δεν έχουν υπογράψει καμία από τις συνθήκες για τα ανθρώπινα δικαιώματα, όπως και αυτά που δεν υπήρχαν ακόμα ως κράτη όταν η απαγόρευση των βασανιστηρίων διατυπώθηκε από τα διεθνή όργανα.

Μεταξύ των συμφωνιών που απαγορεύουν τα βασανιστήρια είναι το Διεθνές Σύμφωνο περί Ατομικών και Πολιτικών Δικαιωμάτων που υιοθετήθηκε το 1966 και άρχισε να ισχύει το 1976 αφού το επικύρωσαν ή προχώρησαν σ' αυτό 35 κράτη – μέλη. Η σπουδαιότητα του Συμφώνου αυτού έγκειται όχι μόνο στην ευρύτητα των προτύπων κανόνων για τα συγκεκριμένα ανθρώπινα δικαιώματα που επεξεργάζεται, αλλά και στο γεγονός ότι δεσμεύει νομικά τα κράτη που το επικυρώνουν.

Σαφής απόδειξη ότι τώρα τα βασανιστήρια απαγορεύονται και στο Διεθνές Εθιμικό Δίκαιο, βρίσκεται στις πολυάριθμες πολυμερείς αποφάσεις και διακηρύξεις που αποδεικνύουν μια κοινά δηλωμένη πολιτική μεταξύ των κρατών, να απαγορεύσουν τα βασανιστήρια. Η Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων απαγορεύει ρητά τα βασανιστήρια.

Το 1975 τα Ηνωμένα Έθνη υιοθέτησαν τη Διακήρυξη για την Προστασία όλων των Ανθρώπων από τα Βασανιστήρια ή Άλλη Σκληρή, Απάνθρωπη ή Ταπεινωτική Μεταχείριση ή Τιμωρία. Το γεγονός ότι η αποδοχή της Διακήρυξης κατά των βασανιστηρίων με ψηφοφορία διαβόη, έγινε σε εποχή που τα κράτη – μέλη του ΟΗΕ ήσαν 144 σε σύγκριση με τα 56 που ήσαν την εποχή που υιοθετήθηκε η Οικουμενική

Διακήρυξη, δίνει πρόσθετο βάρος στην αξίωση για παγκόσμια εφαρμογή της απαγόρευσης των βασανιστηρίων. Σύμφωνα με τη Διακήρυξη κατά των βασανιστηρίων, τα Ηνωμένα Έθνη συνέταξαν και υιοθέτησαν τον Κώδικα Συμπεριφοράς των Αρμόδιων για την Εφαρμογή του Νόμου Οργάνων και τις Αρχές της Ιατρικής Ηθικής το 1979 και 1982 αντίστοιχα, που καθορίζουν τη συμπεριφορά των μελών των δυο αυτών κλάδων οι οποίες είναι άμεσα υπεύθυνοι για τη φροντίδα των φυλακισμένων.

Επί πλέον απόδειξη ότι η απαγόρευση των βασανιστηρίων έχει σταθερά καθιερωθεί στους κανόνες του διεθνούς δικαίου, παρέχεται από τον αριθμό των εσωτερικών (εθνικών) νομικών συστημάτων που ρητά την έχουν συμπεριλάβει.

Το 1978 μια έρευνα που έγινε σε 136 Συντάγματα και άλλα νομικά όργανα, αναφέρει ότι νομική πρόβλεψη υπάρχει σε 112 κράτη, που είτε ρητά απαγορεύουν τα βασανιστήρια, είτε μπορεί βάσιμα να ερμηνευθεί ότι τα απαγορεύουν.

Εσωτερικές δικαστικές αποφάσεις όπως στην υπόθεση *Filartiga* που αναφέρεται παρακάτω, όπου υποστηρίζεται ότι τα βασανιστήρια είναι παραβίαση διεθνούς δικαίου, είναι πρόσθετη απόδειξη ότι η απαγόρευση των βασανιστηρίων αποτελεί τώρα μέρος του Διεθνούς Εθιμικού Δικαίου.

Ο συνοδευτικός πίνακας των διεθνών οργάνων που υιοθετήθηκε τις τελευταίες τρεις και μισή δεκαετίες αποδεικνύει ότι «το Δίκαιο των Εθνών» αναμφίβολα και χωρίς όρους καταδικάζει τα βασανιστήρια και όλες τις μορφές σκληρής, απάνθρωπης και ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας.

Διεθνή νομικά κείμενα που απαγορεύουν τα βασανιστήρια

8.1 ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΑ

Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (1948)
Άρθρο 5 : «Κανείς δε θα υπόκειται σε βασανιστήρια ή σε σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση».

Συνθήκες της Γενεύης (1949) : Το κοινό Άρθρο 3 των 4 Συνθηκών της Γενεύης απαγορεύει τη «σκληρή μεταχείριση και βασανιστήρια ατόμων που δεν παίρνουν ενεργό μέρος σε εκθροπραξίες». Επίσης το κοινό Άρθρο 3 αποκηρύσσει «την προσβολή της ατομικής αξιοπρέπειας, ειδικά την εξευτελιστική και ταπεινωτική μεταχείριση». Σύμφωνα με το Άρθρο 99 της Τρίτης Συνθήκης της Γενεύης «δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιείται ηθική ή σωματική πίεση σε αιχμάλωτο πολέμου για να αναγκασθεί να ομολογήσει την ενοχή του για την πράξη που κατηγορείται».

Διεθνές Σύμφωνο περί Ατομικών και Πολιτικών Δικαιωμάτων (1966), Άρθρο 7 : «Κανείς δε θα υπόκειται σε βασανιστήρια ή σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία. Ειδικά, κανείς δε θα υπόκειται χωρίς την ελεύθερη συγκατάθεσή του σε ιατρικό ή επιστημονικό πειραματισμό».

Διακήρυξη των Ηνωμένων Εθνών περί της Προστασίας Όλων των Ατόμων από Βασανιστήρια και Άλλη Σκληρή, Απάνθρωπη ή Ταπεινωτική Μεταχείριση ή Τιμωρία (1975), Άρθρο 3 : Κανένα κράτος, δεν πρέπει να επιτρέπει ή να ανέχεται βασανιστήρια ή άλλη σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία.

Δεν πρέπει δε να γίνεται επίκληση εξαιρετικών περιστάσεων, όπως εμπόλεμης κατάστασης ή κινδύνου πολέμου, εσωτερικής πολιτικής αστάθειας ή οποιασδήποτε άλλης δημόσιας έκτακτης ανάγκης, ως δικαιολογία για βασανιστήρια ή άλλη σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία».

8.2 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ

Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (1950), Άρθρο 3 : «Κανείς δεν πρέπει να υποβάλλεται σε βασανιστήρια ή σε απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία».

Αμερικανική Σύμβαση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (1969), Άρθρο 5 (2) : «Κανείς δε θα υποβάλλεται σε βασανιστήρια ή σε σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική τιμωρία ή μεταχείριση. Σε όλα τα άτομα που

στερήθηκαν την ελευθερία τους πρέπει να συμπεριφέρονται με σεβασμό όπως αρμόζει στην έμφυτη αξιοπρέπεια του ανθρώπου.

Αφρικάνικος Καταστατικός Χάρτης για τα Ανθρώπινα και Λαϊκά Δικαιώματα (υιοθετήθηκε το 1981, δεν τέθηκε ακόμα σε ισχύ), Άρθρο 5 : «Όλες οι μορφές εκμετάλλευσης και ταπείνωσης του ανθρώπου, ειδικά τα βασανιστήρια, η σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική τιμωρία και μεταχείριση, θα απαγορεύονται».

8.3 ΕΙΔΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΚΑΙ ΚΩΔΙΚΕΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ

Πρότυποι Ελάχιστοι Κανόνες των Ηνωμένων Εθνών για τη μεταχείριση των Κρατουμένων (1957), Άρθρο 31 : «Σωματική τιμωρία, τιμωρία με κράτηση σε σκοτεινό κελί, και όλες οι σκληρές και ταπεινωτικές τιμωρίες, απαγορεύονται ρητά ως τιμωρίες για πειθαρχικές παραβάσεις».

Κώδικας Συμπεριφοράς των Αρμοδίων για την Εφαρμογή του Νόμου Οργάνων (1979), Άρθρο 5 : «Κανένα αρμόδιο για την εφαρμογή του νόμου όργανο δεν επιτρέπεται να επιβάλλει, να παρακινεί ή να ανέχεται καμία πράξη βασανιστηρίων ή άλλης σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας. Ούτε μπορεί να επικαλεσθεί διαταγές ανωτέρων ή εξαιρετικές περιστάσεις...ως δικαιολογία για τα βασανιστήρια ή άλλη σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία». Σ' αυτό τον Κώδικα Συμπεριφοράς ο όρος «Έντεταλμένοι με την τήρηση του νόμου υπάλληλοι», νοείται ότι περιλαμβάνει και όλα τα όργανα του νόμου που εκτελούν αστυνομικά χρέη, ειδικά αυτούς που έχουν δικαιοδοσία για συλλήψεις ή φυλάκιση.

Αρχές της Ιατρικής ηθικής των Ηνωμένων Εθνών (1982), Αρχή 2 : «Είναι σοβαρή παραβίαση της ιατρικής ηθικής, όπως και παράπτωμα σύμφωνα με τα εφαρμόσιμα διεθνή νομοθετήματα για το υγειονομικό προσωπικό και ειδικά τους γιατρούς, να συμμετέχουν ενεργητικά ή παθητικά, σε πράξεις που θεωρούνται συμμετοχή, συνεργία, παρότρυνση ή προσπάθεια για τη διάπραξη βασανιστηρίων ή άλλης σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας».

Εν τούτοις αυτές οι διεθνείς (και εθνικές) εντολές παραβιάζονται από δεκάδες κυβερνήσεις. Εκεί έγκειται η σπουδαιότητα του διεθνούς δικαίου για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Θέτει ένα αναμφισβήτητα παγκόσμιο νομικό πρότυπο σύμφωνα με το οποίο θύματα βασανιστηρίων μπορούν να προσφύγουν για προστασία και αποζημίωση κατά της κυβέρνησής τους. Και άτομα ή εσωτερικές ομάδες ανθρωπίνων δικαιωμάτων καθώς και διεθνείς οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων – διακυβερνητικές ή μη – μπορούν να θεωρήσουν μια κυβέρνηση που τα παραβιάζει, ως υπόλογοι.

Το υπόλοιπο τμήμα του κεφαλαίου αυτού, αναφέρεται σε διάφορα νομικά ένδικα μέσα προστασίας και σε ορισμένες ενέργειες που έγιναν τα τελευταία χρόνια εναντίον των βασανιστηρίων, από τα θύματα, τις οικογένειές τους και τοπικές ομάδες που μάχονται θαρραλέα κατά των βασανιστηρίων που διαπράχθηκαν από τις ίδιες τις κυβερνήσεις τους όπως και σε ενέργειες που έγιναν από διάφορες διακυβερνητικές (IGOs) και διεθνείς μη – κυβερνητικές οργανώσεις (NGOs).

Δυστυχώς, όπως καθημερινά παρατηρούμε, οι νόμοι και οι συνθήκες αυτές αμφισβητούνται ακόμα και από τις χώρες που έχουν συντάξει, επικυρώσει και υπογράψει την ισχύ αυτών των νόμων (Ιστοσελίδα – www.amnesty.gr).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9ο

ΜΕΤΡΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΩΝ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΩΝ

Τα βασανιστήρια, αν και υπάρχουν νομοθετικές ρυθμίσεις και διεθνείς συμφωνίες που τα απαγορεύουν, εξακολουθούν να εφαρμόζονται σε πολλά μέρη του κόσμου. Η παραβίαση των δικαιωμάτων που καταπατείται μέσω των βασανιστηρίων, έχει καταδικαστεί από την Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών ως προσβολή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και έχει απαγορευτεί από εθνικούς και διεθνείς νόμους.

Διαπιστώνουμε λοιπόν ότι, αν και υπάρχει μια νομοθετική απαγόρευση παρόλα ταύτα δεν είναι αρκετή εφ' όσον τα βασανιστήρια εξακολουθούν να υφίστανται. Χρειάζονται λοιπόν άμεσα μέτρα για να αντιμετωπιστούν. Πρέπει όλοι να συμβάλλουμε έτσι ώστε αυτή η σκληρή, απάνθρωπη και ταπεινωτική μεταχείριση, όπου και αν γίνεται, να εξαλειφθεί

Όλες οι κυβερνήσεις πρέπει να ενωθούν και να συνεργαστούν για την πρόληψη των βασανιστηρίων. Πρέπει να εργαστούν για την κατάργηση των βασανιστηρίων σε όλο τον κόσμο.

Τα παρακάτω λοιπόν μέτρα θα ήταν μια θετική ένδειξη για την αντιμετώπιση τους ή την κατάργησή τους.

➤ **Η ΕΠΙΣΗΜΗ ΚΑΤΑΔΙΚΗ ΤΩΝ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΩΝ**

Σύμφωνα λοιπόν με αυτή, πρέπει να γνωστοποιηθεί κατηγορηματικά σε όλες τις αρμόδιες αρχές ότι τα βασανιστήρια δεν είναι ανεκτά σε καμία περίπτωση.

➤ **ΟΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ΚΡΑΤΗΣΗ ΣΕ ΑΠΟΜΟΝΩΣΗ**

Τα βασανιστήρια γίνονται συνήθως κατά τη διάρκεια που τα θύματα κρατούνται σε απομόνωση και την χωρίς δυνατότητά τους να επικοινωνήσουν με τον έξω κόσμο. Οι κυβερνήσεις πρέπει να εξασφαλίσουν εγγυήσεις ότι η κράτηση σε απομόνωση δεν συνεπάγεται με την ευκαιρία για τα βασανιστήρια. Οι φυλακισμένοι όταν

συλλαμβάνονται δε πρέπει να κάνουν την επικοινωνία τους με συγγενείς και φίλους.

➤ **ΟΧΙ ΣΤΙΣ ΜΥΣΤΙΚΕΣ ΚΡΑΤΗΣΕΙΣ**

Σε μερικές χώρες τα βασανιστήρια γίνονται σε μυστικά κέντρα. Οι κυβερνήσεις λοιπόν πρέπει να εξασφαλίσουν ότι οι φυλακισμένοι κρατούνται σε δημόσιους χώρους καθώς και ότι οι πληροφορίες για την τύχη του είναι διαθέσιμες.

➤ **ΤΑ ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΡΑΤΗΣΗ**

Οι κυβερνήσεις πρέπει να ελέγχουν τακτικά τις διαδικασίες κράτησης και ανάκρισης. Οι φυλακισμένοι πρέπει να ενημερώνονται για τα δικαιώματά τους και κυρίως το δικαίωμα να υποβάλλουν παράπονα για την μεταχείρισή τους.

➤ **Η ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΕΞΕΤΑΣΗ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΑ**

Οι κυβερνήσεις πρέπει να εξασφαλίσουν ότι όλες οι καταγγελίες για βασανιστήρια γίνονται αμερόληπτα και αποτελεσματικά και αμερόληπτα.

Επίσης οι καταγγέλοντες πρέπει να προστατεύονται από εκφοβισμούς.

➤ **Η ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΤΩΝ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΩΝ ΜΕ ΝΟΜΟ**

Οι κυβερνήσεις πρέπει να εξασφαλίσουν ότι οι πράξεις βασανιστηρίων είναι αξιόποινα αδικήματα του ποινικού νόμου και σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να αναστέλλονται.

➤ **Η ΔΙΩΣΗ ΤΩΝ ΥΠΟΠΤΩΝ ΒΑΣΑΝΙΣΤΩΝ**

Εκείνοι που ευθύνονται για πράξεις βασανιστηρίων πρέπει να δικάζονται και όχι να υπάρχει ασφαλές λιμάνι για τους βασανιστές .

➤ **Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

Κατά την εκπαίδευση αυτών που είναι για την κράτηση , την ανάκριση και την μεταχείριση των κρατουμένων, θα πρέπει να τους γίνει σαφές ότι τα βασανιστήρια είναι μια πράξη εγκληματική και να αρνηθούν οποιαδήποτε διαταγή τους δοθεί για αυτά.

➤ **ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ**

Τα θύματα των βασανιστηρίων και οι οικογένειες τους πρέπει να έχουν δικαίωμα να ζητήσουν οικονομική αποζημίωση, κατάλληλη ιατρική περίθαλψη και αποκατάσταση της υγείας τους.

➤ **Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ**

Οι κυβερνήσεις πρέπει να χρησιμοποιούν κάθε δυνατό μέσο για να μεσολαβήσουν στις χώρες που κατηγορούνται για βασανιστήρια και να παίρνουν αποτελεσματικά μέτρα.

Και τέλος,

➤ **Η ΕΠΙΚΥΡΩΣΗ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ**

Όλες οι κυβερνήσεις πρέπει να επικυρώσουν τις διεθνείς συνθήκες που εξασφαλίζουν τρόπους προστασίας εναντίον των βασανιστηρίων όπως η Συνθήκη για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα και το Προαιρετικό της Πρωτόκολλο που προβλέπει τις ατομικές προσφυγές.

Τελειώνοντας λοιπόν με τα παραπάνω θέλουμε να ζητήσουμε τη δική σας συμβουλή και συμπαράσταση στο δύσκολο αυτό αγώνα ενάντια στα βασανιστήρια. Είναι καιρός όλοι μας να αντιληφθούμε το μέγεθος της προσωπικής ευθύνης που έχουμε απέναντι σε καθένα από τα ανώνυμα και επώνυμα θύματα βασανιστηρίων. Οι δομές και οι θεσμοί της δημοκρατίας αποτελούν ένα πρώτο βήμα, αλλά δεν είναι αρκετό για να εξαφανίσουν τα βασανιστήρια. Το επόμενο μεγάλο βήμα στον αγώνα είναι η συνειδητοποίηση ότι ο καθένας ως μέλος μιας κοινωνίας πολιτών, εθνικής αλλά και παγκόσμιας, φέρει ευθύνη. Κάθε ένας από εμάς έχει υποχρέωση απέναντι στους συμπολίτες του αλλά και απέναντι στους θεσμούς της δημοκρατίας που σημαίνουν τόσα πολλά στους πολίτες.

Πρέπει όλοι να αντιληφθούμε ότι όταν μιλάμε για βασανιστήρια , δεν μιλάμε μόνο για αριθμούς, ποσοστά, διεθνείς συμβάσεις και συνέδρια. Όταν μιλάμε για βασανιστήρια, μιλάμε για τον Περικλή που πέρασε μέρες δεμένος σ ένα πάγκο ενώ οι βασανιστές του χτυπούσαν τα πέλματα με μια μεταλλική ράβδο, ένα βασανιστήριο γνωστό ως φάλαγγας. Όταν μιλάμε για βασανιστήρια μιλάμε για την Μαρία, μητέρα δύο παιδιών, που πέρασε μήνες στην Γυάρο κλειδωμένη σε θαλάμους φυλακής που χτίστηκε με αίμα από παλιούς εξόριστους, μεταξύ των οποίων ήταν και ο πατέρας της. Οι βασανιστές δεν είναι ούτε αυτοί απρόσωποι. Έχουν και αυτοί ονόματα και προσωπικές ιστορίες :είναι ο Σπανός και ο Μπάμπαλης που χτυπούσαν κρατούμενους στις τaráτσες και στα υπόγεια της ασφάλειας, είναι οι αστυνομικοί στην Νέα Υόρκη που βασάνισαν τον μαύρο μετανάστη Άμπνερ Λουίμα. Βασανιστές είναι ο Παπαδόπουλος, ο Πωλ Ποι και ο Πινوسέ που χρησιμοποιούσαν τα βασανιστήρια σαν μέθοδο πολιτικής προκειμένου να παραμείνουν στην εξουσία, αλλά και οι εκλεγμένοι ηγέτες δημοκρατικών κρατών που επιτρέπουν τη θανατική καταδίκη, ή αποστρέφουν το βλέμμα από την βιαιότητα της εθνικής αστυνομικής ή στρατιωτικής αρχής. Ευθύνη έχουν αυτοί που διαπράττουν το βασανισμό, όσο και αυτοί που τον σχεδιάζουν και τον διατάσουν. Ευθύνη έχουμε και εμείς γιατί η σιωπή μας επιτρέπει στους βασανιστές να συνεχίζουν τα εγκλήματα τους (Αναφορά Βασανιστηρίων, 1975).

ΠΗΓΕΣ

A. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ :

- **Βασανιστήρια στη δεκαετία του '80-Μια έκθεση της Διεθνούς Αμνηστίας.** Τίτλος πρωτότυπου "Torture in the eighties"-Εκδόσεις Πλέθρον – Αθήνα 1984.
- **Βασανιστήρια κ' εξουσία** – Κυριάκος Σμόπουλος – Πέμπτη έκδοση, εκδόσεις ΣΤΑΧΥ- Αθήνα 2003.
- **Βαλκανικοί πόλεμοι από την σκοπιά των ανώνυμων** – Επιμέλεια παρουσίαση Ο. Αναστασίου, περ. «Τότε», τεύχος 18, Νοέμβριος 1984.
- **Διεθνούς Αμνηστίας** – Αναφορά βασανιστηρίων "Amnesty International" - Εκδόσεις κάκτος-Αθήνα 1975.
- **Η ψυκοπαθολογία πείνας του φόβου και του άγχους.** Σκούρα Φ. - Εκδόσεις Οδυσσέας- Αθήνα 1991.
- **Πέρα από τον κόσμο μας** «Ψυχολογία- παραψυχολογία: Δήμιοι, αυτόπτες μάρτυρες, ημερολόγια, σύγχρονες εκθέσεις, ντοκουμέντα ανθρώπινης σκληρότητας» - Mazartimer John- Εκδόσεις Δυρός- Αθήνα 1978.
- **Η θανάτωση δι' ανασκολοπισμού κατά την τουρκοκρατίαν,** ΕΠΕΤ. Εταιρίας Βυζαν. Σπουδών, ΚΓ'(1953).
- **Οι περιθωριακοί στο Βυζάντιο** - Πρακτική ημερίδας στις 9 Μαΐου 1992- Έκδοση από το ίδρυμα Γουλανδρή και Χορν- Αθήνα 1993.

- **Επισκόπηση Βυζαντινής Ιστορίας** - Λουγγής Τηλέμαχος - Εκδόσεις Σύγχρονη εποχή- Αθήνα 1989.
- **Η ζωή των Καισάρων/ Κλαύδιος- Τρομάρας Λεωνίδας** - Εκδόσεις Παρασκήνιο- Αθήνα 1993.
- **Η ζωή των Καισάρων/ Νέρων-Ροδάκης Περικλής** - Εκδόσεις Παρασκήνιο - Αθήνα 1993.
- **Ο βασανιστής ως όργανο της κρατικής εξουσίας: ψυχολογικές καταβολές** - Μίκα Χαρίτου- Φατούρου - Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα- Αθήνα 2003.

B. ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ :

- **«Physical interrogation techniques»** - Richard Krousher, Εκδόσεις Loompacs Unlimited.

Γ. ΑΡΘΡΑ :

- Από επετειακό τεύχος *I.K.A.Θ.Β.* Αθήνα 2001 ανθρώπινα (1989-2001).
- Άρθρο εφημερίδας **“Εσχατη λύση”** από την εφημερίδα **“Χανιώτικη Ελευθεροτυπία”**. (Πέμπτη 14 Ιουνίου 2001)
- Άρθρο από τα **“Νέα”** στις 27/1/2005 για βασανιστήρια Αφγανών μεταναστών.
- Άρθρο από το ένθετο **“Εψιλον”**, **“Αντιμέτωπος με τα όρια σου”**.

Δ. ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ :

- Από τη Νικολέτα Γιαντσή – Μελετιιάδη (Μεσαιωνολόγος – πανεπ. Αθηνών).
- Από την κα. Μαρία Πίνιου- Καλλή (Δερματολόγος – υπεύθυνη του (Ι.Κ.Α.Θ.Β.).
- Από τον Κώστα Μπαξεβάνη (δημοσιογράφος).
- Από τον ψυχίατρο Υφαντή Ανδρέα του Γενικού Νοσοκομείου Καλαμάτας.

Ε. ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ :

- www.Amnesty.Gr
- www.winforlife.gr
- www.minima-xania.gr
- www.voanews.gr
- www.Sciencenews.gr
- www.aske.gr
- www.mpa.gr
- www.dream.net.gr
- www.mrct.org
- www.nri.org

- www.Syspeirosi.gr
- www.oakke.gr
- www.eyro2day.gr
- www.geocities.com
- www.lospess.gr
- www.epohi.gr
- www.explo.gr
- www.voice.com
- www.atraktos.gr
- www.kathimerinh.gr
- www.prin.gr
- www.media.gr
- www.typos.com
- www.ethnos.gr
- www.torturepsychology.html
- www.newsleutist.com
- www.thinkpeace.com
- www.freepress.org

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

A

206mfm

الجمهورية الجزائرية الديمقراطية الشعبية

STBY

F.1.61
9WIDE

16:48

ONLINE

Τουλάχιστον 1.000.000 άνθρωποι είδαν μέσω Ιντερνετ τους αποκεφαλισμούς ομήρων στο Ιράκ. Εσείς θα το κάνατε το «κλικ» αν το βιντεάκι ήταν εκεί, στην οθόνη σας; Σκεφτείτε το, είναι πειρασμός ο τρόμος! Είναι; Εμείς το είδαμε, και ζητήσαμε και από μία βουλευτή, έναν ιατροδικαστή, ένα δημοσιογράφο κι έναν απόστρατο στρατιωτικό να το δουν. Σκεφτήκαμε ότι, λόγω ιδιότητας, ίσως είναι πιο εξοικειωμένοι με το θέ(α)μα. Δείτε τις αντιδράσεις τους καρέ καρέ.

Κείμενο: ΚΩΣΤΑΣ ΓΙΑΝΝΑΚΙΔΗΣ, φωτ: ΣΠΥΡΟΣ ΣΤΑΒΕΡΗΣ

**ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ
ΕΛΕΝΗ ΚΟΥΡΚΟΥΛΑ**

«Γιατί να το δω;
Δεν κερδίζω τίποτα!»

Η Ελένη Κούρκουλα ήρθε συνεπής, στην ώρα της. Κάθισε μπροστά στον υπολογιστή, χαμογέλασε και ανακοίνωσε ότι δεν έχει καμία διάθεση να δει το βίντεο. Το σκεφτόταν από τη μέρα που άκουσε την ιδέα, το αποφάσισε όταν ερχόταν για την προβολή. Αρχισα να κλείνω τον υπολογιστή. Ανησύχησε. «Μην τυχόν και το βάλεις να παίζει, δεν το αντέχω, δεν θέλω να το δω. Και γιατί να το δω; Δεν πρόκειται να κερδίσω τίποτα και μπορεί να δώσω κίνητρο και σε άλλους για να το δουν». Δεν άλλαξε γνώμη: «Πιστεύω ότι υπάρχει κάτι χειρότερο από τον βίαιο αποκεφαλισμό: να εξοικειωθούμε και να τον θεωρήσουμε κι αυτόν μέρος μιας φυσικής πραγματικότητας. Οπότε τότε, φοβάμαι πως, εξοικειωμένοι με όλα, δεν θα έχουμε κίνητρο να αντιδράσουμε, να βγούμε στο δρόμο. Αρνούμαι να εξοικειωθώ. Αρνούμαι να αποκτήσω τέτοιου είδους εμπειρίες στη ζωή μου, γιατί θέλω να εξακολουθούν να με ταραζουν σκηνές, ήχοι, λέξεις, συμπεριφορές και όχι να έχω εξοικειωθεί μαζί τους. Δεν το βλέπω και δεν προτείνω και σε κανένα να το δει». Παρότι οι φράσεις της προδίδουν φόρτιση, η Ελένη Κούρκουλα επέμεινε να φωτογραφηθεί χαμογελαστή! Να το ερμηνεύσουμε ως έναν... πρωτότυπο τρόπο καταγγελίας;

6A

7

4A

5

Κ ΕΒ-2

7

ΙΑΤΡΟΔΙΚΑΣΤΗΣ / ΑΚΗΣ ΓΕΡΟΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

«Κοιτούσα χωρίς να βλέπω. Είναι μισάνθρωποι»

Ήταν το ισχυρό φαβορί. Ένας ιατροδικαστής έχει ήδη ξεφυλλίσει το άλμπουμ της φρίκης. Λάθος. Ίδρωσε αμέσως. Στο τέλος ζήτησε τσιγάρο αν και το έχει κόψει. Ήταν νευρικός, εμφανώς σοκαρισμένος. Ανοίξε ένα κουμπί από το πουκάμισό του. Εφερνε τα χέρια στο πρόσωπο. Μονολογούσε: «Θεέ μου!». Εγειρε πίσω στην καρέκλα, άναψε το τσιγάρο. Είχε θυμώσει. «Κοιτούσα χωρίς να βλέπω. Δεν υπάρχει μεγαλύτερη φρίκη, δεν έχω ξαναδεί κάτι τέτοιο. Είναι μισάνθρωποι και δειλοί, δεν είναι καν κτήνη. Επιστημονικά, πρόκειται για ψυχοπαθολογική περίπτωση που προσπαθεί να δώσει ιδεολογικό άλλοθι στην εγκληματική φύση. Το επιχείρημα των νεκρών συμπατριωτών τους δεν στέκει απέναντι σε αυτή την αγριότητα. Παθολογικές περιπτώσεις είναι και όσοι βλέπουν το βίντεο και το απολαμβάνουν. Από την άλλη, έχουμε εθιστεί πλέον στη βία. Μερικοί από αυτούς που το είδαν ήθελαν απλώς να παρακολουθήσουν πώς πεθαίνει ένας άνθρωπος».

6A

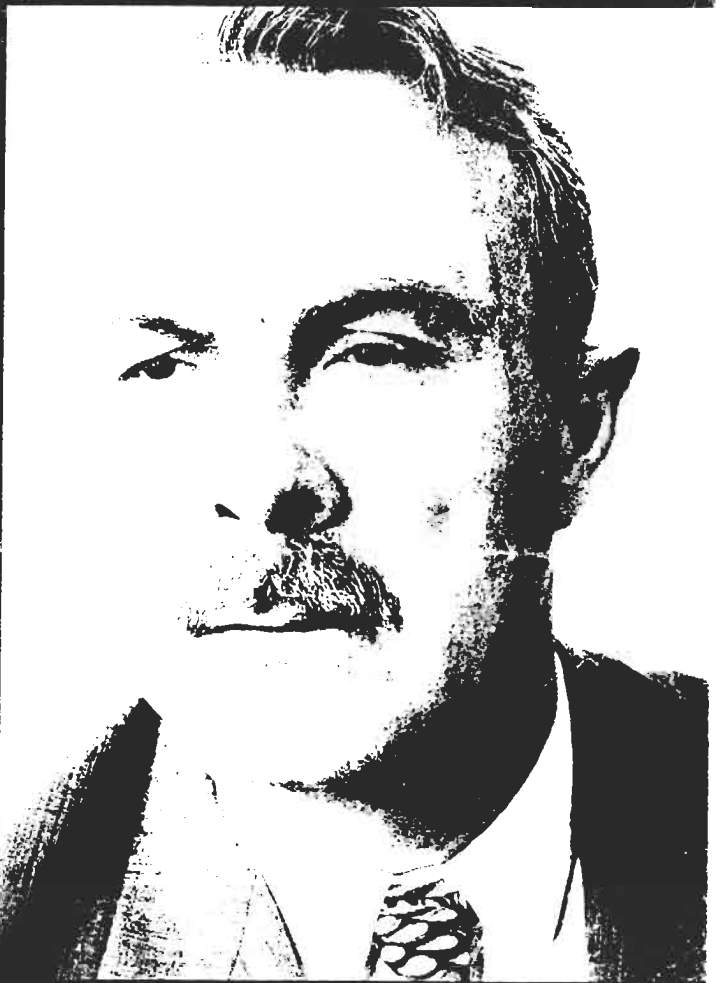

4A

7

KODAK EB-2

ΑΝΤΙΣΤΡΑΤΗΓΟΣ / ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΑΝΔΡΙΑΝΗΣ

«Έχω δει πολλά. Αυτό δεν περιγράφεται»

Παρακολούθησε τα βίντεο με την ψυχραιμία που επιβάλλει η στρατιωτική πειθαρχία. Ακόμα και αν ταραχτηκε, κατάφερε να κρύψει την αποστροφή του. Δεν έχει δει φριχτότερο θέαμα. «Ως στρατιωτικός έχω δει πολλά ανά τον κόσμο, αλλά αυτό δεν περιγράφεται. Είναι φριχτό για τη Δύση, ωστόσο για τους ανθρώπους στο Ιράκ μπορεί να φαίνεται όπως μια εκτέλεση διά τουφεκισμού σε μας. Στη Δύση αξιολογούμε αλλιώς την ανθρώπινη ζωή, αλλά είμαι σίγουρος ότι οι αποκεφαλισμοί είναι αποτέλεσμα των βασανιστηρίων στην ιρακινή φυλακή. Είναι η απάντηση του πληγωμένου εγωισμού. Οι δήμειοι είναι επιλεγμένοι, κατά πάσα πιθανότητα παραστρατιωτικοί με διαταραγμένη προσωπικότητα. Θα σκότωναν και στην κανονική ζωή. Δεν νομίζω ότι πρόκειται για επαγγελματίες στρατιωτικούς, η παιδεία τους δεν θα επέτρεπε τέτοιες πράξεις».

6A

7

4A

5

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ / ΒΑΣΙΛΗΣ ΛΥΡΙΤΖΗΣ

«Θα έχω τη φωνή των θυμάτων στα αφτιά μου»

Εμφανίστηκε άνετος, ελαφρώς νυσταγμένος, με διάθεση για καφέ και κουβέντα. Όταν άρχισε να βλέπει το βίντεο, αφυπνίστηκε πλήρως και άρχισε να ψάχνει τα τσιγάρα του. Τις γκριμάτσες που σχηματίστηκαν στο πρόσωπό του δεν πρόκειται να τις δείτε στις τηλεοπτικές εκπομπές του. Υποδέχθηκε τις πρώτες εικόνες με έκπληξη, τα μάτια του άνοιξαν περισσότερο. Οι μορφασμοί του μετέδιδαν πόνο, ήταν σε δύσκολη θέση. Αισθάνθηκα ότι τον υποβάλλω σε μαρτύριο. Βαθύς αναστεναγμός, το βίντεο τελείωσε: «Δεν θα το ξανάβλεπα. Και θα το σκέφτομαι. Φοβάμαι ότι θα ακούω τη φωνή των θυμάτων. Εντάξει, είναι επίσης φριχτό να βλέπεις παιδιά ακρωτηριασμένα από τις βόμβες, αλλά αυτό ήταν κάτι άλλο. Ίσως αν το βλέπουν εκεί κάτω να αισθάνονται αλλιώς. Στο δυτικό κόσμο δεν είμαστε συνηθισμένοι σε αυτές τις εικόνες. Με τρόμαξε και η μάσκα του δολοφόνου. Το μίσος πρέπει να έχει πρόσωπο».

Οργανωμένοι οι βασανιστές

Ομάδα αστυνομικών εφάρμοσε «οδηγό βασανιστηρίων» κατά των Αφγανών μεταναστών

Συγκλονιστικές αποκαλύψεις για αγριότητες, συστηματική κακοποίηση - ακόμη και βασανισμούς με βάση εγχειρίδιο - μεταναστών από ειδικούς φρουρούς και αστυνομικούς του Τμήματος Αγίου Παντελεήμονα προβληματίζουν την Αστυνομία.

ΡΕΠΟΡΤΑΖ:

Πάνος Μπαϊλής, Αριστοτέλεια Πελώνη

Οι καταγγελλείς είναι τέτοιοι ώστε να δημιουργούν υπόνοιες για την ύπαρξη μιας μικρής ομάδας αστυνομικών, που ακόμα κι αν δεν λειτουργεί με οργανωμένο τρόπο έχει υποθεθεί ακριβείς θέσεις και πρακτικές.

«Οι θύτες - ειδικοί φρουροί και αστυκώλακες - ακολούθησαν τις τοκτικές συστηματικές βασανιστηρίων που αναφέρονται σε ειδικά βιβλία», λέει στα «ΝΕΑ» η κ. Μαίρη Πίνου-Καλή, πρόεδρος του Κέντρου Αποκατάστασης Θυμάτων Βασανιστηρίων, που έχει συναντήσει με τα θύματα. «Το ξεγύμνωμα, το φτύσιμο στο στόμα, το κλομπ, ο φάλαγγας, η εικονική εκτέλεση δεν μπορεί να είναι αυτοσχεδιασμός της στιγμής. Κάποιοι από τους δράστες των βασανιστηρίων έχουν αντιγράψει ή έχουν μιμηθεί με-

θόδους που έχουν εφαρμοστεί αλλού». Όμως, όπως προκύπτει από μία μαρτυρία θύματος, «το χειρότερο απ' όλα είναι πως κατά τη διάρκεια της ανάκρισης υπήρχε ένας επικεφαλής, ο οποίος έδινε οδηγίες στους υπολόφους», λέει στα «ΝΕΑ» η γιατρός και μέλος του Δ.Σ. του Κέντρου κυρία Ξανθή Παπά. Πράγματι οι μέθοδοι που χρησιμοποιήσαν οι ειδικοί φρουροί εις βάρος των Αφγανών στη γνωστή υπόθεση - για την οποία κατηγορούνται ήδη δύο αστυνομικοί - περιγράφονται σε αμερικανικό βιβλίο (οικιαστικά οδηγό βασανιστηρίων) που πωλείται μέσω του διαδικτύου.

Φυσικά, από την πλευρά της Αστυνομίας διαμφεύεται κατηγορηματικά ότι οι συγκεκριμένες μέθοδοι διδάσκονται στις Σχολές ή σε άλλους χώρους. Ωστόσο, κανείς στην ΕΛ.ΑΣ. δεν μπορούσε φυσικά να αποκλείσει την περίπτωση κάποιου ειδικού φρουρού να έχουν βρει μέσω 'Ιντερνετ είτε το συγκεκριμένο βιβλίο ή κάποιο άλλο. Επίσης, όπως λένε αναξιωματικοί της ΕΛ.ΑΣ., μπορεί να έχουν ακούσει για τις συγκεκριμένες μεθόδους από άτομα που έχουν υπηρετήσει στη Λεγεώνα των Ξένων ή σε ξένες μυστικές υπηρεσίες και έχουν ασχοληθεί με μεθόδους βασανιστηρίων ανλώντας πληροφορίες από το διαδίκτυο.

Μια τέτοια εξήγηση δέχονται και πολλοί ειδικοί φρουροί. Ωστόσο, διευκρινίζουν πως «αυτοί που ενεργούν με τον τρόπο αυτό είναι ελάχιστοι, διακατέχονται από μίσος για τους ξένους και έχουν σκροδεξιά νοοτροπία». Δεν έχουν όμως, όπως λένε, καμία σχέση με το Σάμα, το οποίο έχει συμβάλει σημαντικά στην ασφάλεια του πολίτη. Μάλιστα, όπως έγινε γνωστό, παλιότερο ειδικός φρουρός είχε κατηγορηθεί για συμμετοχή στη Χρυσή Αυγή, αλλά δεν πρόκυψε αξιολογούμενο στοιχείο. Ακόμη, όπως υποστηρίζουν, κάποιοι ειδικοί φρουροί του ελεύθερου χρόνου τους προσφέρουν προστασία σε άτομα με οικονομική επιφάνεια και ίσως εκεί κάποιον να τους «παράδιδουν αυτού του τύπου μαθήματα ανάκρισης».

«Το κλομπ είναι χρήσιμο για να του καρφώσετε το κεφάλι στον τοίχο»

«ΜΠΟΡΕΙΣ να τον αναγκάσεις να γυθεί με ετελώς ψυχρό, σκληρό και τρομοκρατικό τρόπο ή μπορείς να τον αναγκάσεις να το κάνει βριζώντας τον και κλειδιάζοντάς τον για τα σωματικά του προσόντα, ώστε να αισθανεται γελοιοποιημένος. Εναλλακτικά, μπορείς να τον δέσεις και να κιάσεις βίαια τα ρούχα του. Το αποτέλεσμα είναι να τον αφήσεις να αισθανεται γυμνός και τρωτός».

Δεν πρόκειται για μαύρο αστείο, αλλά για μια από τις οδηγίες που περιέχει το βιβλίο (φωτογράφη) του Richard Kraushar, «Physical Interrogation Techniques» (εκδ. Loompacs Unlimited), ένα εγχειρίδιο για τεχνικές ανάκρισης, ή μάλλον, ένας οδηγός για επιδόξους βασανιστές.

«Υποθέτουμε πως όσοι χρησιμοποιούν αυτό το βιβλίο ξέρουν πως να χρησιμοποιούν τις γροθιές τους, οπότε δεν δίνουμε περισσότερες οδηγίες. Αν είναι πεσιμένος στο πάτωμα, χρησιμοποιείστε τα πόδια σας. Ένα πόδι με μπότα μπορεί να προκαλέσει μεγαλύτερη εντύπωση στο υποκείμενο από μια γροθιά». Φυσικά δεν θα μπορούσαν να λείπουν οι ιδέες για... παιχνίδια με το αστυνομικό κλομπ. «Είναι χρήσιμα για να του καρφώσετε το κεφάλι στον τοίχο, ενώ φωνάζετε οπειλές στο ακινητοποιημένο του πρόσωπο, ή να τον κτυπίσετε ελαφρά σε διάφορα σημεία του σώματος». Ωστόσο, το ανδρικό όργανο, πληροφορούμαστε, «είναι εξαιρετικά στόχος για ραβδί ή κλομπ»...

ΕΙΠΕ:
η κ. Μαίρη Πίνου-Καλή, πρόεδρος του Κέντρου Αποκατάστασης Θυμάτων Βασανιστηρίων

Το ξεγύμνωμα, το φτύσιμο στο στόμα, το κλομπ, ο φάλαγγας, η εικονική εκτέλεση δεν μπορεί να είναι αυτοσχεδιασμός της στιγμής. Κάποιοι από τους δράστες των βασανιστηρίων έχουν αντιγράψει ή έχουν μιμηθεί μεθόδους που έχουν εφαρμοστεί αλλού

Το ξεγύμνωμα, το φτύσιμο στο στόμα, το κλομπ, ο φάλαγγας, η εικονική εκτέλεση δεν μπορεί να είναι αυτοσχεδιασμός της στιγμής. Κάποιοι από τους δράστες των βασανιστηρίων έχουν αντιγράψει ή έχουν μιμηθεί μεθόδους που έχουν εφαρμοστεί αλλού

Το ξεγύμνωμα, το φτύσιμο στο στόμα, το κλομπ, ο φάλαγγας, η εικονική εκτέλεση δεν μπορεί να είναι αυτοσχεδιασμός της στιγμής. Κάποιοι από τους δράστες των βασανιστηρίων έχουν αντιγράψει ή έχουν μιμηθεί μεθόδους που έχουν εφαρμοστεί αλλού

ΜΙΑ ΟΥΝΙΑ ΓΙΑ «ΚΟΛΠΑ» ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ

Τα θύματα κατηγορούν την ΕΛ.ΑΣ. για συγκάλυψη

ΓΙΑ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ συγκάλυψης των βασανιστών από την πλευρά της Αστυνομίας κάνουν λόγο τόσο το Κέντρο Αποκατάστασης Θυμάτων Βασανιστηρίων όσο και οι υπόλοιπες οργανώσεις για τα δικαιώματα των μεταναστών. Παράλληλα, κατηγορούν την ΕΛ.ΑΣ. ότι δεν προχώρησε γρήγορα και αποτελεσματικά τις διαδικασίες αναγνώρισης των δράστών, δεν κάλεσε όλα τα θύματα να καταθέσουν και επιπλέον δεν εμφανίσει στα θύματα όλους τους άνδρες του Τμήματος αλλά τους μισούς και μάλιστα τμηματικά. Επιπλέον, όπως καταγγέλλεται, δεν τηρήθηκαν οι κανόνες για την προστασία όσων εκλήθησαν να αναγνωρίσουν τους βασανιστές τους. Σε μία περίπτωση, μάλιστα, όπως καταγγέλλεται, θύμα και δράστες κατά τη διαδικασία αναγνώρισης στο Αστυνομικό Τμήμα Κυψέλης ήρθαν πρόσωπο με πρόσωπο, με αποτέλεσμα ο Αφγανός να διαστρέψει να τους υποδείξει.

Τους έδεσαν όσους ήθελεν

Ένα άλλο στοιχείο το οποίο προκαλεί ερωτηματικά για τις προθέσεις της Αστυνομίας είναι η εμφάνιση κατά ομάδες των αστυνομικών του Τμήματος στους Αφγανούς. Όπως έχουν καταγγείλει τα θύματα, κανείς δεν εκλήθη να αναγνωρίσει τους δράστες έχοντας μπροστά του όλη τη δύναμη, αλλά μόνον μικρές ομάδες αστυνομικών.

Για την αναγνώριση εκλήθησαν από την Α-

Σε φρικτά βασανιστήρια (ξεγύμνωμα, φάλαγγας, εικονικές εκτελέσεις και άγριο ξύλο) υπέβαλε τους Αφγανούς μετανάστες ομάδα αστυνομικών και ειδικών φρουρών - περίπου 15 - στο Αστυνομικό Τμήμα του Αγίου Παντελεήμονα

στυνομία συνολικά 13 Αφγανοί, από τους οποίους και επτά ονλίκιο.

Όπως έλεγαν χτες στα «ΝΕΑ» οι δικηγόροι-μέλη των οργανώσεων για τα δικαιώματα των μεταναστών, θα διεκδικήσουν από το Ελληνικό Δημόσιο αποζημίωση για τα θύματα και θα ζητήσουν τη συνέχιση των ερευνών για τον εντοπισμό όλων των δράστών. Όπως υποστηρίζουν, είναι αδύνατο δύο άτομα να κτύπησαν τόσους πολλούς μετανάστες, ενώ υπολογίζουν ότι περισσότερο από 20 Αφγανοί βασανίστηκαν. Ήδη

ΦΑΧΝΟΥΝ ΚΑΙ ΑΛΛΟΥΣ

Οι δικηγόροι των μεταναστών ζητούν αποζημιώσεις, αλλά και εντοπισμό των δράστών

13 από αυτούς έχουν καταθέσει εναντίον των αστυνομικών και άλλου 11 φέρονται πρόθυμοι να εμφανιστούν ενώπιον της Δικαιοσύνης. Αυτό που ανησυχεί τα μέλη του Κέντρου είναι ότι υπάρχουν καταγγελλείς για ξυλοδαρμούς αλλοδαπών και σε άλλο Αστυνομικό Τμήματα στο κέντρο των Αθηνών.

Υπενθυμίζεται ότι στις αρχές Δεκεμβρίου και μετά τη δραπετεύση ενός Αφγανού από τα δικαστήρια, άνδρες του Τμήματος του Αγίου Παντελεήμονα εισέβαλαν σε σπίτια όπου έμεναν Αφγανοί, τους μετέφεραν στα κρατητήρια αλλά και στο γκαράζ του Τμήματος, όπου τους υπέβαλαν σε φρικτά βασανιστήρια (ξεγύμνωμα, φάλαγγας, εικονική εκτέλεση, φωτογράφιση κ.λπ.). Όταν αποκαλύφθηκε η υπόθεση, διατάχθηκε Ε.Δ.Ε. και κατά την έρευνα αναγνωρίστηκαν μόνο ένας αστυνομικός και ένας ειδικός φρουρός, εναντίον των οποίων έχει ασκηθεί δίωξη για 2 κακογρήματα, ενώ είναι κοινό μυστικό στην Αστυνομία ότι στους ξυλοδαρμούς πήραν μέρος περισσότερο από 15 άτομα.

«ΜΙΣΟΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΞΕΝΟΥΣ»

«Αυτοί που ενεργούν με τον τρόπο αυτό είναι ελάχιστοι, διακατέχονται από μίσος για τους ξένους και έχουν ακροδεξιά νοοτροπία», λένε συνάδελφοί τους

Προβληματισμός στην ΕΛ.ΑΣ. για τις αγριότητες

Βασάνιζαν

οργανωμένα οι φρουροί

Στην Ελληνική Αστυνομία προ-βληματίζονται για τα οργανω-μένα και συστηματικά βασά-νιστήρια εις βάρος Αργανών μετανα-στών. Πρόκειται για ειδικούς φρου-ρούς και αστυνομικούς με ακροδεξιά νοοτροπία και μίσος για τους ξένους, που εργάζονται και ως μητράβοι.

«Δουλεύουν ως μητράβοι, έχουν ακροδεξιά νοοτροπία και μισούν τους ξένους»

Δραματική κατάγελία γιατρών

Τους κακοποίησαν με οδηγίες από εγχειρίδιο!

Σε εγχειρίδιο που ξεσηκώσαν από το Ίντερνετ βρήκαν τις οδηγίες για τους βασανισμούς των μεταναστών